

การพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active learning
โรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

วิทยานิพนธ์

ของ

ธนเดช การุญ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มีนาคม 2566

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

การพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active learning
โรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

วิทยานิพนธ์

ของ

ชนเดช การุญ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร

ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มีนาคม 2566

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

DEVELOPMENT OF LEARNING RESOURCES TO SUPPORT ACTIVE LEARNING
MANAGEMENT AT PHON PHAI SCHOOL UNDER SAKON NAKHON PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

BY
THANADATE KARUN

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
The Master of Education Degree in Educational Administration
at Sakon Nakhon Rajabhat University

March 2023

All Rights Reserved by Sakon Nakhon Rajabhat University

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ ACTIVE LEARNING
โรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศกลนคร เขต 2

ชื่อผู้ทำวิทยานิพนธ์ ชนเดช การบุญ

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการสอบ กรรมการสอบและ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัฒนา สุวรรณไตรย์) (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพลินพิศ ธรรมรัตน์) ประธานที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์

..... กรรมการสอบ กรรมการสอบและ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์) แต่งตั้งเพิ่มเติม (ดร.ชรินดา พิมพ์บุตร) กรรมการที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์

..... กรรมการสอบ
(ดร.ฤทัยทรัพย์ ดอกคำ) ผู้ทรงคุณวุฒิ

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรรับรองแล้ว

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร)
ประธานหลักสูตร
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

เมื่อวันที่ 21 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2566

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้อย่างดี ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลือ เป็นอย่างดีจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพลินพิศ ธรรมรัตน์ ประธานกรรมการที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ และ ดร.ชรินดา พิมพบุตร กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่กรุณาแนะนำ เสนอแนะ และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ตลอดมา ตั้งแต่เริ่มต้น จนสำเร็จเรียบร้อย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง และขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์ทุกท่านที่ให้การช่วยเหลือการทำวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย ไพโหล อาจารย์ประจำหลักสูตร ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร รองศาสตราจารย์ ดร.สายันต์ บุญใบ อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ดร.สนธยา หลักทอง คศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ดร.วชิราวุธ ปานพรม ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านกลาง “ผดุงราษฎร์วิทยา” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1ดร.รัชฎาพร งามยงูธร ครูวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลเต่างอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ตลอดจนเป็นผู้เชี่ยวชาญเสนอแนวทางการพัฒนาในการวิจัยครั้งนี้จนสำเร็จลุล่วง

ขอขอบคุณ นายพรศักดิ์ ฮังกาสิ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโพนไผ่ สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ตลอดจนครูผู้สอนในโรงเรียน ที่ให้ความ ร่วมมือในการดำเนินวิจัยด้วยดี

ขอขอบพระคุณเพื่อน ๆ สาขาวิชาบริหารการศึกษา รุ่นที่ 22/1 ที่ได้ให้ความ อนุเคราะห์ในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ด้วยดี จึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

คุณค่าและประโยชน์จากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแต่บิดา มารดา ของผู้วิจัย และบูรพาจารย์ทุกท่าน ที่ได้อบรมสั่งสอนจนผู้วิจัยสามารถดำรงตน และบรรลุผลสำเร็จในปัจจุบัน

ธนเดช การุญ

ชื่อเรื่อง	การพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2
ผู้วิจัย	ชนเดช การุญ
กรรมการที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพลินพิศ ธรรมรัตน์ ดร.ชรินดา พิมพบุตร
ปริญญา	ค.ม. (การบริหารการศึกษา)
สถาบัน	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ปีที่พิมพ์	2566

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning และ 3) ติดตามผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยนำหลักการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) โดยการประยุกต์ใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ดำเนินการ 2 วงรอบ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนคือ การวางแผน (Planning) การปฏิบัติการ (Action) การสังเกตการณ์ (Observation) และการสะท้อนกลับ (Reflection) กลุ่มเป้าหมายของการวิจัย ประกอบด้วย กลุ่มผู้วิจัย จำนวน 9 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 69 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึก แบบสังเกต และแบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาวิเคราะห์หำร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละความก้าวหน้า สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหาและจัดหมวดหมู่ นำเสนอแบบความเรียง ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพและปัญหาการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 พบว่า 1) สภาพการจัดการแหล่งเรียนรู้ ไม่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ Active

Learning ขาดการดูแลเอาใจใส่ ขาดสื่ออุปกรณ์ สภาพห้องเรียนหรือแหล่งเรียนรู้ไม่สะอาด แสงสว่างไม่พอ วัสดุครุภัณฑ์ในห้องชำรุด ป้ายนิเทศไม่เป็นปัจจุบัน และ 2) ปัญหาการจัด แหล่งเรียนรู้ ขาดการบริหารจัดการที่ดี ทั้งด้านบุคลากรและด้านงบประมาณ ครูไม่มีเวลา ดูแลรับผิดชอบแหล่งเรียนรู้อย่างเต็มที่ เน้นสอนแต่ในห้องเรียน เน้นการเรียนแบบท่องจำ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ในเรื่องการจัดแหล่งเรียนรู้ สภาพไม่สะอาด ไม่นำให้บริการ ขาดงบประมาณในการปรับปรุงซ่อมแซมแหล่งเรียนรู้ ขาดการบริหารจัดการที่เป็นระบบ การนิเทศติดตามไม่สม่ำเสมอ จึงไม่เกิดความต่อเนื่องของการจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน

2. แนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่ จากการร่วมประชุมของผู้ร่วมวิจัยมีมติให้พัฒนา ได้แก่ 1) การประชุมเชิงปฏิบัติการ 2) การศึกษาดูงาน 3) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 4) การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยใช้แหล่งเรียนรู้และ 5) การนิเทศภายใน

3. ผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่ พบว่า การประชุมเชิงปฏิบัติการ ทำให้ผู้ร่วมวิจัยได้รับ เทคนิควิธีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้โดยผู้ร่วมวิจัย มีความพึงพอใจต่อการประชุมเชิงปฏิบัติการ อยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.44) การศึกษาดูงาน โรงเรียนต้นแบบส่งผลให้ครูที่ร่วมศึกษาดูงานเกิดแรงบันดาลใจในการที่จะพัฒนางาน โดยกลุ่มผู้ร่วมวิจัยมีความพึงพอใจการศึกษาดูงานในระดับมาก (\bar{X} = 4.49) การพัฒนา แหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เนื่องจากผู้ร่วมวิจัยมีความรู้และทักษะด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทำให้ความร่วมมือในการพัฒนา มุ่งมั่นในการทำงานมีความกระตือรือร้น ทำให้มีพฤติกรรมการพัฒนาอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.58) นักเรียนมีความพึงพอใจของการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.71) ส่วนผล การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยใช้แหล่งเรียนรู้ โดยรวมอยู่ใน ระดับมาก (\bar{X} = 4.17) และผลการประเมินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด (\bar{X} = 4.62) โดยทุกแหล่งเรียนรู้ได้ผลการประเมินการพัฒนาในระดับมากที่สุด เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ สนามเด็กเล่น BBL ห้องเรียน ห้องสมุด สนามกีฬา สวนพืช สมุนไพร และห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์

คำสำคัญ: การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้แบบ Active learning

TITLE	Development of Learning Resources to Support Active Learning Management at Phon Phai School under Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 2
AUTHOR	Thanadate Karun
ADVISORS	Asst. Prof. Dr.Ploenpit Thummarat Dr.Charinda Pimpabud
DEGREE	M.Ed. (Educational Administration)
INSTITUTION	Sakon Nakhon Rajabhat University
YEAR	2023

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1) examine the conditions and problems of organizing learning resources to support active learning management at Ban Phon Phai School under Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 2, 2) explore guidelines for developing learning resources to support active learning management, and 3) follow up on the effects after the development of learning resources management to support active learning management. The research employed participatory action research and action research principles with two cycles consisting of four steps: planning, action, observation, and reflection. The research target group comprised a research group of nine participants, and 69 participants as the informant group. The research tools were interview forms, observation forms, and a set of questionnaires. Descriptive data were analyzed using percentages, mean, standard deviations, and progress percentages. The qualitative data was analyzed in the forms of content classification and descriptive presentations.

The findings of this study were as follows:

1. The conditions and problems of learning resources management to support active learning management at Ban Phon Phai School under Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 2 revealed that 1) the conditions of learning resources management were not conducive to active learning management. These

included the lack of attentive support, inadequate equipment, uncleaned classrooms or learning resources, insufficient lighting, damaged resources, and outdated information boards, and 2) The problems associated with learning resources management included ineffective administrative management concerning personnel and budget, teachers facing limited time to maintain and utilize learning resources, emphasizing in-class learning and memorization techniques, the deficiency of personnel possessing the necessary knowledge and expertise in managing learning resources, the absence of regular cleaning practices, unappealing services, inadequate budgets allocated for maintenance and repair of learning resources, unsystematic management, and inconsistent monitoring and supervision. All of these elements contributed to the unorganized conditions of school learning resources.

2. The guidelines for developing learning resources to facilitate active learning management at Ban Phon Phai School were derived from the participants' mutual agreements as follows: 1) a Workshop, 2) a Study Visit, 3) Learning resources management, 4) Development of active learning management using learning resources, and 5) Internal supervision.

3. The effects after the development of learning resources to support active learning management at Ban Phon Phai School revealed that the research participants obtained techniques and methods for organizing activities to promote learning management by using learning resources and were satisfied with the workshop at a high level ($\bar{X}= 4.44$). The participants experienced performance enhancement as a result of the study visit and expressed a high level of satisfaction ($\bar{X}= 4.49$). After attending the learning resources management development, the participants exhibited their behaviors by displaying the highest level of cooperation, work commitment, and enthusiasm ($\bar{X}= 4.58$). Students were satisfied with the development of learning resources at the highest level ($\bar{X}= 4.71$). The development of active learning management using the learning resources was overall at a high level ($\bar{X}= 4.17$) and the assessment result of learning resources development was overall at the highest level ($\bar{X}= 4.62$). After evaluation, all learning resources received the highest level of

development, in descending order: BBL playgrounds, classrooms, libraries, sports fields, herb gardens, and a computer lab.

Keywords: Learning Resources Development, Active Learning Management

สารบัญ

บทที่	หน้า
1	บทนำ 1 ภูมิหลัง 1 คำถามของการวิจัย 6 ความมุ่งหมายของการวิจัย 6 ความสำคัญของการวิจัย 7 ขอบเขตของการวิจัย 7 กรอบแนวคิดของการวิจัย 9 นิยามศัพท์เฉพาะ 12
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 15 แหล่งเรียนรู้ 16 ความหมายของแหล่งเรียนรู้ 17 ความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ 21 วัตถุประสงค์ของแหล่งเรียนรู้ 25 โครงสร้างแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน 32 การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ 33 การจัดการเรียนรู้แบบ Active learning 37 ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบ Active learning 38 ลักษณะการจัดการเรียนรู้แบบ Active learning 41 รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ Active learning 44 บทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้แบบ Active learning 50 การใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active learning 55 แนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 66 ความหมายการพัฒนาบุคลากร 66 ความสำคัญการพัฒนาบุคลากร 69

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ความมุ่งหมายของการพัฒนาบุคลากร	71
วิธีการพัฒนาบุคลากร	72
การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม	82
แนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติการ	82
ความหมายการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม	84
หลักการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม	86
วัตถุประสงค์การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม	88
ลักษณะสำคัญการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม	89
ขั้นตอนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม	90
บริบทของโรงเรียนบ้านโพธิ์ไผ่	95
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	107
งานวิจัยในประเทศ	107
งานวิจัยต่างประเทศ	113
3 วิธีดำเนินการวิจัย	119
กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย	119
ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	120
ขั้นที่ 1 ขั้นการวางแผน	120
ขั้นที่ 2 การปฏิบัติการ	124
ขั้นที่ 3 ขั้นการสังเกตการณ์	126
ขั้นที่ 4 ขั้นการสะท้อนกลับ	128
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	130
การเก็บรวบรวมข้อมูล	134
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	135

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 139
	การดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 1 139
	ขั้นที่ 1 ขั้นวางแผน 139
	การดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 2 196
5	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ 217
	ความมุ่งหมายของการวิจัย 217
	กลุ่มเป้าหมายของการวิจัย 218
	ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 218
	ขั้นตอนที่ 1 ขั้นตอนการวางแผน 219
	ขั้นตอนที่ 2 ขั้นการปฏิบัติการ 219
	ขั้นตอนที่ 3 ขั้นการสังเกตการณ์ 220
	ขั้นตอนที่ 4 ขั้นการสะท้อนกลับ 221
	สรุปผลการวิจัย 221
	อภิปรายผลการวิจัย 223
	ข้อเสนอแนะการวิจัย 232
	ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ 232
	ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป 233
	บรรณานุกรม 235
	ภาคผนวก 251
	ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ 253
	ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการวิจัย 257
	ภาคผนวก ค โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการ 269
	ภาคผนวก ง เครื่องมือและผลการวิเคราะห์เครื่องมือการวิจัย 275

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ภาคผนวก จ ตัวอย่างการจัดการเรียนรู้	343
ภาคผนวก ฉ ภาพประกอบการวิจัย	353
ประวัติย่อของผู้วิจัย	367

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 ข้อมูลครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนบ้านโพนไผ่	98
2 นักเรียนโรงเรียนบ้านโพนไผ่ 31 มีนาคม 2564	99
3 ข้อมูลคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนบ้านโพนไผ่	100
4 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติ RT ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1	100
5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติ NT ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3	100
6 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติ O-NET ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	101
7 แผนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ชั้นการวางแผน (Planning)	123
8 แผนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ชั้นการปฏิบัติการ (Action)	125
9 แผนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ชั้นการสังเกตการณ์ (Observation)	127
10 แผนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ชั้นการสะท้อนกลับ (Reflection)	129
11 โครงการแผนปฏิบัติการโรงเรียนบ้านโพนไผ่ ปีการศึกษา 2565	140
12 กำหนดการประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุน การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2	154
13 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการประเมินการประชุมเชิงปฏิบัติการ ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 2	155

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
14	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแบบประเมินความพึงพอใจการศึกษาดูงาน การพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 2	157
15	กำหนดการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่	159
16	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน ก่อนการพัฒนาและบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุน การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning	162
17	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแบบสังเกตพฤติกรรมการพัฒนา แหล่งเรียนรู้ระหว่างการพัฒนาของผู้ร่วมวิจัยเพื่อสนับสนุน การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่	166
18	หน่วยการเรียนรู้/เนื้อหาที่ผู้ร่วมวิจัยเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่	167
19	ผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เรื่องการพัฒนา แหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ Active Learning	168
20	ผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เรื่องการพัฒนา แหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ Active Learning โดยผู้นิเทศ	170
21	กำหนดการนิเทศภายในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุน การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่	171
22	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน หลังการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning	173
23	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของนักเรียนก่อนและหลังการพัฒนา แหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning	177

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
24	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแบบสังเกตพฤติกรรมการพัฒนา แหล่งเรียนรู้หลังการพัฒนาของผู้ร่วมวิจัยเพื่อสนับสนุนการจัดการ เรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่	182
25	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแบบประเมินพฤติกรรม การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่	183
26	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน แบบประเมินผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ของผู้ร่วมวิจัย เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่	185
27	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน แบบประเมินผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ในห้องเรียนของผู้ร่วมวิจัย เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่	186
28	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน แบบประเมินผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ในห้องสมุดของผู้ร่วมวิจัย เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่	187
29	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแบบประเมินผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ในห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่	188
30	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแบบประเมินผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สนามเด็กเล่น BBL เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่	189
31	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแบบประเมินผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สนามกีฬาเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่	191

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
32	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแบบประเมินผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สวนพืชสมุนไพร เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่ 192
33	กิจกรรมการพัฒนาแหล่งเรียนในโรงเรียนเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่ วงรอบที่ 2 197
34	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน ในการพัฒนาห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ในวงรอบที่ 2 198
35	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน ในการพัฒนาสนามกีฬา ในวงรอบที่ 2 199
36	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน ในการพัฒนาสวนพืชสมุนไพร ในวงรอบที่ 2 200
37	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแบบประเมินผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ในห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่ ในวงรอบที่ 2 202
38	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแบบประเมินผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สนามกีฬา เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่ ในวงรอบที่ 2 203
39	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแบบประเมินผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สวนพืชสมุนไพร เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่ ในวงรอบที่ 2 204
40	ผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เรื่องการ พัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ Active Learning ในวงรอบที่ 2 205
41	ผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เรื่องการ พัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ Active Learning โดยผู้นิเทศในวงรอบที่ 2 207

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
42	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแบบประเมินความพึงพอใจ ของนักเรียนใช้บริการแหล่งเรียนรู้ เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่ 208
43	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแบบประเมินผลการพัฒนา แหล่งเรียนรู้ เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่ 211
44	การเปรียบเทียบการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เรื่องการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ Active Learning โดยผู้นิเทศ 214
45	สรุปผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร, ครู, ผู้ปกครองคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน, นักเรียนต่อการ จัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านโพนไผ่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 282
46	สรุปผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบประเมินบันทึก การประชุมโรงเรียนบ้านโพนไผ่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 288
47	สรุปผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามความคิดเห็น การประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง การพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุน การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 2 294
48	สรุปผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบประเมินการศึกษา ดูงานของคณะครูโรงเรียนบ้านโพนไผ่ได้ไปศึกษาดูงานที่โรงเรียนบ้านกลาง “ผดุงราษฎร์วิทยา” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 1 299

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
49	สรุปผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสังเกตพฤติกรรม การพัฒนาและบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 304
50	สรุปผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบประเมินความพึงพอใจ เกี่ยวกับการใช้บริการแหล่งเรียนรู้ใน โรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 319
51	สรุปผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบประเมินแบบ ประเมินผลการพัฒนาและบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน บ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 333
52	สรุปผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบประเมินแบบ ประเมินผลแผนการจัดการเรียนรู้ Active Learning เรื่อง การพัฒนา แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 341
53	

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ		หน้า
1	กรอบแนวคิดของการวิจัย	10
2	โครงสร้างแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านโพนไผ่	33
3	แผนผังแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนบ้านโพนไผ่	97
4	โครงสร้างการบริหารสถานศึกษาโรงเรียนบ้านโพนไผ่	102
5	การสัมภาษณ์ สภาพและปัญหาการจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน บ้านโพนไผ่กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล	355
6	ประชุมคณะครูเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	356
7	การประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่องการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุน การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning	357
8	การศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	358
9	ก่อนและหลังการพัฒนาห้องเรียน	359
10	ก่อนและหลังการพัฒนาห้องสมุด	360
11	ก่อนและหลังการพัฒนาห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์	361
12	ก่อนและหลังการพัฒนาสนามเด็กเล่น BBL	362
13	ก่อนและหลังการพัฒนาสนามกีฬา	363
14	ก่อนและหลังการพัฒนาสวนพืชสมุนไพร	364
15	การนิเทศภายในหลังการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	365

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การพัฒนาประเทศไทยในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) อยู่ในห้วงเวลาของการปฏิรูปประเทศเพื่อแก้ปัญหาพื้นฐานหลายด้านที่สั่งสมมานานท่ามกลางสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็วและเชื่อมโยงกันใกล้ชิดมากขึ้น ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมก็เสื่อมโทรมอย่างรวดเร็วซึ่งเป็นที่ตั้งต้นทุนในเชิงเศรษฐกิจและผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตประชาชน ในขณะที่การบริหารจัดการภาครัฐยังด้อยประสิทธิภาพ ขาดความโปร่งใส และมีปัญหาคอร์รัปชันเป็นวงกว้าง จึงส่งผลให้การผลักดันขับเคลื่อนการพัฒนาไม่เกิดผลสัมฤทธิ์เต็มที่ บางภาคส่วนของสังคมจึงยังถูกทิ้งอยู่ข้างหลัง

การขับเคลื่อนประเทศไทยให้มีประสิทธิภาพนั้น จึงจำเป็นต้องเร่งถึงความสำคัญของการศึกษาที่มีคุณภาพ การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้ถูกต้องเหมาะสมเป็นสิ่งจำเป็นในการจัดการศึกษาเพราะจะทำให้โรงเรียนนำมาซึ่งความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ การดำเนินการจัดสภาพแวดล้อมเป็นหน้าที่โดยตรงของโรงเรียน ต้องกำหนดให้เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตรงกับความต้องการของสังคม ซึ่งตลอดในระยะเวลาที่อยู่ในโรงเรียนสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ย่อมมีผลกระทบต่อสุขภาพกาย สุขภาพจิตของผู้เรียน รวมทั้งอิทธิพลต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้สอน สถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมของโลกผันแปรไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งมีผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศในทุกด้าน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2558, หน้า 1)

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุขในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญ ในการสร้างความได้เปรียบของประเทศเพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบ เศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัต ประเทศต่าง ๆ

ทั่วโลกจึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนา การศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ของตนให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ ภูมิภาค และของโลก ควบคู่กับการดำรงรักษาอัตลักษณ์ของประเทศ ในส่วนของประเทศไทย ได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของ คนไทยให้มีทักษะ ความรู้ความสามารถ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการ ของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ ภายใต้แรงกดดันภายนอกจากกระแสโลกาภิวัตน์ และแรงกดดันภายในประเทศที่เป็นปัญหาวิกฤตที่ประเทศต้องเผชิญ เพื่อให้คนไทย มีคุณภาพชีวิตที่ดี สังคมไทยเป็นสังคมคุณธรรม จริยธรรม และประเทศสามารถก้าวข้าม กับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว รองรับการเปลี่ยนแปลง ของโลกทั้งในปัจจุบันและอนาคต โดยการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญและส่งผลกระทบต่อระบบ การศึกษา ระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, หน้า 1)

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพ โดยทำให้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวคน ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ เป็นคนที่รู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ซึ่งจะเห็นได้ว่าการศึกษายเป็นตัวจักรสำคัญในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น จึงกำหนดการรักษา สิ่งแวดล้อมไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2555–2559 ไว้ว่า ในฐานะที่มนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติและจำต้องดำรงอยู่ร่วมกันกับธรรมชาติอย่างกลมกลืน เกื้อกูล ซึ่งกันและกัน มนุษย์ตระหนักการใช้การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554, หน้า 4–5)

วิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อตอบสนองต่อการก้าวเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ในปัจจุบัน จำเป็นที่จะต้องพัฒนาให้เยาวชนของประเทศเติบโตขึ้นมาด้วยการเป็นคนทั้งเก่ง ดี และมีความสุขสามารถคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็นได้อย่างแท้จริง และสามารถคิด เป็นรูปธรรมที่สามารถมองเห็นและจับต้องได้ และจะต้องสร้างให้เยาวชนไทยสามารถ ยืนอยู่บนโลกแห่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้อย่างมีความสุขและปลอดภัย สามารถเป็น พลเมืองไทย พลเมืองอาเซียนตลอดจนเป็นพลเมืองโลกที่มีคุณภาพ ดังนั้น วิธีในการ จัดการเรียนรู้จึงจำเป็นต้องตอบโจทย์ในการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ และ Active Learning น่าจะเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่สามารถตอบโจทย์แห่งการก้าวเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 โลกแห่งการเปลี่ยนแปลงได้เป็นอย่างดี (กมล โพธิ์เย็น, 2564, หน้า 13)

การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เป็นรูปแบบของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เนื่องจากการเรียนรู้แบบ Active Learning เป็นกระบวนการของการแสวงหาความรู้หรือการค้นคว้าหาคำตอบในสิ่งที่นักเรียนอยากรู้หรือสงสัยด้วยวิธีการต่าง ๆ ซึ่งเป็นวิธีการเรียนรู้ที่นักเรียนได้เลือกศึกษา ค้นคว้าตามความสนใจของผู้เรียนหรือเพื่อนในกลุ่ม ซึ่งเป็นการตัดสินใจร่วมกันจนได้ชิ้นงานที่สามารถนำผลการศึกษาไปใช้ได้ในชีวิตจริง การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เป็นการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในทุกขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้ ตั้งแต่การวางแผนงาน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550, หน้า 1-2) การจัดการเรียนรู้ตามแบบ Active Learning นั้นจะต้องสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ เช่น ส่งเสริมการสืบค้น กระตุ้นความเป็นผู้นำด้วยการพัฒนาตนเอง แนวทางการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ตามแบบ Active Learning นั้น สามารถทำได้หลายแนวทาง เช่น การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม การอภิปราย การสื่อสารระหว่างกัน การให้ผู้เรียนมีบทบาทในการแสวงหาความรู้ และเรียนรู้อย่างมีปฏิสัมพันธ์จนเกิดความรู้ความเข้าใจนำไปประยุกต์ ใช้สามารถวิเคราะห์สังเคราะห์ ประเมินค่าหรือสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ และพัฒนาตนเองเต็มความสามารถ รวมถึง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เข้าได้มีโอกาสรวมอภิปรายให้มีโอกาสฝึกทักษะการสื่อสาร ทำให้ผลการเรียนรู้เพิ่มขึ้น 70 เปอร์เซ็นต์การนำเสนองานทางวิชาการเรียนรู้ในสถานการณ์จำลอง ทั้งมีการฝึกปฏิบัติในสภาพจริง มีการเชื่อมโยงกับสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งจะทำให้ผลการเรียนรู้เกิดขึ้นถึง 90 เปอร์เซ็นต์ (ไชยยศ เรืองสุวรรณ, 2553 หน้า 12 อ้างถึงใน วีรยุทธ พลายเล็ก, 2563, หน้า 41)

แหล่งเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสมต่อผู้เรียน เป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งในยุคปัจจุบัน ซึ่งเป็นยุคแห่งความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว แหล่งเรียนรู้ ทางด้านเทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทต่อชีวิตประจำวันของมนุษย์เป็นอย่างมาก การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จึงมีความสำคัญ ทั้งนี้ ก็เพื่อสร้างเยาวชนในยุคใหม่ให้มีความพร้อมกับการดำรงชีวิตในโลกปัจจุบันได้อย่างเหมาะสมซึ่งการจัดแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้แบบ Active Learning ที่เอื้อต่อการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จะเป็นเครื่องมือสำคัญในการทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ แหล่งเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดกระบวนการเรียนรู้และสาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษาโดยมุ่งเน้นไปที่การจัดให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งในและนอก

โรงเรียน พร้อมทั้งการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ซึ่งเป็นกระบวนการที่มีแนวทางในการนำมาปฏิบัติเพื่อพัฒนากระบวนการสร้างสรรค์แหล่งเรียนรู้ ที่สนับสนุนให้ผู้เรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง สามารถศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ทั้งในและนอกโรงเรียน ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องบริหารและจัดการให้มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559, หน้า 1)

ดังนั้น การพัฒนาและการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ขาดไม่ได้ต้องเสริมยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมิติเพื่อสอดคล้องกับสังคมโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งทุกภาคส่วนต้องช่วยกัน ปรับปรุงพัฒนาส่งเสริมให้ เชื้อต่อการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะชีวิต ครบตามวัตถุประสงค์ และตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลาง พ.ศ. 2551 การใช้แหล่งเรียนรู้ในการเรียนการสอนมีความสำคัญและเป็นประโยชน์จัดการเรียนการสอนอย่างมาก เพราะสามารถใช้เป็นแนวทางในการวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ โดยมีผู้บริหารและครูร่วมกันกำหนดนโยบายส่งเสริมสนับสนุนการจัดทำจัดสร้างพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้และประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ และการใช้แหล่งเรียนรู้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงผ่านการปฏิบัติจริงใช้ในสภาพแวดล้อมจริง ฝึกทักษะในการคิดการสังเกตการทำงานเป็นกลุ่มมีความรับผิดชอบ ผู้เรียนรู้วิธีการเรียนรู้ของตนเองและเรียนรู้ตลอดชีวิตซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งยังเป็นการปลูกฝังให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้และเจตคติที่ดีต่อสิ่งรอบตัว มีความรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตนเองต่อสังคมหลักและผูกพันกับท้องถิ่นและสิ่งแวดล้อมรอบตัว (นงศ์ศรี ราชมณี, 2553, หน้า 3 อ้างถึงใน อุดมศักดิ์ บุตรอินทร์, 2561, หน้า 3)

โรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลจนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก มีนักเรียนจำนวน 112 คน และมีบุคลากรจำนวน 10 คน โรงเรียนบ้านโพนไผ่ ได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยยึดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักสูตรแกนกลาง 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้

คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐานรวมทั้ง ความรู้ด้านการประกอบอาชีพและการศึกษาโรงเรียนได้จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีตามยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อส่งเสริมและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน ด้านวิชาการได้ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญควบคู่กับการพัฒนา ผู้เรียนในทุกมิติ แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านโพธิ์ไผ่ ได้แก่ ห้องเรียน ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ สนามเด็กเล่น BBL สนามกีฬา และสวนพืชสมุนไพร ซึ่งแต่ละวิชาจะมีครูผู้รับผิดชอบ ซึ่งมีบางส่วนที่ยังต้องเพิ่มเติมในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ จึงอยากให้ห้องเรียนได้ตอบโจทย์การจัดการเรียนการสอน ห้องเรียนช่วยกระตุ้นให้เด็กได้เรียนรู้สามารถจดจำเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น และมีแหล่งเรียนรู้ให้คนคว้า ห้องสมุด เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สามารถหาความรู้ได้ตลอดเวลา ดึงดูดความสนใจแก่ผู้เรียน ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์มีสื่อที่ทันสมัย ห้องเรียนมีความสะอาด สะดวกต่อการใช้งาน สนามเด็กเล่น BBL กระตุ้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้พร้อมทั้งเล่นมีสนามเด็กเล่นที่หลากหลาย สนามกีฬาพร้อมใช้งาน ปรับปรุงให้ใหม่ยิ่งขึ้น มีเส้นสนามที่ชัดเจนพร้อมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และมีสวนพืชสมุนไพร ที่เป็นแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียนเป็นพื้นที่เรียนรู้ให้ความรู้และลงมือปฏิบัติ จากการประชุมครูเรื่องแผนดำเนินงานประมาณคณะครูได้เห็นร่วมกันจัดสรรงบประมาณการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และอาคารสถานที่เพิ่มขึ้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับการพัฒนาเพื่อมุ่งเน้นให้เกิดประโยชน์ต่อนักเรียนในโรงเรียน และให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ซึ่งจะเกิดผลดี และได้พัฒนาผู้เรียนอย่างเต็มศักยภาพ (โรงเรียนบ้านโพธิ์ไผ่, 2565, หน้า 1-5)

ด้วยความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยได้เห็นถึงความจำเป็นที่ต้องการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) โดยการประยุกต์ใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Kemmis and McTaggart, 1988, p. 11, อ้างถึงใน องอาจ นัยพัฒน์, 2554, หน้า 301-303) ประกอบไปด้วย การวางแผน (Planning) การปฏิบัติการ (Action) การสังเกตการณ์ (Observation) และการสะท้อนกลับ (Reflection) เป็นเครื่องมือในการพัฒนาปฏิบัติงาน ผลจากการศึกษา จะสามารถพัฒนาและบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนให้ดีขึ้น ส่งผลให้เกิดบรรยากาศที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ ของนักเรียน ได้รับความร่วมมือในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ส่งผลให้มี

จิตสำนึกที่ดีต่อการดูแลรักษาแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน ที่อยู่อาศัยตนเอง ชุมชนและสังคมต่อไป จึงมีความสนใจศึกษาริวิจัยในครั้งนี้

คำถามของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดคำถามของการวิจัย ดังนี้

1. สภาพและปัญหาการจัดแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 เป็นอย่างไร
2. แนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 เป็นอย่างไร
3. ผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 เป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2
2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2
3. เพื่อติดตามผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

ความสำคัญของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดความสำคัญของการวิจัย ไว้ดังนี้

1. ได้ทราบสภาพและปัญหาเกี่ยวกับการจัดแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2
2. ได้แนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2
3. ได้ทราบผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเป็นการทำงานระหว่างผู้วิจัยและผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ไว้ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมายการวิจัย
 - 1.1 กลุ่มผู้วิจัย จำนวน 9 คน ประกอบด้วย
 - 1.1.1 ผู้วิจัย จำนวน 1 คน
 - 1.1.2 ครูประจำชั้น อนุบาล 2 – ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 6 คน
 - 1.1.3 ครูธุรการ จำนวน 1 คน
 - 1.1.4 นักการภารโรง จำนวน 1 คน
 - 1.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 69 คน ประกอบด้วย
 - 1.2.1 คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 9 คน
 - 1.2.2 ตัวแทนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 – ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระดับชั้นละ 10 คนรวม 40 คน เนื่องจากเป็นระดับชั้นที่มีวุฒิภาวะพอที่จะร่วมกิจกรรมได้

1.2.3 ตัวแทนชุมชนคัดเลือกจากบุคคลที่เป็นผู้นำชุมชน จำนวน 10 คน

1.2.4 ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 10 คน

1.3 วิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องการจัดการแหล่งเรียนรู้ และการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning จำนวน 1 คน

1.4 ผู้นิเทศ จำนวน 1 คน ซึ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนบ้านโปนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

2. ขอบเขตด้านเนื้อหาการวิจัย

2.1 แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านโปนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 มีดังนี้

2.1.1 ห้องเรียน

2.1.2 ห้องสมุด

2.1.3 ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์

2.1.4 สนามเด็กเล่น BBL

2.1.5 สนามกีฬา

2.1.6 สวนพืชสมุนไพร

2.2 แนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ Active Learning โรงเรียนบ้านโปนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 โดยใช้แนวทางการพัฒนา ดังนี้

2.2.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ

2.2.2 การศึกษาดูงาน

2.2.3 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้

2.2.4 การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยใช้แหล่งเรียนรู้

2.2.5 การนิเทศภายใน

3. ขอบเขตด้านระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) โดยการประยุกต์ใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action

Research) ตามแนวคิดของ Kemmis and McTaggart (1988, p. 11, อ้างถึงใน องอาจ นัยพัฒน์, 2554, หน้า 301-303) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 การวางแผน (Planning)

ขั้นที่ 2 การปฏิบัติการ (Action)

ขั้นที่ 3 การสังเกตการณ์ (Observation)

ขั้นที่ 4 การสะท้อนกลับ (Reflection)

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

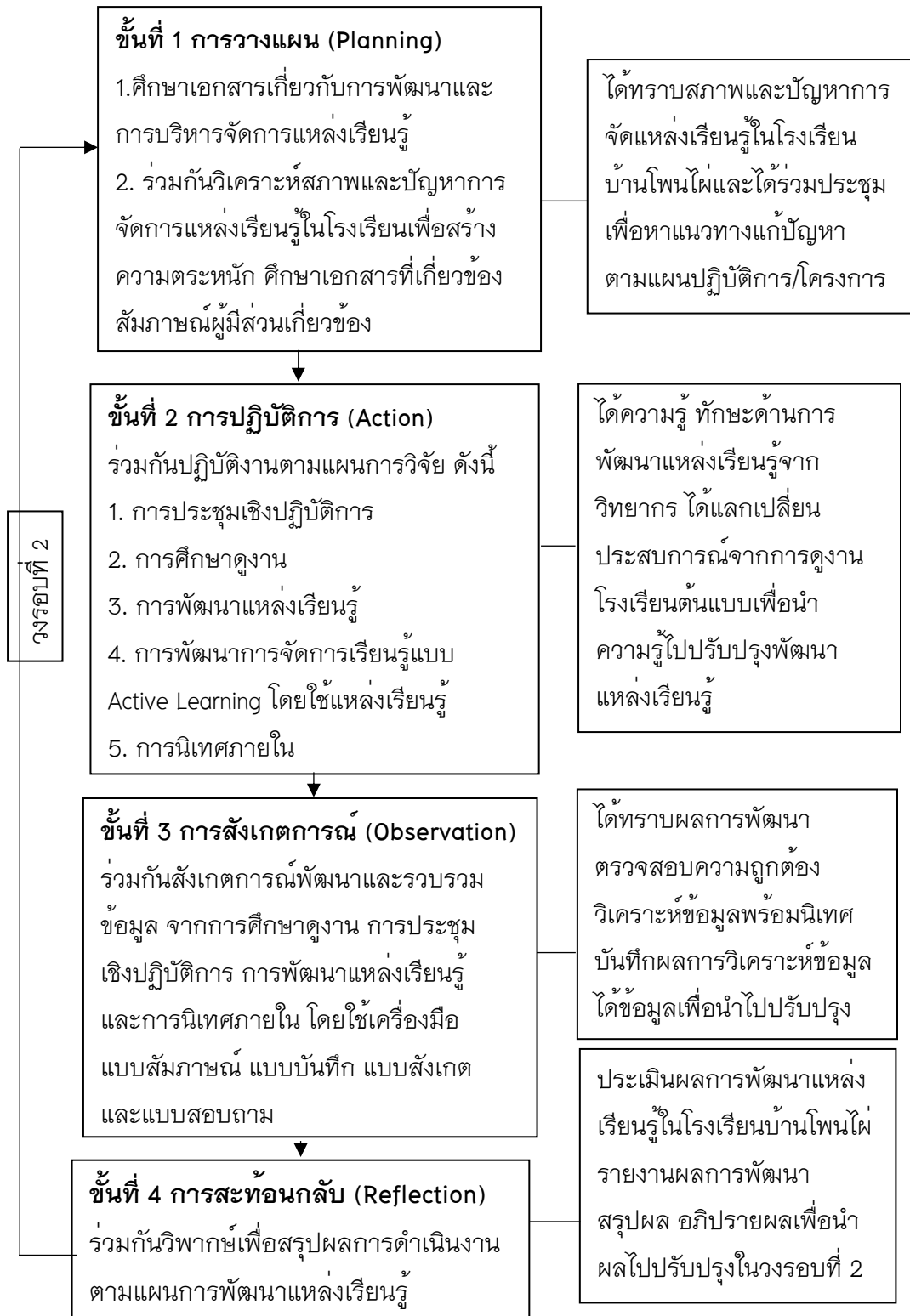
ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย ตั้งแต่ เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2565 ถึง เดือนมีนาคม พ.ศ. 2566 จำแนกเป็น 2 วงรอบดังนี้

วงรอบที่ 1 ตั้งแต่ เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2565 ถึง เดือนมกราคม พ.ศ. 2566

วงรอบที่ 2 ตั้งแต่ เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2566 ถึง เดือนมีนาคม พ.ศ. 2566

กรอบแนวคิดของงานวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดเพื่อพัฒนาและบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน ใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) โดยการประยุกต์ใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ตามแนวคิดของ Kemmis and McTaggart (1988, p. 11, อ้างถึงใน องอาจ นัยพัฒน์, 2554, หน้า 301-303) ประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติการ การสังเกตการณ์ และการสะท้อนกลับ ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

นิตยสารศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นิตยสารศัพท์เฉพาะ ไว้ดังนี้

1. แหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning หมายถึง สถานที่ต่าง ๆ ภายในโรงเรียนที่ครูและนักเรียนใช้เป็นแหล่งประกอบกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยใช้เป็นที่ศึกษาหาความรู้ ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลาย ให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยมีแหล่งเรียนรู้ 6 แหล่ง ได้แก่
 - 1.1 ห้องเรียน หมายถึง สถานที่สำหรับทำกิจกรรมการเรียน การสอน มีการจัดวัสดุอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน รวมไปถึงสิ่งต่าง ๆ ที่เสริมความรู้ เช่น ป้ายนิเทศ มุมวิชาการ ชั้นวางหนังสือ โต๊ะวางสื่อการสอน ฯลฯ ให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ทำให้เกิดความสบายตา สบายใจ แก่ผู้พบเห็นของโรงเรียน บ้านโปงไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2
 - 1.2 ห้องสมุด หมายถึง สถานที่รวบรวมทรัพยากรสารสนเทศเอาไว้ในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งที่เป็นวัสดุตีพิมพ์ วัสดุไม่ตีพิมพ์ วัสดุอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้ผู้ใช้สืบค้นและเข้าถึงสารสนเทศได้มากขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า โดยมีการคัดเลือก จัดหาให้สอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจของผู้ใช้ มีการจัดที่เป็นระบบโดยมีบรรณารักษ์วิชาชีพ ซึ่งมีความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ เป็นผู้บริหารและดำเนินการจัดให้อย่างมีระบบของโรงเรียนบ้านโปงไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2
 - 1.3 ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ หมายถึง แหล่งเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนสามารถเรียนรู้และเพิ่มทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ การสืบค้นข้อมูล เพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ชีวิต ของโรงเรียนบ้านโปงไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2
 - 1.4 สนามเด็กเล่น BBL หมายถึง พื้นที่ที่ออกแบบขึ้นเพื่อรองรับการเล่น สนุกสนานต่าง ๆ เป็นสถานที่ที่เปิดโอกาสให้เด็กได้เล่น ได้พัฒนาการสมองแต่ละช่วงวัย พัฒนาการกระบวนการ การทดลอง และทักษะของตนเอง ของโรงเรียนบ้านโปงไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

1.5 สนามกีฬา หมายถึง สถานที่ที่จัดสร้างหรือปรับพื้นไว้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ประโยชน์ในการเล่นและแข่งขันกีฬาเป็นหลักของโรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

1.6 สวนพืชสมุนไพร หมายถึง บริเวณที่ปลูกพืชที่ใช้เป็นสมุนไพร โดยจัดแสดงพรรณพืชตามสรรพคุณการรักษาโรคตามตำราไทยโบราณ ของโรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

2. สภาพการจัดแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning หมายถึง สภาพที่เกิดขึ้นจริง เกี่ยวกับการจัดแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ของโรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

3. ปัญหาการจัดแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่ขัดขวาง หรือเป็นอุปสรรคต่อการจัดแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ของโรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

4. แนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ประกอบด้วย

4.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ หมายถึง การจัดประชุมผู้ร่วมวิจัย โดยเชิญวิทยากรที่มีความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เพื่อให้ได้ความรู้ไปใช้ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning

4.2 การศึกษาดูงาน หมายถึง การศึกษานอกสถานที่เพื่อเรียนรู้ และแสวงหาประสบการณ์ใหม่ ๆ ที่คาดว่าจะสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning

4.3 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยเป็นทำงานร่วมกันของทุกฝ่ายเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ทั้ง 6 แหล่ง ได้แก่ ห้องเรียน ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ สนามเด็กเล่น BBL และสนามกีฬา สวนพืชสมุนไพร

4.4 การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยใช้แหล่งเรียนรู้ หมายถึง การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ Active Learning สามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ Active Learning เมื่อเตรียมการสอนอย่างมีระบบมีการวิเคราะห์หลักสูตร วิเคราะห์ผู้เรียน กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ กำหนดการเรียนรู้ตามเนื้อหาสาระ โดยมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ Active Learning เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ และกำหนดสื่อ และใช้แหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมกับแผนการจัดการเรียนรู้

4.5 การนิเทศภายใน หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารโรงเรียนหรือหัวหน้าฝ่าย เพื่อติดตามกระบวนการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ให้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการ ศึกษา ค้นคว้ารวบรวมข้อมูลสนเทศ จะเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนรับผิดชอบร่วมกัน เข้ามามีส่วนร่วม ในการดำเนินกิจกรรมของการวิจัยทุกขั้นตอนตั้งแต่การวางแผนการศึกษา ค้นคว้า อย่างเป็นระบบโดยกลุ่มบุคคลหรือองค์กรร่วมกันคิด ร่วมกันแก้ปัญหา ร่วมกันประเมิน อย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ

5.1 การวางแผน (Planning) หมายถึง การร่วมกันวิเคราะห์สภาพปัญหา เกี่ยวกับการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ร่วมกัน หาแนวทางดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2

5.2 การปฏิบัติการ (Action) หมายถึง ร่วมกันปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้ เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โดย การประชุมปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน และการนิเทศภายใน

5.3 การสังเกตการณ์ (Observation) หมายถึง ร่วมกันสังเกต ติดตาม และ ประเมินผล การดำเนินการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้

5.4 การสะท้อนกลับ (Reflection) หมายถึง ร่วมกันปรับปรุงแก้ไข ข้อบกพร่องเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้

6. ผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning หมายถึง ผลที่เกิดจากการดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการ จัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ของโรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 โดยพิจารณาจากตรวจสอบผลการดำเนินการ
พัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยใช้ แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึก แบบสังเกต และแบบสอบถาม

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพธิ์ไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 2 ครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อทราบแนวทางและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ซึ่งผู้วิจัย ได้ศึกษา เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วทำการเรียบเรียงนำเสนอตามลำดับหัวข้อ ดังนี้

1. แหล่งเรียนรู้
 - 1.1 ความหมายของแหล่งเรียนรู้
 - 1.2 ความสำคัญของแหล่งเรียนรู้
 - 1.3 วัตถุประสงค์ของแหล่งเรียนรู้
 - 1.4 ประเภทแหล่งเรียนรู้
 - 1.5 โครงสร้างแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน
 - 1.6 การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้
2. การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning
 - 2.1 ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning
 - 2.2 ลักษณะการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning
 - 2.3 รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning
 - 2.4 บทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning
 - 2.5 การใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning
3. แนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
 - 3.1 ความหมายการพัฒนาบุคลากร
 - 3.2 ความสำคัญของการพัฒนาบุคลากร
 - 3.3 ความมุ่งหมายของการพัฒนาบุคลากร

3.4 วิธีการพัฒนาบุคลากร

3.4.1 การศึกษาดูงาน

3.4.2 การประชุมเชิงปฏิบัติการ

3.4.3 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้

3.4.4 การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning

โดยใช้แหล่งเรียนรู้

3.4.5 การนิเทศภายใน

4. การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

4.1 แนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติการ

4.2 ความหมายการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

4.3 หลักการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

4.4 วัตถุประสงค์การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

4.5 ลักษณะสำคัญการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

4.6 ขั้นตอนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

5. บริบทของโรงเรียนบ้านโพธิ์ไผ่

5.1 ข้อมูลทั่วไป

5.2 บริบทเกี่ยวกับสภาพปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1 งานวิจัยในประเทศ

6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

แหล่งเรียนรู้

เมื่อกล่าวถึงคำว่า “แหล่งเรียนรู้” สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดความหมายไว้ว่า หมายถึง แหล่งหรือที่รวมเป็นสถานที่ศูนย์รวมที่ประกอบด้วย ข้อมูล ข่าวสารความรู้และกิจกรรมที่มีกระบวนการเรียนรู้หรือกระบวนการจัดการเรียนรู้ ที่มีรูปแบบแตกต่างจากกระบวนการเรียนการสอนที่มีครูเป็นผู้สอน เป็นผู้กระตุ้นให้เกิด การเรียนรู้โดยกำหนดเวลาเกิดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการและความพร้อม ของผู้เรียน การประเมินและการวัดผลการเรียนรู้ มีลักษณะเฉพาะที่สร้างขึ้นเหมาะสมกับ การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องไม่จำเป็นต้องเป็นแบบเดียวกับการประเมินผลในชั้นเรียนในโลก

แห่งความเป็นจริงโรงเรียนไม่ใช่สถานที่เพียงแห่งเดียวที่ให้ความรู้ให้วุฒิทางการศึกษา และให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จการดำเนินชีวิตในการตรงกันข้าม ที่ผู้ไม่มีโอกาสได้รับการศึกษาในโรงเรียนหากแต่สนใจใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ตามสถานที่ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นหอสมุด พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ หรือแม้แต่อุทยานประวัติศาสตร์ ตามจังหวัดต่าง ๆ อย่างจริงจัง แม้จะไม่ได้รับวุฒิทางการศึกษาแต่ก็สามารถนำความรู้ที่ตนเองได้รับไปปรับใช้ประกอบอาชีพ จนประสบผลสำเร็จได้ในที่สุดตัวอย่างนี้ก็มีให้เห็นอยู่ในสังคมไทยมากมาย ดังนั้นจึงนับได้ว่าสถานที่เหล่านี้มีบทบาทสำคัญยิ่ง (ปาริฉัตร สาทรา และฮับสนีย์ จะสารวรรณ, 2557, หน้า 6)

1. ความหมายของแหล่งเรียนรู้

นักวิชาการหลายท่าน ได้ให้ความหมายของแหล่งเรียนรู้ไว้ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2554, หน้า 34)

ได้กำหนดความหมายไว้ว่าหมายถึง “แหล่ง” หรือ “ที่รวม” เป็นสถานที่ ศูนย์รวม ที่ประกอบด้วยข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ และกิจกรรมที่มีกระบวนการเรียนรู้ หรือกระบวนการเรียนการสอนที่มีรูปแบบแตกต่างจากกระบวนการเรียนการสอน ที่มีครูเป็นผู้สอนเป็นผู้กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ กำหนดเวลาเกิดการเรียนรู้ยืดหยุ่นสอดคล้องกับความต้องการ และความพร้อมของผู้เรียน การประเมินและการวัดผลการเรียนรู้มีลักษณะเฉพาะ สร้างขึ้นให้เหมาะสมกับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ไม่จำเป็นต้องเป็นแบบเดียวกับการประเมินผลในชั้นเรียน

เทวิน ธรรมลังกา (2555, หน้า 10) ได้ให้ความหมายของแหล่งเรียนรู้ว่าหมายถึงบุคคลสถานที่หรือสิ่งแวดล้อมรอบตัวที่ครูและนักเรียนสามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้และเป็นความรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน โดยทำให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองและเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

ราชบัณฑิตยสถาน (2555, หน้า 329) ได้ให้ความหมาย แหล่งเรียนรู้ (Learning Resources) หมายถึง บุคคล สถานที่ ธรรมชาติ และเทคโนโลยี ที่ให้ความรู้ อำนวยความสะดวก ส่งเสริม สนับสนุนให้เกิด การเรียนรู้ เช่นผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญ ปราชญ์ชาวบ้าน หอสมุด เครือข่ายคอมพิวเตอร์ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ศาสนสถาน องค์การในชุมชน สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ

รุ่งรัชดาพร เวหะชาติ (2555, หน้า 132) ได้ให้ความหมายไว้ว่า แหล่งเรียนรู้ หมายถึง แหล่ง หรือที่รวมซึ่งอาจเป็น สภาพสถานที่หรือศูนย์รวม ที่ประกอบด้วย ข้อมูล ข่าวสารความรู้ และกิจกรรมที่มีรูปแบบแตกต่างจากกระบวนการ เรียนการสอนที่มีครูเป็นผู้สอนหรือศูนย์กลางการเรียนรู้ แต่เป็นการเรียนรู้ที่มีกำหนดเวลา เรียนยืดหยุ่นสอดคล้องกับความต้องการและความพร้อมของผู้เรียน

สมศักดิ์ คงเที่ยง (2556, หน้า 50) กล่าวว่า แหล่งเรียนรู้ เป็นแหล่ง เสริมจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ สร้างความรู้ ด้านวิชาการ และประสบการณ์ อันประกอบไปด้วยแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ได้แก่ ห้องสมุด ห้องหมวดวิชา ห้องคอมพิวเตอร์ศูนย์วิชาการ ศูนย์วิทยบริการ ศูนย์โสตทัศนศึกษา ศูนย์สื่อการเรียน การสอน สวนวรรณคดี สวนสมุนไพร สวนสุขภาพ สวนหนังสือ ฯลฯ และแหล่งเรียนรู้ ในท้องถิ่น ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์ ศูนย์กีฬา วัด ครอบครั้ว ภูมิปัญญา ท้องถิ่น ชุมชน สถานประกอบการ องค์กรภาครัฐและเอกชน

ณัฐลักษณ์ ธาระวานิช (2557, หน้า 104) กล่าวว่า แหล่งการเรียนรู้ เป็นสถานที่หรือศูนย์รวบรวมข้อมูล ความรู้ ตลอดจนกิจกรรมต่าง ๆ ที่สามารถส่งเสริม การเรียนรู้ของประชาชนในแต่ละด้าน รวมทั้งสร้าง ความเพลิดเพลินแก่ผู้ใช้บริการ อีกทั้งยังเป็นปัจจัยสำคัญและจำเป็นที่สุดอย่างหนึ่งในการพัฒนาคน มีบทบาทสำคัญต่อ ความเจริญก้าวหน้าของมนุษยชาติ สังคม และโลก

อาคม จันตะนี (2557, หน้า 7) ให้ความหมายไว้ว่า แหล่งเรียนรู้ หมายถึง แหล่งข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศ และประสบการณ์ที่สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียน ใฝ่เรียน ใฝ่รู้ แสวงหาความรู้และเรียนรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัย อย่างกว้างขวาง และต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ตลอดชีวิต

ไพโรจน์ คะเซนทร์ (2558, ออนไลน์) ให้ความหมายไว้ว่า แหล่งเรียนรู้ หมายถึง คน สิ่งของ สถานที่ และสิ่งประดิษฐ์ที่สามารถให้ความรู้เฉพาะตัว และเชื่อมโยงความรู้เป็นความรู้และประสบการณ์ใหม่ให้แก่บุคคลทุกระดับทุกเพศ และทุกวัยที่สนใจจะเรียนรู้

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2559, หน้า 1) คำว่าแหล่งเรียนรู้เน้นมีผู้ให้คำนิยามไว้หลายท่าน โดยสำนักงาน

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้ให้ความหมายของ แหล่งเรียนรู้ ว่าหมายถึง แหล่ง หรือที่รวม ซึ่งอาจเป็นสภาพสถานที่ หรือศูนย์รวมที่ประกอบด้วยข้อมูลข่าวสาร ความรู้ และกิจกรรม ที่มีกระบวนการเรียนรู้ หรือ กระบวนการเรียนการสอนที่มีรูปแบบแตกต่าง จากกระบวนการเรียนการสอน ที่มีครูเป็นผู้สอน หรือ ศูนย์กลางการเรียนรู้ เป็นการเรียนรู้ ที่กำหนดเวลาเรียนยืดหยุ่นสอดคล้องกับความต้องการ และบริเวณ บ่อเกิด แหล่งที่หรือ ศูนย์รวมความรู้ที่ให้เข้าไปศึกษาหาความรู้ความเข้าใจ และความเหมาะสมกับการเรียนรู้ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นรูปแบบเกี่ยวกับการประเมินผลในชั้นหรือ ความพร้อม ของผู้เรียน การประเมินผล และการวัดผลการเรียนรู้มีลักษณะเฉพาะที่สร้างขึ้นให้ห้องเรียน

นาวา วงษ์พรม (2560, หน้า 9) ได้สรุปความหมายของแหล่งการเรียนรู้ หมายถึง แหล่งหรือสถานที่ที่ปรากฏชัดเจน เป็นที่ให้ความรู้และประสบการณ์ กับผู้สนใจ เพื่อสนับสนุนการแสวงหาความรู้ ความใฝ่รู้ใฝ่เรียน โดยเปิดโอกาสให้เรียนรู้ ตามอัธยาศัยอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ด้วยการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์จากสิ่ง สิ่งของกิจกรรมและบริการ สิ่งแวดล้อมที่มีและจัดไว้ เพื่อให้เรียนรู้ได้ตามความต้องการ

ครองสิทธิ์ บุตรสุวรรณ (2561, หน้า 13) ได้กล่าวว่า แหล่งเรียนรู้ หมายถึง สิ่งที่มีชีวิต และไม่มีชีวิต ได้แก่ บุคคลสถานที่ สถาบันต่าง ๆ สิ่งของ ธรรมชาติ แวดล้อม สภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรมและเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่ผู้เรียนเข้าไป ปฏิสัมพันธ์และเรียนรู้ได้ด้วยตนเองโดยประสบการณ์ตรง และได้ความรู้ใหม่ ๆ ที่มีคุณค่า สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

ญาณิศา ดวงสีทอง (2561, หน้า 20) ได้กล่าวว่า แหล่งเรียนรู้ หมายถึง สภาพแวดล้อมทุกอย่างภายในโรงเรียน ทั้งอาคารสถานที่ แบ่งเป็น 2 ด้าน คือ ด้านวิชาการและด้านสนับสนุนวิชาการ รวมถึงผู้บริหาร ครูและนักเรียน ทั้งวัสดุครุภัณฑ์ ต่าง ๆ เพื่อใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมายตามหลักสูตรการศึกษา แกนกลาง เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาหาแต่โลกที่เปลี่ยนแปลงไปจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยน แนวทางการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลง การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษ ที่ 21 ซึ่งเป็นยุคของข้อมูลข่าวสารความก้าวหน้าทางวิชาการเป็นไปอย่างรวดเร็ว ดังนั้น กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนจึงจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลง เพื่อเสริมสร้างศักยภาพ ของผู้เรียนโดยเน้นที่องค์ความรู้ ทักษะ ความเชี่ยวชาญและสมรรถนะที่เกิดกับผู้เรียน ให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในยุคปัจจุบันได้ การเรียนรู้ยุคปัจจุบันจึงไม่จำเป็นต้องเรียน

ในห้องเรียนเท่านั้นแต่ต้องเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและนอกห้องเรียนและที่สำคัญต้องสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนได้

อุดมศักดิ์ บุตรอินทร์ (2561, หน้า 19) ได้กล่าวว่า แหล่งเรียนรู้ หรือแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน หมายถึง สถานที่ต่าง ๆ ในโรงเรียนที่สร้างขึ้นเพื่อการใช้ประโยชน์จากสถานที่นั้น ๆ ที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งได้แก่ ห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุดเคลื่อนที่ มุมหนังสือในห้องเรียน ห้องพิพิธภัณฑ์ ห้องมัลติมีเดีย ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องอินเทอร์เน็ต ศูนย์วิชาการ ศูนย์วิทยบริการ ศูนย์ใส่ทัศนศึกษา ศูนย์สื่อการเรียนการสอน ศูนย์พัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน สวนพฤกษศาสตร์ สวนวรรณคดี สวนสมุนไพร สวนสุขภาพ สวนหนังสือ สวนธรรมะ ห้องปฏิบัติการวิชาต่าง ๆ ฯลฯ

ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันต์ (2563, หน้า 172) แหล่งเรียนรู้ คือ สิ่งต่าง ๆ ทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต สถานที่ทั้งที่เป็นไปตามธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น กิจกรรมทางด้านศิลปะวัฒนธรรม ข้อมูล ข่าวสาร ที่บุคคลสามารถใช้ศึกษาค้นคว้า หรือฝึกปฏิบัติ ทั้งด้วยตนเอง หรือผ่านการถ่ายทอดจากบุคคลอื่นเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของตนแหล่งเรียนรู้รอบตัวเราทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา นับได้ว่าเป็นครู ทั้งที่พูดได้และพูดไม่ได้ ที่สามารถกระตุ้นให้บุคคลเกิดความสนใจ ใฝ่รู้ คิด ปฏิบัติ อันจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทั้งด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ อีกทั้งแหล่งเรียนรู้รอบตัวเราไม่มีข้อจำกัดดังนั้นการนำแหล่งเรียนรู้มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน จึงก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อผู้เรียนและผู้สอนเป็นอย่างยิ่ง

Blaug (1971, pp. 341 – 347) ได้ให้ความหมายไว้ว่า แหล่งเรียนรู้ สำหรับโรงเรียนหมายถึง ประชาชน สถานที่ต่าง ๆ และกิจกรรมทั้งหลายที่นำมาใช้ในการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนเป็นคนดีและทรัพยากรท้องถิ่นอาจจะเรียกว่าแหล่งวิทยาการในห้องถิ่นตรงกับภาษาอังกฤษว่า “Community resources” หรือ “Local resources”

Nichols (1971, p. 341) ให้ความหมายคำว่า แหล่งความรู้ในชุมชน หมายถึงแหล่งที่เป็นวิชาการสำหรับโรงเรียน ประกอบด้วย ประชาชน สถานที่ สิ่งต่าง ๆ และกิจกรรมทั้งหลายที่นำมาใช้ในการศึกษาของนักเรียน เพื่อให้เป็นพลเมืองดี

Good (1973, p. 114) ได้ให้ความหมายไว้ว่า แหล่งเรียนรู้ หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่มีอยู่ในชุมชน เป็นสิ่งที่มีคุณค่าทางการศึกษาที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอนได้เช่นพิพิธภัณฑ์ โรงมหรสพ ห้องสมุด สวนสาธารณะ เป็นต้น นอกจากนี้รวมถึงบุคคลหรือกลุ่มคนที่อยู่ในชุมชนอีกด้วย

สรุปได้ว่า แหล่งเรียนรู้ หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างภายในโรงเรียน ที่สามารถให้ความรู้ทั้งมีชีวิตและไม่มีชีวิต ทั้งที่เป็นบุคคลและสถานที่ ที่สามารถค้นคว้าหาข้อมูล ให้เป็นสถานที่ที่ให้ความรู้ฝึกปฏิบัติ มีข่าวสาร ความรู้และประสบการณ์ทั้งหลาย ที่สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ครูและผู้เรียนสามารถนำ แหล่งเรียนรู้ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และเป็นความรู้ที่สนับสนุนการเรียนรู้ ได้คิดเองปฏิบัติเอง และสร้างความรู้ด้วยตนเอง ตามอัธยาศัยและต่อเนื่องจนเกิดกระบวนการเรียนรู้ และสุดท้ายก็จะเป็นบุคคล แหล่งการเรียนรู้ ก่อให้เกิดประโยชน์และเป็นสังคมของการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้

2. ความสำคัญของแหล่งเรียนรู้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ในมาตรา 4 ได้บัญญัติความหมายของ การศึกษา ไว้ว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้ เพื่อความเจริญงอกงาม ของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึกการอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้าง องค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม และการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้ บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และหมวด 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 22 ได้ระบุไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนา ตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ ผู้เรียนสามารถ พัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ และมาตรา 24 (5) ได้ระบุว่า การจัดการกระบวนการเรียนรู้ สถานศึกษาต้องดำเนินการ ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถ จัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิด การเรียนรู้และมีความรอบรู้รวมทั้งสามารถใช้การวิจัย เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการ เรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียน การสอนและแหล่ง วิทยาการประเภทต่าง ๆ (ฝ่ายวิชาการ สำนักพิมพ์เดอะบุคส์, 2556, หน้า 11-12)

มีนักวิชาการได้ให้ความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ไว้ดังนี้

วิรุพท์ นิลโมจน์, (2556, หน้า 1-69) แหล่งการเรียนรู้มีความสำคัญ เพราะเป็นแหล่งให้ความรู้ หรือการศึกษาเรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ อันเป็นรากฐานของชุมชน สังคม และประเทศชาติ ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่ผู้เรียนและประชาชนในชุมชนทุกเพศทุกวัย สามารถศึกษาเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อม และโอกาส ที่เรียกว่าการศึกษาตามอัธยาศัย
 2. เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง โดยเลือกศึกษาจากแหล่งวิทยาการชุมชนต่าง ๆ ตามที่สถานศึกษากำหนดหรือความสนใจของผู้เรียนเอง
 3. ช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ เพื่อให้เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน
 4. ช่วยให้การจัดการศึกษามีคุณภาพ การจัดการเรียนการสอน หรือกิจกรรมการเรียนรู้เป็นไปตามที่หลักสูตรแกนกลางกำหนด รวมทั้งการตอบสนอง การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาหรือหลักสูตรท้องถิ่นได้ตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา ทั้งนี้ หากปราศจากแหล่งวิทยาการชุมชนแล้วจุดมุ่งหมายการศึกษาที่ต้องการให้บรรลุผล ตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ คงเป็นไปได้อย่างไร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการศึกษา เพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชนท้องถิ่น
 5. เป็นแหล่งให้บริการการเรียนรู้ทั้งในแง่ของสถานที่และวิทยาการ ให้ความรู้ในแง่ของแหล่งวิทยาการชุมชนที่เป็นผู้รู้หรือผู้ทรงภูมิปัญญาเป็นการเสริมสร้าง สังคมแห่งการเรียนรู้ ช่วยให้คนในชุมชนมีความกระตือรือร้นสนใจใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตลอดชีวิต
 6. เป็นทรัพยากรทางการศึกษาและเป็นทุนของชุมชนที่สามารถ นำมาใช้ประโยชน์เพื่อการศึกษาและการพัฒนาของชุมชนอย่างคุ้มค่าและมีประโยชน์ โดยตรงต่อชุมชน
 7. เป็นรากฐานสำคัญในการสร้างพลังการพึ่งพาตนเอง และความเข้มแข็งของชุมชน
 8. เป็นแหล่งเชื่อมโยงความเข้าใจและความร่วมมือของคน ในชุมชน และระหว่างชุมชนในแง่ของการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ ทำให้เกิดการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างชุมชนอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง
- สมศักดิ์ คงเทียง (2556, หน้า 50) กล่าวว่าแหล่งเรียนรู้มี ความสำคัญ โดยเป็นแหล่งเสริมจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ สร้างความรู้ ความคิดวิชาการ และประสบการณ์ ปลูกฝังค่านิยมรักการอ่าน สร้างความคิด

เกิดอาชีพใหม่สู่สากล เสริมสร้างประสบการณ์ตรง ส่งเสริมศักยภาพความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชน หรือผู้เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นแหล่งศึกษาตามอัธยาศัย ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง และเป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต แหล่งเรียนรู้มีประโยชน์ต่อการเรียนการสอน สามารถทำให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรง และสัมผัสกับสิ่งที่ศึกษาได้ตรงกับความจริง สามารถตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล เพิ่มพูนทักษะในการสร้างความรู้ ทักษะการสังเกต ทักษะการบันทึกข้อมูล และส่งเสริม ความหมาย และเนื้อหาที่เรียน ได้ดีขึ้น ช่วยให้ผู้เรียนสนใจในเนื้อหาที่เรียนได้มากขึ้น และการไปศึกษา ยังแหล่งเรียนรู้ สามารถปลูกฝังเจตคติให้เป็นที่พึงประสงค์ ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบ ต่อบทบาทหน้าที่ของตนต่อสังคม หรือกลุ่มเพื่อน

อัมพร อินมล (2556, หน้า 26) สรุปไว้ว่า ความสำคัญของแหล่งความรู้ คือเป็นแหล่งที่ตอบสนองต่อการเรียนรู้ ได้ด้วยตนเองจากการปฏิบัติจริงของผู้เรียน ตามความสนใจ และความถนัดได้ทุกโอกาส ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาเป็นไป อย่างตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ จากข้อความในพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติข้างต้นจะเห็นได้ว่า รัฐให้ความสำคัญกับการใช้แหล่งเรียนรู้ประเภทต่าง ๆ ในการจัดการศึกษาเป็นอย่างมาก

อับราฮัม จันทะแสง (2557, หน้า 16) สรุปไว้ว่า แหล่งเรียนรู้มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา เป็นสถานที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นที่รวมขององค์ความรู้อันหลากหลาย พร้อมทั้งจะให้ผู้เรียนเข้าไปศึกษาค้นคว้าด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล และหลักสูตรศึกษาขั้นพื้นฐานมุ่งให้ผู้เรียนแต่ละคนได้พัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ มีความรู้ความสามารถ การพัฒนาไปสู่ความเป็นสากล ตลอดจนจัดให้มีการกำกับติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานเกี่ยวกับสื่อการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนทุกคนได้ใช้แหล่งเรียนรู้ อย่างคุ้มค่าในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง

นิรุต กสิบจันทร์ (2559, หน้า 18) จากความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ สรุปได้ว่า แหล่งเรียนรู้มีความสำคัญต่อกระบวนการเรียนการสอนของผู้เรียนและเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาและชุมชนที่จะต้องร่วมมือกันสำรวจ แสวงหา จัดหา จัดสร้างแหล่งเรียนรู้ขึ้นอย่างหลากหลาย เพื่อใช้ประกอบการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ และมีประสิทธิผลสูงสุดตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด เพื่อให้ได้ผลผลิตสุดท้าย คือ ผู้เรียนที่มีคุณภาพและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ญานิศา ดวงสีทอง (2561, หน้า 23) ได้สรุปว่า ความสำคัญของ แหล่งเรียนรู้ต้องมีความหลากหลาย ที่สามารถตอบสนองความต้องการของแต่ละบุคคล ในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เพราะบุคคลมีความต้องการแตกต่างกันไปตาม ความสามารถความสนใจความถนัดและความพร้อมที่จะเรียนรู้ หากสามารถดำเนินการ จัดแหล่งเรียนรู้ได้อย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพก็สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้ตลอดชีวิตและเกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ได้ทุกที่

วรจักร ใจแก้ว (2554, หน้า 20 อ้างถึงใน สุภัทรา เขี่ยมสังข์ทอง และในตะวัน กำหอม, 2564, หน้า 60-73) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ โดยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการจัดการเรียนรู้มุ่งให้ผู้เรียนแต่ละคนได้ พัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ มีความรู้ สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน และเรียนรู้ต่อการจัดการเรียนดังกล่าวนอกจากกิจกรรมที่สนับสนุนให้ผู้เรียนมีลักษณะใฝ่รู้ ใฝ่เรียนแล้ว จำเป็นต้องมีการจัดแหล่งและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อสนับสนุนการเรียน ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้ระบุไว้ว่ารัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต ทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูลและแหล่ง เรียนรู้อื่นอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ แหล่งเรียนรู้ดังกล่าวมุ่งให้ผู้เรียนเรียนรู้ ได้ตลอดเวลา โรงเรียนทุกแห่ง ทุกระดับถือเป็นตัวแทนของรัฐในการจัดการศึกษาและ ดำเนินการตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ อันเป็นหลักการร่วมกัน ในการจัดการศึกษา ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการจัดแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียนได้เรียน อย่างเต็มศักยภาพและมีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงความสอดคล้องเหมาะสมกับท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้เป็นสิ่งที่ทำให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงและประสบการณ์ที่เป็นจริงทั้งใน และนอกโรงเรียน

สรุปได้ว่า ความสำคัญของแหล่งเรียนรู้มีความสำคัญต่อกระบวนการ เรียนการสอนของผู้เรียนและเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาและชุมชนที่จะต้องร่วมมือกัน สืบค้น แสวงหา จัดหา จัดสร้างแหล่งเรียนรู้ขึ้นอย่างหลากหลาย ให้ตอบโจทย์การจัดการ เรียนรู้ เป็นแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมกับทุกเพศทุกวัยทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ที่เป็น ประโยชน์ ช่วยให้การจัดการศึกษามีคุณภาพ การจัดการเรียนการสอนหรือกิจกรรมการ เรียนรู้เป็นไปตามที่หลักสูตรแกนกลางกำหนด

3. วัตถุประสงค์ของแหล่งเรียนรู้

แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนต้องมีการสร้างหรือพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สร้างเครือข่ายแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน และเพื่อให้ให้นักเรียนทุกคนได้ใช้แหล่งเรียนรู้อย่างคุ้มค่า ในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองรู้จักการแก้ปัญหาและคิดวิเคราะห์ โดยมีนักวิชาการ และผู้วิจัยได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้

นาวา วงษ์พรม (2560, หน้า 9) กล่าวว่า แหล่งเรียนรู้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้ความรู้และประสบการณ์กับผู้เรียน เปิดโอกาสให้เรียนรู้ตามอัธยาศัยอย่างต่อเนื่อง ด้วยการถ่ายทอดจากสื่อที่มีและจัดแสดงให้เรียนรู้ได้ ภายในสถานที่เหล่านั้น หรือถูกถ่ายทอดออกมาเป็นสื่อ สิ่งของ หรือสิ่งที่รับรู้ได้ด้วยตา โสติดประสาทจึงสรุปความหมาย ของแหล่งการเรียนรู้ ได้ว่า แหล่งการเรียนรู้ หมายถึง แหล่งหรือสถานที่ที่ปรากฏชัดเจน เป็นที่ให้ความรู้และประสบการณ์กับผู้สนใจ เพื่อสนับสนุนการแสวงหาความรู้ ความใฝ่รู้ ใฝ่เรียน โดยเปิดโอกาสให้เรียนรู้ ตามอัธยาศัยอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ด้วยการถ่ายทอด ความรู้และประสบการณ์จากสื่อสิ่งของกิจกรรมและบริการสิ่งแวดล้อมที่มีและจัดไว้ เพื่อให้เรียนรู้ได้ตามความต้องการ

ญาณีตา ดวงสีทอง (2561, หน้า 24) ได้สรุปว่าวัตถุประสงค์ของ แหล่งเรียนรู้คือการจัดแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หรือการเรียน การสอนของครูให้เกิดผลสัมฤทธิ์บรรลุตามวัตถุประสงค์ของแต่ละรายวิชามากที่สุด

สรุปได้ว่า วัตถุประสงค์ของแหล่งเรียนรู้คือการจัดแหล่งเรียนรู้ เพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โรงเรียนให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ เสริมสร้าง บรรยากาศการเรียนรู้ในโรงเรียน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ เป็นผู้ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

4. ประเภทแหล่งเรียนรู้

นักวิชาการหลายท่านได้จำแนกเป็นประเภทของแหล่งเรียนรู้ไว้ดังต่อไปนี้ การจัดแบ่งประเภทของแหล่งเรียนรู้มีแนวคิดที่หลากหลาย เช่น กรมวิชาการ (2545, หน้า 144 อ้างถึงใน ปริยาภรณ์ ตั้งคุณานันท์, 2563, หน้า 169) ได้จัดประเภทแหล่งเรียนรู้ ออกเป็น 6 ประเภท ได้แก่

1. ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้านที่มีความรู้ มีประสบการณ์ ประสบความสำเร็จในงาน อาชีพที่มีอยู่ในชุมชนท้องถิ่น

2. แหล่งวิทยากร ได้แก่ สถาบัน องค์กร หน่วยงาน ห้างสมุด
ซึ่งให้บริการความรู้ในเรื่องต่าง ๆ

3. สถานประกอบการ ซึ่งให้บริการความรู้ ฝึกอบรมเกี่ยวกับงาน
และวิชาชีพต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชนท้องถิ่น

4. ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น อุทยานแห่งชาติ
สวนสัตว์ พิพิธภัณฑ์

5. สื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เช่น แผ่นพับ วารสาร หนังสืออ้างอิง
หนังสือพิมพ์

6. สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น อินเทอร์เน็ต วิทยุทัศน์ คอมพิวเตอร์
ช่วยสอน

กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
(2550, หน้า 2 อ้างถึงใน ญานิศา ดวงสีทอง, 2561, หน้า 27) ได้มีการจัดประเภท
ของแหล่งเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน เช่น ห้องเรียน ห้องสมุดห้องปฏิบัติการ
ทางวิทยาศาสตร์ ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ห้องโสตทัศนศึกษา ห้องวิชาการ ห้องศิลปะ
โรงอาหาร สนามกีฬา สนามเด็กเล่น สวนหย่อม สวนสมุนไพร แปลง

2. แหล่งเรียนรู้ในชุมชน หมายถึง สถานที่และบุคคลซึ่งอาจจะอยู่
ในชุมชนที่ใกล้เคียงโรงเรียนและชุมชนที่อยู่ห่างไกลออกไป เช่น แม่น้ำ ภูเขา ชายทะเล วัด
ตลาด ห้างสมุดประชาชน สถานีตำรวจ สถานีอนามัย สวนสาธารณะ สวนสัตว์ ฟาร์ม
สวนผักผลไม้ แหล่งทอผ้า ร้านอาหาร สถานที่ประกอบการ ดนตรีพื้นบ้าน การละเล่น
พื้นบ้าน เทคโนโลยีพื้นบ้าน แหล่งข้อมูลข่าวสาร เป็นต้น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547, หน้า 3-4
อ้างถึงใน ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันท์, 2563, หน้า 171) ได้จัดประเภทของแหล่งการเรียนรู้ไว้
2 แบบ คือ

แบบที่ 1 จัดตามลักษณะของแหล่งการเรียนรู้

1. แหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติ เป็นแหล่งเรียนรู้ที่นักเรียนจะ
ศึกษาหาความรู้ได้จากสิ่งที่มีอยู่แล้วตามธรรมชาติ เช่น แม่น้ำ ภูเขา ป่าไม้ ลำธาร กรวด
หิน ดิน ทราย ชายทะเล

2. แหล่งการเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้นเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างเพื่อสืบทอดศิลปะ วัฒนธรรม ตลอดจนเทคโนโลยีและสิ่งอำนวยความสะดวกของมนุษย์ เช่น โบราณสถาน โบราณวัตถุ พิพิธภัณฑสถาน หอสมุดประชาชน สถาบันทางการศึกษา สวนสาธารณะ ตลาด บ้านเรือนที่อยู่อาศัยสถานประกอบการ ฯลฯ

3. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคลถือเป็นแหล่งเรียนรู้ที่จะถ่ายทอดความรู้ ความสามารถคุณธรรมจริยธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นทั้งด้านการประกอบอาชีพ การสืบสานวัฒนธรรมตลอดจนนักคิดนักประดิษฐ์และผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในด้านต่าง ๆ

แบบที่ 2 จัดตามแหล่งที่ตั้งของแหล่งเรียนรู้

1. แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน เช่น ครู อาจารย์ ห้องเรียน ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ ห้องปฏิบัติการทางภาษา ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ห้องโสตทัศนศึกษา ห้องศิลปะ ห้องจริยธรรม ฯลฯ ตลอดจนการใช้อาคารสถานที่บริเวณและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน เช่น ห้องอาหาร สนาม ห้องน้ำ สวนดอกไม้ สวนสมุนไพร แหล่งน้ำในโรงเรียน ฯลฯ

2. แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ครอบคลุมทั้งด้านสถานที่และบุคคล ซึ่งอาจอยู่ในชุมชนใกล้เคียงโรงเรียนและชุมชนที่โรงเรียนพานักเรียนไปศึกษาหาความรู้ เช่น แม่น้ำ ภูเขาชายทะเล วัด ตลาด หอสมุดประชาชน สถานีตำรวจ สถานีอนามัย สวนสาธารณะ สวนสัตว์ทุ่งนา สวนผัก สวนผลไม้ แหล่งทอผ้า ร้านอาหาร ดนตรีพื้นบ้าน การละเล่นพื้นเมือง เทคโนโลยีพื้นบ้าน เทคโนโลยีในชีวิตประจำวัน แหล่งข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ฯลฯ

ครองสิทธิ์ บุตรสุวรรณ (2561, หน้า 16) สรุปได้ว่า แหล่งเรียนรู้หรือแหล่งความรู้ที่มีอยู่ในรอบตัวเราทุกหนทุกแห่ง จะมีลักษณะแตกต่างกันออกไปมากมายหลายประเภท ซึ่งสามารถจำแนกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ดังนี้

1. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคลากร เช่น ครู เพื่อนในห้องเรียน เพื่อนต่างห้องเรียน เพื่อนต่างระดับ บุคลากรในโรงเรียน ผู้ปกครอง คนในชุมชน เป็นต้น
2. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นแหล่งวิชาการ ได้แก่ สถานที่ต่าง ๆ ภายในโรงเรียนและชุมชน เช่น ห้องสมุด วัด ตลาด ร้านค้า สถานีตำรวจ สถานีอนามัย โบราณสถาน สวนสัตว์ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน เป็นต้น

3. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติ เช่น ห้วย หนอง คลอง บึง สวนสาธารณะ ป่า ต้นไม้ ไร่ ฝาย อุทยานแห่งชาติ รวมทั้งสัตว์ ต่าง ๆ เช่น สัตว์เลี้ยงสัตว์ป่า เป็นต้น

4. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีต่าง ๆ เช่น หนังสือตำรา วารสาร นิตยสาร สิ่งพิมพ์ หนังสือพิมพ์ แผ่นปลิว ป้ายโฆษณา รายการวิทยุ รายการโทรทัศน์ เสียง ตามสาย เกมคอมพิวเตอร์ และโปรแกรมคอมพิวเตอร์ต่าง ๆ เป็นต้น

5. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นทางวัฒนธรรม เช่น โบราณสถาน โบราณวัตถุโบราณคดีแหล่งอุตสาหกรรม สถาปัตยกรรม และชีวประวัติบุคคลสำคัญ ญาติวงศ์ ดวงสีทอง (2561, หน้า 27) สรุปได้ว่า แหล่งเรียนรู้ มีอยู่รอบ ๆ ตัวเราทุกหนทุกแห่งซึ่งมีลักษณะแตกต่างกันออกไปมากมายหลายประเภท ซึ่งสามารถจำแนกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ดังนี้

1. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล เช่น ครู เพื่อนในห้องเรียนเพื่อนต่าง ๆ ห้องเรียนเพื่อนต่างระดับบุคคลในโรงเรียนผู้ปกครอง คนในชุมชน เป็นต้น

2. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นวิทยาการ ได้แก่ สถานที่ต่าง ๆ ภายใน โรงเรียนและชุมชน เช่น ห้องสมุด วัด ตลาด ร้านค้า สถานีตำรวจ สถานีอนามัย โบราณสถาน สวนสัตว์ เป็นต้น

3. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติ เช่น ห้วย หนอง คลอง สวนสาธารณะ ป่า ต้นไม้ ไร่ ฝาย อุทยานแห่งชาติ รวมทั้งสัตว์ต่าง ๆ เช่น สัตว์เลี้ยง เป็นต้น

4. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีต่าง ๆ หนังสือ ตำรา วารสาร นิตยสาร สิ่งพิมพ์ แผ่นปลิว ป้ายโฆษณา รายการวิทยุ รายการโทรทัศน์ เสียงตามสาย คอมพิวเตอร์และโปรแกรมคอมพิวเตอร์ต่าง ๆ เป็นต้น

5. โครงสร้างแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนซึ่งจัดตามแหล่งที่ตั้งแหล่งเรียนรู้ แบ่งได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

5.1 แหล่งเรียนรู้ด้านวิชาการ

5.2 แหล่งเรียนรู้ด้านสนับสนุนวิชาการ

ประจักษ์ บุญอารีย์ (2545, หน้า 46-47 อ้างถึงใน ปริญญาภรณ์ ตั้งคุณานันต์, 2563, หน้า 170) ได้แบ่งประเภทของแหล่งเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. การเรียนรู้ธรรมชาติ ได้แก่ แหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่แล้วตามธรรมชาติ เช่นน้ำ สัตว์ พืช อากาศ หรือสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ
2. แหล่งการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นโดยองค์กรภาครัฐและเอกชน เช่น
 - 2.1 หอสมุดของท้องถิ่น และห้องสมุดเอกชน ทั้งที่อยู่ในและนอกสถานศึกษา องค์กรเอกชนหรือของส่วนบุคคล
 - 2.2 สถาบันการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นในท้องถิ่น เช่น ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม หอศิลป์ พิพิธภัณฑ์ปลาน้ำจืด สวนสัตว์ สวนสมุนไพร สวนหิน สวนรุกขวิชาศาสตร์ ฯลฯ
 - 2.3 แหล่งประวัติศาสตร์และโบราณคดี เป็นสถานที่อันมีร่องรอยความเป็นมาอดีต เช่น ซากปรักหักพังของชุมชนเก่า วัดเก่า ภาพเขียนสีผนังถ้ำ เครื่องปั้นดินเผา ฯลฯ
 - 2.4 สถานที่ราชการ ให้ประชาชนได้สามารถเรียนรู้และเข้าใจในภารกิจต่าง ๆ
 - 2.5 สถานประกอบการของเอกชน สามารถให้ผู้ต้องการเรียนรู้เข้าไปเรียนรู้กิจกรรมต่าง ๆ ได้
 - 2.6 สถานที่สาธารณะ เช่น สวนสาธารณะ อนุสาวรีย์ สนามกีฬา สวนอุทยาน ป่าชุมชน ค่ายลูกเสือ ฯลฯ
 - 2.7 ที่เคารพและสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ เป็นสถานที่สร้างขึ้นให้เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์หรือจิตวิญญาณของความเชื่อของแต่ละชุมชน
3. วัดวาอารามและสถานที่สำคัญทางศาสนา เช่น วัดของชุมชนชาวพุทธ โบสถ์ในชุมชนคริสต์ มัสยิดในชุมชนอิสลาม ฯลฯ
4. ภูมิปัญญาและแหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่น มีแหล่งภูมิปัญญาที่เป็นบุคคลหรือที่เรียกกันว่า ภูมิปัญญาชาวบ้าน และมีสถานที่ที่เก็บรวบรวมผลผลิตหรือผลงานอันเกิดจากการกระทำของภูมิปัญญาบุคคล
5. กิจกรรมในวิถีชีวิตและตามประเพณีท้องถิ่น มีการละเล่นและประเพณีวัฒนธรรมมากมายที่คนในแต่ละสังคมต้องเรียนรู้และถือปฏิบัติ ซึ่งมีความรู้และการปฏิบัติแตกต่างกันไป

6. วัตถุ เครื่องมือ เครื่องใช้ในท้องถิ่น อันเป็นผลผลิตจาก
ภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่น

7. แหล่งท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยว เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านภาษา
และวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน

8. แหล่งการเรียนรู้จากสื่อสารมวลชนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์
มีความเจริญก้าวหน้าด้านสื่อสารและโทรคมนาคม ในทุกท้องถิ่นสามารถมีสื่อ
อิเล็กทรอนิกส์

สรุปได้ว่า ประเภทของแหล่งเรียนรู้ มีลักษณะแตกต่างกันออกไปตาม
ประเภทสามารถจำแนกประเภท ได้ดังนี้

1. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล เช่น ครู เพื่อนในห้องเรียนเพื่อนต่าง ๆ
ห้องเรียนเพื่อนต่างระดับบุคคลในโรงเรียนผู้ปกครอง คนในชุมชน เป็นต้น

2. แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน หมายถึง บทบาทของโรงเรียน
ต้องส่งเสริมการเรียนรู้ให้นักเรียนเพื่อสนองกระบวนการเรียนการสอน และความ
กระตือรือร้น ในการแสวงหาความรู้ของนักเรียนได้ตลอดเวลาจึงต้องจัดบรรยากาศ
และสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการใฝ่รู้ ใฝ่เรียนซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

2.1 แหล่งเรียนรู้ด้านวิชาการ เช่น ห้องเรียน ห้องสมุด
ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ห้องโสตทัศนศึกษา
ห้องวิชาการ ห้องศิลปะ ห้องสมุด เป็นต้น

2.2 แหล่งเรียนรู้ด้านสนับสนุนวิชาการ เช่น โรงอาหาร
สนามกีฬา สนามเด็กเล่น สวนหย่อม สวนสมุนไพร แปลง สนาม BBL เป็นต้น

3. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีต่าง ๆ หนังสือ
ตำรา วารสาร นิตยสาร สิ่งพิมพ์ แผ่นปลิว ป้ายโฆษณา รายการวิทยุ รายการโทรทัศน์
เสียงตามสาย คอมพิวเตอร์และโปรแกรมคอมพิวเตอร์ต่าง ๆ เป็นต้น

4. แหล่งเรียนรู้ในชุมชน เช่น แม่น้ำ ภูเขา ชายทะเล วัด ตลาด
ห้องสมุดประชาชน สถานีตำรวจ สถานีอนามัย สวนสาธารณะ สวนสัตว์ ฟังนา สวนผัก
ผลไม้ แหล่งทอผ้า ร้านอาหาร สถานที่ประกอบการ ดนตรีพื้นบ้าน การละเล่น พื้นบ้าน
เทคโนโลยีพื้นบ้าน แหล่งข้อมูลข่าวสาร เป็นต้น

5. แหล่งเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติ เช่น ห้วย หนอง คลอง บึง สวนสาธารณะ ป่า ต้นไม้ ไร่ไม้ อุทยานแห่งชาติ รวมทั้งสัตว์ ต่าง ๆ เช่น สัตว์เลี้ยงสัตว์ป่า เป็นต้น

จากประเภทของแหล่งเรียนรู้ที่กล่าวมาข้างต้น แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนถือได้ว่าเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้รับความรู้ได้ง่ายที่สุด เมื่อนึกถึงความรู้ก็จะนึกถึงโรงเรียน เป็นอันดับแรก แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนจึงต้องจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ที่ดีเพื่อการจัดการเรียนรู้เพื่อเป็นแหล่งในการศึกษาเรียนรู้สำหรับผู้เรียนและส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของครู แหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning หมายถึง สถานที่ต่าง ๆ ภายในโรงเรียนที่ครูและนักเรียนใช้เป็นแหล่งประกอบกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยใช้เป็นที่ศึกษาหาความรู้ ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลาย ให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกตื่นหรือสนใจในการเรียนรู้ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยมีแหล่งเรียนรู้ 6 แหล่ง ได้แก่

1. ห้องเรียน หมายถึง สถานที่สำหรับทำกิจกรรมการเรียนการสอน มีการจัดวัสดุอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน รวมไปถึงสิ่งต่าง ๆ ที่เสริมความรู้ เช่น ป้ายนิเทศ มุมวิชาการ ชั้นวางหนังสือ โต๊ะวางสื่อการสอน ฯลฯ ให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ทำให้เกิดความสบายตา สบายใจ แก่ผู้พบเห็นของโรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2
2. ห้องสมุด หมายถึง สถานที่รวบรวมทรัพยากรสารสนเทศเอาไว้ในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งที่เป็นวัสดุตีพิมพ์ วัสดุไม่ตีพิมพ์ วัสดุอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้ผู้ใช้สืบค้นและเข้าถึงสารสนเทศได้มากขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า โดยมีการคัดเลือก จัดหาให้สอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจของผู้ใช้ มีการจัดที่เป็นระบบโดยมีบรรณารักษ์วิชาชีพ ซึ่งมีความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์ เป็นผู้บริหารจัดการให้อย่างมีระบบของโรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2
3. ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ หมายถึง แหล่งเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนสามารถเรียนรู้และเพิ่มทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ การสืบค้นข้อมูล เพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ชีวิต ของโรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

4. สนามเด็กเล่น BBL หมายถึง พื้นที่ที่ออกแบบขึ้นเพื่อรองรับการเล่นสนุกสนานต่าง ๆ เป็นสถานที่ที่เปิดโอกาสให้เด็กได้เล่น ได้พัฒนาการสมองแต่ละช่วงวัย พัฒนาระบบการ การทดลอง และทักษะของตนเอง ของโรงเรียนบ้านโปนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

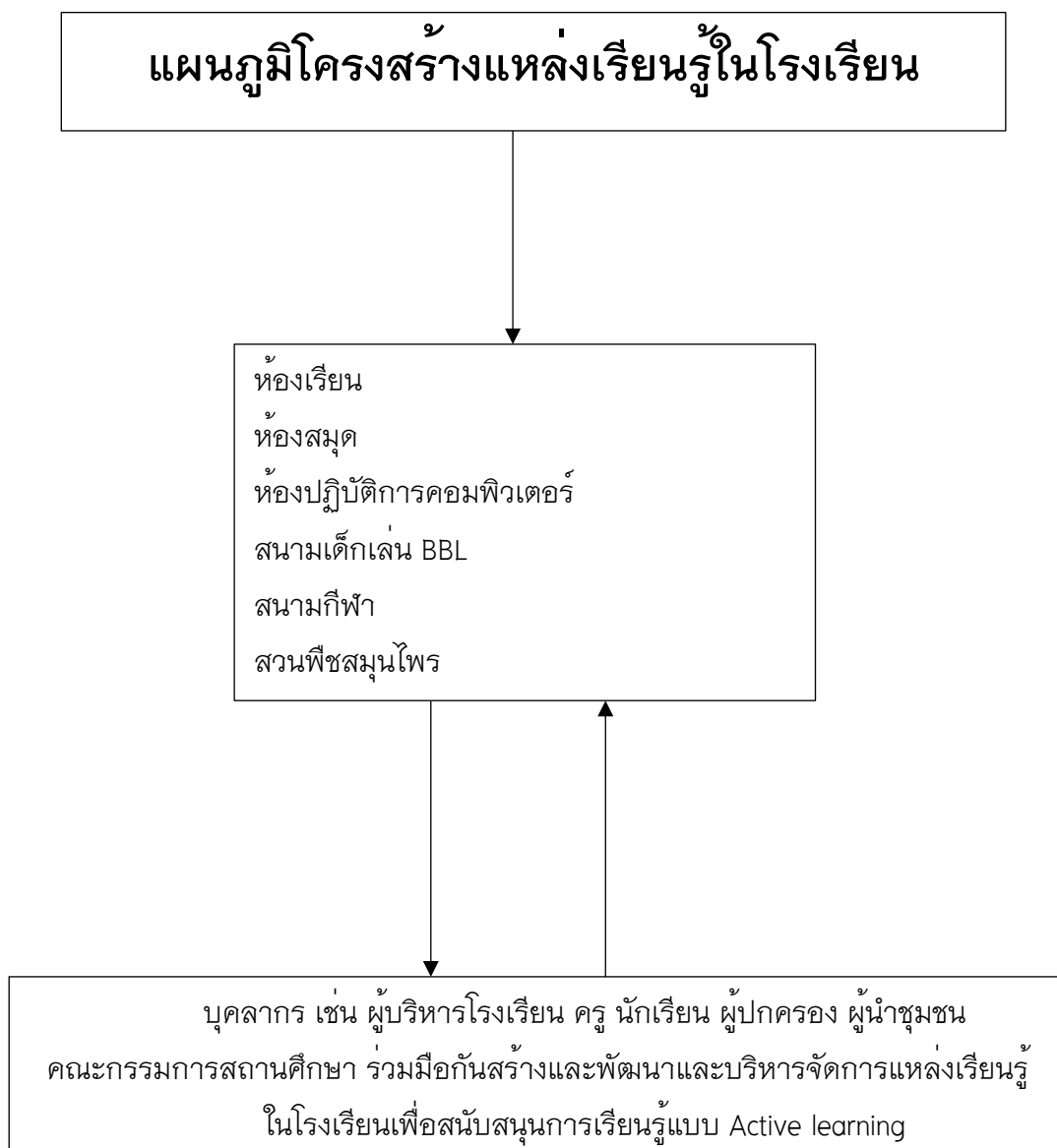
5. สนามกีฬา หมายถึง สถานที่ที่จัดสร้างหรือปรับปรุงไว้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ประโยชน์ในการเล่นและแข่งขันกีฬาเป็นหลักของโรงเรียนบ้านโปนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

6. สวนพืชสมุนไพร หมายถึง บริเวณที่ปลูกพืชที่ใช้เป็นสมุนไพร โดยจัดแสดงพรรณพืชตามสรรพคุณการรักษาโรคตามตำราไทยโบราณ ของโรงเรียนบ้านโปนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

5. โครงสร้างแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน

แผนภูมิโครงสร้างแหล่งเรียนรู้จัดทำในโรงเรียนบ้านโปนไผ่

ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547, หน้า 3-4) อ้างถึงใน ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันท์, 2563, หน้า 171) ได้จัดประเภทของแหล่งการเรียนรู้ไว้ 2 แบบ คือ แบบที่ 1 จัดตามลักษณะของแหล่งการเรียนรู้ ได้แก่ แหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติ แหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้นและแหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล แบบที่ 2 จัดตามแหล่งที่ตั้งของแหล่งเรียนรู้ ได้แก่ แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ซึ่งแผนภูมิโครงสร้างแหล่งเรียนรู้บ้านโปนไผ่ ตามสภาพการจัดแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning หมายถึง สภาพที่เกิดขึ้นจริง เกี่ยวกับการจัดแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ของโรงเรียนบ้านโปนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 เป็นการจัดประเภทแหล่งเรียนรู้ตามที่ตั้งของแหล่งเรียนรู้แบบที่ 2 คือแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน โรงเรียนบ้านโปนไผ่มีการจัดแหล่งเรียนรู้ 6 แหล่ง คือ ห้องเรียน ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ สนามเด็กเล่น BBL สนามกีฬา และสวนพืชสมุนไพร ดังรายละเอียด ดังภาพประกอบ 2 ดังนี้

ภาพประกอบ 2 โครงสร้างแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านโพนไผ่
(โรงเรียนบ้านโพนไผ่, 2565, หน้า 9)

6. การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้

การบริหารแหล่งเรียนรู้เป็นการบริหารที่เน้นหนักไปที่แหล่งเรียนรู้ อันเป็นนโยบายของรัฐบาล ผ่านพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดให้สถานศึกษาจัดแหล่งเรียนรู้ขึ้น เพื่อให้ครู และนักเรียนได้ใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ได้ตามอัธยาศัย เป็นการส่งเสริมคุณภาพการศึกษา ให้นักเรียนมีความรอบรู้ กว้างไกล นอกเหนือจากตำราเรียนหรือการเรียนที่จำกัด

เฉพาะแต่ในห้องเรียนเท่านั้นมีนักวิชาการ และหน่วยงานกล่าวถึงการบริหารแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนไว้ ดังนี้

ไพโรจน์ คะเซนทร์ (2558, ออนไลน์) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เป็นงาน หนึ่งของงานวิชาการที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องบริหาร และจัดการให้มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ดังนั้นการใช้กระบวนการบริหารและการจัดการแหล่งเรียนรู้จึงใช้เช่นเดียวกับกระบวนการบริหาร และการจัดการงานวิชาการ ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ 3 ประการคือการวางแผน การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ และการนิเทศติดตามประเมินผล เพื่อปรับปรุงการบริหาร การจัดการและเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้น

สุมน อมรวิวัฒน์ (2544, หน้า 25 อ้างถึงใน ประภาพร ยอดย้อย, 2559, หน้า 29) กล่าวว่า การพัฒนาแหล่งเรียนรู้เป็นงานที่สถานศึกษาส่วนใหญ่ ดำเนินการอยู่แล้ว ภาพความสำเร็จที่เกิดขึ้นกับนักเรียน คือ การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ สามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ซึ่งมีหลายช่องทาง เพียงแต่ การดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ยังเป็นไปโดยไม่เป็นระบบ และกระบวนการที่ชัดเจน แหล่งเรียนรู้บางแห่งจึงไม่ได้ถูกใช้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง แหล่งเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติ ก็ถูกละเลย ไม่ได้เข้าไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องเป็นผู้นำการ ดำเนินการสู่ความสำเร็จโดยกำหนดเป็น นโยบายที่ชัดเจน ซึ่งมีแนวทางบริหารจัดการ ได้ดังนี้

1. ชั้นวางแผน (Plan)

1.1 กำหนดนโยบายการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สถานศึกษา

กำหนดนโยบายการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยทำความเข้าใจนโยบายตามแผนหลัก หลักสูตร รวมทั้งแนวดำเนินการของสถานศึกษา เพื่อกำหนดนโยบายการพัฒนาและใช้แหล่งเรียนรู้ โดยให้คณะครูมีส่วนร่วมในการกำหนด

1.2 จัดตั้งคณะกรรมการสำรวจแหล่งเรียนรู้ เพื่อวิเคราะห์

สภาพความพร้อมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาและชุมชน ซึ่งอาจประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา ฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ทุกกลุ่มสาระ หัวหน้างานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และผู้เกี่ยวข้องที่สถานศึกษาพิจารณา ตามความเหมาะสม

1.3 จัดทำแผนงานพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยคณะกรรมการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ มีบทบาทหน้าที่สำคัญที่จะเป็นผู้สำรวจ วิเคราะห์ความพร้อม รวบรวมข้อมูลแล้วจัดทำแผนพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้สามารถดำเนินการได้อย่างเหมาะสม

1.4 สร้างความเข้าใจแก่บุคลากรของสถานศึกษาและชุมชน โดยสถานศึกษาดำเนินการสร้างความเข้าใจกับบุคลากรทุก ๆ ฝ่ายในสถานศึกษาและบุคลากรอื่นที่เกี่ยวข้อง ได้แก่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เครือข่ายผู้ปกครอง เพื่อสร้างความตระหนักและเห็นความสำคัญมีส่วนร่วมในการพัฒนาและใช้แหล่งเรียนรู้

1.5 ประชาสัมพันธ์โครงการโดยสถานศึกษามีการประชาสัมพันธ์โครงการพัฒนาและใช้แหล่งเรียนรู้ เพื่อให้ครู อาจารย์ นักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานรวมทั้งผู้เกี่ยวข้อง มีความเข้าใจตรงกัน เกิดความร่วมมือในการสนับสนุนช่วยเหลือ เพื่อให้แหล่งเรียนรู้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียน อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า

2. ขั้นการดำเนินงาน สร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ (Do)

สถานศึกษาอาจมีแนวทางการสร้างพัฒนาใช้แหล่งเรียนรู้ ได้ดังนี้

2.1 จัดตั้งคณะผู้รับผิดชอบแหล่งเรียนรู้ ซึ่งอาจประกอบด้วย รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ หัวหน้างานห้องสมุด หัวหน้าศูนย์คอมพิวเตอร์ ของสถานศึกษา รับผิดชอบการดำเนินการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามความพร้อมที่ได้ดำเนินการสำรวจ และวิเคราะห์ข้อมูล ทั้งในสถานศึกษาและชุมชน กำหนดแหล่งเรียนรู้และจัดระบบสารสนเทศเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้

2.2. สร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยดำเนินการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตามสารสนเทศที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพจัดระบบการใช้สำหรับผู้เรียนและผู้สนใจ

2.3 ผู้เรียนและผู้สนใจได้ใช้แหล่งเรียนรู้อย่างเหมาะสมและคุ้มค่า มีการรวบรวมข้อมูลการใช้ เพื่อเป็นข้อมูลกำหนดแนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ต่อไป

3. ขั้นตรวจสอบ ทบทวน กำกับติดตาม (Check) สถานศึกษา กำหนดให้มีผู้รับผิดชอบในการนิเทศ ติดตาม และประเมินการพัฒนาและใช้แหล่งเรียนรู้ อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ แก้ไขปัญหา อุปสรรคในระหว่างดำเนินการขั้นสรุป และรายงานผลการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ (Action) การสรุปรายงานการพัฒนา

และใช้แหล่งเรียนรู้ ควรรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เริ่มดำเนินการระหว่างดำเนินการและเสร็จสิ้น การดำเนินการ เพื่อสรุปเป็นรายงานนำเสนอให้หน่วยงานต้นสังกัดทุกระดับ และผู้เกี่ยวข้องทราบ ตลอดจนการประชาสัมพันธ์ ให้เกิดการใช้แหล่งเรียนรู้ให้กว้างขวาง ยิ่งขึ้น เป็นการส่งเสริมการพัฒนาต่อยอดต่อไป

พร พันธุ์โอสถ (2548, หน้า 14-15 อ้างถึงใน สดดาวรรณ นิมทัตทิมา, 2561, หน้า 23) ได้กล่าวถึง แนวทางการบริหารจัดการและพัฒนาเครือข่ายแหล่งเรียนรู้ ในสถานศึกษา ดังนี้

1. สำรวจแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ในและนอกสถานศึกษา
2. จัดทำรายงานข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้
3. ประชุมกำหนดรายการความร่วมมือในการเป็นเครือข่าย
 - 3.1 การสร้าง/ผลิตสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี
 - 3.2 การจัดระบบการจัดเก็บสื่อ นวัตกรรม
 - 3.3 การจัดการให้บริการ
 - 3.4 การแลกเปลี่ยนสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศ
 - 3.5 การเยี่ยมสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศ ระหว่างแหล่งเรียนรู้
 - 3.6 การจัดระบบเชื่อมโยงเครือข่าย
4. ดำเนินการพัฒนาเครือข่าย
5. ดำเนินการใช้เครือข่ายเพื่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
6. ประเมินผลการใช้และรายงานผล

สดดาวรรณ นิมทัตทิมา (2561, หน้า 25) สรุปได้ว่า การบริหารแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาเป็นงานหนึ่งของงานวิชาการที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องบริหาร และจัดการให้มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ดังนั้นการใช้กระบวนการบริหารและการจัดการแหล่งเรียนรู้จึงใช้เช่นเดียวกับกระบวนการบริหาร และการจัดการงานวิชาการ โดยอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรทุกฝ่าย รวมทั้ง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาด้วย

สรุปได้ว่า การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เป็นงานหนึ่งของงาน วิชาการที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องบริหารและจัดการให้มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพ

และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการที่มีแนวทางในการนำมาปฏิบัติเพื่อพัฒนากระบวนการสร้างสรรค์แหล่งเรียนรู้ ที่สนับสนุนให้ผู้เรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง สามารถศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ทั้งในและนอกโรงเรียน ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องบริหารและจัดการให้มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning

การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ ตามแนวคิดการสร้างสรรคทางปัญญา (Constructionism) ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ มากกว่าเนื้อหาวิชาทั้งนี้เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ หรือสร้างความรู้ ให้เกิดขึ้นในตนเอง ด้วยการลงมือปฏิบัติจริงผ่านสื่อหรือกิจกรรมการเรียนรู้ และมีนวัตกรรมเกิดขึ้น ซึ่งมีครูผู้สอนเป็นผู้แนะนำ กระตุ้น หรืออำนวยความสะดวก ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ขึ้น โดยใช้กระบวนการคิดขั้นสูง การคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการประเมินค่าจากสิ่งที่ได้รับจากกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติ ทำให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ (สถาพร พฤษภูมิกุล, 2558, หน้า 38)

นักการศึกษาหลายท่านแปลคำว่า Active Learning เป็นภาษาไทยไว้หลายคำ เช่นการเรียนรู้เชิงรุก การเรียนรู้แบบใฝ่รู้ จะเป็นคำใดก็ตาม Active Learning ก็เป็นแนวคิด การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ Active Learning เป็นการสอนที่สนับสนุนด้วยปรัชญา ทฤษฎี และแนวคิดการเรียนรู้ดังนี้ (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์, 2561, หน้า 92)

1. ปรัชญาการศึกษาพิพัฒนาการนิยม (Progressivism) มีแนวคิดสำคัญ มาจาก John Dewey ซึ่งมีความเชื่อเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการ ได้ลงมือปฏิบัติ (Learning by Doing) มีอิสระในการคิดริเริ่ม ได้ลงมือทำ และได้เป็น องค์ความรู้เกิดขึ้น

2. ทฤษฎีสรคนิยม (Constructivism) หรือที่รู้จักกันคือ ทฤษฎี คอนสตรัคติวิสต์ เป็นทฤษฎีในกลุ่มปัญญานิยม มีนักจิตวิทยาที่สำคัญของทฤษฎีนี้คือ เพียเจต์ (Piaget) และไวโกทสกี (Vygotsky) มีความเชื่อว่าการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็น กระบวนการทางความคิด หรือกระบวนการทางสมองที่เกิดกับผู้เรียนแต่ละคน ผู้เรียนเป็นผู้ สร้างความรู้ได้ด้วยตนเองอย่างกระตือรือร้น (Actively construct their knowledge)

จากสิ่งแวดล้อมและประสบการณ์รอบตัวมากกว่าการเป็นผู้รับความรู้ (Passively receiving knowledge)

3. แนวคิดการเรียนรู้แบบรวมพลัง (Collaborative learning) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้กันของผู้ที่มีเป้าหมายเดียวกันในการทำงาน โดยแบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มเล็ก ๆ แบบความสามารถ ความสะดวกสนใจ ความสะดวกนัด โดยทั่ว ๆ ไปมักแบ่งเป็นกลุ่มละ 4 คน ทุกคนในกลุ่มจะมีหน้าที่รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย การเรียนในรูปแบบนี้เน้นให้เด็กเก่งช่วยเหลือเด็กอ่อนหรือเด็กที่เรียนช้าให้บรรลุเป้าหมายในการเรียน

1. ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning

นักวิชาการกล่าวถึงความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ไว้ดังนี้

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560 อ้างถึงใน สุคนธ์ สิ้นพานนท์, 2560, หน้า 45) อธิบายว่า คือ กระบวนการที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมดำเนินการในกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสร้างความเข้าใจที่ลึกซึ้งด้วยการเชื่อมโยงผู้เรียนกับเนื้อหาในองค์ความรู้ทั้งที่เป็นข้อเท็จจริง แนวความคิด และทักษะผ่านกิจกรรมที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติหรือลงมือทำชิ้นงาน และใช้กระบวนการคิด ค้นคว้า แสวงหาความรู้ได้ตรงต่อ สะท้อนความคิด การอภิปราย แลกเปลี่ยนความเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่ได้ลงมือทำผู้เรียนจึงมีบทบาทสำคัญในการสร้างการเรียนรู้ด้วยตัวเอง

นรรักษ์ต์ พันเชียร (2562, ออนไลน์) กล่าวว่า Active Learning นับเป็นสิ่งที่ถูกกล่าวถึงมากที่สุดในการศึกษาช่วงศตวรรษที่ 21 นี้ ด้วยเพราะเป็นแนวจัดการเรียนรู้ที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และตอบสนองต่อการพัฒนาของสังคมโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วโดยความหมายของ Active Learning (การเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ นั้น หมายถึงกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจและเรียนรู้อย่างมีความหมาย โดยผ่านการกระทำและร่วมมือกันระหว่างผู้เรียนด้วยกัน ซึ่งเกิดขึ้นจากสมมติฐาน 2 ประการ อันได้แก่

1. การเรียนรู้เป็นความพยายามโดยธรรมชาติของมนุษย์
2. แต่ละคนมีแนวทางในการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน

Active Learning สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ระดับ คือ

ระดับที่ 1 กระบวนการเรียนรู้แบบ Passive Learning ได้แก่ การเรียนรู้ที่เกิดจากการฟัง การท่องจำ การเห็น การรับชม ตามลำดับซึ่งกระบวนการเรียนรู้แบบ Passive Learning นี้ จะเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ผ่านการถ่ายทอดของผู้สอนเป็นหลัก ซึ่งวิธีการเหล่านี้สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ไม่เกิน 50%

ระดับที่ 2 กระบวนการเรียนรู้แบบ Active Learning ได้แก่ การพูดคุยแสดงความคิดเห็น และการลงมือปฏิบัติ และการประยุกต์ใช้ ซึ่งกระบวนการเรียนรู้แบบ Active Learning นั้น จะเน้นให้ผู้เรียน เรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตัวเอง จากการประสานงานร่วมกันระหว่างผู้เรียน โดยมีผู้สอนคอยชี้แนะและให้คำแนะนำ ซึ่งวิธีการเหล่านี้ นับเป็นขั้นที่สูงกว่า Passive Learning ทำให้สามารถส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ถึง 90%

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562, หน้า 4) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) คือ การเรียนที่เน้นให้ผู้เรียน มีปฏิสัมพันธ์กับการ เรียนการสอน กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดขั้นสูง (Higher-Order Thinking) ด้วยการวิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินค่า ไม่เพียงแต่เป็นผู้ฟัง ผู้เรียน ต้องอ่าน เขียน ตั้งคำถาม และถาม อภิปรายร่วมกัน ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง โดยต้อง คำนึงถึงความรู้เดิมและความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้ผู้เรียนจะถูก เปลี่ยนบทบาทจากผู้รับความรู้ไปสู่การมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้

Marks (1970, p. 23) ได้ให้ความหมายว่า Active Learning เป็นการ จัดประสบการณ์แบบปฏิบัติการ มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียนได้ค้นพบแนวคิดทาง คณิตศาสตร์จากการปฏิบัติการ เช่น การวัด การนับกระดาษ การชั่งน้ำหนัก กิจกรรม ที่ทำด้วยมือแบบต่าง ๆ การสังเกตและการทดลองแบบวิทยาศาสตร์หลังจากนั้นให้นักเรียน สรุปข้อเท็จจริง และกฎเกณฑ์ต่าง ๆ

Meyers and Jones (1993, p. 4) ได้ให้ความหมายของ Active Learning ไว้ว่าเป็นการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนประยุกต์ข้อมูลสารสนเทศ มโนทัศน์ หรือทักษะใหม่ ๆ ในการเรียนรู้ เป็นความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ การสร้างสรรค์ การทดสอบ และการปรับปรุงแก้ไขของผู้เรียนประสิทธิภาพ ได้แก่ การกำหนด นโยบาย การตัดสินใจ และการสั่งการ

Shenker Goss & Bernstein (1996, p. 1) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ต้องการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในบทบาทการเรียนรู้ของตนเอง มากกว่าการสร้างความรู้หรือทักษะใหม่ ๆ มาใช้โดยเป็นผู้รับฝ่ายเดียว การที่ผู้ใดกระทำการต่าง ๆ ด้วยตนเองและนำไปสู่การคิดเกี่ยวกับสิ่งที่ตนกำลังทำอยู่

Petty (2004, p. 1) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ให้โอกาสผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ผู้สอนจะเป็นผู้สนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มากกว่าการที่ผู้เรียนได้รับความรู้จากการบรรยายเพียงอย่างเดียว

กล่าวไว้ว่าเป็นวิธีการสอนซึ่งตั้งอยู่บนหลักการที่ว่าผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ดีที่สุด ด้วยการสร้างประสบการณ์และแก้ปัญหาในโลกแห่งความเป็นจริง ผู้เรียนสามารถเลือก สิ่งที่เรียนรู้ได้โดยครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก และคอยให้คำแนะนำ และผู้เรียนส่วนใหญ่จะ ทำงานคนเดียวหรือทำงานเป็นกลุ่ม

Warren (2016, p. 34) กล่าวไว้ว่าเป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถจัดการเรียนรู้ ด้วยตนเองและเรียนรู้แนวคิดขณะที่กำลังทำโครงการไปด้วย ซึ่งสิ่งนี้ได้เปลี่ยนความสัมพันธ์ ระหว่างนักเรียนและครูไปอย่างมาก โดยนักเรียนจะควบคุมและเป็นเจ้าของในการเรียนรู้มากขึ้น ในขณะที่ครูจะกลายเป็นผู้อำนวยความสะดวก โดยการบรรลุเป้าหมายในการเรียนรู้ที่จะใช้เวลา ยาวนานขึ้นและครอบคลุมหลายมาตรฐานตามหลักสูตร

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning หรือ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) คือ การเรียนที่เน้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับการเรียน การสอน กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดขั้นสูง กล่าวไว้ว่าเป็นวิธีการสอนซึ่งตั้งอยู่บนหลักการที่ว่าผู้เรียนจะเรียนรู้ ได้ดีที่สุด ด้วยการสร้างประสบการณ์และแก้ปัญหาในโลกแห่งความเป็นจริง ผู้เรียนสามารถเลือก สิ่งที่เรียนรู้ได้โดยครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก และคอยให้คำแนะนำและผู้เรียนส่วนใหญ่จะทำงานคนเดียวหรือทำงานเป็นกลุ่ม การพูดคุยแสดงความคิดเห็น และการลงมือปฏิบัติ จะเน้นให้ผู้เรียน เรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตัวเอง และเป็นการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่น่าสนใจเหมาะกับการพัฒนาคนในยุคปัจจุบัน

2. ลักษณะการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning

นักวิชาการกล่าวถึงลักษณะการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning
ไว้ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562, หน้า 5)

ลักษณะของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีดังนี้

1. เป็นการพัฒนาศักยภาพการคิด การแก้ปัญหา
และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้
2. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดระบบการเรียนรู้และสร้าง
องค์ความรู้โดยมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน ในรูปแบบของความร่วมมือมากกว่าการแข่งขัน
3. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้สูงสุด
4. เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนบูรณาการข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศ
สู่ทักษะการคิดวิเคราะห์และ ประเมินค่า
5. ผู้เรียนได้เรียนรู้ความมีวินัยในการทำงานร่วมกับผู้อื่น
6. ความรู้เกิดจากประสบการณ์และการสรุปของผู้เรียน
7. ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้
เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเอง

ไชยยศ เรืองสุวรรณ (2553 อ้างถึงใน วีรยุทธ พลายเล็ก, 2563,
หน้า 41) ลักษณะสำคัญของ Active Learning มีดังนี้

1. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม ได้แก่ การอ่าน
การสืบค้น การอภิปราย การสรุป และการสร้างความรู้ การเขียนตามใบงาน ใบกิจกรรม
และการนำเสนอ มากกว่าเป็นผู้รับฟังความรู้จากครูอย่างเดียว
2. ผู้เรียนได้รับการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา การวิเคราะห์
การสังเคราะห์ และการประเมินค่า ซึ่งมุ่งลดกระบวนการถ่ายทอดสารสนเทศให้กับผู้เรียน
3. ผู้เรียนได้รับการบ่มเพาะพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม เจตคติ
สุนทรียภาพและคุณค่าที่มีอยู่ในตัวผู้เรียน
4. ผู้เรียนมีส่วนร่วม เป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ (Child
Centered)

5. ผู้เรียนเรียนรู้แบบรวมพลัง คือทุกคนคิด ทุกคนทำงานเดี่ยว และทุกคนร่วมกันทำงานกลุ่ม และเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีความถนัดมากกว่าได้ช่วยเหลือผู้ที่ถนัดน้อยกว่า

6. ผู้เรียนทุกคนร่วมกันทำกิจกรรม อย่างมีชีวิตชีวา ตื่นตัว ใช้กระบวนการเรียนรู้ เช่นกระบวนการสืบสอบ กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ กระบวนการ 5 ขั้นตอนในการสร้างความรู้

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 (2563, หน้า 4)
ลักษณะของการจัดกระบวนการเรียนรู้

1. จัดการเรียนรู้ที่พัฒนาศักยภาพทางสมอง ได้แก่ การคิด การแก้ปัญหาและการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้
2. จัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้สูงสุด
3. จัดให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้และจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง
4. จัดให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ทั้งในด้านการสร้างองค์ความรู้ การสร้างปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน สร้างร่วมมือกันมากกว่าการแข่งขัน
5. จัดให้ผู้เรียนเรียนรู้เรื่องความรับผิดชอบร่วมกัน การมีวินัยในการทำงาน และการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในการกิจต่าง ๆ
6. จัดกระบวนการเรียนที่สร้างสถานการณ์ให้ผู้เรียนอ่าน พุด ฟัง คิดอย่างลุ่มลึก ผู้เรียนจะเป็นผู้จัดระบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง
7. จัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะการคิดขั้นสูง
8. จัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนบูรณาการข้อมูล ข่าวสาร หรือสารสนเทศ และหลักการความคิด รวบยอด
9. ผู้สอนจะเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเอง
10. จัดกระบวนการสร้างความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ การสร้างองค์ความรู้และการสรุปบทวนของ ผู้เรียน

นนทสิทธิ์ ธาดาวิทย์ (2559, หน้า 19-21 อ้างถึงใน สำนักงาน
ศึกษาธิการจังหวัดกำแพงเพชร, 2563, หน้า 7) สรุปได้ว่าลักษณะการจัดการเรียนรู้แบบ
Active Learning ดังนี้

1. ผู้สอนควรกำหนด เป้าประสงค์ (Purposive) โดยเป้าหมายนั้น
ควรสัมพันธ์กับกิจกรรม/งานที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้เน้นการพัฒนา
ทักษะผู้เรียนมากกว่าเนื้อหา เน้นการสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้
ตลอดชีวิต
2. ผู้เรียนควรมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวคิด การวางแผนการ
เรียนรู้ การยอมรับการประเมินผล และการนำเสนอผลงาน
3. วิธีการจัดการเรียนรู้สามารถสะท้อนสิ่งที่ผู้เรียนเรียนรู้ได้จาก
กิจกรรมและความสามารถของผู้เรียน ได้รับข้อมูลสะท้อนกลับจากผู้สอนทันทีทันใด
ในการทำกิจกรรม
4. ควรมีกิจกรรมการเจรจาและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่าง
ผู้เรียนและผู้สอน
5. ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนวิพากษ์วิจารณ์ในสิ่งที่ผู้เรียน
ชื่นชอบและไม่ชอบ รวมทั้งวิจารณ์เกี่ยวกับเนื้อหาในการเรียนรู้
6. ผู้สอนต้องออกแบบการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจ
และความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคน แต่ละกิจกรรมที่ทำต้องมีความหมายเพื่อให้ผู้เรียน
เกิดการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับชีวิตจริงแก้ปัญหาได้ตามสภาพจริง (Authentic Situation)
7. การจัดการเรียนรู้ที่มีการสร้างสถานการณ์เพื่อให้ผู้เรียน
ได้ใช้ความคิดในระดับสูง (Higher Order Thinking) ได้แก่ การวิเคราะห์การสังเคราะห์
และการประเมินผลเพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหา หรือสถานการณ์นั้น
8. การจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงระหว่างสิ่งที่เรียนกับชีวิตจริงหรือ
สถานการณ์จริง รวมถึงการบูรณาการวิชาต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้
ในชีวิตจริงได้
9. การจัดการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกเรียนเหมือน
ไม่เรียน สนุกสนาน ไม่น่าเบื่อ จัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้เอื้อต่อการทำงานร่วมกับผู้อื่น
ใช้กระบวนการกลุ่มและมีการประเมินผลที่หลากหลายทั้งตัวผู้เรียน เพื่อนและผู้สอน

10. การจัดการเรียนรู้ที่ไม่จำกัดเฉพาะการเรียนรู้ภายในห้องเรียน สามารถเรียนรู้ได้ทุกสถานการณ์ ทั้งในห้องเรียน นอกห้องเรียน ที่บ้านและสามารถเรียนรู้ได้จากบุคคลทุกคนที่เกี่ยวข้องทำให้ความรู้ไม่มีขอบเขตจำกัด

สรุปได้ว่า ลักษณะการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ที่สำคัญ มีการจัดการเรียนรู้ที่มีการสร้างสถานการณ์เพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดในระดับสูง (Higher Order Thinking) เชื่อมโยงระหว่างสิ่งที่เรียนกับชีวิตจริง ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกเรียน เหมือนไม่เรียน สนุกสนาน ไม่น่าเบื่อ จัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้เอื้อต่อการทำงานร่วมกับผู้อื่น จัดให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้และจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีกิจกรรม การเจรจาและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนและผู้สอน จัดให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ในการเรียนรู้ มีส่วนรวมในกระบวนการ และมีส่วนร่วมกับผู้อื่น

3. รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning

นักวิชาการและนักการศึกษาได้เสนอรูปแบบของการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ดังนี้

พลอยไพสิน นิลกรรณ์ (2563, หน้า 5) ได้อธิบายถึงรูปแบบ การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning มีวิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ดังนี้

1. การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential Learning) เป็นการ สอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรมเพื่อนำไปสู่ความรู้ ความเข้าใจเชิงนามธรรม เหมาะกับรายวิชาที่เน้นปฏิบัติ หรือเน้นการฝึกทักษะ สามารถใช้ จัดการเรียนการสอนได้ทั้งเป็นกลุ่ม และเป็นรายบุคคล หลักการสอน คือ ผู้สอนวางแผน จัดสถานการณ์ให้ผู้เรียนมีประสบการณ์จำเป็นต่อการเรียนรู้กระตุ้นให้ผู้เรียนสะท้อน ความคิด อภิปรายสิ่งที่ได้รับจากสถานการณ์ ตัวอย่างเทคนิคการสอนที่ใช้ในการจัดการ เรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ ได้แก่ เทคนิคการสาธิต และเทคนิคเน้นการฝึกปฏิบัติ มีขั้นตอนดังนี้

1.1 เทคนิคการสอนแบบการสาธิต ผู้สอนวางแผนการสอน และออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยแบ่งสัดส่วนเวลาสำหรับการบรรยายเนื้อหาและการ สาธิต พร้อมกับคัดเลือกวิธีการที่จะลงมือปฏิบัติให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ โดยถ้าเป็นกิจกรรม กลุ่มจะต้องมีการวางแผนโครงสร้างการทำงานกลุ่ม การแบ่งหน้าที่ และมีการสลับหมุนเวียน กันทุกครั้ง จากนั้นดำเนินการบรรยายเนื้อหาและสาธิต โดยขณะสาธิตจะเปิดโอกาสให้ ผู้เรียนซักถามผู้สอนแนะนำเทคนิคปลีกย่อย จากนั้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ และผู้สอน

ประเมินผู้เรียนโดยการสังเกตพร้อมกับให้คำแนะนำในจุดที่บกพร่องเป็นรายบุคคลหรือเป็นรายกลุ่ม เมื่อเสร็จสิ้นการปฏิบัติกิจกรรม ผู้สอน และผู้เรียนร่วมกันอภิปราย สรุปผลสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ

1.2 เทคนิคการสอนแบบเน้นฝึกปฏิบัติ ผู้สอนวางแผน

และออกแบบกิจกรรมที่เน้นการฝึกทักษะ เช่น การฝึกทักษะทางภาษา โดยจัดกิจกรรมที่กระตุ้นให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะซ้ำ ๆ อาจเป็นในลักษณะใช้โปรแกรมช่วยสอนสำหรับการฝึก โดยผู้สอนมีบทบาทให้คำแนะนำอำนวยความสะดวก กระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน

2. การสอนแบบโครงการ (Project Based Learning) โดยการสอน

แบบโครงการสามารถจัดเป็นกิจกรรมกลุ่มหรือกิจกรรมเดี่ยวก็ได้ ให้พิจารณาจากความยาก-ง่าย และความเหมาะสมของโจทย์งาน และคุณลักษณะที่ต้องการพัฒนา วางแผนและกำหนดเกณฑ์อย่างกว้าง ๆ แล้วให้นักศึกษาวางแผนดำเนินการศึกษาค้นคว้าข้อมูลด้วยตนเองโดยผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษา จากนั้นให้นักศึกษานำเสนอแนวคิดการออกแบบชิ้นงาน พร้อมให้เหตุผลประกอบจากการค้นคว้า ให้ผู้สอนพิจารณาร่วมกับการอภิปรายในชั้นเรียน จากนั้นผู้เรียนลงมือปฏิบัติทำชิ้นงาน และส่งความคืบหน้าตามกำหนด การประเมินผลจะประเมินตามสภาพจริง โดยมีเกณฑ์การประเมินกำหนดไว้ล่วงหน้าและแจ้งให้ผู้เรียนทราบก่อนลงมือทำโครงการ และมีการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิร่วมประเมินผล

3. การสอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning)

เป็นการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดจากเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ด้วยการศึกษาค้นคว้าที่สมมุติขึ้นจากความจริง แล้วผู้สอนกับผู้เรียนร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาเสนอวิธีแก้ปัญหา หลักของการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐานคือการเลือกปัญหาที่สอดคล้องกับเนื้อหาการสอนและกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดคำถาม วิเคราะห์ วางแผนกำหนดวิธีแก้ปัญหาด้วยตนเอง โดยผู้สอนมีบทบาทให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนขณะลงมือแก้ปัญหาสุดท้ายเมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการแก้ปัญหาผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสรุปผลการแก้ปัญหา และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ถึงสิ่งที่ได้จากการลงมือแก้ปัญหา

4. การสอนที่เน้นทักษะกระบวนการคิด (Thinking Based Learning)

เป็นการสอนที่ผู้สอนใช้เทคนิค วิธีการกระตุ้นให้ผู้เรียน คิดเป็นลำดับขั้น แล้วขยายความคิดต่อเนื่องจากความคิดเดิมพิจารณาแยกแยะอย่างรอบด้าน ด้วยให้

เหตุผล และเชื่อมโยงกับความรู้เดิมที่มี จนสามารถสร้างสิ่งใหม่หรือตัดสินประเมินหาข้อสรุปแล้วนำไปแก้ปัญหาอย่างมีหลักการ

4.1 การคิดวิเคราะห์ หมายถึง การพิจารณาสิ่งต่าง ๆ ในส่วนย่อย ๆ ซึ่งประกอบด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ด้านความสัมพันธ์และด้านหลักการจัดการโครงสร้างของการสื่อความหมาย และสอดคล้องกับกระบวนการคิดวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ คือ การคิดจำแนก รวบรวมเป็นหมวดหมู่ และจับประเด็นต่าง ๆ เชื่อมโยงความสัมพันธ์ ดังนั้น การคิดเชิงวิเคราะห์เป็นทักษะการคิดที่สามารถพัฒนาให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน

4.2 การคิดสังเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการคิดที่ดึงองค์ประกอบต่าง ๆ มาหลอมรวมกันภายใต้โครงร่างใหม่อย่างเหมาะสม เพื่อให้เกิดสิ่งใหม่ที่มีลักษณะเฉพาะแตกต่างไปจากเดิม การคิดสังเคราะห์ครอบคลุมถึงการค้นคว้า รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะคิดซึ่งมีมากหรือกระจายกันอยู่ มาหลอมรวมกัน คนที่คิดสังเคราะห์ได้เร็วกว่าย่อมได้เปรียบกว่าคนที่สังเคราะห์ไม่ได้ ซึ่งจะทำให้เข้าใจ และเห็นภาพรวมของสิ่งนั้นได้มากกว่า การคิดสังเคราะห์แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ การคิดสังเคราะห์เพื่อสร้างสิ่งใหม่ เช่น ประดิษฐ์สิ่งของเครื่องใช้ อุปกรณ์ต่าง ๆ ตามต้องการ การคิดสังเคราะห์เพื่อสร้างแนวคิดใหม่ เป็นการพัฒนาและคิดค้นแนวคิดใหม่ ถ้าเราสามารถคิดสังเคราะห์ได้ดี จะทำให้พัฒนาความคิดหรือสิ่งใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม

4.3 การคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความคิดใหม่ ๆ ที่คนคิดใหม่ ๆ ความเข้าใจและการมองปัญหาในรูปแบบใหม่ ผลลัพธ์ของความคิดสร้างสรรค์ที่ชัดเจน คือ ดนตรี การแสดง วรรณกรรม ละคร สิ่งประดิษฐ์ นวัตกรรมทางเทคนิค แต่บางครั้งความคิดสร้างสรรค์ก็มองไม่เห็นชัดเจน เช่น การตั้งคำถามบางอย่างที่ช่วยขยายกรอบของแนวคิดซึ่งให้คำตอบบางอย่าง หรือการมองโลกหรือปัญหาในแนวอกกรอบความคิดสร้างสรรค์ คือ ความคิดเชื่อมโยงที่พยายามหาทางออกหลาย ๆ ทาง ใช้ความคิดที่หลากหลาย แสวงหาความเป็นไปได้ใหม่ ๆ และนอกกรอบ คัดสรรค้นหาทางเลือกใหม่ ๆ และพยายามปรับปรุงให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งมีวิธีการอยู่ 6 ขั้นตอน คือ

1. แสวงหาข้อบกพร่อง (Mess Finding)
2. รวบรวมข้อมูล (Data Finding)
3. มองปัญหาทุกด้าน (Problem Finding)
4. แสวงหาความคิดที่หลากหลาย (Idea Finding)

5. หาคำตอบที่รอบคอบ (Solution Finding)

6. หาข้อสรุปที่เหมาะสม (Acceptance Finding)

กระบวนการของความคิดสร้างสรรค์ อาจเกิดขึ้น

โดยบังเอิญหรือโดยความตั้งใจ ซึ่งสามารถทำได้ด้วยการศึกษา การอบรมฝึกฝน การระดมสมอง (brain-storming) มากกว่าครึ่งหนึ่งของการค้นพบที่ยิ่งใหญ่ของโลก เกิดจากการค้นพบโดยบังเอิญ (serenity) หรือการค้นพบสิ่งหนึ่งซึ่งใหม่ ในขณะที่กำลังต้องการค้นพบสิ่งอื่นมากกว่า

Johnson et al. (1991, pp. 29–30) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ อย่างกระตือรือร้นสามารถทำตามขั้นตอนได้ ดังนี้

1. ขั้นนำ (3–5 นาที) เป็นขั้นที่แสดงให้ผู้เรียนเห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่างเนื้อหาที่จะสอนกับสิ่งที่ผู้เรียนมีพื้นฐานอยู่ก่อนแล้ว พร้อมทั้งระบุโครงร่างของเนื้อหา แนวคิดประเด็นหลักในการสอน ผู้เรียนจะเห็นความสำคัญและอยากเรียนรู้เรื่องนั้นมากขึ้น

2. ขั้นสอน เป็นขั้นที่ผู้สอนสอนเนื้อหา (10–15 นาที) ตามด้วยกิจกรรมอื่น (3–4 นาที) ปกติผู้สอนมักจะสอนติดต่อกันเป็นเวลานาน ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเฉื่อย และไม่กระตือรือร้นจากการศึกษาพบว่า สมาธิหรือความสนใจของผู้เรียน จะลดลง อย่างรวดเร็วภายใน 15 นาที ดังนั้นในรูปแบบการสอนจึงแนะนำการสอน 10–15 นาที ตามด้วยกิจกรรมอื่น 3–4 นาที เพื่อเปลี่ยนบรรยากาศและเป็นการให้โอกาสผู้สอน มีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน เช่น การตั้งคำถามให้ผู้เรียนตอบหรือจะให้ผู้เรียนช่วยกันคิดเป็นกลุ่มเพื่อตอบ ผู้เรียนจะเข้าใจเนื้อหาและจำได้นานกว่า ถ้ามีการอภิปรายร่วมกัน ผู้สอนทำซ้ำโดยสอนเนื้อหาสลับกับกิจกรรมเรื่อย ๆ ไปจนใกล้หมดเวลาสอน

3. ขั้นสรุป เป็นขั้นที่ผู้เรียนสรุปเนื้อหาที่ได้เรียนด้วยตนเอง (4–6 นาที) โดยผู้สอนให้ผู้เรียนสรุปความเข้าใจของตนเอง โดยเขียนใจความสำคัญของเนื้อหาลงในแผ่นกระดาษ และแลกเปลี่ยนกับเพื่อนข้าง ๆ กันอ่าน หรือผู้สอนอาจสุ่มให้ผู้เรียนมาอ่านในชั้นเรียน

Hazza, Lapidot and Ragonis (2004, p. 159) ได้นำเสนอ รูปแบบการสอนเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนเชิงรุก มีขั้นตอนสำคัญ 4 ขั้น ประกอบด้วย ขั้นเร้าความสนใจ ขั้นจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ขั้นอภิปราย และขั้นสรุป ดังนี้

1. **ขั้นเร้าความสนใจ** เป็นการเสนอบทเรียน เริ่มด้วยการกระตุ้นเร้าความสนใจของผู้เรียนโดยใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลายและสร้างความท้าทาย การเรียนรู้ของนักเรียน อาจใช้คำถามปลายเปิดให้นักเรียนได้คิดเกิดความคิดสงสัย เกิดคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่ผู้สอนเสนอและเกิดการตั้งคำถามเพื่อค้นคว้าหาคำตอบ
2. **ขั้นจัดกิจกรรมการเรียนรู้** เป็นขั้นที่ต่อเนื่องจากขั้นแรก ครูผู้สอน สามารถเลือกใช้เทคนิคในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทั้งนี้กิจกรรม ต้องมีความสอดคล้องกับเนื้อหา จุดประสงค์และเรื่องที่ได้กระตุ้นความสนใจไว้แต่แรก
3. **ขั้นอภิปราย** หลังจากเรียนรู้แล้วในช่วงท้ายครูผู้สอนให้นักเรียน ร่วมกันอภิปรายสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการทำกิจกรรม เปิดโอกาสให้นักเรียนนำเสนอ ความคิดเห็น และความคิดรวบยอดที่นักเรียนได้เรียนรู้ ในขั้นนี้ครูทำหน้าที่เป็นผู้ฟัง และจดบันทึกข้อผิดพลาดของนักเรียนโดยไม่ติชมหรือวิจารณ์เนื่องจากในขั้นนี้นักเรียน ทั้งชั้นกำลังเป็นผู้โต้แย้งถกเถียงระหว่างกัน
4. **ขั้นสรุป** ขั้นนี้จะแตกต่างจากสามขั้นตอนแรกที่นักเรียน เป็นผู้กระทำและดำเนินการเรียนรู้ด้วยตนเองแต่ขั้นนี้ครูจะเป็นผู้มีบทบาทหลักสรุป การเรียนรู้ของนักเรียนได้เรียนรู้ทั้งหมดตั้งแต่ขั้นที่หนึ่งถึงขั้นที่สาม โดยเน้นความคิด รวบยอดหลักและเติมเต็มให้การเรียนรู้สมบูรณ์

Tileston (2007, p. 57) ผู้พัฒนารูปแบบที่ชื่อว่ารูปแบบยุทธวิธี การเรียนรู้เชิงรุก (Strategic Learning) ผ่านการวิจัยและวิเคราะห์ทอภิมาน (Meta Analysis) ว่าทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีโดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับประถมศึกษา กระบวนการ ของรูปแบบมีด้วยกัน 5 ขั้น ได้แก่ ขั้นสร้างการเชื่อมต่อ ขั้นเสริมสร้างพลังการเรียนรู้ ขั้นสังเคราะห์ข้อมูลสร้างความหมาย ขั้นใช้แหล่งความรู้ภายนอกสนับสนุน และขั้นไตร่ตรอง สะท้อนคิด ซึ่งแต่ละขั้นมีความสำคัญ ดังนี้

1. **ขั้นสร้างการเชื่อมต่อ (Plugging in)** ขั้นนี้ถือเป็นการจัดปัจจัย เบื้องต้นก่อนสอนตามรูปแบบ เป็นกระบวนการที่ให้ความสำคัญกับการจัดสภาพแวดล้อม เพื่อเอื้อต่อการเรียนทั้งด้าน กายภาพ และในเชิงจิตวิทยา ที่สนองตอบต่อลักษณะของ ผู้เรียนซึ่งจะทำให้ผู้เรียนรู้สึก สบายใจที่จะเรียนรู้และพบกับความสำเร็จ เป็นการเตรียม บริบทที่เกี่ยวข้องก่อนสอน ทั้งนี้ผู้เขียนได้ให้ความสำคัญกับองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ครูต้อง ดำเนินการต่อไปนี้ บริบทของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ควรจัดให้เกิดขึ้นในชั้นเรียน

- 1.1 ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสำเร็จ และใช้พลังความสามารถที่มีอยู่ในตนเอง เพื่อสร้างความสำเร็จครั้งใหม่ต่อไป
- 1.2 ไม่สร้างบรรยากาศที่เคียดแค้นบังคับ หรือการจัดทุกอย่างไว้เป็นสูตรสำเร็จเพราะผู้เรียนยุคดิจิทัลควรได้เรียนรู้จากการลองผิดลองถูก
- 1.3 จัดสภาพแวดล้อมให้ผู้เรียนได้ว่าพวกเขามีความพร้อม และมีปัจจัยสนับสนุนการเรียนรู้ที่พร้อม อาทิ ระยะเวลา และคำปรึกษาที่มีคุณภาพ
- 1.4 ทำให้ผู้เรียนมองเห็นว่าสิ่งที่เรียนมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กับตัวเขาอย่างไร

2. **ขั้นเสริมพลังการเรียนรู้ (Powering up)** การเสริมพลังการเรียนรู้ ที่ผู้เรียนนำเสนอไว้มีพื้นฐานมาจากระบบการเรียนรู้ของสมอง (Brain-based Learning) และระบบการรู้คิดของผู้เรียนแต่ละคน ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยทุกประสาทสัมผัสในการรับรู้ ข้อมูลในเบื้องต้น และนำสู่การประมวลผลในสมองต่อไป ในส่วนของครูจะสามารถช่วยให้ ผู้เรียนใช้ระบบดังกล่าวได้ผ่านการมีมุมมองดังต่อไปนี้

- 2.1 ทำให้ผู้เรียนเชื่อว่าเขามีความสามารถเพียงพอต่อการสร้างความสำเร็จ
- 2.2 สร้างความรู้สึกเชิงบวกต่อการเรียน ห้องเรียน ครู เพื่อนร่วมชั้น บรรยากาศเช่นนี้จะช่วยให้สมองเกิดแรงขับที่ทรงพลัง
- 2.3 ทำให้รู้สึกว่าเขาามีเครื่องมือการเรียนรู้ สนับสนุนให้เกิดความสำเร็จ
- 2.4 ทำให้มองผลของการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นว่ามีความสำคัญ คุ่มค่า คุ่มเวลา และความพยายามที่ได้ทุ่มเทลงไป

3. **ขั้นสังเคราะห์ข้อมูลสร้างความหมาย (Synthesizing)** เป็นการเรียนรู้โดยนำข้อมูลจากแหล่งที่หลากหลายในเรื่องเดียวกันมาบูรณาการทำให้เกิดความหมายและเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนวิธีการที่จะพัฒนาผู้เรียนให้สามารถสังเคราะห์ความรู้ได้นั้นต้องเกิดจากการผสมผสานวิธี ดังต่อไปนี้

- 3.1 มอบหมายงานที่เป็นสาระ
 - 3.2 ผู้เรียนต้องมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องของในกระบวนการเรียนรู้
 - 3.3 ใช้เทคโนโลยีเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน
- ซึ่งไม่ใช่เฉพาะโปรแกรมนำเสนอ

3.4 สนับสนุนด้วยผลการวิจัย

3.5 ใช้ทรัพยากรการเรียนรู้อย่างหลากหลาย

3.6 ใช้การบรรยายเท่าที่จำเป็นโดยอยู่ในขอบเขต

ความสามารถ ที่จะรับฟังของผู้เรียน

3.7 สร้างห้องเรียนให้เป็นห้องเรียนชุมชนการเรียนรู้ร่วมกัน

4. ชั้นใช้แหล่งความรู้ภายนอกสนับสนุน (Outsourcing) เป็นชั้นที่ผู้เรียนแสดงความรู้ความเข้าใจโดยใช้ข้อมูลและวิธีการของเขาเองอาจใช้แหล่งข้อมูลจากภายนอกเพื่อเป็นข้อมูลเติมเต็มให้ความรู้ที่มีความหมายยิ่งขึ้น แหล่งข้อมูลจึงมีได้หมายถึงสถานที่เท่านั้น แต่ยังรวมถึงทุกสิ่งที่มองเห็น สัมผัสเคลื่อนไหว และถ้อยคำภาษา

5. ชั้นไตร่ตรองสะท้อนคิด (Reflecting) เป็นขั้นสุดท้ายของรูปแบบที่ฝึกผู้เรียนให้คิดเกี่ยวกับการเรียนรู้เพื่อตรวจสอบความเข้าใจของตนเองที่จะเชื่อมโยงความรู้สู่การนำไปใช้ในโลกแห่งความเป็นจริง โดยสะท้อนคิดตามทัศนะของผู้เขียนให้มีความสำคัญกับองค์ประกอบ 2 ประการ คือ การแสดงแนวทางที่ผู้เรียนจะนำข้อมูลความรู้ไปใช้ และการประเมินการเรียนรู้เป็นรายบุคคล

สรุปได้ว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning

มีหลากหลายรูปแบบ จะเป็นการที่ผู้สอนเริ่มต้นจากการกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน เพื่อให้เกิดความรู้สึกอยากรู้ อยากเรียนให้มากที่สุด จากนั้นผู้สอนก็จะเสนอสถานการณ์ตัวอย่างที่มีความหลากหลายและน่าสนใจให้แก่ผู้เรียนได้รับทราบ ต่อด้วยการให้ผู้เรียนช่วยกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นร่วมกันในชั้นเรียนเพื่อสะท้อนความคิดของตน จากนั้นในขั้นตอนต่อมาผู้เรียนและผู้สอนก็จะร่วมกันสร้างผลิตภัณฑ์ความรู้ที่ได้จากการสะท้อนคิดร่วมกัน และจากนั้นในขั้นสุดท้ายผู้เรียนก็จะสะท้อนสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้ในครั้งนั้นด้วยการเขียนบันทึก แลกเปลี่ยนกันอ่าน แล้วครูผู้สอนก็จะคอยเติมเต็มองค์ความรู้ที่เกิดจากการช่วยกันสะท้อนจากผู้เรียนให้มีความชัดเจนและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น 1. การตั้งคำถาม 2. การแสวงหาความรู้สารสนเทศ 3. สร้างองค์ความรู้ 4. เรียนรู้เพื่อการสื่อสาร และ 5. การตอบแทนสังคมนำความรู้ไปเผยแพร่

4. บทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning

นักวิชาการและนักการศึกษาได้กล่าวบทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ดังนี้

ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ (2557, หน้า 3) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยสรุปได้ว่า

1. จัดให้ครูเป็นศูนย์กลางของการเรียน กิจกรรมหรือเป้าหมายที่ต้องการสะท้อนความต้องการที่จะพัฒนานักเรียน และเน้นการนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริงของนักเรียน

2. สร้างบรรยากาศของการมีส่วนร่วม และการเจรจาโต้ตอบที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับครู และเพื่อนในชั้นเรียน

3. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นพลวัต ส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมที่สนใจรวมทั้งกระตุ้นให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียน กิจกรรมที่เป็นพลวัต ได้แก่ การฝึกแก้ปัญหา การศึกษาด้วยตนเอง เป็นต้น

4. จัดสภาพการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaboratory Learning) ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือในกลุ่มนักเรียน

5. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ท้าทาย และให้โอกาสนักเรียนได้รับวิธีการสอนที่หลากหลายมากกว่าการบรรยายเพียงอย่างเดียว แม้รายวิชาที่เน้นทางด้าน การบรรยายหลักการและทฤษฎีเป็นหลักก็สามารถจัดกิจกรรมเสริม อาทิ การอภิปราย การแก้ไขสถานการณ์ที่กำหนดเสริมเข้ากับกิจกรรมการบรรยาย

6. วางแผนในเรื่องของเวลาการสอนอย่างชัดเจน ทั้งในเรื่องของเนื้อหา และกิจกรรมในการเรียน ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ที่กระตือรือร้นจำเป็นต้องใช้เวลาการจัดกิจกรรมมากกว่าการบรรยาย ดังนั้น ครูจำเป็นต้องวางแผนการสอนอย่างชัดเจน โดยสามารถกำหนดรายละเอียดลงในประมวลรายวิชา เป็นต้น

7. ใจกว้าง ยอมรับในความสามารถในการแสดงออก และความคิดเห็นที่นักเรียนนำเสนอ

ทิตนา แคมมณี (2558, หน้า 141) กล่าวว่า บทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุกมี ดังนี้ กระตุ้นให้เด็กเกิดคำถาม เกิดความคิดช่วยอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ในด้านต่าง ๆ ให้แก่ผู้เรียน สามารถนำไปสู่การค้นพบข้อความรู้ใหม่ ๆ

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ผู้สอนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่จะต้องเปลี่ยนบทบาทจากการทำหน้าที่สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวก แนะนำช่วยเหลือดูแล และกระตุ้นผู้เรียนในการเรียนรู้ (นนทสิทธิ์ ธาดาวิทย์, 2559, หน้า 27-28 และณัชนัน แก้วชัยเจริญกิจ, 2550, หน้า 30-31) กล่าวคือ

1. ผู้สอนเป็นผู้วางแผนกิจกรรม หรือเป้าหมายที่ต้องการพัฒนาผู้เรียน เน้นผลที่ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริง โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดวิธีการเรียนรู้ของตนเอง
 2. เป็นคนสร้างบรรยากาศการมีส่วนร่วม และการเจรจาโต้ตอบในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันระหว่างผู้สอนและเพื่อน ๆ ในชั้นเรียน
 3. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมที่สนใจรวมทั้งกระตุ้นให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียน
 4. จัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaboratory Learning) ส่งเสริมให้เกิดการร่วมมือในกลุ่มผู้เรียน
 5. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการทั้งเนื้อหาสาระวิธีการ และฝึกให้ผู้เรียนได้มีการบูรณาการเนื้อหาสู่การประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง
 6. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ท้าทาย และหลากหลาย แม้รายวิชาที่เน้นทางด้านบรรยาย หลักการ และทฤษฎีก็สามารถจัดกิจกรรมเสริมอาทิการอภิปราย การแก้ไขสถานการณ์ที่กำหนดเสริมเข้ากับกิจกรรมการบรรยาย
 7. วางแผนในเรื่องของเวลาการสอนอย่างชัดเจน ทั้งในประเด็นเนื้อหา และกิจกรรมในการเรียน ทั้งนี้เนื่องจากการเรียนรู้แบบ Active Learning ใช้เวลาการจัดกิจกรรมมาก
 8. ใจกว้าง ยอมรับในความสามารถในการแสดงออก และความคิดเห็นที่ผู้เรียนนำเสนอ
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562, หน้า 26)
- ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แนวทาง Active Learning ครูผู้สอนต้องออกแบบกิจกรรมที่สะท้อนการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ และเน้นการนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริง โดยดำเนินการดังนี้
1. สร้างบรรยากาศการมีส่วนร่วม และการเจรจาโต้ตอบ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้สอนและเพื่อนในชั้นเรียน
 2. ลดบทบาทการสอน และการให้ความรู้โดยตรง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดระบบการเรียนรู้ แสวงหาความรู้ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

3. ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้เป็นพลวัต (มีการเคลื่อนไหว/ การขับเคลื่อน) ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรม กระตุ้นให้ผู้เรียนค้นพบความสำเร็จในการเรียนรู้ สามารถนำความรู้ ความเข้าใจไปประยุกต์ใช้ สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า และคิดสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ โดยเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อมใกล้ตัว ปัญหาของชุมชน สังคม หรือประเทศชาติ

4. จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือในกลุ่มผู้เรียน วางแผนเกี่ยวกับเวลาในการเรียนรู้อย่างชัดเจน รวมถึงเนื้อหาและกิจกรรม

5. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ จากวิธีการสอนที่หลากหลาย

6. เปิดใจกว้างยอมรับในความสามารถ การแสดงออก และการแสดงความคิดเห็นของผู้เรียน

7. ผู้สอนควรทราบว่าผู้เรียนมีความถนัดที่ต่างกัน และทราบความรู้พื้นฐานของผู้เรียน

8. ผู้สอนควรสร้างบรรยากาศในการเรียน ให้ผู้เรียนกล้าพูด กล้าตอบและมีความสุขในการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมมากที่สุด ครูผู้สอนต้องพยายามสร้างลักษณะการเรียนรู้เชิงรุก ให้เกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ โดยจะต้องให้ผู้เรียนได้เข้าใจและรู้ว่า ในขณะที่กำลังเรียนรู้นั้น ผู้เรียนจะต้องมีลักษณะดังนี้

1. รู้ว่าตัวเองจะต้องเรียนรู้เกี่ยวกับอะไรบ้าง รู้สิ่งที่จะเรียน
2. สิ่งที่จะเรียนรู้นั้น เกี่ยวข้องกับเรื่องที่เรียนไปแล้วอย่างไร
3. สิ่งที่จะเรียนรู้นั้น สอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับความเป็นไปของโลกปัจจุบันอย่างไร

4. ผู้เรียนต้องรู้ว่า ทำอย่างไรจึงจะรู้ว่าข้อเท็จจริงหรือข้อความรู้ที่ได้รับรู้นั้น ถูกต้องแน่นอน

5. ผู้เรียนจะต้องกลับไปตรวจสอบการบ้าน หรือสิ่งที่ค้นคว้าใหม่ ว่าได้คำตอบที่ถูกต้องหรือไม่ หรือตอบถูกต้องตรงกับคำถามข้อไหน

6. สามารถสอบถามความรู้เพิ่มเติมจากผู้อื่น หรือทำงานร่วมกับผู้อื่นเพื่อให้ได้คำตอบก่อนที่จะสรุปคำตอบสุดท้าย โดยต้องฟังหรือหาคำตอบให้ได้มาอย่างสมบูรณ์ที่สุด ก่อนที่จะสรุปนำเสนอ

พลอยไพลิน นิลกรรณ์ (2563, หน้า 17-18) ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทาง Active Learning ครูผู้สอนต้องออกแบบกิจกรรมที่สะท้อนการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ และเน้นการนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริง โดยดำเนินการดังนี้

1. จัดให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน กิจกรรมต้องสะท้อนความต้องการในการพัฒนาผู้เรียนและเน้นการนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริงของผู้เรียน
2. สร้างบรรยากาศของการมีส่วนร่วม และการเจรจาโต้ตอบที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้สอน และเพื่อนในชั้นเรียน
3. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นพลวัต ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมรวมทั้งกระตุ้นให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้
4. จัดสภาพการเรียนรู้แบบร่วมมือ ส่งเสริมให้เกิดการร่วมมือในกลุ่มผู้เรียน
5. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ท้าทาย และให้โอกาสผู้เรียนได้รับวิธีการสอนที่ หลากหลายวางแผนเกี่ยวกับเวลาในการเรียนการสอนอย่างชัดเจน ทั้งในส่วนของเนื้อหา และกิจกรรม ครูผู้สอนต้องใจกว้าง ยอมรับในความสามารถในการแสดงออก และความคิดของผู้เรียนครูมีการจัดทำหน่วยและแผนการจัดการเรียนรู้ และนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนตามแนวทางการนิเทศโดยใช้พื้นที่เป็นฐาน เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่การนิเทศภายในโรงเรียนโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน มีส่วนร่วมในชั้นเรียนมุ่งให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายเรียนรู้อย่างมีความหมาย (Meaningful learning) สร้างองค์ความรู้ได้ มีความเข้าใจในตนเอง ใช้สติปัญญาในการคิด วิเคราะห์ สร้างสรรค์ผลงานนวัตกรรมที่สอดคล้องกับสมรรถนะสำคัญในศตวรรษที่ 21 มีทักษะวิชาการ ทักษะชีวิต และทักษะวิชาชีพ ในการเรียนรู้ตามระดับช่วงวัย
6. ครูมีการบันทึกผลหลังการจัดการเรียนรู้ และนำผลไปใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนานักเรียนหรือใช้ประกอบการวิจัยในชั้นเรียน
7. นักเรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ระดับสูง สร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง
8. นักเรียนมีทักษะวิชาการ ทักษะวิชาชีพ และทักษะชีวิตในการเรียนรู้ตามระดับช่วงวัย

สรุปได้ว่า บทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning บทบาทสำคัญของครูในขณะจัดกิจกรรมการเรียนรู้ว่า ครูจะต้องแสดงบทบาทต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้เกิดกระบวนการเรียนรู้แบบ Active Learning ขึ้น โดยครูจะต้องเป็นผู้สังเกตการทำงานของนักเรียน ครูต้องสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้โดยใช้คำถามปลายเปิด กระตุ้นการเรียนรู้ แทนการบอกกล่าว ครูต้องศึกษาและรู้จักข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อแสดงบทบาทให้เหมาะสมในการทำให้เกิด Active Learning กับนักเรียนเป็นรายคน กิจกรรมการเรียนการสอนให้ท้าทาย และให้โอกาสผู้เรียนได้รับวิธีการสอนที่หลากหลาย วางแผนเกี่ยวกับเวลาในการเรียนการสอนอย่างชัดเจน ทั้งในส่วนของเนื้อหา และกิจกรรม ครูผู้สอนต้องใจกว้าง ยอมรับในความสามารถในการแสดงออก สร้างบรรยากาศของการมีส่วนร่วม

5. การใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active

Learning

เมื่อกล่าวถึง “การเรียนรู้” ภาพที่เกิดขึ้นในจินตนาการของหลายคนคือการเข้าไปยังสถานที่แห่งหนึ่งที่เรียกว่าโรงเรียน หรือสถานศึกษา มีครูหรือผู้สอนยืนอยู่หน้าชั้นเรียนโดยบอกวิชาให้แก่ผู้ที่นั่งอยู่ภายในห้องเรียน แต่ความจริงผู้เรียนสามารถศึกษาได้นอกหนังสือเรียน ทั้งในสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ ครอบครัว หรือชุมชนที่ทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เป็นรูปแบบการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่เปิดโอกาสให้ นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้า ได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองตามความสามารถ ตามความถนัดและความสนใจ โดยอาศัยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หรือกระบวนการอื่นใดไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อค้นคว้าหาคำตอบเรื่องนั้น ๆ โดยมีครูผู้สอนคอยกระตุ้นแนะนำและให้คำปรึกษาแก่นักเรียน อย่างใกล้ชิด ตั้งแต่การเลือกหัวข้อที่จะศึกษาค้นคว้า ดำเนินการวางแผน กำหนดขั้นตอนการดำเนินงาน สามารถทำได้ทุกระดับ การศึกษาซึ่งเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มก็ได้ ดังนั้นหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา จึงควรเป็นเจ้าของภาพหลักในการสร้าง หรือสนับสนุนให้คนแต่ละคนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ โดยการใช้กลไกต่าง ๆ ในการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การจรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ โดยเนื้อหาสาระก็มีได้ถูกตีกรอบไว้เพียงในห้องเรียนสี่เหลี่ยม เพื่อที่จะพัฒนาคนมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรม สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (ปริยาภรณ์ ตั้งคุณานันต์, 2563, หน้า 164)

5.1 ความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนรู้กับแหล่งการเรียนรู้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542, อ้างถึงใน นาวา วงษ์พรม, 2560, หน้า 9) ได้กล่าวถึงลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ แหล่งการเรียนรู้ไว้ว่า ผู้สอนต้องทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา ให้ความรู้ ให้คำแนะนำและให้การ สนับสนุน โดยให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ได้ฝึกการทำงานเป็น กลุ่มร่วมกันคิดร่วมกันทำงาน เพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ ดังนั้นแหล่งการเรียนรู้จึงเป็นทั้ง สถานที่และสื่อที่จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้และทักษะกระบวนการต่าง ๆ เช่น การสังเกต การเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การตีความ การสรุป และการคิดแก้ปัญหาอย่างเป็น ระบบ เป็นต้น นอกจากนี้ ผู้เรียนยังได้ประเมินผลการทำงานด้วยตนเอง สามารถนำความรู้ และประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้มาจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนา ตนเองและเผยแพร่ไปยังบุคคลอื่นได้ด้วย

ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันต์ (2563, หน้า 223) กล่าวว่า การสอน เป็นกระบวนการที่จะถ่ายโอนความรู้จากครูไปสู่ผู้เรียน หากวิธีการครูใช้วิธีแบบเดิม ๆ เนื้อหาเดิม ๆ กิจกรรมที่ให้นักเรียนทำในห้องเรียนก็เป็นแบบเดิม ๆ ห้องเรียนก็มีสภาพเดิม สิ่งต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้ จะช่วยให้ความรู้ที่ผู้เรียนได้รับจากกระบวนการถ่ายโอนของครู เกิดประสิทธิภาพมากขึ้นเพียงใด การจัดการเรียนการสอนที่ดีจึงควรตั้งศักยภาพ ของผู้เรียนออกมา โดยใช้แหล่งเรียนรู้เป็นเครื่องมือกระตุ้น สร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียน ได้แสดงออกซึ่งความคิดสร้างสรรค์ การที่ผู้เรียนจะแสดงออกซึ่งความคิดสร้างสรรค์ มากน้อยเพียงใดนั้น อยู่ที่รูปแบบการจัดการเรียนการสอน ที่ผู้สอนนำมาใช้เป็นเครื่องมือ ในการถ่ายโอนความรู้เป็นสำคัญด้วยเหตุผลดังกล่าว ครูจึงควรศึกษาและนำรูปแบบ การสอนที่สามารถใช้แหล่งเรียนรู้ มาเป็นเครื่องมือสนับสนุนการเรียนรู้ เพื่อช่วยพัฒนา ความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนให้มีศักยภาพสูงสุด

5.2 เทคนิคการจัดการเรียนรู้จากแหล่งการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ในระดับการศึกษาต่าง ๆ มีหลายรูปแบบ ในที่นี้ จะกล่าวถึงเทคนิคการจัดการเรียนรู้ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นการศึกษาขั้นต้น สำหรับทุกคนในชุมชน เทคนิคการจัดการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญมีดังนี้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2548, หน้า 55-68 อ้างถึงใน นาวา วงษ์พรม, 2561, หน้า 11)

5.2.1 ศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเอง (Self-Direct Learning) เป็นการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เพราะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้ตามอัธยาศัย โดยการศึกษาจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ ตามความต้องการ ผู้สอนเป็นผู้ชี้แนะหรือผู้อำนวยความสะดวกเท่านั้น

5.2.2 ทัศนศึกษานอกสถานที่ (Field Study) เป็นการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ด้วยลักษณะการเรียนรู้แบบประจักษ์แจ้ง และเห็นจริง สัมผัสและต้องกับสภาวะจริงได้ ซึ่งเชื่อว่าจะทำให้การเรียนรู้ฝังแน่นยาวนาน เพราะเป็นการเรียนรู้ที่เป็นรูปธรรมความชัดเจน

5.2.3 การเรียนรู้จากห้องสมุด (Library Study) เป็นการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนมีนิสัยใฝ่รู้ เสริมสร้างนิสัยรักการอ่านและการศึกษาค้นคว้า ซึ่งจะเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ต่อไป เนื่องจากเชื่อว่าห้องสมุดเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่เสมือนคลังแห่งปัญญา การศึกษาค้นคว้าจากห้องสมุดจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถศึกษาสรรพวิทยาการต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวาง

5.2.4 การวิเคราะห์ภาคสนาม (Force Field Analysis) เป็นการให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองภายหลังจากที่ได้ให้ความรู้ภาคทฤษฎีผ่านไปแล้ว โดยผู้สอนให้การแนะนำให้ความรู้ก่อนแล้วให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง วิธีนี้จะทำให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างเข้าใจและยั่งยืน

5.2.5 การวิเคราะห์แหล่งข้อมูล (Resources Identified) เป็นการฝึกหัดให้ผู้เรียนฝึกคิดตัดสินใจเลือกแหล่งการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยการใช้วิจารณ์ญาณของผู้เรียนเพื่อให้ได้แหล่งข้อมูลที่สมบูรณ์ ถูกต้องและน่าเชื่อถือ

5.2.6 การให้เรียนโดยอิสระ (Freedom Learning) เป็นการให้ผู้เรียนมีอิสระในการกำหนดเรื่องที่จะเรียนรู้และแสวงหาความรู้และคำตอบด้วยตนเอง โดยผู้สอนเป็นผู้คอยให้คำปรึกษาเท่านั้น

5.2.7 ศูนย์การเรียนรู้ (Learning Center) เป็นการให้ผู้เรียนได้ลงมือทำกิจกรรมและศึกษาดูด้วยตนเองมากขึ้น รู้จักตัดสินใจ รับผิดชอบ แสดงความคิดเห็น และรู้จักร่วมมือ ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนจากศูนย์การเรียนรู้ใดก่อนหลังก็ได้ โดยแต่ละศูนย์การเรียนรู้จะมีเนื้อหาเพื่อการประเมินผลเพื่อเป็นการตรวจสอบความรู้ ความเข้าใจแก่ผู้เรียนทันที ครูผู้สอนจะเป็นผู้เสนอแนวทางและเป็นผู้ประสานงานเท่านั้น

5.2.8 การเรียนรู้ตามความสนใจ (Interesting Learning)

เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นพบองค์ความรู้และนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมได้โดยให้ผู้เรียนเข้ากลุ่มตามวิชาที่ชอบและค้นหาข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ตามศักยภาพของตน นำข้อมูลที่ได้มาแลกเปลี่ยนและสังเคราะห์ข้อมูลร่วมกันในกลุ่ม ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ในการสร้างองค์ความรู้จากกลุ่มตัวเองขึ้นมาได้

5.2.9 การเรียนรู้โดยลงมือปฏิบัติ (Learning by Doing)

เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองด้วยการปฏิบัติจริง ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะและได้รับประสบการณ์ตรง ส่งผลให้ผู้เรียนจดจำและได้รับความรู้ และประสบการณ์แบบฝังลึก

5.3 แนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งการเรียนรู้

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีจุดมุ่งหมายสำคัญที่จะให้คนได้รับการศึกษาตลอดชีวิต โดยเกิดจากการผสมผสานระหว่างการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545, หน้า 1-10 อ้างถึงใน นาวา วงษ์พรม, 2560, หน้า 9) การจัดการศึกษาสำหรับบุคคล จึงควรใช้รูปแบบที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงความสามารถ ไม่ว่าจะเป็นการจัดการศึกษาแบบใด จำเป็นต้องใช้วิธีการจัดการศึกษาที่ต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาจึงต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ

ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาจึงต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพแนวทางการจัดการศึกษาจึงเป็นวิธีการที่จะสร้างกระบวนการเรียนรู้และบูรณาการให้เหมาะสมกับการศึกษาแต่ละระดับ โดยในภาพรวมของการจัดการศึกษาตามมาตรา 23 ได้ระบุไว้ว่าต้องจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1. ความรู้เรื่องเกี่ยวกับตัวเอง และความสัมพันธ์ของตนเอง กับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก รวมถึงความรู้เกี่ยวกับ ประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมไทยและระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2. ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีรวมทั้ง ความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เรื่องจัดการการบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์ จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน

3. ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา

4. ความรู้และทักษะด้านคณิตศาสตร์ และด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง

5. ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิต อย่างมีความสุข ดังนั้นแหล่งการเรียนรู้ สถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงควร ดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามที่กล่าวไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรา 24 ดังนี้

5.1 จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความ สนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

5.2 ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญ สถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

5.3 จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็นทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

5.4 จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกันรวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

5.5 ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและ ผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งการเรียนรู้ประเภทต่าง ๆ

5.6 จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการ ประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียน ตามศักยภาพ (แนวการจัดการศึกษา, 2545, หน้า 12 อ้างถึงใน นาวา วงษ์พรหม, 2560, หน้า 10)

5.4 หลักการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้

แหล่งการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ทั้งในสถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น ในเขตพื้นที่การศึกษา และเขตพื้นที่การศึกษาใกล้เคียง จัดทำเอกสารเผยแพร่แก่ครู สถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัวยุ วังค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น ที่จัดการศึกษาในบริเวณใกล้เคียงจัดตั้งและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ รวมทั้งพัฒนาให้เกิดองค์ความรู้ และประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัวยุ วังค์กร หน่วยงานสถาบันสังคมอื่น ที่จัดการศึกษาในการจัดตั้งส่งเสริมพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ที่ใช้ร่วมกันส่งเสริม สนับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา ในการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยครอบคลุมภูมิปัญญาท้องถิ่น

สำหรับการดำเนินการในส่วนของกระบวนการจัดการเรียนรู้ ให้แก่ผู้เรียนจากแหล่งเรียนรู้มีหลักการและขั้นตอน ดังนี้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2547, หน้า 29 อ้างถึงใน ญาณิศดา ดวงสีทอง 2561, หน้า 47)

1. หลักการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้

1.1 ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ การที่ผู้เรียนมีบทบาทเป็นผู้กระทำ จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความพร้อมกระตือรือร้นที่จะเรียนอย่างมีชีวิตชีวา

1.2 ยึดกลุ่มเป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญ โดยให้ผู้เรียนมีโอกาสปฏิสัมพันธ์กันในกลุ่มได้พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ข้อมูลต่าง ๆ จะช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมของตนเองและผู้อื่นและเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ดี

1.3 ยึดการค้นพบด้วยตนเอง การเรียนรู้ที่ผู้สอนพยายามจัดการสอนให้ผู้เรียนได้ค้นหาคำตอบด้วยตนเอง ผู้เรียนมักจดจำได้ดีและมีความหมาย โดยตรงต่อผู้เรียนเกิดความคงทนต่อการเรียนรู้

1.4 เน้นกระบวนการควบคู่ไปกับผลงาน โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์กระบวนการต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดผลงานไม่ใช่มุ่งจะพิจารณาผลงาน แต่เพียงอย่างเดียว ทั้งนี้เพราะประสิทธิภาพงานขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของกระบวนการ

1.5 เน้นการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันโดยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสคิดหาแนวทางที่จะนำความรู้ไปใช้ ส่งเสริมให้ปฏิบัติจริงและติดตามผลการปฏิบัติ

- 1.6 ต้องพัฒนาด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน
ให้ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด
- 1.7 ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยการฝึกทักษะการใช้กระบวนการคิด
การวิเคราะห์ การสังเกต การรวบรวมข้อมูล และการปฏิบัติจริง ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น
- 1.8 ต้องให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีความสุขสนุกกับการเรียนรู้
ได้คิดแสดงออกอย่างอิสระบรรยากาศการเรียนรู้ที่เป็นกัลยาณมิตร
- 1.9 ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ทั้งระบบ
- 1.10 ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจัดการกระบวนการเรียนรู้
ของผู้สอนให้มาเป็นผู้รับฟัง ผู้เสนอแนะผู้ร่วมเรียนรู้ เป็นที่ปรึกษา ผู้สร้างโอกาส
สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เป็นนักออกแบบจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียน
มีบทบาทมากที่สุด
- 1.11 คือให้เรียนรู้ในสิ่งที่มีความหมายต่อชีวิตคือสิ่งที่อยู่ใกล้ตัว
จากง่ายไปหายากจากรูปธรรมสู่นามธรรม โดยให้แหล่งการเรียนรู้เป็นสื่อ
เป็นประสบการณ์ชีวิต ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมมาเป็นฐานการเรียนรู้และประยุกต์ใช้
กับการป้องกันและแก้ปัญหา
- 1.12 ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกจัดกิจกรรมได้เรียนรู้ตามความ
ต้องการความสนใจ ใฝ่เรียนรู้ในสิ่งที่ต้องการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้รับประสบการณ์
การเรียนรู้ด้วยตนเอง
- 1.13 ถือว่าการเรียนรู้เกิดขึ้นได้ทุกที่ทุกเวลาทุกสถานที่
- 1.14 ปลูกฝังและสอดแทรกวัฒนธรรม จริยธรรมค่านิยม
ที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในทุกสาระการเรียนรู้
2. ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้
- 2.1 ช้่นวางแผนก่อนดำเนินการจัดการกระบวนการเรียนรู้
จากแหล่งเรียนรู้
- 2.2 ช้่นนำเสนอข้อมูลสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น โดยทั่วไปจะ
ประกอบด้วยเรื่องของแหล่งน้ำ ป่าไม้ ดิน สารเคมีที่ใช้ในการเกษตรกรรม ขยะมูลฝอย
และสิ่งปฏิกูล
- 2.3 ช้่นตั้งจุดมุ่งหมาย ดังนี้ สํารวจเรื่องอะไร สํารวจเพื่อไป
ศึกษาสิ่งหนึ่งสิ่งใดจากท้องถิ่น

2.4 ขั้นกำหนดเนื้อหาที่จะสอน มีแนวทางปฏิบัติดังนี้

2.4.1 ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันพิจารณาคัดเลือกเนื้อหาที่เหมาะสมตรงกันความต้องการ

2.4.2 ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันตั้งเกณฑ์ในการพิจารณาสถานที่ศึกษา ซึ่งควรมีเกณฑ์ดังนี้

2.4.2.1 ตรงกับจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน

2.4.2.2 เหมาะสมกับความสนใจ

2.4.2.3 สอดคล้องกับประสบการณ์เดิม

2.4.2.4 มีความสะดวกปลอดภัยในการสำรวจ

2.4.2.5 ร่วมกันวางระเบียบในการศึกษา

2.4.2.6 วางแผนเรื่องปัญหาอุปสรรค และวิธีการ

ป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในระหว่างการศึกษา

2.5 ขั้นเตรียมการ

2.5.1 แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ ละประมาณ 5-6 คน โดยเน้นผู้เรียนที่มีภูมิสำเนาอยู่ในหมู่บ้าน ตำบลเดียวกัน และควรรวมเป็นกลุ่มเดียวกัน ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในเวลาทำการศึกษาลำรวจ

2.5.2 ให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มเลือกหัวหน้าเลขาในกลุ่ม

2.5.3 ตัวแทนแต่ละกลุ่มเลือกสถานที่ที่จะออกสำรวจ

2.5.4 เตรียมทางด้านเอกสารข้อมูล และวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้

2.5.5 ผู้เรียนประชุมปรึกษาหารือกันภายในกลุ่ม

3. ขั้นตอนการระหว่างจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่วางไว้

3.1 หัวหน้ากลุ่มแต่ละกลุ่มเป็นผู้นำกลุ่มรับผิดชอบงานและดูแลสมาชิกกลุ่มของตน

3.2 เมื่อถึงสถานที่ที่ศึกษา สมาชิกกลุ่มทุกคนต้องแสวงหาคำตอบจากปัญหาตามวิธีการของกลุ่ม การศึกษาโดยรวมจากแหล่งการเรียนรู้ที่แต่ละกลุ่ม ควรมีประเด็นดังนี้

3.2.1 สภาพปัญหา ลักษณะเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

3.2.2 สาเหตุของปัญหา

3.2.3 ผลกระทบของปัญหา

3.2.4 แนวทางในการป้องกันแก้ไข

4. ชั้นประเมินผลหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้

ระยะที่ 1 ประเมินผลทันทีที่จบการสำรวจ โดยให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาอภิปรายหน้าชั้นเรียน ในหัวข้อต่อไปนี้

1. ปัญหาที่กลุ่มของตนได้รับ
2. วิธีแสวงหาคำตอบ
3. คำตอบที่หามาได้

ระยะที่ 2 ผู้สอนและผู้เรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันประเมินคำตอบว่าสำรวจมากน้อยเพียงใดช่วยกันสรุปภาพรวมพร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางที่ควรแก้ไข และประเมินผลครั้งสุดท้ายหลังสิ้นสุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากแหล่งได้ในรูปแบบต่อไปนี้

1. การจัดนิทรรศการเกี่ยวกับความรู้ที่ได้จากสถานที่ไปศึกษานั้น
2. ทำรายงานกลุ่ม
3. ปัจจัยที่สนับสนุนให้เกิดกระบวนการเรียนรู้

จากแหล่งการเรียนรู้

บทบาทของสถานศึกษาในการนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ การเรียนรู้ในยุคใหม่ไม่ได้ผูกขาดอยู่ในห้องเรียน หรือในสถานศึกษาเท่านั้น ผู้เรียนสามารถที่จะเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง จากการนำแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่รอบตัวไปใช้ในการจัดการเรียนรู้เป็นการใช้ประโยชน์และเชื่อมโยงสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวผู้เรียน เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจใฝ่รู้อีกทั้งยังส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าใจ และสามารถดำรงชีวิตได้ตามกลางสภาพจริง ดังนั้นสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญ ที่จะสนับสนุนให้ผู้สอนและผู้เรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้ โดยแหล่งเรียนรู้ที่สถานศึกษาต้องจัดให้เพียงพอและมีประสิทธิภาพ ได้แก่ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550, หน้า 10-22 อ้างถึงใน ปริญญาภรณ์ ตั้งคุณานันต์, 2563, หน้า 191)

1. แหล่งเรียนรู้ในอาคาร การเรียนการสอนในสถานศึกษา นักเรียนจะใช้เวลากว่าร้อยละ 90 อยู่ในอาคารเรียน สถานศึกษาควรจัดแหล่งเรียนรู้ในห้องเรียนหรือในอาคารเรียนให้มาก โดยใช้สื่อและเทคนิควิธีการ กิจกรรม การศึกษา

ทดลอง มีมุมมองว่า ป้ายความรู้ ห้องสมุด ห้องสมุด หอจดหมายเหตุ โดยใช้เป็นแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์อีกทั้งยังใช้เป็นแหล่งฝึกกระบวนการกลุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

2. แหล่งเรียนรู้นอกอาคาร โดยเฉพาะภายในบริเวณสถานศึกษา จะมีแหล่งเรียนรู้มากมาย เช่น สวนสมุนไพร สวนวิทยาศาสตร์ ต้นไม้ อื่น ๆ อีกมากมาย ล้วนเป็นแหล่งเรียนรู้ทั้งสิ้น โดยแหล่งเรียนรู้นอกอาคารมีแนวทางนำไปใช้เพื่อให้เกิดคุณค่าต่อการเรียนรู้

ญานิตา ดวงสีทอง (2561, หน้า 50) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ต้องยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ต้องตรงกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียน กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างไม่รู้สึกลบเบื่อหน่าย กระตือรือร้นที่จะเรียนรู้กับสิ่งที่พบเห็นจากสื่อต่าง ๆ ในแหล่งเรียนรู้ที่โรงเรียนจัดบริการให้แล้วผู้เรียนจะได้องค์ความรู้ไปโดยไม่รู้ตัวผ่านการเล่น การสัมผัส การดู การฟัง เป็นต้น แล้วเด็กสามารถนำองค์ความรู้ไปต่อยอดสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิตได้

ปริยาภรณ์ ตั้งคุณานันต์ (2563, หน้า 235) การจัดการเรียน การสอนที่สนับสนุนการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์โดยใช้แหล่งเรียนรู้เป็นสื่อการสอนนั้น จะช่วยเปิดพื้นที่การเรียนรู้อย่างตื่นตัวของผู้เรียน โดยมีผู้สอนเป็นผู้ชี้แนะให้คำปรึกษา โดยผู้สอนอาจใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งข้อมูล รูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ภูมิปัญญา รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน และรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ เพื่อกระตุ้นให้เรียนได้มีส่วนร่วมอย่างตื่นตัว และส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้กล่าวถึงปัจจัยสำคัญ ที่สนับสนุนให้เกิดกระบวนการรู้จากแหล่งการเรียนรู้มีด้วยกัน 6 ข้อ คือ (สุจริตรา ภัคดีสงคราม, 2551, หน้า 147 – 148 อ้างถึงใน ครองสิทธิ์ บุตรสุวรรณ, 2564, หน้า 17)

1. ให้ผู้เรียนมีโอกาส คิด ทำ โดยครู ผู้เรียน ช่วยกันจัดบรรยากาศ การเรียนร่วมกัน

2. สร้างโอกาสให้ผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้ด้วยวิธีที่หลากหลาย และต่อเนื่อง

3. มีแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและเพียงพอให้ผู้เรียน ใช้เป็นแหล่งค้นคว้าหาความรู้ที่เหมาะสมกับวัย

4. มีกิจกรรมร่วมกันในการเรียนรู้ คือ การแลกเปลี่ยนความรู้
ร่วมคิดและแก้ปัญหาาร่วมกัน ทำให้เกิดทักษะและประสบการณ์ตรง

5. สาระและกระบวนการเรียนรู้เชื่อมโยงกับเหตุการณ์และ
สิ่งแวดล้อมรอบตัว ทำให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ผลการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

6. กระบวนการเรียนรู้มีการเชื่อมโยงกับสังคมและองค์กรต่าง ๆ
เพื่อสร้างความร่วมมือให้เกิดการเรียนรู้และได้รับประโยชน์สูงสุดจากแหล่งเรียนรู้

สรุปได้ว่า แหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning หมายถึง สถานที่ต่าง ๆ ภายในโรงเรียนที่ครูและนักเรียนใช้เป็นแหล่งประกอบกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยใช้เป็นที่ศึกษาหาความรู้ ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลาย ให้ผู้เรียนเกิดความรู้ กระตือรือร้นในการเรียนรู้ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยมีแหล่งเรียนรู้ 6 แหล่ง ได้แก่ ห้องเรียน ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ สนามเด็กเล่น BBL สนามกีฬา และ สวนพืชสมุนไพร

5.5 บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553, หน้า 45) ได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับการจัดบรรยากาศของสถานศึกษา 6 ประการ ได้แก่ 1) กระจายอำนาจการตัดสินใจ 2) ส่งเสริมให้บุคลากรมีการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง 3) ส่งเสริมให้บุคลากรในองค์กรเป็นคนดี 4) เสริมสร้างขวัญและกำลังใจ 5) ให้ความมั่นคงและปลอดภัย 6) พัฒนาสภาพแวดล้อม

ไชยา ภาวะบุตร (2555, หน้า 198) กล่าวไว้ว่า บรรยากาศสถานศึกษานั้น หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนให้บรรลุคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีการปรับปรุงสถานที่ให้เป็นปัจจุบัน ส่งเสริมให้บุคลากรมีพฤติกรรมเน้น การบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของสถานศึกษา และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมใน การจัดบรรยากาศและมีความรู้สึกรักและเป็นเจ้าของตลอดจน การให้ความสำคัญของบุคลากรในสถานศึกษา ให้ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน

การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning นั้นจะต้องสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ เช่น ส่งเสริมการสืบค้น กระตุ้นความเป็นผู้นำด้วยการพัฒนาตนเอง แนวทางการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้

ตามแนวคิด Active Learning นั้น สามารถทำได้หลายแนวทาง เช่น การทำงานร่วมกัน เป็นกลุ่ม การอภิปราย การสื่อสารระหว่างกัน การให้ผู้เรียนมีบทบาทในการแสวงหา ความรู้และเรียนรู้อย่างมีปฏิสัมพันธ์จนเกิดความรู้ความเข้าใจนำไปประยุกต์ใช้สามารถ วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่าหรือ สร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ และพัฒนาตนเองเต็ม ความสามารถ รวมถึง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เขาได้มีโอกาสรวมอภิปรายให้มี โอกาสฝึกทักษะการสื่อสาร ทำให้ผลการเรียนรู้เพิ่มขึ้น 70 เปอร์เซ็นต์การนำเสนองาน ทางวิชาการ เรียนรู้ในสถานการณ์จำลอง ทั้งมีการ ฝึกปฏิบัติในสภาพจริง มีการเชื่อมโยง กับสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งจะทำให้ผลการเรียนรู้เกิดขึ้นถึง 90 เปอร์เซ็นต์ (ไชยยศ เรืองสุวรรณ, 2553, หน้า 12 อ้างถึงใน วีรยุทธ พลายเล็ก, 2563, หน้า 41)

สรุปได้ว่า บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ต้องเหมาะกับการให้เด็กได้เรียนรู้ด้วยตนเองการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม การอภิปราย การสื่อสารระหว่างกัน การให้ผู้เรียนมีบทบาทในการ แสวงหาความรู้ และเรียนรู้อย่างมีปฏิสัมพันธ์จนเกิดความรู้ความเข้าใจนำไปประยุกต์ใช้สามารถ วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่าหรือ สร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ และพัฒนาตนเองเต็มความสามารถ แหล่งเรียนรู้จึงจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาผู้เรียนต้องให้ความสะดวกและบรรยากาศ ให้คิดและค้นหาความรู้ได้ด้วยตนเอง

การใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning นั้น ครูผู้สอนจะลดบทบาทในการเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ในชั้นเรียนลงไป แต่จะกลายเป็นเพียงผู้คอยชี้แนะให้คำแนะนำเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียน เพื่อผู้เรียนจะได้ปฏิบัติกิจกรรมที่ครูผู้สอนได้ออกแบบไว้ เพื่อให้สามารถสร้างองค์ความรู้ ด้วยตนเองได้ในที่สุด และองค์ความรู้ที่เกิดจากการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning นั้นจะเป็นความรู้ที่ติดตัวผู้เรียนไปตลอดและจะเป็นความรู้แบบ “รู้แล้วรู้เลย” เพราะเป็นองค์ความรู้ที่ผู้เรียนได้ลงมือสกัดด้วยตนเอง ซึ่งผ่านการตรวจสอบและสะท้อน กลับในเรื่องของความถูกต้องสมบูรณ์จากครูผู้สอนเป็นอย่างดี

แนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

แหล่งเรียนรู้เป็นองค์ประกอบหนึ่งในการพัฒนาการศึกษา (Education) และการเรียนรู้ ทั้งในเรื่องความคิด ความเข้าใจในคุณค่า คุณธรรม และทัศนคติ ต่อสิ่งอย่างกว้างขวาง สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการศึกษาทั้งในระบบ นอกกระบบ

และตามอรรถาธิบายก็ทั้งยังสามารถนำมาบูรณาการให้เหมาะสมกับการจัดการศึกษา แต่ระดับการศึกษาได้ แต่ประเด็นคำถามที่สำคัญคือ “ปัจจุบันประเทศไทยมีการจัดการแหล่งเรียนรู้อย่างไร” และ “การดำเนินการดังกล่าวพบกับปัญหาใดบ้าง” คำถามเหล่านี้เป็นประเด็นสำคัญที่นักการศึกษาต้องร่วมกันค้นหาคำตอบ เพื่อจะได้นำข้อมูลที่ได้ไปสร้างแนวทางในการขับเคลื่อนศักยภาพการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้สนองความต้องการของผู้เรียน อันจะเป็นขุมพลังให้เกิดการขับเคลื่อนสังคมแห่งการเรียนรู้ต่อไป (ปริยาภรณ์ ตั้งคุณานันต์, 2563, หน้า 165) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้ประสบผลสำเร็จได้นั้น สิ่งที่สำคัญคือต้องพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถด้านแหล่งเรียนรู้ โดยการศึกษาดูงานและประชุมเชิงปฏิบัติการโดยมีการพัฒนาบุคลากร ดังนี้

1. ความหมายการพัฒนาบุคลากร

นักวิชาการและนักการศึกษาได้กล่าวถึงความหมายการพัฒนาบุคลากร ดังนี้

ไชยา ภวะบุตร (2555, หน้า 203) กล่าวว่า การพัฒนาบุคลากร หมายถึง การดำเนินงานเพื่อให้บุคลากรในสถานศึกษา มีความรู้ความสามารถ มีทักษะในการปฏิบัติงานในหน้าที่ให้ดีขึ้น ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การฝึกอบรมปฏิบัติการ และการนิเทศติดตามผลงานของ คณะกรรมการบริหารโรงเรียน เพื่อให้บุคลากรเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการทำงาน โดยนำหลักการวิจัยมาเป็นแนวทางในการพัฒนา

กัลยารัตน์ ชีรณชัยกุล (2557, หน้า 147) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การพัฒนาบุคลากร หมายถึง กระบวนการเพิ่มศักยภาพของบุคคลในองค์การผ่าน กระบวนการให้การศึกษา การฝึกอบรม การสร้างโอกาสการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เพื่อให้มีการเปลี่ยนพฤติกรรมให้เป็นประโยชน์ต่อองค์กร และบุคลากร

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา โครงการปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เขียน พ.ศ. 2557 – 2560 (2558, หน้า 60) กล่าวถึง ปัญหาคุณภาพการศึกษาที่แย่งลง ในปัจจุบันเป็นส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับครูผู้สอนที่ด้อยคุณภาพ ถ้าครูมีทั้งจิตวิญญาณและองค์ความรู้ สอนด้วยหัวใจ ไม่เน้นสอนพิเศษนอกเวลาเป็นหลัก อยู่กับนักเรียนอย่างมีคุณภาพ ก็สามารถเกิดการเปลี่ยนแปลงที่คุณภาพผู้เรียนได้ องค์ประกอบหลักของครู ต้องมีความรับผิดชอบรักเด็กเข้าใจเด็ก ดูแลเด็ก หากเด็กยอมรับในตัวครูได้ก็จะเป็นด่านแรก ที่เปลี่ยนแปลงเด็กได้อย่างแท้จริง

วราภรณ์ พรหมนิล (2560, หน้า 40) ได้กล่าวถึง การพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษาไว้ว่า การพัฒนาครู ซึ่งครูในโรงเรียนจะต้องได้รับการพัฒนา เพื่อเป็นผู้นำและมีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้เฉพาะด้าน สามารถใช้ภาษา ต่างประเทศและสื่อเทคโนโลยีเป็นการจัดการเรียนรู้ มีความสามารถในการพัฒนางาน พัฒนาตนเองรวมทั้งมีความสามารถในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการเรียน การสอนกับนานาชาติใช้การวิจัยสื่อ นวัตกรรมเพื่อการพัฒนาการจัดการเรียนรู้และพัฒนา ผู้เรียนอย่างต่อเนื่องการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนเพื่อเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์มีความสามารถ ในการใช้เทคโนโลยีในการประสานงานและกำกับบริหารจัดการ สามารถใช้ ภาษาต่างประเทศในการสื่อสาร

ญานิศดา ดวงสีทอง (2561, หน้า 30) สรุป การพัฒนาบุคลากร หมายถึง การดำเนินงานภายในองค์กร ด้วยวิธีการหรือกระบวนการต่าง ๆ ที่จัดขึ้นเพื่อ เพิ่มพูนความรู้ ทั้งด้านทักษะ กระบวนการการทำงาน รวมทั้งเจตคติที่ดีต่อการทำงาน เพื่อให้บุคลากรได้ทำงานอย่างเต็มความสามารถและดึงศักยภาพในตัวบุคคล อย่างเต็มความสามารถเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายที่วางไว้

เสน่ห์ เทศนา (2561, หน้า 23 – 24) ได้ให้ความหมายการพัฒนาครู ว่าการพัฒนาครู หมายถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของมนุษย์ในลักษณะที่พึงประสงค์ 3 ด้าน ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงองค์ความรู้ (Knowledge) การเปลี่ยนแปลงทักษะ (Skill) การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ (Attitude)

ปาจรรย์ หงษ์แก้ว (2563, หน้า 49) สรุปได้ว่า การพัฒนาบุคลากร เป็นวิธีการการอบรม หรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่นำมาพัฒนาบุคลากรในหน่วยงาน เพื่อเพิ่มพูน ความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาบุคลากรมีหลายวิธี เช่น การฝึกอบรม ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ การสร้าง ประสบการณ์วิชาชีพ การศึกษาดูงาน การจัดการเรียนการสอนและการวิจัยในชั้นเรียน

พระสอละสิน ไส้สะหวัน (2563, หน้า 23) สรุปได้ว่า การพัฒนา บุคลากร หมายถึง กระบวนการหรือวิธีการต่าง ๆ ที่เสริมสร้างเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ของบุคลากรในหน่วยงานเพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ และพัฒนาทักษะ ตลอดจนมี เจตคติที่ดีในการปฏิบัติงานให้กับบุคลากรด้วยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้สามารถ ปฏิบัติงานเพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพและหากบุคลากร

เป็นครูผู้สอน การพัฒนาจะช่วยให้ครูมีความรู้ความสามารถและทักษะในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ

ธีระพงษ์ แก้วฝ่าย (2563, หน้า 36) สรุปได้ว่า การพัฒนาบุคลากร หมายถึง กระบวนการหรือวิธีการที่เป็นการส่งเสริมสนับสนุน หรือเพิ่มความรู้ ความสามารถ ทักษะต่าง ๆ ในการปฏิบัติงาน ตลอดจนทักษะการอยู่ในสังคมทั้งใน องค์การ และนอกองค์การให้กับบุคลากรในองค์การซึ่งทำให้บุคลากรในองค์การมีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพทำให้งานสำเร็จได้ตามวัตถุประสงค์ ขององค์การและของตนอย่างมีประสิทธิภาพส่งผลให้บุคลากรมีความเชื่อมั่นในความรู้ ความสามารถ และทักษะในการปฏิบัติงานของตนและทำให้บุคลากรมีความเจริญก้าวหน้า ในหน้าที่การงาน

สิทธิศักดิ์ พุ่มมอม (2564, หน้า 18) สรุปได้ว่าการพัฒนาครู หมายถึง กระบวนการเพิ่มพูนความรู้ ทักษะและประสบการณ์การจัดกระบวนการเรียน เพื่อให้ครู สามารถจัดกิจกรรม และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นประโยชน์ สำหรับสถานศึกษา Hough and Duncan (2015, p. 141) ได้ให้ความหมายของการพัฒนา ครูว่าหมายถึงการดำเนินงานอย่างมีแผนขององค์การ เพื่อสนับสนุนให้ครูในองค์การเรียนรู้ พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับงาน

สรุปได้ว่า การพัฒนาบุคลากร หมายถึง กระบวนการหรือวิธีการ ที่เป็นการส่งเสริม สนับสนุน หรือเพิ่มความรู้ความสามารถ ทักษะต่าง ๆ เพื่อให้บุคลากร สามารถจัดกิจกรรม และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นประโยชน์ สำหรับสถานศึกษา สำเร็จได้ตามวัตถุประสงค์ขององค์การ

2. ความสำคัญการพัฒนาบุคลากร

นักวิชาการและนักการศึกษาได้กล่าวถึงความสำคัญการพัฒนาบุคลากร ดังนี้

สุริยัน จันจตุติ (2560, หน้า 32-33) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการ พัฒนาครู ดังนี้

1. การพัฒนาครู ช่วยทำให้ระบบและวิธีการปฏิบัติงาน
2. การพัฒนาครู เป็นวิธีการหนึ่ง ที่จะช่วยให้เกิดการประหยัด ลดความสิ้นเปลืองของวัสดุที่ใช้ในการปฏิบัติงาน

3. การพัฒนาครู จะช่วยลดระยะเวลาการเรียนรู้ให้น้อยลง หรือลดความเสียหายที่จะเกิดการลองผิดลองถูก
4. การพัฒนาครู เป็นการแบ่งเบาหน้าที่ของผู้บังคับบัญชา
5. การพัฒนาครูเป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่จะช่วยกระตุ้นครู ให้ปฏิบัติงานในตำแหน่งที่ได้รับการเลื่อนขั้นได้
6. การพัฒนาครู ช่วยทำให้บุคคลนั้น ๆ มีโอกาสได้รับความรู้ ความคิดใหม่ ๆ ทำให้เป็นคนที่ยึดมั่นต่อความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี โดยเฉพาะความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติงาน

ญานิศดา ดวงสีทอง (2561, หน้า 31) จากข้อมูลดังกล่าวแสดงว่า การพัฒนาบุคลากรมีความสำคัญและจำเป็นที่หน่วยงานจะต้องดำเนินการพัฒนา อยู่ตลอดเวลา เรียนรู้และปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านข้อมูลข่าวสาร และเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล อันจะนำความสำเร็จมาสู่องค์กรและนำพาองค์กรสู่ความเป็นเลิศได้ในอนาคต

อภิชาติ สุระคาย (2562, หน้า 10) ได้กล่าวว่า การพัฒนาครู มีความสำคัญมาก หน่วยงานหรือองค์กรที่บุคลากรได้รับการพัฒนาอยู่เสมอจะทำให้เกิด ระบบงานที่มีคุณภาพส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด การพัฒนาครูไม่เพียงแต่จะทำให้ หน่วยงานหรือองค์กรมีประสิทธิภาพเท่านั้น ยังเป็นการเตรียมบุคคลที่จะเข้ามา รับปฏิบัติงานใหม่ ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินงานขององค์กรบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ นั้นเอง

พระสอละสิน ไสสะหวัน (2563, หน้า 25) จากที่นักการศึกษา นักวิชาการหลายท่านและหน่วยงานทางศึกษา กล่าวมาผู้วิจัยสรุปได้ว่า การพัฒนา บุคลากรเป็นภารกิจที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ต่อหน่วยงานต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และเป็นระบบ เพราะการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและสำเร็จ ตามเป้าหมายต้องอาศัยความรู้ ความสามารถและทักษะ ในการปฏิบัติงานของบุคลากร ที่เกี่ยวข้องหากหน่วยงานใดมีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถและรู้เท่าทัน การเปลี่ยนแปลง หน่วยงานนั้นก็ย่อมจะประสบผลสำเร็จ และสามารถพัฒนา บรรลุตาม เป้าหมายที่ตั้งไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะหากเป็นหน่วยงานนั้นเป็นสถานศึกษา การพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถ จึงจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะครูเป็นบุคคลที่มี

ความสำคัญที่สุดต่อการพัฒนาสังคมและชาติบ้านเมืองทั้งนี้ เพราะครูต้องรับหน้าที่ในการพัฒนาบุคลากรในสังคมให้มีความรู้ มีความเจริญงอกงาม

ธีระพงษ์ แก้วฝ่าย (2563, หน้า 37) สรุปได้ว่า การพัฒนาบุคลากรเป็นกระบวนการที่สำคัญต่อการดำเนินการส่งเสริมให้บุคลากรในองค์กรมีความรู้ความสามารถในการทำงาน อยู่ในองค์กรอย่างมั่นใจ ซึ่งจะส่งผลต่อผลสำเร็จของบุคลากรและองค์กรบรรลุตามเป้าหมายที่อย่างมีประสิทธิภาพ

สิทธิศักดิ์ พุ่มอม (2564, หน้า 20) สรุปได้ว่าการพัฒนาครูมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการเสริมสร้างศักยภาพของครูในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทำให้ครูมีขวัญและกำลังใจ มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ทำให้ครูมีความรับผิดชอบมากขึ้น ช่วยให้การปฏิบัติงานบรรลุวัตถุประสงค์ทำให้เกิดการพัฒนางานเดิมที่ปฏิบัติอยู่ เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์พัฒนางานใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นทำให้องค์กรเกิดความทันสมัยตลอดเวลาดำเนินการเปลี่ยนแปลงและเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ได้อีกด้วย

สรุปได้ว่า การพัฒนาบุคลากรมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการเสริมสร้างศักยภาพของบุคลากรในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น บุคลากรได้รับการพัฒนาอยู่เสมอจะทำให้เกิดระบบงานที่มีคุณภาพส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อหน่วยงานต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ เพราะการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและสำเร็จตามเป้าหมายต้องอาศัยความรู้ ความสามารถและทักษะในการปฏิบัติงาน

3. ความมุ่งหมายของการพัฒนาบุคลากร

นักวิชาการและนักการศึกษาได้กล่าวความมุ่งหมายของการพัฒนาบุคลากร ดังนี้

สุวัฒน์ แสงแก้ว (2560, หน้า 10) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการพัฒนาครูว่าเพื่อให้บุคคลได้มีความสามารถที่เหมาะสมกับงานที่ปฏิบัติ และเพื่อให้บุคคลสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วรรัตน์ เขียวโพธิ์ (2561, หน้า 17) ได้สรุปจุดมุ่งหมายของการพัฒนาครูไว้ว่า เพื่อให้บุคลากรในหน่วยงาน ได้มีการพัฒนาตนเองให้มีความรู้มีความสามารถ มีทักษะในการปฏิบัติงานมากขึ้น และเพื่อให้การดำเนินงานของหน่วยงานบรรลุเป้าหมาย

รวมทั้งการพัฒนาคุณภาพงานและความก้าวหน้าในหน้าที่การงานของบุคลากรในองค์การหรือหน่วยงานอย่างมีประสิทธิภาพ

พระสอละสิน ไส้สะหวัน (2563, หน้า 26) สรุปได้ว่าจุดมุ่งหมายของการพัฒนาบุคลากรเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ และพัฒนาทักษะ สามารถพัฒนา งานและพัฒนาตนเองให้บรรลุ เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้องค์กร มีความเจริญก้าวหน้า

สิทธิศักดิ์ พุ่มมอม (2564, หน้า 22) สรุปได้ว่าการพัฒนาครุมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้บุคลากรในหน่วยงานได้มีการพัฒนาตนเอง ปรับปรุง เพิ่มเติม มีความรู้ ความสามารถดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ สามารถที่จะปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเพื่อให้ การดำเนินงานของหน่วยงานบรรลุเป้าหมาย รวมทั้งการพัฒนาคุณภาพงาน และความก้าวหน้าในหน้าที่การงานของบุคลากรในองค์การหรือหน่วยงาน อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า การพัฒนาครุมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้บุคลากรในหน่วยงาน ได้มีการพัฒนาตนเอง ปรับปรุง เพิ่มเติม มีความรู้ความสามารถดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ ให้เกิดกับบุคลากรตลอดจนให้บุคลากรมีบุคลิกภาพ มนุษย์สัมพันธ์ และเจตคติที่ดี ในการปฏิบัติงานในองค์การหรือหน่วยงาน

4. วิธีการพัฒนาบุคลากร

การจะพัฒนาแหล่งเรียนรู้ได้ดีนั้นต้องพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ พัฒนาบุคลากรโดยการศึกษาดูงาน ประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศภายในดังนี้

4.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ

ณัฐพร ฝ่ายชั้นท์ (2560, หน้า 22) การประชุมเชิงปฏิบัติการเป็นการประชุมที่จะมีทั้งการให้ความรู้ ซึ่งได้เลือกและเตรียมการไว้เป็นการล่วงหน้าอย่างดีแล้ว และมีการฝึกปฏิบัติควบคู่กันเพื่อหาข้อถกแถลงและสามารถปฏิบัติการในเรื่องนั้น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและพร้อมที่จะนำไปปฏิบัติได้ในการปฏิบัติงานจริง

ณรงค์ คุ่มภัยเพื่อน (2560, หน้า 19) กล่าวว่า การฝึกอบรมเป็นกระบวนการที่องค์กรหรือหน่วยงานจัดขึ้นอย่างเป็นระบบและมีกระบวนการดำเนินการที่แน่นอน และชัดเจน เพื่อพัฒนาบุคลากรในหน่วยงานให้มีความรู้ความสามารถ และทักษะในการทำงานด้านต่าง ๆ ตลอดจนปรับปรุงพฤติกรรมของบุคลากรในหน่วยงานหรือองค์การไปในทางที่ต้องการ

พรรณทิพา ไสภาสพ (2560, หน้า 24-27) การประชุมเชิงปฏิบัติการเป็นวิธีการที่จัดอบรมที่จัดเป็นกลุ่มดำเนินการโดยวิทยากรผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนั้นๆ เพื่อพัฒนาผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานต่อไปวิธีการประชุมเชิงปฏิบัติการเป็นการฝึกอบรมอย่างหนึ่งที่ช่วยให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์โดยดำเนินการเป็น 3 ระยะ คือ ระยะก่อนการประชุมเชิงปฏิบัติการ ระยะระหว่างการประชุมเชิงปฏิบัติการ และระยะหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการจัดให้ผู้เข้ารับการประชุมได้ลงมือปฏิบัติจริงในกิจกรรมนั้นๆ เพื่อแก้ปัญหาตามวัตถุประสงค์ของการประชุมและนำประสบการณ์ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ญาณิศา ดวงสีทอง (2561, หน้า 35) สรุปได้ว่า การประชุมเชิงปฏิบัติการ คือ การฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษา จากวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ผู้รับการฝึกอบรมมีความรู้ เกิดทักษะความชำนาญในงานที่ปฏิบัติมากยิ่งขึ้นและให้ฝึกปฏิบัติหรือสามารถสร้างสรรค์ผลงานใหม่ ๆ ให้เป็นที่ประจักษ์และเป็นที่ยอมรับทั้งจากในและนอกองค์กร ซึ่งการประชุมเชิงปฏิบัติการที่ดี ผู้จัดประชุมต้องดำเนินการทุกขั้นตอนให้เหมาะสม คอยดูแลให้การประชุมบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ให้จงได้ โดยเริ่มแต่การวางแผน การเตรียมการประชุม การดำเนินการประชุมให้เหมาะสมให้ทุกคนเห็นความสำคัญของการประชุมและหลังการประชุมควรมีการประเมินผลเพื่อการพัฒนาครั้งต่อไป

ยงยุทธ เกษสาคร (2561, หน้า 7) กล่าวว่า การฝึกอบรมหมายถึงกระบวนการอย่างใดอย่างหนึ่งในการพัฒนาองค์กรโดยอาศัยการดำเนินงานอย่างเป็นระบบขั้นตอน มีการวางแผนที่ดี และเป็นการประจำต่อเนื่อง ซึ่งการกระทำทั้งหมดก็เพื่อมุ่งหมายในการเพิ่มพูนความรู้ของบุคลากรในองค์กร

วรรัตน์ เขียวโพรี (2561, หน้า 181) กล่าวว่า การฝึกอบรมเป็นเครื่องมือสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ผู้เชี่ยวชาญด้านทรัพยากรมนุษย์สามารถใช้การฝึกอบรมเพื่อให้ทรัพยากรมนุษย์เกิดการเรียนรู้และการพัฒนาโดยนำผลการประเมินความต้องการจากการวิเคราะห์ความต้องการทั้งระดับองค์กร ระดับงานและระดับบุคคล เพื่อให้สามารถตัดสินใจใช้วิธีการและเทคนิคการฝึกอบรมได้อย่างเหมาะสม ทั้งการใช้การฝึกอบรมในการเพิ่มความรู้ ทักษะ และความสามารถ สำหรับการปฏิบัติงานปัจจุบันและอนาคตใช้การฝึกอบรมในการปรับปรุงการเรียนรู้ของพนักงานให้สอดคล้องกับการ

วางแผน และพัฒนาอาชีพขององค์กร ใช้การฝึกอบรมในการนำความรู้ที่เปิดเผย และปกปิดมาแลกเปลี่ยนและเพิ่มคุณค่าและใช้การฝึกอบรมในการเปลี่ยนแปลง ระบบงานใหม่ ท้ายที่สุดทำให้การฝึกอบรมเป็นการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องจะกลายเป็นองค์กร แห่งการเรียนรู้ในที่สุด

สมคิด บางโม (2561, หน้า 13) กล่าวว่า การฝึกอบรมหมายถึง กระบวนการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานเฉพาะด้านของบุคคลโดยมุ่งเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และทัศนคติอันจะนำไปสู่การยกมาตรฐานการทำงานให้สูงขึ้น ทำให้บุคคลมีความ เจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานและองค์กรบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการ ฝึกอบรมเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาบุคคลนั่นเอง

อภิชาติ สุระคาย (2562, หน้า 15) กล่าวว่า การฝึกอบรม เป็นวิธีการพัฒนาครุให้มีความรู้ความสามารถ ทักษะ และเจตคติที่ดีในการทำงานโดยใช้ กลวิธีที่เหมาะสมในการสร้างประสบการณ์โดยวิธีฝึกปฏิบัติจริงของผู้เข้ารับการฝึกอบรม เพื่อเป็นการแก้ปัญหาและเพื่อเป็นการพัฒนาองค์กร

ธีระพงษ์ แก้วฝ่าย (2563, หน้า 47) สรุปได้ว่า การประชุม เชิงปฏิบัติการ เป็นกระบวนการเพื่อส่งเสริมสนับสนุน เพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ ของบุคลากร โดยการเชิญวิทยากรผู้มีความรู้ความสามารถด้านนั้น ๆ มาให้ความรู้ ฝึกความสามารถและสร้างทักษะต่าง ๆ ของบุคลากรโดยกระบวนการจะเน้นการมีส่วนร่วมของผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อหาแนวทางในการปฏิบัติ หรือการแก้ปัญหาร่วมกัน

สิทธิศักดิ์ พุ่มมอม (2564, หน้า 24) จากความหมายของการ ฝึกอบรมที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่าการฝึกอบรมเป็นกระบวนการที่องค์กรหรือ หน่วยงานจัดขึ้นอย่างเป็นระบบมีกระบวนการดำเนินการที่แน่นอนและชัดเจนเพื่อพัฒนา บุคลากรในหน่วยงานให้เกิดความรู้ความสามารถ และเกิดทักษะในการทำงานในด้าน ต่าง ๆ ตลอดจนปรับปรุงพฤติกรรมของบุคลากรในหน่วยงานหรือองค์กรไปในทาง ที่ต้องการ

สรุปได้ว่า การประชุมเชิงปฏิบัติการ เป็นกระบวนการเพื่อส่งเสริม สนับสนุน เพิ่มพูนความรู้ความสามารถของบุคลากร ประชุมสะท้อนผลการปฏิบัติที่ได้ ให้กับองค์กรเป็นระยะเพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับการวางแผนปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่ยังเป็น

ปัญหา จากนั้นดำเนินการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาต่อไป จนกระทั่งปัญหาที่เกิดขึ้นในองค์การนั้นได้รับการคลี่คลายหรือเป้าหมายของการพัฒนานั้นบรรลุผลตามต้องการ

4.2 การศึกษาดูงาน

พรรรถทิพา โสภาสพ (2560, หน้า 29) กล่าวว่า การศึกษาดูงาน หมายถึง การนำบุคลากรภายในหน่วยงานนั้น ๆ ไปดูการปฏิบัติงานที่มีผลสำเร็จ เป็นอย่างดีของหน่วยงานอื่นทั้งยังเป็นการเปลี่ยนบรรยากาศอันซ้ำซากจำเจของงานประจำ ที่ทำอยู่ไปสู่การพบเห็นสิ่งใหม่ซึ่งสร้างเสริมแนวคิดใหม่และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น และวิธีการศึกษาดูงานให้เกิดประสิทธิภาพหรือเกิดประโยชน์ให้มากที่สุดมีวิธีการดังต่อไปนี้

1. เตรียมความพร้อมก่อนศึกษาดูงานทางกายภาพพร้อมในเรื่องสภาพร่างกายให้สมบูรณ์แข็งแรงอยู่ในภาวะที่พร้อมที่จะศึกษาดูงาน

2. เตรียมความพร้อมทางอารมณ์และความคิดสร้างทัศนคติเชิงบวกให้เกิดความรู้สึกที่ดีในการศึกษาดูงานด้วยการมองเห็นถึงข้อดีในการศึกษาดูงาน หน่วยงานที่จัดไปศึกษาดูงานหรือกิจกรรมที่จัดรวมในการศึกษาดูงานรวมทั้งผลที่จะได้รับกับตนเองที่มงานด้านหน่วยงาน

3. ตั้งประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นในการทำงานปัจจุบันรวมทั้งทบทวนถึงวิธีการทำงานในปัจจุบันถึงแนวคิดที่มุ่งหวังเพื่อจะได้นำความรู้มาใช้ในการพัฒนาการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพและจุดบันทึกเตือนความจำก่อนไปศึกษาดูงาน

การศึกษาดูงานเป็นการศึกษานอกสถานที่เพื่อเรียนรู้และแสวงหาประสบการณ์ใหม่ ๆ ที่คาดหวังว่าจะสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในหน่วยงานหรืองานในหน้าที่ของแต่ละบุคคลได้จำเป็นที่จะเข้าใจถึงจุดประสงค์หรือเป้าหมายสำคัญในการศึกษาดูงานมีความใส่ใจกระตุ้นทุกคนให้เกิดความรู้สึกร่วมในการมีส่วนร่วม ในกิจกรรมการศึกษาดูงานและเกิดความเชื่อมั่นมุ่งมั่นมุ่งหวังเดียวกัน เพื่อให้การศึกษาดูงานเกิดประโยชน์หรือสัมฤทธิ์ ได้ผลสร้างความพึงพอใจให้แก่ตัวบุคลากรเอง สร้างประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในการปฏิบัติงานให้เกิดผลดียิ่งขึ้น

สรุปได้ว่า การศึกษาดูงานเป็นการศึกษานอกสถานที่เพื่อเรียนรู้และแสวงหาประสบการณ์ใหม่ ๆ ที่คาดหวังว่าจะสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในหน่วยงานหรืองานในหน้าที่ของแต่ละบุคคลได้จำเป็นที่จะเข้าใจถึงจุดประสงค์หรือเป้าหมายสำคัญ แลกเปลี่ยนความรู้ในการศึกษาดูงาน

4.3 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้

นักวิชาการและนักการศึกษาได้กล่าวถึงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ (2550, หน้า 1-6 อ้างถึงใน ปริยาภรณ์ ตั้งคุณานันต์, 2563, หน้า 197) ได้เสนอแนวทางการพัฒนา แหล่งเรียนรู้ ในการจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน โดยใช้หลักการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอก หลักการบริหาร 4M's ดังนี้

1. บุคลากร (Man) ผู้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ แหล่งเรียนรู้ที่สำคัญได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน พนักงานราชการผู้ปกครอง ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดแหล่งเรียนรู้ ต่างมีบทบาทแตกต่างกันสรุปได้ดังนี้

1.1 ผู้อำนวยการสถานศึกษามีบทบาทโดยตรงในการ บริหารจัดการเพื่อสร้างโรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ โดยการกำหนดวิสัยทัศน์ นโยบาย โครงสร้างและระบบบริหาร โดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ สนับสนุนการจัดสร้าง จัดทำ และพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา จัดทำแผนพัฒนา และแผนปฏิบัติการ จัดสรรงบประมาณดำเนินการให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และระดมทรัพยากรจากทุกภาคส่วนมาใช้เพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้

1.2 รองผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบและร่วม บริหารจัดการเพื่อสนับสนุนการดำเนินการพัฒนาและใช้แหล่งเรียนรู้ให้คุ้มค่า ยั่งยืน และเกิดประโยชน์อย่างสูงสุดประสานงานความร่วมมือจากทุกฝ่าย จัดทำทะเบียน แหล่งเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ปรับปรุงและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน

1.3 ครูและบุคลากรทุกคนจะต้องทำงานเป็นทีม ในการ ดำเนินการสร้างจัดหาร่วมพัฒนา และรวบรวมข้อมูล ใช้แหล่งเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ เป็นตัวอย่างที่ดีของนักเรียน จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการเข้ากับแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมศักยภาพของนักเรียนและใช้แหล่งเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

1.4 นักเรียนร่วมรับผิดชอบในการดูแล พัฒนา จัดทำ บำรุงรักษาแหล่งเรียนรู้ ใช้บริการและร่วมกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ เพื่อแสดงตนเป็นผู้ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ทำงานเป็นทีมโดยการอาสาเป็นเจ้าหน้าที่ดูแลให้บริการ

1.5 ผู้ปกครองและชุมชนให้ความร่วมมือในการดำเนินการ จัดหา จัดสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้สนับสนุนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมมือดูแล พัฒนา แหล่งเรียนรู้ ช่วยระดมจัดหา

1.6 คณะกรรมการสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการ บริหารจัดการจัดศึกษา ทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยการผ่านความเห็นชอบด้านโครงการ และการจัดการงบประมาณต่างๆ ในโรงเรียนทุกเรื่อง

2. งบประมาณ (Money) การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ที่สำคัญ คือ การบริหารจัดการงบประมาณ โดยให้เกิดประโยชน์คุ้มค่ามากที่สุดแหล่งที่มา ของเงิน คือ เงินงบประมาณและเงินนอกงบประมาณ โดยต้องใช้จ่ายตามระเบียบ ของทางราชการ

3. ทรัพยากร (Materials) การจัดการทรัพยากรในที่นี้ คือ การจัดทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อให้การบริหาร จัดการ สะดวกครอบคลุมและเกิดประโยชน์สูงสุดโดยอาจจัดแบ่งเป็นแหล่งเรียนรู้ ของภาครัฐ แหล่งเรียนรู้ของภาคเอกชน แหล่งเรียนรู้ภายในและแหล่งเรียนรู้ภายนอก สถานศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติ แหล่งเรียนรู้ที่มนุษย์สร้างขึ้น แหล่งเรียนรู้ ทางเทคโนโลยี

4. การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ (Management) จัดทำแผน ยุทธศาสตร์การพัฒนา แผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา ตามโครงการที่กำหนด โดยตั้งทีมบริหารเพื่ออำนวยความสะดวกและสนับสนุน จัดตั้งทีมครูและนักเรียนเพื่อ ดำเนินการและส่งเสริมให้มีการวิจัยพัฒนา ให้เกิดผลที่คุ้มค่า ยั่งยืน โดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ ให้เกิดประโยชน์กับเด็กเป็นสำคัญ ดังนั้นโรงเรียนต้องพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งใน และนอกโรงเรียนให้มีความพร้อมสำหรับการจัดการเรียนรู้ พร้อมทั้งประสาน จัดการเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ ซึ่งสถานศึกษามีแนวปฏิบัติ ดังนี้

4.1 สรรวจแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาทั้งในสถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และเขตพื้นที่การศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษา ที่ใกล้เคียง

4.2 จัดทำเอกสารเผยแพร่แหล่งเรียนรู้แก่ครู สถานศึกษา อื่น ๆ บุคคลชุมชน และหน่วยงานอื่นบริเวณใกล้เคียง

4.3 จัดตั้งและพัฒนาแหล่งเรียนรู้รวมทั้งพัฒนาให้เกิดองค์ความรู้และประสานความร่วมมือกับสถาบันอื่นในการใช้และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ร่วมกัน

4.4 ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ครอบคลุมภูมิปัญญาท้องถิ่น

ญาณีศา ดวงสีทอง (2561, หน้า 37) สรุป การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ คือ กระบวนการบริหารจัดการองค์การอีกวิธีหนึ่งเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา อย่างลงตัวโดยบูรณาการ ด้านบุคลากรงบประมาณ การบริหารจัดการตลอดจน สิ่งแวดล้อมรอบ ๆ โรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุตามเป้าและตัวชี้วัด หลักสูตรและต้องเกิดผลกับผู้เรียนอย่างแท้จริง

สรุปได้ว่า การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ จัดรูปแบบแหล่งเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้บรรลุตามเป้าและตัวชี้วัดหลักสูตรและต้องเกิดผลกับผู้เรียนอย่างแท้จริง พัฒนาแหล่งเรียนรู้รวมทั้งพัฒนาให้เกิดองค์ความรู้และประสานความร่วมมือกับสถาบันอื่นในการใช้และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ร่วมกัน

4.4 การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยใช้แหล่งเรียนรู้

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยใช้แหล่งเรียนรู้ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ Active Learning ซึ่งมีการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ Active Learning และจัดการเรียนรู้ Active Learning ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้แก่ครู และผู้บริหารสถานศึกษา เอกสารชุด “การเสริมสร้างประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน” สำนักทดสอบทางการศึกษา 2553, หน้า 59–91) และงานวิจัยของ เตือนเพ็ญ รักเสมอวงศ์ (2553 หน้า 102–103) และธวัชชัย อยู่พุก (2554, หน้า 170–171) ที่พบว่า การพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ Active Learning ที่ใช้แนวทางและวิธีดำเนินการประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ความรู้กับครูผู้ร่วมวิจัยในด้าน ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ Active Learning การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ Active Learning และการจัดการเรียนรู้ Active Learning ทำให้ผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ Active Learning และสามารถนำแผนการจัดการเรียนรู้ Active Learning ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ Active Learning ได้สำเร็จ และสามารถนำไป

พัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้นักเรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา และสร้างองค์ความรู้ได้

สรุปได้ว่า การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยใช้ แหล่งเรียนรู้ หมายถึง การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ Active Learning สามารถเขียน แผนการจัดการเรียนรู้ Active Learning เมื่อเตรียมการสอนอย่างมีระบบมีการวิเคราะห์ หลักสูตรวิเคราะห์นักเรียน และกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง กำหนดการเรียนรู้ ตามเนื้อหาสาระ โดยมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ Active Learning เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ กำหนดสื่อและใช้แหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมกับแผนการจัดการเรียนรู้

4.5 การนิเทศภายใน

พันธศักดิ์ เนื่อง ณ สุวรรณ (2559, หน้า 17) ได้ให้ความหมายของการนิเทศภายในว่า หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกันของบุคลากรในสถานศึกษาโดยใช้ ความพยายามทุกอย่างเพื่อดำเนินงานหรือเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงานของสถานศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายให้สถานศึกษาเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลด้านการจัดกระบวนการ เรียนรู้แก่ผู้เรียน

เหรียญ รังษา (2559, หน้า 15) การนิเทศภายในหมายถึง กระบวนการทำงานและดำเนินกิจกรรมร่วมกันระหว่างผู้บริหารและบุคลากรผู้สอน ในโรงเรียนในอันที่จะแนะนำช่วยเหลือหรือส่งเสริมเกี่ยวกับการเรียนการสอน และการดำเนินการพัฒนางานของโรงเรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานของโรงเรียน

กรรทอง จิระเดชากุล (2560, หน้า 4) กล่าวว่า การนิเทศภายใน โรงเรียน หมายถึง การส่งเสริมสนับสนุน หรือให้ความช่วยเหลือบุคลากรในโรงเรียน ให้ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติตามภารกิจ ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หรือการสร้างเสริมพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย สังคมอารมณ์ จิตใจ และสติปัญญา ให้เต็มตามวัยและศักยภาพ

ณรงค์ศักดิ์ ไชยชมพู (2560, หน้า 8) ได้ให้ความหมายของการ นิเทศภายในว่า หมายถึง การปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างบุคลากรของโรงเรียนในการที่จะ ปรับปรุงพัฒนากระบวนการทำงานของบุคลากรให้มีประสิทธิภาพและส่งผลต่อคุณภาพ ของนักเรียนโดยตรง

พกาณิต บัวย่อย (2560, หน้า 34) ได้ให้ความหมายของการนิเทศ ภายในหมายถึง กระบวนการทำงานของผู้บริหารและครูทุกคนในโรงเรียนที่จัดขึ้น

เพื่อพัฒนาปรับปรุงประสิทธิภาพคุณภาพการเรียนการสอนในโรงเรียนให้สูงขึ้นบรรลุตามมาตรฐานการศึกษาที่วางไว้

สุภากร ราชกรกิจ และคณะ (2560, หน้า 52) ให้ความหมายของการนิเทศภายในว่า หมายถึง การปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างบุคลากรและผู้บริหารในโรงเรียนในการปรับปรุงพัฒนาการทำงานของบุคลากรให้มีประสิทธิภาพเพื่อส่งผลให้นักเรียนมีคุณภาพตามที่หลักสูตรกำหนด

ญาณิศา ดวงสีทอง (2561, หน้า 40) สรุปคือ การนิเทศภายในเป็นการให้คำชี้แนะการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษาหรือหัวหน้าฝ่ายเพื่อติดตามการทำงานของครูในงานที่ได้รับมอบหมายเพื่อให้การทำงานของครูมีประสิทธิภาพโดยการเสริมจุดด้อยให้คำแนะนำการทำงานแบบกัลยาณมิตรและคงจุดเด่นโดยชมเชยและยกย่องการทำงานการให้ขวัญและกำลังใจของผู้ใต้บังคับบัญชาจากผู้บังคับบัญชาเป็นเรื่องที่สำคัญ

รัตมี ภูกันตาน (2562, หน้า 22) ได้ให้ความหมายของการนิเทศภายใน หมายถึง กระบวนการปฏิบัติงานร่วมกันของผู้บริหารและบุคลากรในโรงเรียนที่จะส่งเสริมสนับสนุน ช่วยเหลือให้คำปรึกษาแนะนำแก่ครูที่รับการนิเทศ และบุคลากรในโรงเรียนให้พัฒนาปรับปรุงแก้ไขการจัดการเรียนการสอนและการปฏิบัติงานเพื่อความงอกงามในวิชาชีพ และส่งผลต่อการเพิ่มคุณภาพของนักเรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายการศึกษา

ปาจรีย์ หงษ์แก้ว (2563, หน้า 30) กล่าวสรุปได้ว่า การนิเทศภายใน หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารโรงเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ในการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพอันจะส่งผลต่อคุณภาพทางการศึกษาของนักเรียนเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพพัฒนางานในสถานศึกษาในด้านหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

สิทธิศักดิ์ พุ่มอมม (2564, หน้า 30) สรุปได้ว่าการนิเทศเป็นกระบวนการของการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศ คือ ผู้บริหาร ผู้รับการนิเทศ และผู้ร่วมนิเทศ โดยร่วมกันกำหนดแผนงาน โครงการนิเทศ กำหนดระยะเวลา กำหนดกรอบการปฏิบัติต่าง ๆ รวมทั้งร่วมกันสังเกตพฤติกรรม เก็บข้อมูลการสอน ประชุมสะท้อนผลร่วมกัน เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่เพิ่มประสิทธิภาพต่อการเรียนการสอน

สรุปได้ว่า การนิเทศภายใน หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกัน ระหว่างผู้บริหารโรงเรียนหรือหัวหน้าฝ่าย เพื่อติดตามในการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนของครู โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมด้านต่าง ๆ ให้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยเหลือบุคลากรในโรงเรียน ให้ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติตามภารกิจ

แนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ประกอบด้วย 1) การประชุมเชิงปฏิบัติการ หมายถึง การจัดประชุมผู้ร่วมวิจัย โดยเชิญวิทยากรที่มีความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งกันและกัน เพื่อให้ได้ความรู้ไปใช้ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning 2) การศึกษาดูงาน หมายถึง การศึกษา นอกสถานที่เพื่อเรียนรู้และแสวงหาประสบการณ์ใหม่ ๆ ที่คาดหวังว่าจะสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning 3) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยเป็นทำงานร่วมกันของทุกฝ่าย เพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ทั้ง 6 แห่ง ได้แก่ ห้องเรียน ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ สนามเด็กเล่น BBL และสนามกีฬา สวนพืชสมุนไพร 4) การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยใช้แหล่งเรียนรู้ หมายถึง การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ Active Learning สามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ Active Learning เมื่อเตรียมการสอนอย่างมีระบบมีการวิเคราะห์หลักสูตร วิเคราะห์ผู้เรียน กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ กำหนดการเรียนรู้ตามเนื้อหาสาระ โดยมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ Active Learning เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ และกำหนดสื่อและใช้แหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมกับแผนการจัดการเรียนรู้ 5) การนิเทศภายใน หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารโรงเรียนหรือหัวหน้าฝ่าย เพื่อติดตามกระบวนการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ให้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

1. แนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติการ

นักวิชาการและนักการศึกษาได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติการ (Action Research) ดังนี้

ราชบัณฑิตยสถาน (2551, หน้า 7) ได้ให้ความหมายการวิจัยปฏิบัติการว่าเป็นการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาการปฏิบัติงานของบุคคลหรือหน่วยงานที่ใช้กระบวนการวิจัยและปฏิบัติการจริงเป็นกระบวนการเดียวกัน โดยคำนึงถึงบริบททางการศึกษา

แสงบุญ เกาโคตรศรี (2561, หน้า 60) สรุปไว้ว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการหมายถึง กระบวนการศึกษาหาความรู้ร่วมกันอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอน เพื่อให้เข้าใจต่อปัญหาหรือข้อสงสัยที่กำลังเผชิญอยู่ และให้ได้แนวทางปฏิบัติหรือวิธีแก้ไขปรับปรุงที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น ให้ได้แนวทางปฏิบัติหรือวิธีแก้ไขปรับปรุงที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นในหน่วยงาน

วีระยุทธ ใจทัด (2562, หน้า 51) สรุปไว้ว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการหมายถึง กระบวนการศึกษาค้นคว้าของผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้ปฏิบัติงานในชั้นเรียน เพื่อแสวงหาวิธีการการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานจริงและปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบในลักษณะของบันไดเวียน ซึ่งข้อมูลที่รวบรวมได้จะใช้พิจารณาณประกอบภายใต้กรอบจรรยาบรรณที่ยอมรับกัน

ปิยพร เกื้ออนันต์ (2564, หน้า 88) สรุปไว้ว่า การวิจัยปฏิบัติการเป็นการวิจัยชนิดหนึ่งที่มุ่งแก้ปัญหาหรือพัฒนาองค์การอย่างเป็นระบบจนประสบความสำเร็จในทางการศึกษาเป็นการวิจัยโดยครูผู้สอน ในชั้นเรียนเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนและนำผลมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนหรือส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้นักเรียน

สิทธิศักดิ์ พุ่มมอม (2564, หน้า 60) กล่าวโดยสรุป การวิจัยปฏิบัติการเป็นการวิจัยประเภทหนึ่งที่ทำวิจัยคือ ปฏิบัติงานในองค์การหรือมีส่วนเกี่ยวข้องในองค์การนั้น ซึ่งอาจมีคนเดียวหรือหลายคนหรือทุกคนในองค์การ ได้ดำเนินแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาองค์การให้ดีขึ้น โดยนำเอาวิธีการแนวทางหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่ผ่านการพิจารณาตรวจสอบเบื้องต้นแล้วว่าเหมาะสมไปทดลองปฏิบัติการตามแผนที่วางไว้ มีการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลกระบวนการปฏิบัติงานและผลลัพธ์ย่อย ๆ

ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในแต่ละขั้นตอนของการทำงาน รวมทั้งปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ สะท้อนผลการปฏิบัติที่ได้ให้กับองค์กรเป็นระยะเพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับการวางแผนปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่ยังเป็นปัญหา จากนั้นดำเนินการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาต่อไป จนกระทั่งปัญหาที่เกิดขึ้นในองค์กรนั้นได้รับการคลี่คลายหรือเป้าหมายของการพัฒนานั้นบรรลุผลตามต้องการ

Zuber-Skerritt, O. (1996 อ้างถึงใน สุวิมล ว่องวาณิช, 2559, หน้า 21) กล่าวว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นกระบวนการที่มีขั้นตอนการทำงานเป็นวงจรต่อเนื่อง 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การวางแผนกลยุทธ์ 2) การปฏิบัติ (นำแผนไปปฏิบัติ 3) การสังเกต (โดยมีการประเมินตนเอง) และ 4) การสะท้อนผลเชิงวิพากษ์จากตนเองและเพื่อนร่วมงาน ในผลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1-3 จากนั้นมีการทำงานในวงจรรอบที่ 2 โดยมีการปรับแผนการทำงาน แล้วนำไปปฏิบัติ ทำการสังเกตผลที่เกิดขึ้นและ สะท้อนผลเพื่อปรับปรุงต่อไป

Dick, B. (2000 อ้างใน สุวิมล ว่องวาณิช, 2559 หน้า 21) กล่าวว่า การวิจัยปฏิบัติการ ประกอบด้วยวิธีวิทยาการการวิจัยที่ทำให้เกิดผลของการปฏิบัติ และผลของการ วิจัย ในเวลาเดียวกัน โดยมีขั้นตอนการวิจัยที่เป็นวงจรต่อเนื่อง ประกอบด้วยผู้มีส่วนร่วมในกระบวนการ ใช้ข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นข้อความที่เป็นภาษามากกว่าตัวเลข นอกจากนี้ยังมีการสะท้อนผลซึ่งครอบคลุมทั้งส่วนที่เป็นกระบวนการและผลลัพธ์ การวิจัยปฏิบัติการ จึงเป็นกระบวนการที่มีความยืดหยุ่น ตอบสนองต่อความต้องการจำเป็นที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งนี้ Dick มีความเห็นว่าการวิจัยปฏิบัติการเป็นการวิจัยที่มีการสร้างสมมติฐานการวิจัยจากข้อมูลที่รวบรวมได้ระหว่างการทำวิจัย และสามารถใช้กระบวนการดังกล่าวเป็นเครื่องมือสำหรับการวิจัยนำร่อง การนำไปใช้เป็นเครื่องมือวินิจฉัยจุดบกพร่องต่าง ๆ หรือใช้เพื่อการประเมินผล

Johnson (2008, p. 28) ให้ความหมายการวิจัยเชิงปฏิบัติการว่าเป็นการวิจัย ระหว่างการปฏิบัติงานเพื่อแก้ปัญหาที่ผู้ปฏิบัติงานกำลังเผชิญอยู่โดยเป็นกระบวนการศึกษาสภาพหรือสถานการณ์ที่เป็นจริงของสถานศึกษาเพื่อทำความเข้าใจและพัฒนาปรับปรุงคุณภาพของการปฏิบัติงาน

สรุปได้ว่าการวิจัยปฏิบัติการ เป็นการวิจัยประเภทหนึ่งที่ทำวิจัยคือ ปฏิบัติงานในองค์กรหรือมีส่วนเกี่ยวข้องในองค์กรนั้น ซึ่งอาจมีคนเดียวหรือหลายคน หรือทุกคนในองค์กร ได้ดำเนินแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาองค์กรให้ดีขึ้น โดยนำเอาวิธีการ

แนวทางหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่ผ่านการพิจารณาตรวจสอบเบื้องต้นแล้วว่าเหมาะสม
ไปทดลองปฏิบัติการตามแผนที่วางไว้

2. ความหมายการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

นักวิชาการและนักการศึกษาได้กล่าวถึงความหมายการวิจัยปฏิบัติการ
แบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) ดังนี้

ปานทอง อังคนิธย์ (2558, หน้า 66) สรุปว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการ
แบบมีส่วนร่วม หมายถึง การร่วมกันดำเนินกระบวนการวิจัย โดยผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่
ทั้งที่เป็นชาวบ้านและนักพัฒนากับผู้วิจัยภายนอก เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสภาพ
ความจริงของสังคมนั้นและเพื่อให้เห็นภาพแห่งคุณลักษณะสำคัญของ
การวิจัย
เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมที่เด่นชัดขึ้น

ภัทรพร เกษสังข์ (2559, หน้า 61) ได้ให้ความหมายของการวิจัย
เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การค้นหาความรู้ร่วมกันตลอดการดำเนินงาน
ระหว่างผู้วิจัยและกลุ่มเป้าหมายที่ศึกษาหรือผู้ปฏิบัติการหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มี
วัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาตั้งแต่ค้นหาปัญหาแนวทางการวางแผนแก้ไข
ผลที่คาดหวัง วิธีการดำเนินการประเมินผลการดำเนินงานตั้งแต่ค้นหาปัญหา
แนวทางการแก้ไขผลที่คาดหวังวิธีการดำเนินงานโดยยึดหลักประชาธิปไตย

ธนัตถ์กานต์ ศรีเฉลียว (2559, หน้า 16) สรุปว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการ
แบบมีส่วนร่วม หมายถึง การวิจัยที่มุ่งแก้ปัญหาหรือพัฒนางานของหน่วยงาน องค์กร
หรือชุมชนเพื่อนำผลการวิจัยที่ค้นพบไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขปัญหา หรือพัฒนาคุณภาพ
การปฏิบัติงานให้บรรลุผลตามที่ต้องการโดยขั้นตอนของการวิจัยประกอบด้วย
การวางแผน (Plan) การปฏิบัติ (Action) การสังเกต (Observation) และการสะท้อนผล
(Reflection)

นันทา บุรีแสง (2560, หน้า 109) สรุปว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมี
ส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการศึกษาค้นคว้าและทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ
มีจุดมุ่งหมายเพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาหรือพัฒนางาน ประกอบด้วย
4 ขั้นตอน คือ การวางแผน (Plan) การปฏิบัติ (Action) การสังเกต (Observation)
และการสะท้อนผล (Reflection)

สาพันธ์ บุญใบ, วัฒนา สุวรรณไตรย์ และวันนพร สิทธิสาร (2560,
หน้า 27) กล่าวไว้ว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เป็นกระบวนการที่ค้นหาความรู้

ความจริงหรือองค์ความรู้อย่างเป็นระบบ ดำเนินการโดยคณะนักวิจัยที่บุคคลผู้ปฏิบัติหรือ
ดำเนินงานตามบทบาทหรือหน้าที่ที่รับผิดชอบในหน่วยงานหรือองค์กร โดยมีวัตถุประสงค์
หลักเพื่อป้องกันหรือแก้ไขปัญหา ปรับปรุงหรือพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานต่าง ๆ
ในหน่วยงานหรือองค์กรได้อย่างทันปรากฏการณ์ โดยสอดคล้องกับสภาพลักษณะ
และเงื่อนไขของปัญหาที่ต้องการปรับปรุงแก้ไขหรือคุณภาพของการปฏิบัติงาน กลมกลืน
กับโครงสร้างการบริหารงานและบริบททางกายภาพ สังคม และวัฒนธรรมที่แวดล้อม
ในเฉพาะแต่ละสถานที่และแต่ละเวลา และบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายร่วมกัน
ขององค์กร

ครองสิทธิ์ บุตรสุวรรณ (2561, หน้า 31) กล่าวโดยสรุป การวิจัย
เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมหมายความว่าความถึงการร่วมกันดำเนินกระบวนการวิจัย
โดยผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ ทั้งที่เป็นชาวบ้านและนักพัฒนากับผู้วิจัยภายนอก เพื่อให้เกิดการ
เปลี่ยนแปลงในสภาพความจริงของสังคมนั้น และเพื่อให้เห็นภาพแห่งคุณลักษณะสำคัญ
ของการการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมที่เด่นชัด

ญาณิศา ดวงสีทอง (2561, หน้า 64) สรุปไว้ว่าคือ การวิจัยปฏิบัติการ
แบบมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ผู้วิจัยและผู้เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้ปัญหา
การแก้ปัญหา ตลอดจนพัฒนาองค์กรร่วมกันตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการวิจัยเพื่อปรับปรุง
จากรูปแบบเดิมให้ดีขึ้นหรือเกิดการพัฒนารูปแบบใหม่ร่วมกัน

พรทิพย์ โภกิลรัตน์ (2561, หน้า 61) สรุปว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการ
แบบมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการค้นคว้าหาวิธีการในการแก้ไขปัญหาโดยกลุ่มบุคคล
หรือองค์กรในชุมชนที่ร่วมกันคิด ร่วมกันทำและร่วมกันประเมินผลอย่างมีระบบ
และต่อเนื่อง เพื่อให้ได้รูปแบบหรือแนวทางไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงาน

อุดมศักดิ์ บุตรอินทร์ (2561, หน้า 26) จากข้อมูลดังกล่าวสรุปได้ว่า
การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม คือผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย จะต้องมีส่วนร่วม
ในกระบวนการวิจัยทุกขั้นตอน ซึ่งกระบวนการศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูลสนเทศ
จะเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนรับผิดชอบร่วมกัน เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของการ
วิจัยทุกขั้นตอนตั้งแต่การวางแผน การปฏิบัติตามแผนการประเมินผลการปฏิบัติและการ
สะท้อนผล การดำเนินงานร่วมกัน จนกระทั่งบรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัยนั้น ๆ

Sagor, (1992, p. 7) ได้ให้ความหมายของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ
หมายถึงการแสวงหาวิธีการแก้ปัญหาทางการศึกษาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติจริงตัวจริง

มีลักษณะดำเนินการเป็นบันไดเวียน และสามารถดำเนินการวิจัยได้หลายระดับ ทั้งในระดับห้องเรียนและระดับโรงเรียน กลุ่มผู้ร่วมงานการวิจัยอาจรวมถึงครู นักเรียน ผู้บริหาร โรงเรียนผู้ปกครองและสมาชิกในชุมชน

Kemmis & McTaggart (1998, p. 10) ให้ความหมายของการวิจัยเชิงปฏิบัติการว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นรูปแบบหนึ่งของการวิจัยที่ไม่ได้แตกต่างไปจากการวิจัยอื่น ๆ ในเชิงเทคนิคแต่แตกต่างในด้านวิธีการซึ่งวิธีการของการวิจัยเชิงปฏิบัติการคือการทำงานที่เป็นการสะท้อนผลการปฏิบัติงานของตนเองที่เป็นวงจรแบบขดลวด (Spiral self-reflecting) โดยเริ่มต้นที่ขั้นตอนการวางแผน (planning) การปฏิบัติ (action) การสังเกต (observing) และการสะท้อนกลับ (reflecting) เป็นการวิจัยที่จำเป็นต้องอาศัยผู้มีส่วนร่วมในกระบวนการสะท้อนกลับเกี่ยวกับการปฏิบัติเพื่อให้เกิดการพัฒนาปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น

Johnson (2008, p. 28) ให้ความหมายการวิจัยเชิงปฏิบัติการว่าเป็นการวิจัย ระหว่างการปฏิบัติงานเพื่อแก้ปัญหาที่ผู้ปฏิบัติงานกำลังเผชิญอยู่โดยเป็นกระบวนการศึกษาสภาพหรือสถานการณ์ที่เป็นจริงของสถานศึกษาเพื่อทำความเข้าใจและพัฒนาปรับปรุงคุณภาพของการปฏิบัติงาน

สรุปได้ว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูลสนทนาคู่ จะเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนรับผิดชอบร่วมกัน เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของการวิจัยทุกขั้นตอนตั้งแต่การวางแผนการศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบโดยกลุ่มบุคคลหรือองค์กรร่วมกันคิด ร่วมกันแก้ปัญหา ร่วมกันประเมินอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน (Planning) การปฏิบัติการ (Action) การสังเกตการณ์ (Observation) และการสะท้อนกลับ (Reflection)

3. หลักการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

นักวิชาการและนักการศึกษาได้กล่าวถึงหลักการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ดังนี้

สุภางค์ จันทวานิช (2555, หน้า 67) กล่าวว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเป็นการวิจัยที่นำแนวคิด 2 ประการมาผสมผสานกันคือ การปฏิบัติการ (Action) ซึ่งหมายถึงกิจกรรมที่โครงการวิจัยจะต้องดำเนินการ และคำว่า การมีส่วนร่วม (Participation) อันเป็นการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องของทุกฝ่ายที่เข้าร่วมกิจกรรมวิจัย ในการวิเคราะห์สภาพปัญหาหรือสถานการณ์อันใดอันหนึ่งแล้วร่วมในกระบวนการตัดสินใจ

และการดำเนินการจนกระทั่งสิ้นสุดการวิจัย โดยมีความหมายถึง วิธีการที่ให้ผู้ถูกวิจัย หรือชาวบ้าน เข้ามามีส่วนร่วมในการวิจัย เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ โดยอาศัย การมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมวิจัย นับตั้งแต่การระบุปัญหา ของการดำเนินการ การช่วยให้ข้อมูลและการช่วยวิเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนช่วยหาวิธีแก้ไข ปัญหาหรือส่งเสริมกิจกรรมนั้น ๆ ซึ่งในการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

อนันท์ งามสะอาด (2559, หน้า 43) ได้กล่าวว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการ แบบมีส่วนร่วมเป็นรูปแบบของการวิจัยที่ผู้วิจัย ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยมีประชากรมีบทบาท เป็นผู้ร่วมวิจัยและมีส่วนร่วมตลอด กระบวนการวิจัยโดยเริ่มตั้งแต่การตัดสินใจ การระบุ ประเด็นปัญหา การสร้างเครื่องมือ การเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การเสนอสิ่งที่ ค้นพบ Robin McTaggart (1991, อ้างถึงใน วนิดา ภูษานี, 2564, หน้า 180) กล่าวถึง หลักการของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมว่าประกอบไปด้วย

1. การดำเนินงานร่วมกันของบุคคลที่มีความแตกต่างกัน
2. การเปลี่ยนแปลงวิถีศึกษาโดยการเข้าร่วมปฏิบัติงาน
3. การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมในการทำงานของกลุ่ม สถาบัน

และสังคม

4. การปฏิบัติการและการสะท้อนกลับ
5. การใช้ความรู้สู่การปฏิบัติ
6. การสร้างความรู้ที่ได้เกิดจากการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติเกิดจาก

การแบ่งปันจากกลุ่มทำงานและเกิดจากการพัฒนางานวิชาการ

7. การปฏิบัติที่เกี่ยวกับนโยบาย
8. การใช้วิธีการที่หลากหลายวิธี
9. ดำเนินการวิจัยตามทฤษฎี

สรุปได้ว่า หลักการของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยมีประชากรมีบทบาทเป็นผู้ร่วมวิจัยและมีส่วนร่วมตลอด กระบวนการวิจัยโดยเริ่มตั้งแต่การตัดสินใจ การดำเนินงานร่วมกันของบุคคลที่มีความ แตกต่างกัน การเปลี่ยนแปลงวิถีศึกษาโดยการเข้าร่วมปฏิบัติงาน การเปลี่ยนแปลง วัฒนธรรมในการทำงานของกลุ่ม สถาบันและสังคม การปฏิบัติการและการสะท้อนกลับ การใช้ความรู้สู่การปฏิบัติ การสร้างความรู้ที่ได้เกิดจากการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติเกิด

จากการแบ่งปันจากกลุ่มทำงานและเกิดจากการพัฒนางานวิชาการ การปฏิบัติที่เกี่ยวกับนโยบาย การใช้วิธีการที่หลากหลายวิธีและ ดำเนินการวิจัยตามทฤษฎี

4. วัตถุประสงค์การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในบริบทพื้นที่วิจัยเข้ามามีส่วนร่วมวิเคราะห์ปัญหา เสนอความคาดหวังและแนวทางพัฒนาหรือแก้ไขประเด็นปัญหา ตลอดจนติดตามและสะท้อนผลการวิจัย

2. เพื่อให้มีกระบวนการขับเคลื่อนที่มาจากทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องในทุกขั้นตอนการวิจัยปฏิบัติการพัฒนาหรือแก้ไขประเด็นปัญหา

3. เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ได้จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในบริบทพื้นที่ของพวกเขาที่แท้จริง และช่วยชี้ให้เห็นถึงวิถีทางในการแก้ที่เหมาะสมกว่าการวิจัยที่ศึกษาจากนักวิจัยที่เป็นคนนอกชุมชนที่ปราศจากการมีส่วนร่วมของคนใน

4. เพื่อให้มีความตระหนักต่อกระบวนการพัฒนาที่มาจากความคาดหวังและแนวทางจากข้อเสนอของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทำให้เกิดความรับผิดชอบต่อการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาร่วมกัน

5. เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและนักวิจัยเกิดกระบวนการค้นคว้าหรือกระบวนการเรียนรู้ต่อการพัฒนาหรือแก้ไขในประเด็นปัญหานั้นร่วมกัน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถนำไปเป็นแนวทางการวิจัยพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาดต่อไป

6. เพื่อพัฒนาคนเป็นสำคัญ เป็นกระบวนการที่สร้างคนเพื่อไปสร้างชุมชนให้มีความเข้มแข็งให้มีแรงปะทะกระแสความเปลี่ยนแปลงที่รุมเร้าจากภายนอกไม่ว่าจะเป็นกระแสเศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม หรือแม้แต่การศึกษา เพื่อให้ชุมชนนั้น ๆ มีหลักคิดของตน และสามารถปรับตัวและเลือกเส้นทางการพัฒนาให้ตนได้อย่างชาญฉลาดต่อไป (สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ, 2545, หน้า 248 อ้างถึงใน ภัทรพร เกษสังข์, 2559, หน้า 62)

ทวิทอง หงส์วิวัฒน์ (2554, หน้า 15 อ้างถึงใน วนิดา ปุณปีตดา, 2561, หน้า 61) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

1. เพื่อปลูกจิตสำนึกให้คนในชุมชนตระหนักในปัญหา หน้าที่และร่วมกันแก้ปัญหาของตนเอง

2. เพื่อให้ชุมชนได้เรียนรู้แบบพหุภาคี (Steak Holder)

3. เพื่อให้ชุมชนรวมกิจกรรมทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง
อย่างต่อเนื่อง

4. เพื่อส่งเสริมกิจกรรมกลุ่ม และการทำงานร่วมกันแก้ปัญหาและพัฒนา
ปรัชญา มานะวงศ์ (2564, หน้า 76) กล่าวว่า วิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม
มีจุดประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นแต่ละแห่งได้เข้ามาร่วมค้นคว้า
หาข้อมูล ตลอดจนประเด็น ปัญหาเชิงพัฒนาและวิธีการพัฒนาเพื่อแก้ปัญหาของชุมชน
ของตนเอง ไม่ใช่รอคอย นักวิจัยและนักพัฒนาจากภายนอกมาดำเนินงานให้ตน

2. เพื่อให้ได้ข้อมูลความจริงและแนวทางพัฒนาที่เหมาะสมหรือมี
“ความพอดี” กับสภาพบริบทชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ ทั้งนี้เพราะประชาชนในท้องถิ่นซึ่งสัมผัส
กับบริบทท้องถิ่นของตนเองมาตลอด ย่อมรู้จักสภาพของท้องถิ่นของตนเองดีกว่า
บุคคลภายนอก

3. เพื่อให้มีการขับเคลื่อน (Mobilization) มวลสมาชิกเข้าด้วยกันเป็น
กระบวนการของผู้มีความรับผิดชอบร่วมกันเรียนรู้ไปด้วยกันและแก้ปัญหาไปด้วยกัน

5. ลักษณะสำคัญการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

นักวิชาการได้กล่าวถึงลักษณะสำคัญการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม
ดังนี้

Kemmis & Wilkinson (1988 cited in Creswell, 2002, p. 609 – 610)
ได้สรุปลักษณะที่สำคัญของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมไว้ 6 ประการ ดังนี้

1. เป็นกระบวนการทางสังคมที่นักวิจัยมีเจตนาขยายความสัมพันธ์
ของบุคคลแต่ละคนกับบุคคลอื่น ๆ เพื่อทำความเข้าใจว่าแต่ละบุคคลสร้างความสัมพันธ์
หรือพฤติกรรมผ่านการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมอย่างไร

2. รูปแบบของการวิจัยเน้นการมีส่วนร่วม หมายความว่า แต่ละคน
จะเกิดความเข้าใจในสิ่งที่ตนทำแล้วเสนอความรู้ความคิดเห็นสู่บุคคลอื่น รวมทั้งผลักดัน
ให้เกิดการกระทำร่วมกัน

3. เป็นความร่วมมือในการปฏิบัติร่วมกัน เพราะการวิจัยจะมีความ
สมบูรณ์ต้องเกิดจากการกระทำของผู้ที่เกี่ยวข้อง มีการปฏิบัติเพื่อขยายผลสู่ชุมชน
หรือสร้างความรู้กับองค์กรทางสังคมเพื่อลดความไม่สมเหตุสมผล ความล้มเหลว
และความไม่ยุติธรรม ในการปฏิบัติหรือปฏิสัมพันธ์ที่ไม่น่าพึงพอใจ

4. การดำเนินงานไม่มีการบังคับ ทุกคนเป็นอิสระจากกฎเกณฑ์ที่ไม่มีเหตุผลและโครงสร้างที่ไม่ยุติธรรม ซึ่งเป็นข้อจำกัดในการพัฒนาตนเอง

5. ช่วยให้ทุกคนที่เกี่ยวข้องมีความเป็นอิสระในตนเอง จากข้อกำหนดต่าง ๆ เช่น สื่อ ภาษา และกระบวนการทำงาน

6. การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมสามารถเกิดขึ้นซ้ำกันได้อีก โดยพิจารณาผลที่สะท้อนกลับและเหตุผลที่เหมาะสม เพราะเป็นกระบวนการที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อนำการเปลี่ยนแปลงไปสู่การปฏิบัติคุณลักษณะสำคัญของงานวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเมื่อเทียบกับงานวิจัยแบบดั้งเดิม

Creswell (2002, p. 614) สรุปความสำคัญการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

1. มีจุดเน้นไปสู่การนำไปปฏิบัติ
2. การดำเนินการวิจัยมีการปฏิบัติร่วมกันระหว่างนักวิจัยและผู้ที่เกี่ยวข้อง
3. เป็นความร่วมมือกันระหว่างนักวิจัยกับผู้ร่วมวิจัย
4. เป็นกระบวนการที่เป็นพลวัต (dynamic process) ของเกลียวปฏิสัมพันธ์ที่มีกระบวนการย้อนกลับและนำไปสู่การพัฒนาขั้นต่อไป (back and forth) จากผลสะท้อนของสิ่งที่เป็นปัญหา การเก็บรวบรวมข้อมูลและการปฏิบัติงาน
5. การพัฒนาผลการดำเนินงานต้องสามารถปฏิบัติได้
6. มีการนำเสนอผลการวิจัยต่อผู้เกี่ยวข้อง เช่น โรงเรียนในท้องถิ่นชุมชน และบุคลากรทางการศึกษา เป็นต้น

6. ขั้นตอนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

นักวิชาการและนักการศึกษาได้กล่าวถึงขั้นตอนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ดังนี้

รังสฤษฎ์ สรรพอาษา (2558, หน้า 61) ได้อธิบายว่าการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมมี 4 กระบวนการที่สำคัญ คือ 1) ในกระบวนการสร้างความสัมพันธ์จะแกนนำกลุ่มชุมชน นักวิชาการและนักพัฒนา ไม่จำเป็นต้องเป็นเนื้อเดียวกัน แต่ต้องมาร่วมกัน เน้นที่การร่วมมือร่วมใจ โดยกลุ่มคนเหล่านี้จะเป็นแกนนำหลักของวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง 2) กระบวนการวิเคราะห์ปัญหาแบบมีส่วนร่วม เป็นการร่วมคิดระหว่างแกนนำกลุ่ม นักวิชาการและนักพัฒนา

โดยวิเคราะห์หาสาเหตุปัญหาและแนวทางแก้ไข 3) การวางแผนปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยร่วมกลุ่มกันวิเคราะห์ทางแก้ไขในเชิงรูปธรรม แปลทางแก้ไขสู่การปฏิบัติ 4) การปฏิบัติ และการถอดประสบการณ์ โดยเป็นการปฏิบัติและถอดประสบการณ์ เป็นการร่วมปฏิบัติ ร่วมรับประโยชน์ และร่วมรับผิดชอบ เป็นการขจัดอุปสรรคและข้อขัดแย้ง หากเกิดความสำเร็จหรือล้มเหลว ก็ร่วมกันแก้ไขปัญหา

สิทธิณัฐ ประพุทธินิติสาร (2546, อ้างถึงใน เทพรังสรรค์ จันทรังษี, 2560, หน้า 59 – 61) ได้เสนอขั้นตอนของกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) เป็น 2 ขั้นตอนคือขั้นตอนในการเตรียมการ และขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ขั้นตอนการเตรียมการ (Pre-research phase)

1.1 การคัดเลือกชุมชนและเข้าสู่ชุมชน (Selecting and Entering Community) ข้อมูลชุมชนเป็นสิ่งสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาตัดสินใจ เลือกพื้นที่ดำเนินการควรเป็นข้อมูลทุกด้าน อาทิ ทางการกายภาพ ชีวภาพ สังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การสื่อสารและด้านเทคโนโลยี เป็นต้น และรวบรวมทั้งข้อมูลเชิงปริมาณ และคุณภาพ

1.2 การสร้างความสัมพันธ์ (Building-up Rapport) การเริ่มวางแผนโครงการวิจัยและพัฒนาชุมชนไม่ได้ขึ้นอยู่กับเจตจำนงผู้วิจัยฝ่ายเดียว ต้องขึ้นอยู่กับปัจจัยความพร้อมของชุมชนด้วย นักวิจัยต้องดำเนินการสร้างความสัมพันธ์ด้วยการแนะนำตนเอง ซึ่งแจ้งวัตถุประสงค์โครงการทั้งในรูปของการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการและการจัดประชุมกึ่งทางการ รวมทั้งการประชาสัมพันธ์โครงการให้รับรู้ นักวิจัยควรร่วมกิจกรรมทุกอย่างของชุมชนโดยไม่แสดงความรังเกียจหรือไม่เต็มใจ การกระทำดังกล่าวเป็นเครื่องช่วยให้แก่นักวิจัยเข้าใจโลกทัศน์ของชาวบ้านได้เร็วขึ้นและชาวบ้านก็จะยอมรับนักวิจัยเป็นสมาชิกของชุมชนได้โดยสนิทใจ ซึ่งต้องแสดงความเป็นผู้มีน้ำใจที่เอื้ออาทร รับฟังเรื่องราวทุกข์ร้อน ให้คำปรึกษาเรื่องที่ต้องการ แต่ต้องระมัดระวังในสองเรื่อง คือ ระวังไม่ให้ตนมีบทบาทเกินกว่าที่ควรจะเป็นและระวังไม่ให้เกิดความลำเอียงในการดำเนินงาน

2. ขั้นตอนการวิจัย (Research Phase)

2.1 การศึกษาและวิเคราะห์ปัญหา (Problem Identification and Diagnosis) เน้นการศึกษาวิเคราะห์ชุมชนและให้การศึกษาแก่ชุมชน (Community Education Participation – CEP) พร้อมกัน โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ด้วยการฝึกปฏิบัติ วิธีการจะเป็น

การอภิปรายถกปัญหา (Dialogue) เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทั้งการสนทนาแลกเปลี่ยนระดับบุคคลและระดับกลุ่ม เพื่อประเมินปัญหาและความต้องการของชุมชน (Needs Assessment) พร้อมกับประเมินความเป็นไปได้ในด้านทรัพยากร (Resource Assessment) ที่มีอยู่ทั้งในชุมชนและนอกชุมชนทั้งที่เป็นทรัพยากรมนุษย์โดยเฉพาะภูมิปัญญาท้องถิ่น ทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ในการกำหนดแผนเพื่อการจัดทำโครงการต่อไป

2.2 พิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโครงการ (Project Appraisal and Identification) โครงการ "PAR" เน้นให้สมาชิกมีส่วนร่วมอย่างจริงจังในการกำหนดปัญหาและความต้องการของชุมชน ประเมินทรัพยากร นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ตลอดจนการตัดสินใจ การเจรจาต่อรอง การจัดการเพื่อการทำโครงสร้างใหม่ ดังนั้น เมื่อมีการวิเคราะห์โดยการประเมินความต้องการของชุมชนและการประเมินทรัพยากร ชาวบ้านและนักวิจัยจึงจำเป็นต้องพิจารณาร่วมกันว่าปัญหาใดเร่งด่วนกว่ากัน และวิธีแก้ไขปัญหาดังกล่าววิธีใดจึงเหมาะสมกับพื้นที่ ความเข้ากันได้กับขนบธรรมเนียมประเพณีของชุมชน ชาวบ้านควรมีบทบาทเป็นตัวหลักในการเลือก กำหนดลำดับความสำคัญของปัญหา แนวทางแก้ไขและกำหนดโครงการหรือกิจกรรมที่จะพัฒนา

2.3 กำหนดแผนงานโครงการและการจัดการ (Planning Phase) เป็นกระบวนการตัดสินใจร่วมกันเพื่อคัดเลือกโครงการและกิจกรรมที่จะต้องดำเนิน ดังนั้นควรเป็นโครงการที่ประชากรในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ผู้วิจัยควรต้องมีวิธีการในการกระตุ้นให้การเข้ามามีส่วนร่วมให้มากยิ่งขึ้น โดยสนับสนุนช่วยเหลือจากนักวิชาการหรือนักปฏิบัติที่เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน การพัฒนาที่กำหนดในโครงการเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติได้โดยจะต้องมีการตอบคำถามร่วมกันของกลุ่มผู้ดำเนินงานในประเด็นที่เกี่ยวข้องกันว่าโครงการนั้นเป็นโครงการที่มีกิจกรรมอะไร ใครเป็นผู้ทำ และทำอย่างไร เช่น ต้องมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ ต้องมีการกำหนดให้ชัดเจนว่า “ใคร” จะเป็นผู้รับผิดชอบในการเจรจาต่อรองทรัพยากรทั้งภายนอกและภายในมาใช้ตามที่กำหนดไว้ในแผนหรือโครงการ

2.4 การนำแผนไปปฏิบัติ (Implementation Phase) เป็นขั้นตอนที่สำคัญคำถามที่ผู้วิจัยจะต้องใช้ถามกันในกลุ่มหรือคณะทำงานเพื่อการดำเนินงานขั้นนี้คือทำอะไร ที่ไหน ใครทำ ทำเมื่อไหร่และทำอย่างไร เนื่องจากขั้นตอนนี้เป็นการตัดสินใจปฏิบัติงานตามโครงการ ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบด้านการเงิน วัสดุ

และเทคนิค เป็นต้น ปัจจัยนำเข้าโครงการตามที่ได้มีการติดต่อเจรจาต่อรองมาเพื่อทำโครงการโดยบุคคลที่เกี่ยวข้อง ทั้งนักวิจัย ชาวบ้าน องค์กรชุมชนและนักพัฒนาที่เกี่ยวข้อง

2.5 การติดตามประเมินผลโครงการ (Monitoring and Evaluation Phase) การตรวจสอบของชาวบ้านหรือองค์กรชาวบ้านตลอดเวลาว่างานหรือกิจกรรมที่ได้เริ่มทำไปนั้น สามารถดำเนินงานไปได้อย่างต่อเนื่องหรือไม่ ตรวจสอบผู้ติดตามประเมินผลควรใช้การตรวจสอบโดยคำถามชุดเดิม คือ ทำอะไร ที่ไหน ใครทำ ทำเมื่อไหร่ และทำอย่างไร เพื่อตรวจสอบว่าในระยะหลังจากที่ได้เริ่มดำเนินงานแล้ว งานได้ดำเนินไปอย่างเหมาะสมหรือมีปัญหาอุปสรรคอย่างไรหรือไม่ เพื่อจัดการแก้ไขหรือปรับเปลี่ยนวิธีการให้เหมาะสมได้ทันการ

Kemmis and McTaggart (1988, อ้างถึงใน องอาจ นัยวัฒน์, 2554, หน้า 301-303) ได้ประยุกต์แนวคิดของ Kurt Lewin โดยจำแนกกิจกรรมการวิจัยเชิงปฏิบัติการออกเป็น 4 ขั้นตอนหลักคือ 1) การวางแผนงาน (Planning) 2) การลงมือปฏิบัติ (Action) 3) การสังเกตผลการปฏิบัติงาน (Observation) 4) การสะท้อนกลับการปฏิบัติงาน (Reflection) กระบวนการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการตามแนวคิดของ Kemmis and McTaggart ประกอบด้วย กิจกรรมการวิจัยที่สำคัญ 4 ขั้นตอนหลัก 1) วางแผนเพื่อไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น (Planning) 2) ลงมือปฏิบัติการตามแผน (Action) 3) การสังเกตการณ์ กระบวนการและผลของการเปลี่ยนแปลง (Observation) และ 4) สะท้อนกลับ (Reflection) กระบวนการและผลของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นและปรับปรุงแผนการปฏิบัติงาน (Re-planning) และดำเนินการเช่นนี้ต่อไปเรื่อย ๆ ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมการวิจัยหลักที่หมุนเคลื่อนที่ไปเป็นวัฏจักรของกระบวนการวิจัยดังกล่าวจึงเป็นเสมือนแหล่งที่ก่อให้เกิดความรู้เชิงปฏิบัติการและกลไกการนำความรู้ที่ได้รับไปใช้แก้ปัญหาอย่างต่อเนื่องกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ เป็นการดำเนินงานวิจัยที่ไม่แยกกิจกรรมการสืบค้นหาความจริงออกจากกิจกรรมการพัฒนา กิจกรรมการวิจัยแต่ละขั้นตอนหลักมีรายละเอียดดังนี้

1. การวางแผน (Planning) เป็นการกำหนดแนวทางปฏิบัติการไว้ก่อนล่วงหน้าโดยอาศัยการคาดคะเนแนวโน้มของผลลัพธ์ที่อาจเกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ ประกอบกับการระลึกถึงเหตุการณ์หรือเรื่องราวในอดีตที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาที่ต้องการแก้ไขตามประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อมของผู้วางแผน ภายใต้การใคร่ครวญไตร่ตรองถึงปัจจัยสนับสนุนขัดขวางนั้น โดยทั่วไปการวางแผนจะต้องคำนึงถึงความยืดหยุ่น ทั้งนี้ เพื่อจะได้สามารถปรับเปลี่ยนให้เข้ากับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอนาคต

ซึ่งอาจไม่เป็นไปตามเงื่อนไขหรือยากต่อการควบคุมให้เป็นที่ถึงปรารถนาได้ กิจกรรมที่กำหนดไว้ในแผนการจะต้องประกอบด้วยกิจกรรมที่ส่งผลต่อการแก้ไขปัญหานั้นได้ในระดับหนึ่งเป็นอย่างดีและเป็นกิจกรรมที่มีความสอดคล้องกลมกลืนกับบริบททางด้านสังคมวัฒนธรรมการเมืองและอื่น ๆ ที่เป็นอยู่ในสภาวะการณ่นั้น

2. การปฏิบัติการ (Action) เป็นการลงมือดำเนินงานและควบคุมการปฏิบัติการให้เป็นที่ไปตามแผนที่กำหนดไว้อย่างระมัดระวัง แผนปฏิบัติการที่ดีจะต้องมีลักษณะยืดหยุ่น เปิดช่องทางให้ผู้ปฏิบัติการสามารถปรับเปลี่ยนตามเงื่อนไขปัจจัยที่เป็นอยู่ในขณะนั้น การปฏิบัติการที่ดีจะต้องดำเนินไปอย่างต่อเนื่องเป็นพลวัตภายใต้การใช้ดุลยพินิจในการตัดสินใจ

3. การสังเกตการณ์ (Observation) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการและผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานที่ได้ลงมือกระทำลงไปรวมทั้งสังเกตการณ์ ปัจจัยสนับสนุนและปัจจัยขัดขวางการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ ตลอดจนประเด็นปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในระหว่างปฏิบัติการตามแผน ว่ามีสภาพหรือลักษณะเป็นอย่างไร การสังเกตการณ์ที่ดี จะต้องมีการวางแผนว่ามีสภาพหรือลักษณะเป็นอย่างไร การสังเกตการณ์ที่ดีจะต้องมีการวางแผนไว้ก่อนล่วงหน้าอย่างคร่าว ๆ โดยจะต้องมีขอบเขตไม่แคบหรือจำกัดจนเกินไป เพื่อจะได้เป็นแนวทางสำหรับการสะท้อนกลับกระบวนการและผลการปฏิบัติที่จะเกิดขึ้นตามมา นอกจากนี้จะต้องตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ที่มองเห็นได้ด้วยตาและสัมผัสได้ด้วยกายหรือใจ และจะต้องมีความยืดหยุ่นต่อการเก็บรายละเอียดของสรรพสิ่งต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้ในหลายแง่มุมและหลายรูปแบบ ดังนั้นนักวิจัยเชิงปฏิบัติการจะต้องมีความพร้อมตลอดเวลาในการสังเกตการณ์เปลี่ยนแปลงของสรรพสิ่งต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นและไม่เกิดตามแผนที่วางไว้

4. การสะท้อนกลับ (Reflection) เป็นการทวนระลึกการกระทำตามที่บันทึกข้อมูลไว้จากการสังเกตอย่างครุ่นคิดไตร่ตรองในเชิงวิพากษ์กระบวนการและผลการปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้ ตลอดจนการใคร่ครวญเกี่ยวกับปัจจัยสนับสนุนและปัจจัยสนับสนุนและปัจจัยขัดขวางการพัฒนามารวมทั้งประเด็นปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นว่าเป็นไปตามที่พึงประสงค์หรือไม่ กลยุทธ์ประการหนึ่งที่ช่วยให้กระบวนการสะท้อนกลับเกิดขึ้นอย่างได้ผล ได้แก่ การอภิปรายซักถามในลักษณะวิพากษ์วิจารณ์หรือประเมินผลการปฏิบัติงานระหว่างบุคคลที่มีส่วนร่วมในการวิจัยภายใต้การยึดมั่นต่อเป้าหมายของกลุ่มเป็นหลัก การสะท้อนผลโดยการดำเนินการอาศัยกระบวนการกลุ่มดังกล่าวนี้ เพื่อจะนำไปสู่การ

รื้อถอน (Deconstruction) แนวคิดความเชื่อและการปฏิบัติงานอย่างเดิมไปสู่การฟื้นฟูหรือปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงาน ตามแนวทางดั้งเดิมเปลี่ยนไปเป็นการปฏิบัติงานตามวิธีการใหม่ ซึ่งใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการทบทวนและการปรับปรุงวางแผนปฏิบัติการในวงจกระบวนกรวิจัยในรอบหรือเกลียวต่อไป

สรุปได้ว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูลสนเทศ จะเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนรับผิดชอบร่วมกัน เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของการวิจัยทุกขั้นตอนตั้งแต่การวางแผนการศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบโดยกลุ่มบุคคลหรือองค์กรร่วมกันคิด ร่วมกันแก้ปัญหา ร่วมกันประเมินอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1) การวางแผน (Planning) หมายถึง การร่วมกันวิเคราะห์สภาพปัญหา เกี่ยวกับการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ร่วมกันหาแนวทางดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศกนคร เขต 2 2) การปฏิบัติการ (Action) หมายถึง ร่วมกันปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้ เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยการประชุมปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน และการนิเทศภายใน 3) การสังเกตการณ์ (Observation) หมายถึง ร่วมกันสังเกต ติดตามและ ประเมินผล การดำเนินการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ 4) การสะท้อนกลับ (Reflection) หมายถึง ร่วมกันปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้

บริบทของโรงเรียนบ้านโพนไผ่

โรงเรียนบ้านโพนไผ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 2 มีบริบทข้อมูลทั่วไป แหล่งเรียนรู้ และสภาพปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ ดังนี้ (โรงเรียนบ้านโพนไผ่, 2565, ออนไลน์)

1. ข้อมูลทั่วไป

โรงเรียนบ้านโพนไผ่ อำเภอวาริชภูมิ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 2 รับผิดชอบจัดการศึกษาในเขตบริการ 2 หมู่บ้าน คือ บ้านตาโพนไผ่ หมู่ที่ 18 และบ้านโพนไผ่ หมู่ที่ 10 ตำบลวาริชภูมิ อำเภอวาริชภูมิ จังหวัดสกลนคร อุตสาหกรรม ประหยัดอดออม เอกฉัตรชัย กีฬาเด่น ตราสัญลักษณ์ เป็นรูปตรา สพฐ. มีชื่อโรงเรียนรัศมีไค้รุ่งเรืองวงกลมใต้ฐานของตรา สพฐ. บนพื้นหลังเป็นแถบแสงสว่าง

เป็นประกายมีภาพเหมือนดอกบัวบานบนปลายชื่อโรงเรียนทั้งสองด้าน ความหมาย :
โรงเรียนมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้เรียน
เกิดสัมฤทธิ์ผลจุดดอกบัวบานที่พร้อมจะเรียนรู้และก้าวสู่สังคมได้อย่างมีความสุข
พร้อมเป็นผู้นำทางการศึกษาของชุมชนจุดแสงสว่างที่จะยังประโยชน์ต่อสังคม
และชาติสืบไป

1.1 ข้อมูลที่ตั้งและอาคารสถานที่

โรงเรียนบ้านโพนไผ่ ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 10 ต.วาริชภูมิ อ.วาริชภูมิ
จ.สกลนคร รหัสไปรษณีย์ 47150 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
สกลนคร เขต 2 เปิดสอนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ถึง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 รวม
8 ห้องเรียน อาคารเรียนจำนวน 3 หลัง อาคารประกอบจำนวน 2 หลัง ส้วม 4 หลัง
โรงจอดรถ 1 หลัง สนามเด็กเล่น 1 สนาม สนามฟุตบอล 1 สนาม สนามวอลเลย์บอล
1 สนาม สนามตะกร้อ 1 สนาม

1.2 สภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม

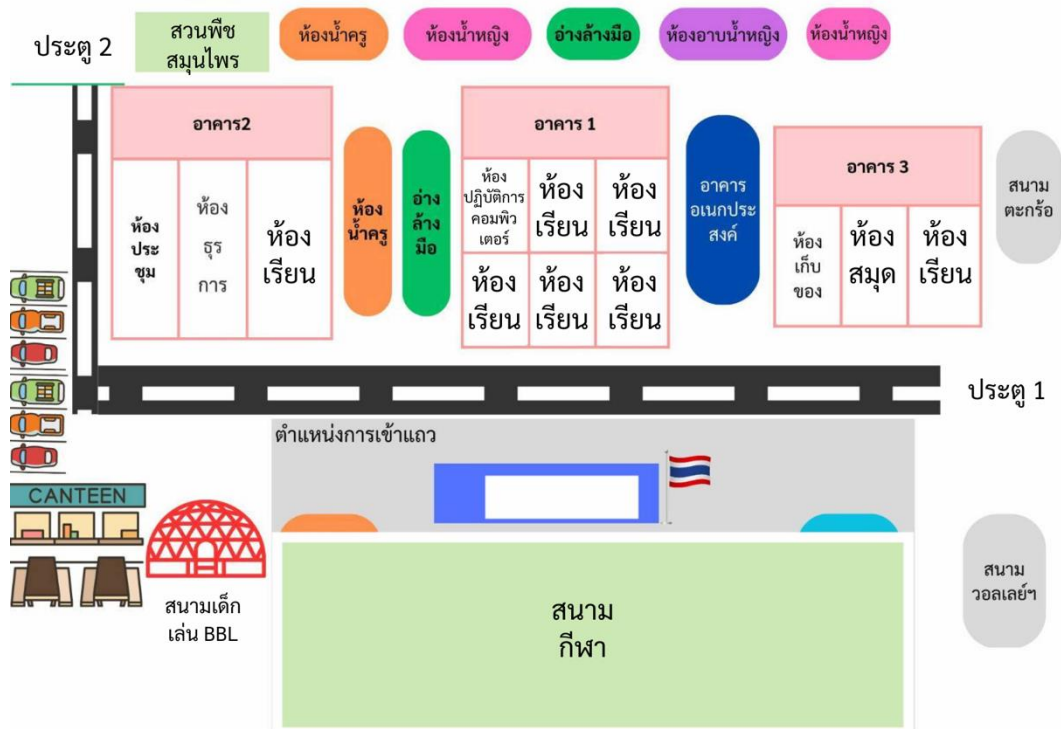
สภาพเศรษฐกิจ ประชากรส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพเกษตรกรรม
ทำนา และทำสวนยางพารา เป็นหลักนอกนั้นประกอบอาชีพรับจ้าง ค้าขาย รับราชการ
สภาพสังคม วัฒนธรรม และการศึกษา ประชากรส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชนเผ่าภูไท
และประชากรทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ

1.3 ข้อมูลด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

ระบบอินเทอร์เน็ต เชื่อมต่อโดยใช้ระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง
แบบ TOT ที่ความเร็ว 300/150 Mb/S 1 คู่สาย ค่าใช้จ่ายรายเดือน คอมพิวเตอร์แบบตั้งโต๊ะ
ใช้ในงานบริหาร จำนวน 1 เครื่อง จัดระบบการเรียนการสอนโดยใช้ DLTV จำนวน 6 ชุด

1.4 ข้อมูลแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน

แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนจึงต้องจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ที่ดีเพื่อการ
จัดการเรียนรู้เพื่อเป็นแหล่งในการศึกษาเรียนรู้สำหรับผู้เรียนและส่งเสริมการจัดการเรียน
การสอนของครู ดังนี้ ห้องเรียน 7 ห้อง ห้องสมุด 1 ห้อง ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์
1 ห้อง โรงอาหาร สนามกีฬา สนามเด็กเล่น สนาม BBL สวนพืชสมุนไพร ตามแผนที่
ภาพประกอบโรงเรียน

ภาพประกอบ 3 แผนผังแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนบ้านโพนไผ่

1.5 ประวัติโรงเรียนโดยสังเขป

โรงเรียนบ้านโพนไผ่ ก่อตั้งเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2485 บนเนื้อที่ 27 ไร่ 1 งาน 23 ตารางวา โดยนายวงศ์ ฉายศรี มารักษาการในตำแหน่งครูใหญ่ และอาศัยศาลาวัดเวฬุวันเป็นสถานที่จัดการเรียนการสอน มีนักเรียนทั้งหมด 42 คน ในปีเดียวกันได้ย้ายนายเก็ง ช่วงทิพย์ มาเป็นครูใหญ่แทน จากนั้นก็มีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารอย่างต่อเนื่อง จนปัจจุบันมี นายพรศักดิ์ อังกาสี เป็นผู้อำนวยการ

ในปี 2498 ได้รับงบประมาณสร้างอาคารเรียน ป.1

ฉ 2 ห้องเรียน ชาวบ้านร่วมสมทบตัวไม้

ในปี 2511 ได้รับงบประมาณต่อเติมอาคารเรียน ป.1 ฉ

อีก 2 ห้องเรียน

ในปี 2512 ได้รับงบประมาณสร้างอาคารเรียนแบบ 216

ใต้ถุนสูง 3 ห้อง

ในปี 2522 ได้รับงบประมาณต่อเติมชั้นล่างอาคารเรียนแบบ
216 จำนวน 3 ห้อง

ในปี 2536 ได้รับคำสั่งขยายอาคารเรียน ป.1 ฉ
ในปี 2552 ได้รับงบประมาณสร้างอาคารเรียนแบบ สปข.
102/26 จำนวน 3 ห้อง

ในปี 2553 ได้รับงบประมาณสร้างอาคารส้วม แบบ สพล.4
จำนวน 1 หลัง 4 ที่นั่ง

ในปี 2562 สร้างรั้วคอนกรีตถาวรหน้าโรงเรียนและทางด้าน
ทิศใต้ด้วยการระดมทุนจากชุมชน และสร้างส้วม 1 หลัง 2 ที่นั่ง

ในปี 2563 ปรับถ้ำ ฝ.33 เป็นห้องน้ำ 3 ห้อง

ในปี 2564 ระดมเงินสร้างถนนคอนกรีตภายในโรงเรียน
207 เมตร กว้าง 5 เมตร หนา 10 เซนติเมตร

ในปี 2565 ระดมทุนสร้างโดมพลังชุมชน เป็นพื้นที่ในการสร้าง
สนามเด็กเล่น

1.6 ครูและบุคลากร / นักเรียน โรงเรียนบ้านโปนไผ่ ดังตาราง 1

ตาราง 1 ข้อมูลครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนบ้านโปนไผ่

ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง	ระดับ	วุฒิครู	วิชาเอก
1. นายพรรคดี สังกาสี	ผู้อำนวยการ โรงเรียน	คศ.3	ศษ.ม.	การบริหาร การศึกษา
2. นางปิ่นอนงค์ อัครนิจ	ครู	คศ.3	ค.บ.	อุตสาหกรรมศิลป์
3. นางเพียงจันทร์ นันทราช	ครู	คศ.3	ค.บ.	บรรณารักษ์ ศาสตร์
4. นางสาวเมธิณี นันทราช	ครู	คศ.2	ศศ.บ. ศษ.ม.	บริหารการศึกษา
5. นางสาวสุวณีย์ พิมพะวะ	ครู	ครูผู้ช่วย	ศษ.บ	คณิตศาสตร์ศึกษา
6. นายธนเดช การุญ	ครู	ครูผู้ช่วย	ศษ.บ	ศิลปศึกษา
7. นายพนมไพร อูระแสง	พนักงาน พิมพ์ 2	-	-	-

ตาราง 1 (ต่อ)

ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง	ระดับ	วุฒิศร	วิชาเอก
8. นางสาวยุธิดา ใจนลี่	ครูอัตราจ้าง	-	ค.บ.	วิทยาศาสตร์
9. นายชัยวัฒน์ อินทรพานิชย์	ครูวิฤต	-	ค.บ.	นวัตกรรม คอมพิวเตอร์
10. นางสาวปัทมา เพ็งคำปั้ง	ครูธุรการ	-	ศศ.บ.	บริหารธุรกิจ การบัญชี

ตาราง 2 นักเรียนโรงเรียนบ้านโพนไผ่ 31 มีนาคม 2564

ที่	ชั้น	จำนวนนักเรียน		
		ชาย	หญิง	รวม
1	อนุบาล 1	0	0	0
2	อนุบาล 2	4	7	11
3	อนุบาล 3	2	5	7
	รวมอนุบาล	6	12	18
4	ประถมศึกษาปีที่ 1	6	9	16
5	ประถมศึกษาปีที่ 2	6	6	12
6	ประถมศึกษาปีที่ 3	13	6	19
7	ประถมศึกษาปีที่ 4	11	8	19
8	ประถมศึกษาปีที่ 5	5	5	10
9	ประถมศึกษาปีที่ 6	11	8	19
	รวมประถมศึกษา	52	42	95
	รวมทั้งสิ้น	58	54	112

ตาราง 3 ข้อมูลคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนบ้านโพนไผ่

ที่	รายชื่อ	ตำแหน่ง
1	นายชาญชัย อูระแสง	ประธานกรรมการ
2	นางคำจันทร์ แสนบุญมี	ผู้แทนผู้ปกครอง
3	นางปิ่นอนงค์ อัครนิจ	ผู้แทนครู
4	นายสมยศ ไยธายุท	ผู้แทนองค์กรชุมชน
5	นายถวิล ราชคำ	ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
6	นายสีหน ใจกลาง	กรรมการผู้แทนศิษย์เก่า
7	นายสรสิน ประเคนชัย	กรรมการผู้แทนพระภิกษุสงฆ์
8	นายสันติ สุราษฎร์	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
9	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโพนไผ่	กรรมการและเลขานุการ

ตาราง 4 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติ RT ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

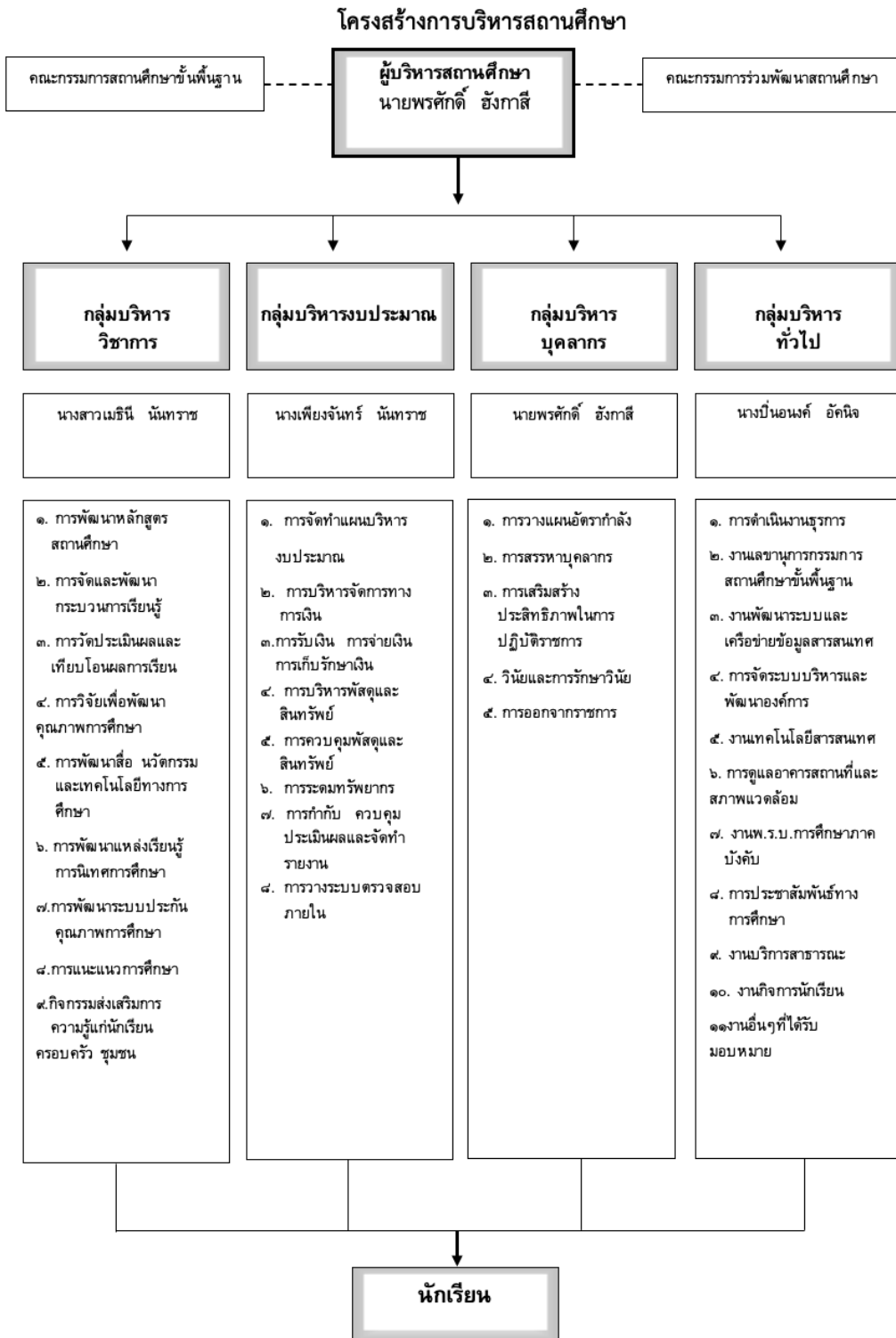
ด้าน	คะแนนเฉลี่ย		
	ปีการศึกษา 2563	ปีการศึกษา 2564	ผลต่างระหว่างปี
การอ่านออกเสียง	97.77	80.67	-17.10
การอ่านรู้เรื่อง	88.44	75.60	-12.84
รวมความสามารถทั้ง 2 ด้าน	93.11	78.14	-14.97

ตาราง 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติ NT ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

รายวิชา	คะแนนเฉลี่ย		
	ปีการศึกษา 2563	ปีการศึกษา 2564	ผลต่างระหว่างปี
ด้านคณิตศาสตร์	48.53	33.26	-15.27
ด้านภาษาไทย	57.50	50.50	-7
รวมความสามารถทั้ง 2 ด้าน	53.01	41.88	-11.13

ตาราง 6 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติ O-NET ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ที่	กลุ่มสาระ	คะแนนเฉลี่ยร้อยละ			
		ปีการศึกษา 2562	ปีการศึกษา 2563	ปีการศึกษา 2564	
1	ภาษาไทย	42.61	48.19	47.48.	-0.71.
2	คณิตศาสตร์	31.43	24.23	35.60	11.37
3	วิทยาศาสตร์	22.21	31.11	34.06	2.95
4	ภาษาอังกฤษ	31.07	31.92	28.32	-3.60
รวมเฉลี่ยร้อยละ		34.19	31.83	36.36	4.53

ภาพประกอบ 4 โครงสร้างการบริหารสถานศึกษาโรงเรียนบ้านโพนไผ่

2. บริบทเกี่ยวกับสภาพปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้

2.1 ข้อมูลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกสถานศึกษา
วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกสถานศึกษาโรงเรียนบ้านโพนไผ่สรุปได้ดังนี้ คือ

2.1.1 ด้านสังคมและวัฒนธรรม (Social and Culture = S)

สภาพสังคมและวัฒนธรรมของเขตบริการโรงเรียนบ้านโพนไผ่เป็นสังคมเกษตรกรรม ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีเส้นทางการคมนาคมเข้าถึงได้หลายทางแต่ถนนขรุขระ เป็นหลุมลึก ข้ำรูด ไม่สะดวกในการสัญจรเท่าที่ควร ระบบน้ำประปาในชุมชนสะดวก ไฟฟ้าเข้าถึงทุกที่ วัฒนธรรมทางสังคมค่อนข้างหลากหลาย ทางความคิดที่แตกต่าง สรุป เป็นโอกาสมากกว่าอุปสรรค

2.1.2 ด้านเทคโนโลยี (Technological = T) ด้านเทคโนโลยี เขตบริการของโรงเรียนบ้านโพนไผ่ มีระบบอินเทอร์เน็ตมีความเร็วสูง เข้าถึง สัญญาณโทรศัพท์มือถือเข้าถึง สัญญาณโทรศัพท์มือถืออย่างทั่วถึง สรุป เป็นโอกาสมากกว่าอุปสรรค

2.1.3 ด้านเศรษฐกิจ (Economic = E) ด้านเศรษฐกิจ เขตบริการของโรงเรียนบ้านโพนไผ่ ประชากรเป็นวัยทำงาน ประชากรส่วนมากมีอาชีพเกษตรกรรม โดยการปลูกข้าว ปลูกยางพารา มันสำปะหลัง และอยู่ในช่วงการเก็บเกี่ยวผลผลิต มีการรวมกลุ่มของเกษตรกร ทำให้ประชากรมีได้รายได้ดี มีสภาพเศรษฐกิจของครอบครัวอยู่ในระดับดี นอกจากนี้ประชากรยังสามารถทำพืชไร่อื่น ๆ และมีแนวโน้มที่ดีมากขึ้นในอนาคต สรุป เป็นโอกาสมากกว่าอุปสรรค

2.1.4 ด้านการเมืองและกฎหมาย (Political and Legate = P)

ด้านการเมืองและกฎหมายนั้น ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ได้กำหนดให้เด็กไทยทุกคนในวัยเรียน ระหว่างอายุอย่างปีที่เจ็ดถึงอย่างเข้าปีที่สิบหก ต้องเข้ารับการศึกษาระดับบังคับ 9 ปี และมีสิทธิได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปีโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และในปัจจุบันนโยบายของรัฐบาลได้มีการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐานส่งผลให้ในอนาคตอัตราการเรียนต่อของนักเรียนอยู่ในระดับสูงขึ้น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการจัดการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นด้วย

ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกสถานศึกษาจากการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกทั้ง 4 ด้านข้างต้น สรุปได้ว่าโรงเรียนบ้านโพนไผ่ ตำบลวาริชภูมิ

อำเภอวาริชภูมิ จังหวัดสกลนคร กล่าวคือ ชุมชนมีความสมัครสมานสามัคคี มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ปัจจัยอื่น ๆ ทั้งด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง และกฎหมายซึ่งแต่ละด้านล้วนมีแนวโน้มที่ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ข้อมูลการวิเคราะห์สภาพสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาโรงเรียนบ้านโพนไผ่สรุปได้ดังนี้ คือ

2.2.1 ด้านโครงสร้างและนโยบาย (Structure : S1) ด้านโครงสร้างและนโยบาย เนื่องจากโรงเรียนมีบุคลากรน้อยเมื่อแบ่งโครงสร้างสำหรับการบริหารสถานศึกษาแล้ว ทำให้บุคลากรมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบงานหลายอย่าง รวมทั้งต้องปฏิบัติหน้าที่จัดการเรียนการสอนคนละชั้น จึงถือเป็นภาระหนักสำหรับบุคลากรแม้จะมีความรู้ความสามารถ แต่ก็เมื่อปฏิบัติหน้าที่หลายอย่างทำให้ประสิทธิภาพงานไม่เต็มตามศักยภาพความสามารถในความสามารถของตนเอง จึงเป็นจุดอ่อนมีมากกว่าจุดแข็ง

2.2.2 ด้านผลผลิตและบริการ (Product and Service : S2) ด้านผลผลิตและบริการ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีแนวโน้มลดต่ำลงเมื่อเทียบกับผลสัมฤทธิ์ในการทดสอบความรู้ขั้นพื้นฐานแห่งชาติ NT และ ONET แต่เมื่อเทียบกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในส่วนของรายวิชาตามหลักสูตรของสถานศึกษานั้นมีแนวโน้มสูงขึ้น แต่พื้นฐานความรับผิดชอบของผู้เรียนมีมาก โรงเรียนจึงควรสนับสนุนให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองมากยิ่งขึ้น และนอกจากนี้ควรจัดหาทุนการศึกษาเพื่อสนับสนุนให้กับนักเรียนที่เรียนดีและนักเรียนขาดทุนทรัพย์

2.2.3 ด้านบุคลากร (Man : M1) บุคลากรของโรงเรียนมีจำนวนขาดเกณฑ์อัตรากำลังที่กำหนด ไม่ครบชั้น จึงเป็นปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพได้ โรงเรียนขาดบุคลากรในสาขาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย อีกทั้งผู้บริหารไม่ใช่คนในพื้นที่จึงมีการย้ายบ่อยขาดการต่อเนื่องในการบริหาร สรุป เป็นจุดอ่อนมากกว่าจุดแข็ง

2.2.4 ด้านประสิทธิภาพการบริหารการเงิน (Money : M2) การบริหารการเงินของโรงเรียนเป็นไปตามแผนปฏิบัติการที่กำหนดไว้ทุกประการ โดยยึดถือปฏิบัติแนวปฏิบัติของทางราชการ ระเบียบ และกฎหมายที่กำหนดอย่างเคร่งครัด บริหารการเงินโดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ประสานความ

ร่วมมือและระดมทรัพยากรจากชุมชน องค์กรหรือหน่วยงานอื่น ซึ่งส่งผลสนับสนุนให้การจัดการศึกษาเป็นอย่างมีประสิทธิภาพ สรุป เป็นจุดแข็งมากกว่าจุดอ่อน

2.2.5 ด้านวัสดุ อุปกรณ์ (Material : M3) โรงเรียนบ้านโพนไผ่

มีความพร้อมด้านวัสดุ อุปกรณ์ สื่อเทคโนโลยี โสตทัศนูปกรณ์ มีระบบสาธารณูปโภคที่ดี พร้อมพอเหมาะแก่สภาพบริบทปัจจุบัน แต่อาคารเรียนและหรือห้องเรียนขาดความแข็งแรงมั่นคง ซึ่งจำเป็นต้องจัดหาหรือเตรียมความพร้อมด้านอาคารเรียนและห้องสมุด จึงต้องมีการประสานความร่วมมือและระดมทรัพยากรจากชุมชน องค์กรหรือหน่วยงานอื่นอย่างต่อเนื่อง สรุป เป็นจุดอ่อนมากกว่าจุดแข็ง

2.2.6 ด้านการบริหารจัดการ (Management: M4) การบริหารจัดการ

ของโรงเรียนบ้านโพนไผ่ เป็นไปแบบมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย สร้างความตระหนัก ความรับผิดชอบในผลที่จะเกิดขึ้นกับองค์กรร่วมกัน ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะความรู้ ความสามารถ ให้ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ มอบหมายภาระหน้าที่ตามหลักความรู้ ความสามารถหรือความถนัด ส่งเสริมขวัญและกำลังใจ ทำงานเป็นทีม มีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ สรุป เป็นจุดแข็งมากกว่าจุดอ่อน

ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาโรงเรียนโรงเรียนบ้านโพนไผ่ มีจุดอ่อนมากกว่าจุดแข็ง กล่าวคือ บุคลากรน้อยขาดเกณฑ์และขาดแคลนในบางสาขาวิชาหลัก ส่งผลให้ครูที่มีสอนไม่ตรงสาขาวิชา ผู้บริหารย้ายบ่อย ทำให้ขาดความต่อเนื่องในบริหาร จำนวนนักเรียนลดลง ทำให้งบประมาณในการบริหารจัดการน้อยลง จึงเป็นจุดอ่อนมากกว่าจุดแข็ง

2.3 ข้อมูลการประเมินสภาพของโรงเรียนบ้านโพนไผ่

จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกและภายในสถานศึกษา ที่อาจส่งผลต่อการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านโพนไผ่ พบว่า สภาพแวดล้อมภายนอกมีโอกาสที่จะส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของโรงเรียนในอนาคตได้ แสดงว่ามีโอกาสมากกว่าอุปสรรค ส่วนการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา พบว่า เป็นจุดอ่อนแต่ก็ยังมีโอกาสพัฒนาศักยภาพของสถานศึกษาให้สูงขึ้นได้ในอนาคต กล่าวโดยสรุปแล้วสภาพของโรงเรียนบ้านโพนไผ่ ตำบลวาริชภูมิ อำเภวาริชภูมิ จังหวัดสกลนคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

2.4 ปัญหาอุปสรรคในการจัดการศึกษาจากการศึกษาบริบทของสถานศึกษาพบปัญหาอุปสรรคในการจัดการศึกษาดังนี้

2.4.1 ครูไม่ครบชั้น ขาดวิชาเอกหลักที่สำคัญเช่น คณิตศาสตร์
วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย สังคมศึกษา

2.4.2 สื่ออุปกรณ์ในการจัดการเรียนรู้ และสนับสนุนการจัดการเรียน
การสอนไม่เพียงพอ เช่นคอมพิวเตอร์ประจำห้องเรียน

2.4.3 บุคลากรประจำของโรงเรียนวัยใกล้เกษียณ สุขภาพร่างกาย
และจิตใจเริ่มอ่อนล้า ทำให้ความทุ่มเท เสียสละ อดทน สร้างพลังให้นักเรียนมุ่งมั่นใฝ่รู้
ใฝ่เรียนไม่เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

2.4.4 จำนวนนักเรียนลดลงเนื่องจากสภาวะการณ์ของครอบครัว
ปัจจุบันที่ต้องการมีบุตรน้อยลงจากเดิมเพื่อดำรงตนตามเศรษฐกิจปัจจุบัน ทำให้
งบประมาณที่ได้รับการอุดหนุนจากรัฐน้อยลง จึงส่งผลกระทบต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
ไปด้วย

2.5 ความต้องการพัฒนาของโรงเรียนและชุมชน

2.5.1 พัฒนาผู้เรียนให้สามารถพัฒนาตนเองเต็มตามศักยภาพ
ตามเกณฑ์ที่กำหนด มีความรู้คู่คุณธรรม มีวัฒนธรรมที่ดีงาม เพื่อให้เป็น คนดี คนเก่ง
และมีความสุข

2.5.2 พัฒนาจิตสำนึกครูให้มีความมุ่งมั่น เสียสละ เต็มที่ เต็มใจ
เต็มเวลา เต็มความสามารถและให้ความสามารถจัดการเรียนรู้แก่นักเรียนได้ เต็มหลักสูตร
พัฒนาแหล่งเรียนรู้ อาคารสถานที่ ให้เอื้อต่อการศึกษาเรียนรู้ของนักเรียน ครู และชุมชน
พัฒนาชุมชนให้มีความรักสามัคคี มองเห็นประโยชน์ของส่วนรวมเป็นที่ตั้ง มองเห็นคุณภาพ
การศึกษาของบุตรหลานเป็นสำคัญ มีจิตสาธารณะ

สรุปได้ว่า บริบทของโรงเรียนบ้านโพนไผ่ทำให้ทราบถึงจุดอ่อนจุดแข็ง
โอกาส และอุปสรรคในการพัฒนาโรงเรียนให้มีความพร้อมและความสามารถเป็นแหล่ง
เรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองอย่างหลากหลายโดยใช้ประโยชน์จาก
แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ให้เกิดประโยชน์และคุ้มค่ามากที่สุด จากการวิเคราะห์สภาพ
แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านโพนไผ่ พบว่ายังขาดการปรับปรุงพัฒนาไม่มีระบบบริหาร
จัดการที่เหมาะสมจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่ต้องมีการพัฒนา

โรงเรียนบ้านโพนไผ่ ได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยยึดหลักสูตร
การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักสูตรแกนกลาง 2551 หลักสูตรแกนกลาง การศึกษา
ขั้นพื้นฐานมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุล

ทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้ง ความรู้ด้านการประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญซึ่งสอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้ Active Learning ครูผู้สอน จะลดบทบาทในการเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ในชั้นเรียนลงไปแต่จะกลายเป็นเพียง ผู้คอยชี้แนะให้คำแนะนำเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียนเพื่อผู้เรียนจะได้ปฏิบัติ กิจกรรมที่ครูผู้สอนได้ออกแบบไว้ เพื่อให้สามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองได้ในที่สุด บนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ และได้ดำเนินนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้มาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน โดยจัดกิจกรรมเสริมช่วง 2 ชั่วโมงก่อนเลิกเรียนโดยให้นักเรียนเข้าไปใช้แหล่งเรียนรู้ ในโรงเรียน ได้แก่ 1) ห้องเรียน 2) ห้องสมุด 3) ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ 4) สนามเด็กเล่น BBL 5) สนามกีฬา 6) สวนพืชสมุนไพร จะเห็นได้ว่าแหล่งเรียนรู้ มีความสำคัญมากในโรงเรียนจึงต้องมีการพัฒนาและปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ให้เป็น แหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียนได้ใช้ ประโยชน์อย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพต่อไป ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพในการจัดการศึกษา ของโรงเรียนในอนาคต

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องส่วนมากจะเกี่ยวกับปัญหาและการพัฒนาสภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนเพื่อมุ่งสนับสนุนวิชาการการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน

1. งานวิจัยในประเทศ

เจนจิรา อุปัญญา (2558, หน้า 162-169) ศึกษา เรื่อง การพัฒนาแหล่ง เรียนรู้ในโรงเรียนแก่งโนนคำประชาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพและปัญหาในการพัฒนา แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนแก่งโนนคำประชาสรรค์พบว่า สภาพแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน พบว่า มีสภาพที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เพราะมีศูนย์การเรียนรู้ที่ครบทุกกลุ่มสาระและยังมีห้องสมุด ห้องพยาบาล ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ ห้องดนตรี เป็นต้น โรงเรียนมีนโยบายแผนการดำเนินงานและโครงการในการจัดแหล่งเรียนรู้ แต่แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนยังไม่มีคุณภาพ และยังไม่มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ อย่างหลากหลายและต่อเนื่อง สถิติการเข้าใช้บริการแหล่งเรียนยังน้อย ผู้เรียนไม่มีโอกาส

ใช้อย่างทั่วถึง จากการศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน พบว่า ด้านการพัฒนา โรงเรียนขาดการนิเทศและติดตามผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ด้านงบประมาณและวัสดุครุภัณฑ์ งบประมาณที่จัดสรรให้กับแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ในโรงเรียนยังน้อย ไม่เพียงพอต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ด้านบุคลากร และการให้บริการบุคลากรที่รับผิดชอบมีภาระงานมาก ทำให้ไม่มีเวลาในการให้บริการ ยังขาดการสนับสนุนเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ตามงานที่รับผิดชอบ ด้านอาคารสถานที่ห้องดนตรียังมีสถานที่ที่ไม่เหมาะสมในการฝึกปฏิบัติ

อภิสิทธิ์ กิ่งนาคม (2558, หน้า 213) ศึกษา เรื่องการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ในโรงเรียนบ้านคำเจริญราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลการศึกษาสภาพและปัญหา พบว่า ด้านสภาพ พบว่าโรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้ได้แก่ ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องพยาบาล และแหล่งเรียนรู้การเกษตร เป็นต้น การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนและแหล่งเรียนรู้ยังไม่เหมาะสม ขาดการดูแลเอาใจใส่ มีสภาพไม่น่าเรียนขาดสื่ออุปกรณ์ และมีสภาพไม่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ ด้านปัญหา พบว่า การบริหารและการจัดการใช้แหล่งเรียนรู้ยังขาดประสิทธิภาพ เนื่องจากงบประมาณไม่เพียงพอ ครูที่รับผิดชอบมีภาระการสอนมาก จึงไม่มีเวลาดูแล รับผิดชอบแหล่งเรียนรู้แต่ละแห่งอย่างเต็มที่ ขาดกิจกรรมที่ดึงดูดความสนใจในการเข้าไป ใช้แหล่งเรียนรู้ และขาดการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง ทำให้ครูและนักเรียนไปใช้แหล่ง เรียนรู้น้อย 2) แนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ ในโรงเรียนซึ่งประกอบด้วยการประชุมเชิงปฏิบัติการการดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และการนิเทศติดตามซึ่งการนิเทศ ติดตามในวงรอบที่ 1 เป็นการให้ความช่วยเหลือแนะนำ ส่วนในวงรอบที่ 2 เป็นแบบให้คำชี้แนะ 3) ผลการติดตามการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน พบว่า ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพิ่มขึ้นทราบแนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและครู ทุกคนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ตนเองรับผิดชอบได้ดียิ่งขึ้น การดำเนินด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ พบว่า มีการดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ในโรงเรียนโดยปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการ ระบบดูแล และสภาพแวดล้อมแต่ละแห่ง ให้ดีขึ้น จากการประเมินของคณะกรรมการการนิเทศ ติดตาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก และผู้ให้บริการมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และมีสถิติในการเข้ามาใช้บริการ แหล่งเรียนรู้เพิ่มมากขึ้นทุกแหล่งเรียนรู้เช่นกัน

ครองสิทธิ์ บุตรสุวรรณ (2561, หน้า 158-170) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านท่าหนองพันทา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลการศึกษาสภาพและปัญหา เกี่ยวกับการจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านท่าหนองพันทาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 พบว่า ด้านสภาพ พบว่า โรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้ ได้แก่ ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องพยาบาล และแหล่งเรียนรู้การเกษตรเป็นต้น การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนและแหล่งเรียนรู้อยังไม่เหมาะสม ขาดการดูแลเอาใจ 2) แนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วยการประชุมเชิงปฏิบัติการการดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และการนิเทศ ติดตามซึ่งการนิเทศ ติดตามในวงรอบที่ 1 เป็นการให้ความช่วยเหลือแนะนำส่วนในวงรอบ ที่ 2 เป็นแบบให้คำชี้แนะ 3) ผลการติดตามการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้เอื้อต่อ การจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านท่าหนองพันทาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 พบว่า ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนา แหล่งเรียนรู้เพิ่มขึ้นทราบแนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและครูทุกคน สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ตนเองรับผิดชอบได้ดียิ่งขึ้น การดำเนิน ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ พบว่า มีการดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน โดยปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการ ระบบดูแล และสภาพแวดล้อมแต่ละแห่งในดีขึ้น

วนิดา ปุณปีตดา (2561, 175-184) ได้ทำการการพัฒนาสภาพแวดล้อม การเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนบงใต้โนนรังพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ผลการศึกษาสภาพและปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนา สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนบงใต้โนนรัง พัฒนา ปราบกฏดังนี้ 1) ด้านสภาพเกี่ยวกับการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียน พบว่าการจัด สิ่งแวดล้อม พบว่า ครูผู้รับผิดชอบสถานที่ต่าง ๆ ในบริเวณโรงเรียน ยังขาดการมอบหมาย งานที่เป็นขั้นตอน 2) แนวทางการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียน บงใต้โนนรังพัฒนา สรุปได้ดังนี้ (1) การอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการ จัดกิจกรรม 5ส (2) การดำเนินการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ของนักเรียน จำนวน 4 บริเวณ คือจุดพัฒนาพื้นที่โดยรอบโรงเรียน จุดพัฒนาห้องเรียน และอาคารเรียน จุดพัฒนาห้องสุขา และจุดบริการน้ำดื่ม (3) ศึกษาดูงานนอกสถานที่ จากโรงเรียนต้นแบบ และ (4) การมอบหมายงานและการนิเทศติดตาม 3) ผลการพัฒนา

สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียน ปรากฏดังนี้ จุดพัฒนาพื้นที่โดยรอบโรงเรียน พบว่า มีการจัดสิ่งแวดล้อมที่สะอาด น่าอยู่ ทำให้รู้สึกปลอดภัย มีการกำจัดสิ่งปฏิกูล ขยะมูลฝอย และของเสียที่ถูกวิธี มีการจัดการขยะในโรงเรียนอย่างเป็นระบบและครบวงจร

ญาณิศา ดวงสีทอง (2561, หน้า 51-62) ได้ศึกษา เรื่อง การพัฒนา แหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนหนองใสพรเจริญ วิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพและปัญหาการจัดแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนหนองใสพรเจริญวิทยาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 พบว่า สภาพการจัดแหล่งเรียนรู้ไม่มีประสิทธิภาพ เนื่องจาก ขาดสื่ออุปกรณ์สถิติ ผู้เข้าใช้บริการน้อย และขาดการดูแลเอาใจใส่ สภาพแหล่งเรียนรู้ไม่สะอาดแสงไม่พอ วัสดุ ครุภัณฑ์ชำรุด ป้ายนิเทศไม่เป็นปัจจุบัน ปัญหาการจัดแหล่งเรียนรู้ ขาดการบริหารจัดการ ที่ดี ขาดงบประมาณขาดการประชาสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมของชุมชนครูไม่มีเวลาดูแล รับผิดชอบแหล่งเรียนรู้ครูยึดติดกับการจัดการเรียนรู้แบบเดิม กิจกรรมส่งเสริมการเข้าใช้ แหล่งเรียนรู้ไม่ต่อเนื่อง 2) แนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้โดยการประชุมร่วมกันมีมติให้ ดำเนินการพัฒนาบุคลากร ดังนี้ (1) การศึกษาดูงานและประชุมเชิงปฏิบัติการ (2) พัฒนา แหล่งเรียนรู้ (3) การนิเทศภายใน 3) ผลการพัฒนาหลังการศึกษาดูงานและการประชุม เชิงปฏิบัติการผู้ร่วมวิจัยมีความรู้และทักษะการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพิ่มขึ้นให้ความร่วมมือ การพัฒนาโดยภาพรวมระดับการพัฒนาอยู่ในระดับมากที่สุด ระหว่างการพัฒนา กับหลังการพัฒนา มีความก้าวหน้า

อุดมศักดิ์ บุตรอินทร์ (2561, หน้า 156-161) ได้ศึกษา เรื่อง การพัฒนา แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาลศรีสุทโธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุดรธานี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพและปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ใน โรงเรียนอนุบาลศรีสุทโธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 พบว่า สภาพแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนมีสภาพที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เพราะแหล่งเรียนรู้ในสาระ การเรียนรู้หลักครบ ซึ่งได้แก่ ห้องสมุด ห้องภาษาไทยห้องคณิตศาสตร์ ห้องวิทยาศาสตร์ และห้องภาษาอังกฤษ โรงเรียนมีนโยบายในการดำเนินงานโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ แต่แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนนั้นยังขาดการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ และยังไม่มีการจัด กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้อื่น ๆ อย่างหลากหลายและต่อเนื่อง ด้านปัญหาเกี่ยวกับการ พัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาลศรีสุทโธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประณตศึกษาอุดรธานี เขต 3 พบว่า ด้านการพัฒนา โรงเรียนขาดการนิเทศและการติดตามผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่องด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ งบประมาณที่จัดสรรให้กับแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ในโรงเรียนค่อนข้างน้อย ไม่เพียงพอต่อการจัดซื้อ วัสดุอุปกรณ์ อย่างหลากหลายและด้านบุคลากรและการให้บริการบุคลากรที่รับผิดชอบมีภาระงานมากทำให้ไม่มีเวลาในการให้บริการแหล่งเรียนรู้ นั้น ๆ อย่างสม่ำเสมอ 2) แนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาลศรีสุทโธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ประกอบด้วย การศึกษาดูงาน การประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศภายใน 3) ผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาลศรีสุทโธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 พบว่า ผู้ร่วมวิจัยมีความรู้และความเข้าใจในการจัดแหล่งเรียนรู้และพบแนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ตนเองรับผิดชอบได้ดียิ่งขึ้น สามารถจัดแหล่งเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพตามแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ผลการนิเทศภายในอยู่ในระดับมาก ผู้ใช้บริการแหล่งเรียนรู้มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และสถิติในการเข้าใช้แหล่งเรียนรู้มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นทุกแหล่งเรียนรู้ด้วยเช่นกัน

ประยูร เครื่องกันท์ (2563, หน้า 74) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โรงเรียน ชุมชนบ้านเจียด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า 1) มีการจัดแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้แต่ยังไม่เกิดประสิทธิภาพ ขาดการดูแลเอาใจใส่ขาดสื่ออุปกรณ์ สถิติผู้เข้าใช้บริการน้อย สภาพห้องเรียนหรือแหล่งเรียนรู้ไม่สะอาด และไม่พอวัสดุครุภัณฑ์ในห้องชำรุด ป้ายนิเทศไม่เป็นปัจจุบัน ส่วนแหล่งเรียนรู้สนับสนุนด้านวิชาการ ครูที่รับผิดชอบไม่ใส่ใจ วัสดุอุปกรณ์บางส่วนชำรุด ขาดการบริหารจัดการที่ดี ทั้งด้านบุคลากรและด้านงบประมาณ รวมถึงการระดมทุนทรัพยากรทางการศึกษา ขาดการมีส่วนร่วมของชุมชนและทุกภาคส่วน ครูไม่มีเวลาดูแลรับผิดชอบแหล่งเรียนรู้อย่างเต็มที่ ขาดการประชาสัมพันธ์ การจัดกิจกรรมส่งเสริมเพื่อกระตุ้นนักเรียนเข้าไปใช้แหล่งเรียนรู้ไม่ต่อเนื่อง ครูยึดติดกับการจัดการเรียนรู้แบบเดิม 2) การจัดแหล่งเรียนรู้ทั้งด้านวิชาการและด้านสนับสนุนวิชาการ และความพึงพอใจของผู้เข้าใช้บริการแหล่งเรียนรู้ในวงรอบที่ 1 พบว่า หลังการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่มีการพัฒนา มากที่สุด ระดับความพึงพอใจอยู่ที่ระดับ ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยร่วมกันประชุมมีมติให้ดำเนินการพัฒนาใหม่ในวงรอบที่ 2 โดยใช้แนวทางการพัฒนา คือ การประชุม

เชิงปฏิบัติการ และทำการพัฒนาโดยให้นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาทุกขั้นตอน ควบคู่กับการนิเทศภายใน หลังการพัฒนาในวงรอบที่ 2 พบว่าแหล่งเรียนรู้ทุกแหล่งเรียนรู้ มีการพัฒนาขึ้น ซึ่งได้เปรียบเทียบความพึงพอใจของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประเมินระดับ ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการแหล่งเรียนรู้ดังกล่าว ระหว่างวงรอบที่ 1 และวงรอบที่ 2 ในภาพรวม มีการพัฒนาคิดเป็นร้อยละ 21.80

สิทธิศักดิ์ พุ่มมอม (2564, หน้า 167-179) ศึกษา เรื่อง การพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ด้านเกษตรปลอดภัย โรงเรียนชุมชนเชิงเครีอราษฎร์รังสรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศงขลา เขต 1 การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษา สภาพและปัญหาของการจัดการเรียนรู้ ด้านเกษตรปลอดภัย หาแนวทางพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้ด้านเกษตรปลอดภัย และติดตามผลการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้ด้านเกษตร ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลการศึกษาสภาพและปัญหาในการจัดการเรียนรู้ด้านเกษตรปลอดภัย พบว่า โรงเรียนไม่มีการจัดทำแผนงาน โครงการและปฏิทินจัดการเรียนรู้ด้านเกษตรปลอดภัยอย่างต่อเนื่อง ขาดนโยบายและแผนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ด้านเกษตรปลอดภัย ในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน ไม่ค่อยเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชนและคณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานมีส่วนร่วม ขาดการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ปัญหาในการจัดการเรียนรู้ด้านเกษตรปลอดภัย พบว่า บุคลากรในโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ด้านเกษตรปลอดภัย ไม่เห็นความสำคัญของกิจกรรมด้านเกษตรปลอดภัย ครูผู้สอนยังไม่ถนัดในการจัดกิจกรรมเรียนรู้ด้านเกษตรปลอดภัย โครงสร้างของการบริหารกิจกรรมไม่มีความพร้อมต่อการจัดการเรียนรู้ด้านเกษตรปลอดภัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) แนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ด้านเกษตร ในวงรอบที่ 1 ใช้แนวทางการพัฒนา คือ การอบรมเชิงปฏิบัติการ การจัดการเรียนรู้และการพัฒนาครู และการนิเทศภายใน ในวงรอบที่ 2 ใช้แนวทางการนิเทศแบบให้คำชี้แนะในการจัดการเรียนรู้ด้านเกษตรปลอดภัย 3) ผลการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ด้านเกษตรปลอดภัย พบว่า ผลการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ด้านเกษตรปลอดภัยวงรอบที่ 1 พบว่า การจัดการเรียนรู้ด้านเกษตรปลอดภัย เรื่องการจัดการฟาร์มเกษตรปลอดภัยการปรับปรุงบำรุงดิน และการจัดการศัตรูพืช หลังจากการพัฒนาโดยการอบรมเชิงปฏิบัติการในวงรอบที่ 1 มีค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจสูงกว่าค่าเฉลี่ยรวมส่วนการจัดการเรียนรู้ด้านเกษตรปลอดภัย

วิจัย จันทรจําริญญ, สุกิจ โปธิศิริกุล, วรรณาย ทองคำ, วิภาภรณ์ ส่งแสง และบุญจักรวาล รอดบำเรอ (2565, บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการจัดการความรู้แหล่งเรียนรู้อื่นในโรงเรียนบ้านหนองกุงวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 กลุ่มผู้ร่วมวิจัย ประกอบด้วยผู้บริหาร 1 คน ครูผู้สอน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 6 คน นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 50 คน ผู้ปกครองนักเรียน 50 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 7 คน เจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอ 1 คน เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน รวม 115 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แบบสำรวจรายการ (Checklist) 2) แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และ 3) แบบบันทึกการประชุมทั่วไป วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ความถี่ ร้อยละ และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการจัดการความรู้แหล่งเรียนรู้อื่นสถานศึกษาในชุมชน ประกอบด้วย 1) การกำหนดชนิดของทุนทางปัญญาหรือองค์ความรู้ที่ต้องการ 2) การสร้างทุนทางปัญญาหรือค้นหาใช้ประโยชน์จากสิ่งที่มีอยู่ การศึกษาเพิ่มเติมจากภายนอกองค์กร การเรียนรู้จากความสำเร็จของคนอื่น การเทียบเคียง (Benchmarking) และรวบรวมเอกสาร ข้อมูล องค์ความรู้ตามกลุ่มสนใจ 3) การเสาะแสวงหา และจัดเก็บองค์ความรู้ในองค์กรให้เป็นระบบ เช่น ในรูปแบบของเอกสาร ไฟล์ข้อมูล ซีดี และในรูปของเว็บไซต์ 4) การแบ่งปัน แลกเปลี่ยน เผยแพร่ กระจาย และถ่ายโอน และ 5) การใช้ประโยชน์หรือการนำไปประยุกต์ใช้งาน

2. งานวิจัยต่างประเทศ

Fields (2002, pp. 3636-A) ได้ศึกษา เรื่อง ประสิทธิภาพของโปรแกรมพฤติกรรมการเข้าเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย นักเรียนและบุคลากรทางวิชาชีพทุกคนในศูนย์การเรียนรู้ที่เป็นทางเลือก ในระหว่างภาคเรียนฤดูใบไม้ผลิปีการศึกษา 2000 -2001 ดำเนินการศึกษาเป็น 4 ขั้นตอน โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยหลายวิธีเพื่อให้ข้อค้นพบมีความเข้มแข็งตอนแรกผู้วิจัย ได้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทางสังคมเศรษฐกิจอัตราการเข้าเรียนการกระทำผิดถึงไล่ออก และระดับคะแนนเฉลี่ยวิชาแกนของนักเรียนก่อนได้รับกำหนดให้เข้าเรียนในศูนย์การเรียนรู้ที่เป็นทางเลือกนี้ ขั้นตอนที่สอง ผู้วิจัยได้รับสำเนาประกาศเรื่องพันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน 1 ชุด ขั้นตอนที่สาม ผู้วิจัยเข้าดำเนินการในช่วงการสังเกตการณ์ดำเนินงาน ประเมินอิทธิพลของผลกระทบของศูนย์การเรียนรู้ที่เป็นทางเลือกนี้ ที่มีต่อการปรับปรุงพฤติกรรมนักเรียน นำข้อมูลจากแบบสำรวจไม่ได้จำแนกตามประเภทของผู้ตอบ แต่นำมา

รวมกันเข้าภายใต้ข้อคำถามของแบบสอบถามที่แยกกัน ผลการศึกษาว่าการรายงานผลใช้เทคนิคหลายอย่างตามความเหมาะสม สารสนเทศที่เป็นเรื่องเล่าสั้น ๆ ได้นำมาอ้างโดยตรงภายใต้แต่ละหัวข้อเพื่อนำเสนอภาพของศูนย์การเรียนรู้นี้ของกลุ่ม

Brayboy–Locklear (2003, pp. 115 – 119) ได้ศึกษาอิทธิพลของแรงจูงใจของสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่มีผลต่อการปรับปรุงผลการเรียนของนักเรียนเชื้อสายอเมริกันดั้งเดิม จากโรงเรียนในรัฐแคโรไลนา โดยยึดกรอบความคิดจาก Resilicncy Theory ของ Henderson และ Mistien เนื่องจากนักเรียนกลุ่มดังกล่าวมีผลการเรียนล้าหลังกว่านักเรียนกลุ่มอื่น โดยเลือกศึกษานักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม จำนวน 50 คน จาก 3 โรงเรียน การเก็บข้อมูลใช้แบบทดสอบวัดความสามารถคณิตศาสตร์และภาษาอังกฤษและแบบวัดแรงจูงใจสำหรับการเรียนให้ดีที่สุดและใช้การสัมภาษณ์ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้คะแนนผ่านเกณฑ์คะแนนแรงจูงใจในการเรียนให้ดีที่สุดแตกต่างกันและจากการสัมภาษณ์ก็ได้ผลอย่างเดียวกัน ดังนั้นการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้มีความเอื้ออาทรและมีการสื่อสาร ความคาดหวังที่ดีต่อนักเรียนเชื้อสายอเมริกันดั้งเดิมจะมีเพิ่มให้นักเรียนมีโอกาสกลับตัวเรียนให้ดีขึ้น

Waliczak (2008, pp. 4194–A) ได้ทำการศึกษาการริเริ่มและบูรณาการโครงการสีเขียว ซึ่งเป็นโครงการสวนครัวของสิ่งแวดล้อมศึกษานอกโรงเรียนให้บรรลุอยู่ในหลักสูตรของโรงเรียนในมลรัฐแคนซัสและเท็กซัส และประเมินผลของโครงการดังกล่าวต่อด้านจิตใจของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน 550 คน จากโรงเรียน 8 โรงเรียน โครงการสีเขียวเป็นโครงการที่จัดเตรียมกิจกรรมสวนครัวนี้เน้นวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ให้กับครูที่สอนเกรด 2 ถึง 8 สำหรับนำไปสอดแทรกไว้ในบทเรียน การเก็บข้อมูลใช้แบบสอบถามโดยทดสอบก่อน และหลังการใช้โครงการ ผลการศึกษาพบว่า โครงการสีเขียวมีผลกระทบเชิงลบอย่างป็นนัยสำคัญทางสถิติต่อการมีเจตคติของ นักเรียนวัยรุ่นต่อโรงเรียน โรงเรียนที่สามารถแบ่งเนื้อที่ขนาดใหญ่ในการทำสวนครัวนักเรียนแต่ละคน ทำให้นักเรียนมีเจตคติต่อการมีมนุษย์สัมพันธ์กับเพื่อน ๆ ดีกว่านักเรียนอายุน้อย ๆ แต่นักเรียนที่มีความแตกต่างกันในเรื่องเชื้อชาติที่อยู่อาศัยและประสบการณ์เดิมเกี่ยวกับการทำสวนครัว ไม่มีผลทำให้มีเจตคติต่อโรงเรียนต่างกัน เมื่อพิจารณาเกี่ยวกับเจตคติต่อสิ่งแวดล้อม พบว่า นักเรียนหญิงและนักเรียนที่มีความแตกต่างในเรื่องโรงเรียนกลุ่มอายุ ที่อยู่อาศัย และประสบการณ์เดิมเกี่ยวกับการทำสวนครัว ไม่มีผลต่อการมีเจตคติต่อสิ่งแวดล้อมของนักเรียน

Youwen Ouyang (2009, Abstract) ได้ศึกษาโอกาสต่าง ๆ ในการนำเสนอเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้บริหารในโรงเรียนมัธยมศึกษา โครงการไซเบอร์ทีม(Cyber Team Project) ให้ศึกษาวิทยาศาสตร์คอมพิวเตอร์ (Computer Science (cs) สร้างฐานเว็บไซต์เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับชั้นเรียนมัธยมศึกษาหนึ่งในแหล่งเรียนรู้คือ เครื่องมือตรวจสอบแหล่งแผ่นดินไหวอย่างรวดเร็ว (Flash-Based Earthquake Location Tool (FELT) เป็นอุปกรณ์อยู่ใน Action script 3.0 ซึ่งให้ลูกข่าย (Client) ทำงานอยู่ใน FlashPlayer เพื่อแสดงการคำนวณออกมา โดยการปฏิสัมพันธ์แผนที่กูเกิ้ล (Google Maps API) โหลดข้อมูลภาพและเสียงออกมาในลักษณะที่แตกต่างกันและสร้างภาพตัดออกมาในจอทุกอย่างเป็นเซฟเวอร์ที่เชื่อมต่อกันอย่างเป็นอิสระ ตัวอย่างในการใช้ FELT เช่น ในงานวิจัยนี้อธิบายว่าโครงการไซเบอร์ทีม ได้พัฒนาประสบการณ์ในโลกแห่งความเป็นจริงอย่างมีความหมายแก่นักศึกษาวิทยาศาสตร์คอมพิวเตอร์

Cleveland (2015, p. A) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางใหม่ในการประเมินสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ทางกายภาพ: การกลับสู่ต้นกำเนิดของการประเมินผลหลังเรียนในจิตวิทยาสิ่งแวดล้อม โดยชี้ให้เห็นแนวทางใหม่ในการประเมินสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางกายภาพและแนะนำทิศทางในอนาคตสำหรับการวิจัยในภาคสนาม ทำการศึกษาในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา และยังเห็นถึงความหลากหลายของตัวชี้วัดที่สามารถวัดผลการดำเนินงานของสถานศึกษาได้อย่างไรก็ตามหากสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ทางกายภาพถือเป็นช่องว่างและช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับการเรียนการสอนจำเป็นต้องมีการปรับปรุงวิธีการในการประเมินประสิทธิภาพสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนของสถานศึกษา สถานศึกษาหลายแห่งยังคงมองข้ามการประเมินพื้นที่การเรียนรู้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการสอน การวิจัยนี้เป็นการดำเนินการส่วนหนึ่งของโครงการศึกษาความสัมพันธ์ของสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งบ่งชี้ว่าควรมีการกลับไปสู่ต้นกำเนิดของการประเมินความก้าวหน้าในด้านจิตวิทยาด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อสนับสนุนการพัฒนาวิธีการประเมินผลการเรียนรู้อย่างเข้มงวดมากขึ้น โดยใช้วิธีการที่สามารถให้ข้อเสนอแนะที่มีคุณค่าเกี่ยวกับหน่วยงานที่มีประสิทธิภาพของสภาพแวดล้อมเพื่อวัตถุประสงค์ที่ต้องการในการสนับสนุนการเรียนการสอน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งงานวิจัยในประเทศและต่างประเทศ สรุปได้ว่า แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษามีความสำคัญต่อการจัดการ

เรียนรู้ของนักเรียนขณะที่ปัจจุบันสภาพความต้องการแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษายังมีมาก แต่การส่งเสริม สนับสนุน ในระดับน้อย การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ยังขาดระบบบริหารจัดการที่ดีทำให้นักเรียนขาดการปรับปรุงพัฒนาให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ เช่น การจัดสภาพ ภูมิศาสตร์สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้สะอาด สวยงาม รมรื่น ปลอดภัยจากแหล่ง เรียนรู้ต่าง ๆ เช่น ห้องสมุด ห้องวิทยาศาสตร์ ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องสื่อ ฯลฯ ให้มีความ พร้อมให้บริการอย่างมีคุณภาพแก่ผู้เรียน จึงเป็นหน้าที่หลักของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ทุกฝ่าย ต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดรูปแบบในการพัฒนาปรับปรุงสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ เพื่อเป็นการสนับสนุนให้นักเรียนได้ศึกษา เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ตามความสนใจและความถนัดของผู้เรียน เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญฝึกให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เรียนรู้จากแหล่ง เรียนรู้ได้ตลอดเวลา นอกจากนี้ความพร้อมด้านการมีสื่อ อุปกรณ์ ส่งผลให้ครูแสวงหา ความรู้ ด้วยตนเองความพร้อมด้านการบริหารวิชาการหลักสูตรส่งผลต่อการนิเทศติดตาม ประเมินผล ซึ่งทำให้การบริหารงานในวิชาการภายในสถานศึกษามีความสัมพันธ์ ในการ จัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญรูปแบบ หนึ่ง โดยมีสาระสำคัญหลักคือ การเพิ่มหรือให้ความสำคัญกับบทบาทของผู้เรียนให้เป็นผู้ ลงมือทำ ลงมือปฏิบัติ ด้วยตนเอง แล้วจึงสะท้อนความคิดในสิ่งที่ทำเพื่อให้เกิดองค์ความรู้

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าว ผู้วิจัยต้องการ พัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้าน โพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อทราบแนวทางและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยมีกระบวนการพัฒนาบุคลากร ดังนี้ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูโรงเรียนต้นแบบ การดำเนินการพัฒนาแหล่ง เรียนรู้ในโรงเรียน การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยใช้แหล่งเรียนรู้ และการนิเทศภายใน เพื่อติดตามผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้ มากมายหลายประเภท จึงต้องจัดการบริหารการจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน เพื่อให้ นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ตามความต้องการ ความสนใจ และความถนัด มีการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning มีการใช้แหล่งเรียนรู้ในการเรียน ที่เน้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับการ เรียนการสอน กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิด ขั้นสูง กล่าวไว้ว่าเป็นวิธีการสอนซึ่งตั้งอยู่บนหลักการที่ว่าผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ดีที่สุด

ด้วยการสร้างประสบการณ์และแก้ปัญหาในโลกแห่งความเป็นจริง ผู้เรียนสามารถเลือก
สิ่งที่เรียนรู้ได้โดยครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก และคอยให้คำแนะนำ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ซึ่งการศึกษาครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) โดยประยุกต์ใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research : PAOR) ตามแนวคิดของ Kemmis & McTaggart เป็นการศึกษาวิจัยที่จำเป็นต้องอาศัย ผู้มีส่วนร่วมในการทำงาน ด้วยวิธีการดำเนินการวิจัยตามลำดับดังต่อไปนี้

1. กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย
2. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล
 - 3.1 ประเภทของเครื่องมือ
 - 3.2 วิธีการสร้างและการหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเป็นการทำงานระหว่างผู้วิจัยและผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ปีการศึกษา 2565 ซึ่งกลุ่มเป้าหมายและวิธีการได้มา ดังนี้

1. กลุ่มผู้วิจัย จำนวน 9 คน ประกอบด้วย
 - 1.1 ผู้วิจัย จำนวน 1 คน
 - 1.2 ครูประจำชั้น อนุบาล 2 - ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 6 คน

- 1.3 ครูธุรการ จำนวน 1 คน
- 1.4 นักการภารโรง จำนวน 1 คน
2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 69 คน ประกอบด้วย
 - 2.1 คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 9 คน
 - 2.2 ตัวแทนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 – ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระดับ ชั้นละ 10 คนรวม 40 คน เนื่องจากเป็นระดับชั้นที่มีวุฒิภาวะพอที่จะร่วมกิจกรรมได้
 - 2.3 ตัวแทนชุมชนคัดเลือกจากบุคคลที่เป็นผู้นำชุมชน จำนวน 10 คน
 - 2.4 ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 10 คน
3. วิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องแหล่งเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning จำนวน 1 คน
4. ผู้นิเทศ จำนวน 1 คน ซึ่งเป็นผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) โดยประยุกต์ใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research : PAOR) ตามแนวคิดของ Kemmis & McTaggart (1988, p. 10 อ้างถึงใน องอาจ นัยพัฒน์, 2554, หน้า 301-303) มาเป็นแนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ในโรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 วงรอบ แต่ละวงรอบประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการวางแผน (Planning) ดำเนินการ ดังนี้

1. ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยร่วมกันวิเคราะห์สภาพและปัญหาเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านโพนไผ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 โดยใช้วิธีดำเนินงาน ดังนี้
 - 1.1 ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยศึกษาวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ได้แก่ แผนปฏิบัติการประจำปี 2565 รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) ปีการศึกษา 2564

1.2 ผู้วิจัย สัมภาษณ์ครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 โดยใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับสภาพและปัญหาแหล่งเรียนรู้

1.3 ผู้วิจัย สัมภาษณ์คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับเกี่ยวกับสภาพและปัญหาแหล่งเรียนรู้

1.4 ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยสัมภาษณ์ตัวแทนของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 – ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และคณะกรรมการสภานักเรียนโรงเรียนบ้านโพนไผ่ โดยใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับเกี่ยวกับสภาพและปัญหาแหล่งเรียนรู้

1.5 ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยสัมภาษณ์ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียนโดยใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับสภาพและปัญหาแหล่งเรียนรู้

2. ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยร่วมกันกำหนดประเด็นปัญหาที่ต้องการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

3. ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยประชุมคณะครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนบ้านโพนไผ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 เพื่อวางแผนปฏิบัติการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning และชี้แจงทำความเข้าใจกับผู้ร่วมวิจัยถึงบทบาทหน้าที่ผู้ร่วมวิจัยในการทำงานร่วมกันตามแนวทางและกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยร่วมกันดำเนินการในเรื่อง ต่อไปนี้

3.1 ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยกำหนดกระบวนการ ที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 โดยกำหนดแหล่งเรียนรู้ที่ต้องการพัฒนาให้สนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning มีการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่รับผิดชอบโครงการ เพื่อดำเนินการในลำดับต่อไป

3.2 ผู้รับผิดชอบโครงการที่กำหนดไว้ ร่วมกันจัดทำรายละเอียดของแหล่งเรียนรู้ เช่น ชื้อโครงการ วัตถุประสงค์ เครื่องมือ แหล่งข้อมูล ผู้รับผิดชอบโครงการ ระยะเวลาในการปฏิบัติกิจกรรม การติดตามและประเมินผล และกำหนดการปฏิบัติงานที่ชัดเจน

4. ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยดำเนินงานช่วยกันจัดทำโครงการและแผนปฏิบัติงานในการวิจัย การดำเนินการจัดการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และมีการกำหนดระบบติดตามและประเมินผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ได้แก่ การกำหนดตัวชี้วัดผลสำเร็จของการพัฒนารูปแบบการติดตามและประเมินผล บทบาทผู้เกี่ยวข้อง ระยะเวลาในการติดตามและประเมินผลตามมติของที่ประชุม

5. ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยเสนอโครงการและแผนปฏิบัติงานในการวิจัยต่อผู้อำนวยการโรงเรียน เพื่อขออนุมัติดำเนินการและออกคำสั่งเพื่อแต่งตั้งผู้รับผิดชอบกิจกรรมต่าง ๆ

6. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้เสนอต่อที่คณะกรรมการปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของการดำเนินงานตามขั้นตอนต่าง ๆ และนำไปแก้ไขปรับปรุงให้มีความถูกต้องสมบูรณ์ กำหนดแผนปฏิบัติการ โดยกลุ่มผู้ร่วมวิจัยร่วมกันพิจารณาวางแผนปฏิบัติการเพื่อดำเนินงาน ดังตาราง 7

ตาราง 7 แผนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ขั้นการวางแผน (Planning)

ขั้นตอน	วัตถุประสงค์/ เป้าหมาย	ระยะเวลา	วิธีการเก็บ ข้อมูล	เครื่องมือการ เก็บข้อมูล
ขั้นการวางแผน				
1. การศึกษาวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน	- เพื่อให้ทราบข้อมูลปัจจุบัน	จันทร์ที่ 7 พฤศจิกายน 2565 -	- รวบรวมเอกสาร ร่องรอยที่เกี่ยวข้อง	- บันทึกการสรุปผลข้อมูล
2. การสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง	- เพื่อให้ทราบข้อมูลของสภาพและปัญหาเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้	พฤหัสบดีที่ 1 ธันวาคม 2565	- สัมภาษณ์	- แบบสัมภาษณ์

ตาราง 7 (ต่อ)

ขั้นตอน	วัตถุประสงค์/ เป้าหมาย	ระยะเวลา	วิธีการเก็บ ข้อมูล	เครื่องมือการ เก็บข้อมูล
3. กำหนดประเด็น ปัญหาที่ต้องการ พัฒนาแหล่งเรียนรู้ เพื่อสนับสนุนการ จัดการเรียนรู้ Active Learning	- เพื่อให้ได้ประเด็น ปัญหาและสถานที่ ที่ต้องการแก้ไข เกี่ยวกับแหล่ง เรียนรู้		- การ สรุปผล การประชุม	- สรุปผลการ ประชุม
4. กำหนด กระบวนการและ วิธีการดำเนินงาน พัฒนาแหล่งเรียนรู้ เพื่อสนับสนุนการ จัดการเรียนรู้	- เพื่อให้ทราบ รายละเอียดในการ ดำเนินงานพัฒนา แหล่งเรียนรู้		- การ สรุปผล การประชุม	- สรุปผลการ ประชุม
5. จัดทำโครงการ และแผนปฏิบัติงาน ในการดำเนินการ จัดการกำหนด กระบวนการและ วิธีการดำเนินงาน พัฒนาแหล่งเรียนรู้ เพื่อสนับสนุน การจัดการเรียนรู้ Active Learning	- เพื่อเป็นแนวทาง ในการพัฒนา แหล่งเรียนรู้	จันทร์ที่ 7 พฤศจิกายน 2565 – พฤหัสบดีที่ 1 ธันวาคม 2565	- โครงการ และแผน ปฏิบัติงาน	- สรุปผลการ ประชุม
6. เสนอโครงการ ต่อผู้อำนวยการ โรงเรียน และนำเสนอที่ ปรึกษาวิทยานิพนธ์	- เพื่อให้ได้ โครงการและ แผนปฏิบัติการ		- การประชุม	- สรุปผลการ ประชุม

ขั้นที่ 2 การปฏิบัติการ (Action) ดำเนินการ ดังนี้

2.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาและบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้โดยมีวิทยากร ให้ความรู้และสร้างความตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์รวมทั้งการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพแก่ครูผู้รับผิดชอบแหล่งเรียนรู้ อันเป็นการกระตุ้นให้เห็นความสำคัญและความมุ่งมั่นในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ รวมทั้งการนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้ในการสนับสนุนการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

2.2 การศึกษาดูงาน โดยผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยศึกษาดูงานโรงเรียนตัวอย่าง โดยเป็นการศึกษาดูงานนอกสถานศึกษาซึ่งเป็นโรงเรียนที่บริหารจัดการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ได้ดี ที่ประชุมมีมติให้ศึกษาดูงานการพัฒนาแหล่งเรียนรู้จากโรงเรียนเป็นโรงเรียนประถมศึกษาและเป็นโรงเรียนที่มีระบบบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้และการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพจัดประชุมเชิงปฏิบัติการผู้ร่วมวิจัยมีความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ หลักการ จุดมุ่งหมาย เพื่อให้ทราบหลักการเขียนโครงการ การเขียนแผนพัฒนา การนิเทศ การติดตาม การรายงานผล

2.3 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน โดยผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย ดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน เป็นการนำความรู้และประสบการณ์ทั้งจากการประชุมเชิงปฏิบัติการและการศึกษาดูงานจากโรงเรียนตัวอย่างและนำเอาแนวทางมาพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยครูผู้รับผิดชอบแหล่งเรียนรู้นั้น ๆ ให้สามารถนำไปใช้ได้มีประสิทธิภาพ

2.4 การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยใช้แหล่งเรียนรู้ โดยผู้วิจัยและครูในโรงเรียน ทั้ง 7 คน ทำการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ Active Learning เพื่อเตรียมการสอนอย่างมีระบบมีการวิเคราะห์ หลักสูตร วิเคราะห์นักเรียน และกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง กำหนดการเรียนรู้ตามเนื้อหาสาระ โดยมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ Active Learning เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ กำหนดสื่อและใช้แหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมกับแผนการจัดการเรียนรู้

2.5 การนิเทศภายใน โดยเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันของผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบแหล่งเรียนรู้ เพื่อพัฒนางานในหน้าที่ที่รับผิดชอบ เป็นการรวมพลังเพื่อสร้างสรรค์ให้แต่ละคนปฏิบัติงานในลักษณะต่างคนต่างทำ เป็นการนิเทศเพื่อให้คำแนะนำแก่ครูผู้รับผิดชอบแหล่งเรียนรู้ ผู้นิเทศ คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน และหัวหน้าฝ่ายวิชาการ

จุดประสงค์ของการนิเทศเพื่อนำผลการนิเทศไปปรับปรุงพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ตนเอง
รับผิดชอบให้ดียิ่งขึ้น รายละเอียดชั้นที่ 2 การปฏิบัติการ (Action) ดังตาราง 8

ตาราง 8 แผนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning
โรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร
เขต 2 ชั้นการปฏิบัติการ (Action)

ขั้นตอน	วัตถุประสงค์/ เป้าหมาย	ระยะเวลา	วิธีการเก็บข้อมูล	เครื่องมือ การเก็บข้อมูล
ชั้นการปฏิบัติการ				
1. การประชุม เชิงปฏิบัติการ	- เพื่อให้ผู้ร่วมวิจัย ตระหนักและเห็น ความสำคัญของ แหล่งเรียนรู้	ศุกร์ที่ 2 ธันวาคม 2565	- ความพึงพอใจ ของผู้ร่วม ประชุมเชิง ปฏิบัติการ	-แบบประเมิน ความพึงพอใจ ของผู้ร่วมประชุม เชิงปฏิบัติการ
2. การศึกษา ดูงาน	- เพื่อให้ผู้ร่วมวิจัย ได้ศึกษาแหล่งเรียนรู้ ที่เป็นต้นแบบเพื่อเป็น แนวทางในการ พัฒนา	อังคารที่ 6 ธันวาคม 2565	- ความพึงพอใจ ของผู้ร่วมวิจัย หลังการศึกษา ดูงาน	- แบบประเมิน ความพึงพอใจ การศึกษาดูงาน
3. การพัฒนา แหล่งเรียนรู้	- ผู้ร่วมวิจัยร่วมกัน พัฒนาแหล่งเรียนรู้ เพื่อสนับสนุน การจัดการเรียนรู้ Active Learning ที่ได้รับมอบหมาย	อังคารที่ 13 ธันวาคม 2565 – พุธที่ 1 กุมภาพันธ์ 2566	- สังเกต พฤติกรรมของ ผู้ร่วมวิจัยในการ เข้าร่วมกิจกรรม -ประเมินความ พึงพอใจของ นักเรียน -ประเมินผล การพัฒนาแหล่ง เรียนรู้ของผู้ร่วม วิจัย	- แบบประเมิน ความพึงพอใจ ของนักเรียนที่ใช้ บริการ (ก่อน-หลัง) -แบบสังเกต พฤติกรรม -แบบประเมินผล การพัฒนาแหล่ง เรียนรู้ของผู้ร่วม วิจัย

ตาราง 8 (ต่อ)

ขั้นตอน	วัตถุประสงค์/ เป้าหมาย	ระยะเวลา	วิธีการเก็บ ข้อมูล	เครื่องมือการ เก็บข้อมูล
ชั้นปฏิบัติการ				
4.การพัฒนาการ จัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยใช้แหล่งเรียนรู้	- โดยผู้วิจัยและครูใน โรงเรียน ทั้ง 7 คน ทำการเขียน แผนการจัดการ เรียนรู้ Active Learning	อังคารที่ 13 ธันวาคม 2565 – พุธที่ 1 กุมภาพันธ์ 2566	- ผู้บริหาร สถานศึกษา เป็นผู้ประเมิน แผนการ จัดการเรียนรู้	- แบบประเมิน แผนการ จัดการเรียนรู้ Active Learning
4. การนิเทศภายใน	- เพื่อให้การ สนับสนุนพัฒนา แหล่งเรียนรู้ เพื่อสนับสนุน การจัดการเรียนรู้ Active Learning		- การนิเทศ ติดตามการ พัฒนาแหล่ง เรียนรู้เพื่อ สนับสนุนการ จัดการเรียนรู้	- แบบบันทึก การนิเทศ

ขั้นที่ 3 ชั้นการสังเกตการณ์ (Observation) ดำเนินการ ดังนี้

ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลตามในแต่ละแนวทางการพัฒนา

โดยใช้เครื่องมือที่พัฒนาขึ้น ดังตาราง 9

ตาราง 9 แผนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning
โรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร
เขต 2 ชั้นการสังเกตการณ์ (Observation)

ขั้นตอน	วัตถุประสงค์/ เป้าหมาย	ระยะเวลา	วิธีการ เก็บข้อมูล	เครื่องมือการ เก็บข้อมูล
ชั้นการสังเกตการณ์				
1. การประชุม เชิงปฏิบัติการ	1. เพื่อศึกษาความ พึงพอใจที่มีต่อการ ประชุมเชิงปฏิบัติการ 2. เพื่อประเมินผล พฤติกรรมผู้เข้าร่วม การประชุมเชิงปฏิบัติการ	ศุกร์ที่ 2 ธันวาคม 2565	- การสังเกต พฤติกรรม แบบสอบถาม - ความพึงพอใจ ที่มีต่อการ ประชุมเชิง ปฏิบัติการ	- แบบสังเกต พฤติกรรม - แบบสอบถาม ความพึงพอใจ ของผู้ร่วมประชุม เชิงปฏิบัติการ
2. การศึกษา ดูงาน	เพื่อเปิดโลกทัศน์ ได้รับ ความรู้ ได้สัมผัสกับแหล่ง เรียนรู้โรงเรียนตัวอย่าง และแลกเปลี่ยนมุมมอง	อังคารที่ 6 ธันวาคม 2565	- สัมภาษณ์ การศึกษาดูงาน ของผู้ร่วมวิจัย	แบบสอบถาม ความพึงพอใจ การศึกษาดูงาน
3. การพัฒนา แหล่งเรียนรู้	- เป็นกระบวนการ ดำเนินการพัฒนาแหล่ง เรียนรู้เพื่อสนับสนุน การจัดการเรียนรู้ Active Learning	อังคารที่ 13 ธันวาคม 2565 - พุธที่ 1 กุมภาพันธ์ 2566	- ประเมินความ พึงพอใจของ นักเรียน - สังเกต - ประเมินผล การพัฒนา แหล่งเรียนรู้	- แบบประเมิน ความพึงพอใจ ของนักเรียน ที่ใช้บริการ (ก่อน-หลัง) - แบบสังเกต พฤติกรรม - แบบประเมิน ผลการพัฒนา แหล่งเรียนรู้

ตาราง 9 (ต่อ)

ขั้นตอน	วัตถุประสงค์/ เป้าหมาย	ระยะเวลา	วิธีการเก็บ ข้อมูล	เครื่องมือการ เก็บข้อมูล
4. การ พัฒนาการ จัดการเรียนรู้ แบบ Active Learning โดย ใช้แหล่งเรียนรู้	- เพื่อให้ครูในโรงเรียน ทั้ง 7 คน ทำการเขียน แผนการจัดการเรียนรู้ Active Learning โดยใช้ แหล่งเรียนรู้	อังคารที่ 13 ธันวาคม 2565 – พุธที่ 1 กุมภาพันธ์ 2566	-ผู้บริหาร สถานศึกษา เป็นผู้ประเมิน แผนการจัดการ เรียนรู้	-แบบประเมิน แผนการจัดการ เรียนรู้ Active Learning
5. การนิเทศ ภายใน	- เพื่อติดตามผลการ พัฒนาแหล่งเรียนรู้ เพื่อสนับสนุนการจัดการ เรียนรู้ Active Learning	พุธที่ 1 กุมภาพันธ์ 2566	-สังเกตการณ์ ดำเนินการ จัดการพัฒนา แหล่งเรียนรู้	- แบบบันทึก การนิเทศ

ขั้นที่ 4 ขั้นการสะท้อนกลับ (Reflection) ดำเนินการ ดังนี้

จากการดำเนินการการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ในโรงเรียนบ้านโพธิ์ไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 จนปรากฏผลแล้วได้ดำเนินการสะท้อนกลับการดำเนินงานสิ่งที่เปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาขึ้นหลังจากพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยได้ดำเนินการ ดังนี้

- 1.1 การปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ของโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ในโรงเรียนตามแผนปฏิบัติการในขั้นที่ 1
- 1.2 การติดตามและประเมินผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ดำเนินการพัฒนาในขั้นที่ 2 พร้อมกับส่งผลสะท้อนกลับเพื่อปรับปรุงแก้ไข
- 1.3 ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง

การทำงานทั้ง 3 ส่วน มีลักษณะผสมผสานเป็นวงจรตามกระบวนการวิจัยปฏิบัติการ PAOR นั่นคือ Planning (ขั้นการวางแผน) Action (ขั้นการปฏิบัติการ) Observation (ขั้นการสังเกตการณ์) และ Reflection (ขั้นการสะท้อนกลับ)

ซึ่งในขั้นการสะท้อนกลับการปฏิบัติให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนาให้ดีขึ้นและขั้นตอนนี้จะประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่

1. นำแผนปฏิบัติการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามแผนที่วางไว้ มาปฏิบัติจริง
2. ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลระหว่างการปฏิบัติงาน และให้ข้อมูลย้อนกลับ เพื่อประกอบการพิจารณาวางแผนปรับปรุงการแก้ไขงาน หรือพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นโดยการติดตามและการประเมินผล
3. วางแผนปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนางาน ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง ตามแผนที่วางไว้ ถ้ามีปัญหาหรืออุปสรรคในการดำเนินงาน จะบันทึกข้อเสนอแนะ และแนวทางการแก้ไขปัญหาเพื่อให้ได้รับการพัฒนาในโอกาสต่อไปในทิศทางที่ต้องการ หลังจากดำเนินการในขั้นตอนต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้อธิบาย คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของแผนการดำเนินงาน ตามขั้นตอนต่าง ๆ และแก้ไขปรับปรุงในส่วนที่บกพร่องให้มีความสมบูรณ์ถูกต้อง ดังตาราง 10

ตาราง 10 แผนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไฟ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 2 ขั้นการสะท้อนกลับ (Reflection)

ขั้นตอน	วัตถุประสงค์/ เป้าหมาย	ระยะเวลา	วิธีการเก็บ ข้อมูล	เครื่องมือการ เก็บข้อมูล
การสะท้อนกลับ				
1. วิเคราะห์ผลจากการสังเกตการณ์ในแต่ละแนวทางการพัฒนา ทั้งจากการประชุมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ	- เพื่อเป็นข้อมูลในการติดตามผลการปฏิบัติงาน - เพื่อเป็นข้อมูลประกอบในการติดตามผล การปฏิบัติงาน	(วงรอบที่ 2) พฤษภาคมที่ 2 กุมภาพันธ์ 2566 - พฤษภาคมที่ 1 มีนาคม 2566	-เครื่องมือทุกประเภทในชั้นการสังเกตการณ์ -แบบสอบถาม ความพึงพอใจของกลุ่มผู้วิจัย และกลุ่มผู้ให้ข้อมูล	- แบบสังเกตพฤติกรรม -แบบประเมินความพึงพอใจของผู้ร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ -แบบสอบถามความพึงพอใจ การศึกษาดูงาน

ตาราง 10 (ต่อ)

ขั้นตอน	วัตถุประสงค์/ เป้าหมาย	ระยะเวลา	วิธีการเก็บ ข้อมูล	เครื่องมือการ เก็บข้อมูล
Active Learning โดยใช้แหล่งเรียนรู้ และการนิเทศภายใน				- แบบ สัมภาษณ์ -แบบสังเกต พฤติกรรม - แบบบันทึก การนิเทศ
2. วิเคราะห์ความ พึงพอใจของกลุ่ม ผู้วิจัยและกลุ่ม ผู้ให้ข้อมูล	- เพื่อเป็นข้อมูล ในการติดตามผล การปฏิบัติงาน - เพื่อเป็นข้อมูล ประกอบในการ ติดตามผล การปฏิบัติงาน	(วงรอบที่ 2) พฤษภาคมที่ 2 กุมภาพันธ์ 2566 - พฤษภาคมที่ 1 มีนาคม 2566	-เครื่องมือ ทุกประเภท ในชั้นการ สังเกตการณ์ -แบบสอบถาม ความพึงพอใจ ของกลุ่มผู้วิจัย และกลุ่มผู้ให้ ข้อมูล	-แบบประเมิน ความพึงพอใจ ของนักเรียน ที่ใช้บริการ -แบบประเมิน ผลของผู้ร่วม วิจัย -แบบประเมิน แผนการจัดการ เรียนรู้ Active Learning
3. สรุปรายงานผล การดำเนินงาน พัฒนาแหล่งเรียนรู้ เพื่อสนับสนุนการ จัดการเรียนรู้แบบ Active Learning				

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม พัฒนาแหล่งเรียนรู้ เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพธิ์ไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 มีลักษณะและรายละเอียด ดังนี้

1. ประเภทของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มี 4 ประเภท ดังนี้

1.1 แบบสัมภาษณ์ จำนวน 1 ฉบับ ประกอบด้วย

1.1.1 ฉบับที่ 1 แบบสัมภาษณ์สภาพและปัญหาในการจัดแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning

- 1.2 แบบบันทึก มีจำนวน 2 ฉบับ ประกอบด้วย
 - 1.2.1 ฉบับที่ 1 แบบบันทึกการประชุมครู
 - 1.2.2 ฉบับที่ 2 แบบบันทึกการนิเทศภายใน
- 1.3 แบบสังเกต มีจำนวน 1 ฉบับ ใช้สำหรับสังเกตพฤติกรรมผู้ร่วมวิจัยในระหว่างการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
- 1.4 แบบสอบถาม มีจำนวน 5 ฉบับ ประกอบด้วย
 - 1.4.1 ฉบับที่ 1 แบบประเมินการศึกษาดูงาน
 - 1.4.2 ฉบับที่ 2 แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ
 - 1.4.3 ฉบับที่ 3 แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
 - 1.4.4 ฉบับที่ 4 แบบประเมินผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
 - 1.4.5 ฉบับที่ 5 แบบประเมินแบบประเมินผลแผนการจัดการเรียนรู้ Active Learning

โดยแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยให้คะแนน 5, 4, 3, 2, 1 ตามความคิดเห็นของผู้ประเมินว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, หน้า 121)

ความพึงพอใจมากที่สุด	มีค่าเท่ากับ 5 คะแนน
ความพึงพอใจมาก	มีค่าเท่ากับ 4 คะแนน
ความพึงพอใจปานกลาง	มีค่าเท่ากับ 3 คะแนน
ความพึงพอใจน้อย	มีค่าเท่ากับ 2 คะแนน
ความพึงพอใจน้อยที่สุด	มีค่าเท่ากับ 1 คะแนน

2. วิธีสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์ วิธีการสร้างและหาคุณภาพแบบสัมภาษณ์ มีขั้นตอนดังนี้
 - 1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

1.2 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์จากเอกสาร ตำรา ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเครื่องมือสำหรับการประเมินผล เพื่อการนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลได้อย่างถูกต้อง และกำหนดกรอบการสัมภาษณ์ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับกรอบการวิจัย

1.3 สร้างแบบสัมภาษณ์ตามกรอบแล้วนำเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจพิจารณาความสอดคล้องพร้อมให้คำแนะนำ

1.4 ปรับปรุงแก้ไขตามที่คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เสนอแนะแล้วนำไปตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ซึ่งมีรายชื่อดังนี้

1.4.1 รองศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย ไพใหญ่ อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต และหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร

1.4.2 รองศาสตราจารย์ ดร.สายันต์ บุญใบ อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต และหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร

1.4.3 ดร.สนธยา หลัทอง คีษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

1.4.4 ดร.วชิราวุธ ปานพรม ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านกลาง “ผดุงราษฎร์วิทยา” วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

1.4.5 ดร.รัชฎาพร งามยงูธร ครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลเต่างอย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

1.5 ปรับปรุงแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ แล้วนำเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง เพื่อจัดพิมพ์และใช้แบบสัมภาษณ์ต่อไป

1.6 หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency : IOC) โดยคัดเลือกข้อความที่มีค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 พบว่าแบบสัมภาษณ์ มีค่า IOC เท่ากับ 1.00

2. แบบบันทึก วิธีการสร้างและหาคุณภาพแบบบันทึก มีขั้นตอน ดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

2.2 ศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบจากเอกสาร ตำรา ที่เกี่ยวข้องกับ การพัฒนาเครื่องมือสำหรับการประเมินผล เพื่อการนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลได้อย่าง ถูกต้อง และกำหนดกรอบการบันทึกที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับกรอบการวิจัย

2.3 สร้างแบบบันทึกตามกรอบแล้วนำเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจพิจารณาความสอดคล้องพร้อมให้คำเสนอแนะ

2.4 ปรับปรุงแก้ไขตามที่คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เสนอแนะแล้วนำไปตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน (ผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม) ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

2.5 ปรับปรุงแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ แล้วนำเสนอ คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง เพื่อจัดพิมพ์ และใช้แบบสอบถามต่อไป

2.6 หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency : IOC) โดยคัดเลือกข้อความที่มีค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 พบว่า แบบบันทึก มีค่า IOC เท่ากับ 1.00

3. แบบสังเกต วิธีการสร้างและหาคุณภาพแบบสังเกต มีขั้นตอน ดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

3.2 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสังเกตจากเอกสาร ตำรา ที่เกี่ยวข้องกับ การพัฒนาเครื่องมือสำหรับการประเมินผล เพื่อการนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลได้อย่าง ถูกต้อง และกำหนดกรอบการสังเกตที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับกรอบการวิจัย

3.3 สร้างแบบสังเกตตามกรอบแล้วนำเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจพิจารณาความสอดคล้องพร้อมให้คำเสนอแนะ

3.4 ปรับปรุงแก้ไขตามที่คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เสนอแนะแล้วนำไปตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม จำนวน 5 คน โดยเป็นผู้ที่มีความรู้และเชี่ยวชาญในด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

3.5 ปรับปรุงแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ แล้วนำเสนอ คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง เพื่อจัดพิมพ์ และใช้แบบสังเกตต่อไป

3.6 หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency: IOC) โดยคัดเลือกข้อความที่มีค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 พบว่า แบบสังเกต มีค่า IOC เท่ากับ 1.00

4. แบบสอบถาม วิธีการสร้างและหาคุณภาพแบบสอบถาม มีขั้นตอน ดังนี้

4.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

4.2 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามจากเอกสาร ตำรา ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเครื่องมือสำหรับการประเมินผล เพื่อการนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลได้อย่างถูกต้อง และกำหนดกรอบการสอบถามที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับกรอบการวิจัย

4.3 สร้างแบบสอบถามตามกรอบแล้วนำเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจพิจารณาความสอดคล้องพร้อมให้คำแนะนำ

4.4 ปรับปรุงแก้ไขตามที่คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เสนอแนะแล้วนำไปตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน (ผู้เชี่ยวชาญชุดเดียวกับแบบสังเกต) ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

4.5 ปรับปรุงแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ แล้วนำเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง เพื่อจัดพิมพ์ และใช้แบบสอบถามต่อไป

4.6 หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency : IOC) โดยคัดเลือกข้อความที่มีค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 พบว่า แบบสอบถามทุกฉบับ มีค่า IOC เท่ากับ 1.00

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูล ก่อนการดำเนินการ ระหว่างการดำเนินการพัฒนาและหลังการดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยใช้โดยใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ตามแนวคิดของ Kemmis and McTaggart (1988, p. 11, อ้างถึงใน องอาจ นัยพัฒน์, 2554, หน้า 301-303) ประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติการ การสังเกตการณ์ และการสะท้อนกลับ โดยการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ขั้นการวางแผน (Planning) ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยร่วมกันวิเคราะห์สภาพและปัญหาเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ในโรงเรียนบ้านโพนไผ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 และสัมภาษณ์ผู้ร่วมวิจัยเกี่ยวกับสภาพและปัญหาในการจัดแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning
2. ขั้นการปฏิบัติการ (Action) มีแนวทางในการพัฒนา 5 แนวทาง ได้แก่ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยใช้แหล่งเรียนรู้และการนิเทศภายใน
3. ขั้นการสังเกตการณ์ (Observation) ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลตามในแต่ละแนวทางพัฒนาโดยใช้เครื่องมือที่พัฒนาขึ้น
4. ขั้นการสะท้อนกลับ (Reflection) สะท้อนผลตามแต่ละแนวทางในการพัฒนา และสอบถามความพึงพอใจของผู้ร่วมวิจัยและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยและกลุ่มผู้ร่วมวิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยดำเนินการ ดังนี้

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ข้อมูลที่ได้จากการทำการทำแบบประเมินแบบสอบถาม ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การสังเกต การสอบถาม การบันทึก ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ดังนี้
 - 2.1 นำข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละแล้วนำเสนอในรูปตารางและพรรณนาเป็นความเรียงเพื่อวางแผนและกำหนดขั้นตอนการดำเนินการรวมทั้งเป็นแนวทางในการเสนอแนะผลการวิจัย
 - 2.2 ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตและแบบบันทึก วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปตารางและพรรณนาเป็นความเรียง
 - 2.3 ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์โดยใช้สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละความก้าวหน้า เสนอในรูปตารางและพรรณนาเป็นความเรียง

2.4 ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ร่วมวิจัยได้ทำการวิเคราะห์โดยใช้สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละความก้าวหน้า นำเสนอในรูปแบบความเรียง

2.5 นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ ถูกต้องและกำหนดน้ำหนักคะแนน แปลผลข้อมูลจากแบบสอบถามเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ดังนี้

(บุญชม ศรีสะอาด, 2560, หน้า 121)

4.51 – 5.00 สภาพการจัดแหล่งเรียนรู้ / ปัญหาการจัดแหล่งเรียนรู้ / ความพึงพอใจที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 – 4.50 สภาพการจัดแหล่งเรียนรู้ / ปัญหาการจัดแหล่งเรียนรู้ / ความพึงพอใจที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก

2.51 – 3.50 สภาพการจัดแหล่งเรียนรู้ / ปัญหาการจัดแหล่งเรียนรู้ / ความพึงพอใจที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ อยู่ในระดับปานกลาง

1.51 – 2.50 สภาพการจัดแหล่งเรียนรู้ / ปัญหาการจัดแหล่งเรียนรู้ / ความพึงพอใจที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ อยู่ในระดับน้อย

1.00 – 1.50 สภาพการจัดแหล่งเรียนรู้ / ปัญหาการจัดแหล่งเรียนรู้ / ความพึงพอใจที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติพื้นฐาน มีดังนี้

1. ร้อยละ (Percentage)
2. ค่าเฉลี่ย (Mean: \bar{X})
3. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.)
4. ร้อยละความก้าวหน้า

การหาร้อยละความก้าวหน้าเปรียบเทียบผลการประเมินในวงรอบที่ 1 และวงรอบที่ 2 (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2553, หน้า 78) ใช้สูตรดังนี้

- 1) หาร้อยละความก้าวหน้าของคะแนนเฉลี่ย

$$\text{ร้อยละความก้าวหน้า} = \frac{\bar{X}_2 - \bar{X}_1}{\text{คะแนนเต็ม}} \times 100$$

เมื่อ \bar{X}_1 แทน คะแนนประเมินผลก่อนการพัฒนา

\bar{X}_2 แทน คะแนนประเมินผลหลังการพัฒนา

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 2 โดยใช้การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เป็นการทำงานร่วมกันระหว่าง ผู้วิจัยกับผู้ร่วมวิจัย ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินงาน 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 ขั้นการวางแผน (Planning) ขั้นตอนที่ 2 ขั้นการปฏิบัติการ (Action) ขั้นตอนที่ 3 ขั้นการสังเกตการณ์ (Observation) และขั้นตอนที่ 4 ขั้นการสะท้อนกลับ (Reflection) ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวม ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสภาพและปัญหาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการ เรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา สกลนคร เขต 2 โดยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) ตามความมุ่งหมายของการวิจัย ผลการศึกษา มีดังนี้

การดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 1

ขั้นที่ 1 ขั้นวางแผน (Planning)

ศึกษาสภาพและปัญหาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการ เรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา สกลนคร เขต 2

1. การศึกษาวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้ ในโรงเรียน โดยผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยทำการศึกษาเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับแหล่ง เรียนรู้ในโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วยแผนปฏิบัติการโรงเรียนบ้านโพนไผ่ ประจำปีการศึกษา 2565 ผลการวิเคราะห์เอกสาร ปรากฏดังนี้

1.1 แผนปฏิบัติการโรงเรียนประจำปีการศึกษา 2565 โรงเรียน ได้จัดทำโครงการตามแผนงบประมาณ เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติงานจากแผนปฏิบัติการ

โรงเรียนประจำปี พ.ศ. 2565 มีโครงการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ดังตาราง 11

ตาราง 11 โครงการแผนปฏิบัติการโรงเรียนบ้านโพธิ์โพธิ์ ปีการศึกษา 2565

ที่	โครงการ	ระยะเวลา	งบประมาณ	ผู้รับผิดชอบ
1	โครงการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน รอบด้าน	ตลอดปี การศึกษา	20,000	นางเมธิณี นันทราช
2	โครงการส่งเสริมกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียน	ตลอดปี การศึกษา	52,860	นางสาวสุวณีย์ พิมพ์พะวะ
3	โครงการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน	ตลอดปี การศึกษา	15,000	นางเมธิณี นันทราช
4	โครงการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	ตลอดปี การศึกษา	1,000	นางเมธิณี นันทราช
5	โครงการพัฒนาระบบประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา	ตลอดปี การศึกษา	500	นายชนเดช การุญ
6	โครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์	ตลอดปี การศึกษา	ถัวจ่ายจาก งบกิจกรรม พัฒนา ผู้เรียน	นางสาวสุวณีย์ พิมพ์พะวะ
7	โครงการศึกษาแหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น	ตลอดปี การศึกษา	ถัวจ่ายจาก งบกิจกรรม พัฒนา ผู้เรียน	นางเพียงจันทร์ นันทราช
8	โครงการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน	ตลอดปี การศึกษา	-	นางปิ่นอนงค์ อัคนิจ
9	โครงการส่งเสริมประสิทธิภาพ การปฏิบัติงานของบุคลากร	ตลอดปี การศึกษา	22,291	นายพรศักดิ์ อังกาสี
10	โครงการส่งเสริมประสิทธิภาพ การบริหารงานโรงเรียน	ตลอดปี การศึกษา	-	นายพรศักดิ์ อังกาสี

ตาราง 11 (ต่อ)

ที่	โครงการ	ระยะเวลา	งบประมาณ	ผู้รับผิดชอบ
12	โครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ และความปลอดภัยในสถานศึกษา	ตลอดปี การศึกษา	37,800	นางปิ่นอนงค์ อัคนิจ
13	โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ อาคาร สถานที่ และสิ่งแวดล้อมภายใน สถานศึกษา	ตลอดปี การศึกษา	115,289	นายธนเดช การุญ
14	โครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน	ตลอดปี การศึกษา	1,000	นางสาวยุธิดา โงนสี
15	โครงการสนับสนุนนโยบายหน่วยงาน ต้นสังกัด	ตลอดปี การศึกษา	5,000	นายพรศักดิ์ อังกาสี
รวม			273,740 บาท	

จากตาราง 11 พบว่าโรงเรียนมีการดำเนินงานงบประมาณโครงการตามแผนปฏิบัติการประจำปี ของโรงเรียนและตามงบประมาณที่ได้รับการจัดสรร และโครงการลำดับที่ 13 เป็นโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ อาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อมภายในสถานศึกษา เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้

1.2 ผลจากการวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้อง ปรากฏดังนี้

โรงเรียนมีแผนการพัฒนาและแผนยุทธศาสตร์ในการดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ตามบริบท ได้แก่ ห้องเรียน ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ สนามเด็กเล่น BBL สนามกีฬา และสวนพืชสมุนไพร ซึ่งแหล่งเรียนรู้เหล่านี้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่แล้ว แต่สภาพยังไม่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

คณะครูจึงร่วมประชุมปรึกษาหารือได้มติว่าควรปรับปรุงสภาพแวดล้อมในโรงเรียนตลอด เช่น ทาสีห้องหรืออาคาร จัดบอร์ดให้เป็นปัจจุบัน ซ่อมแซมวัสดุอุปกรณ์ที่มีให้สามารถจัดการเรียนรู้ให้ดีขึ้นก่อน แล้วจัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้นและส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือทุกภาคส่วน หลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางและบริบทของชุมชนเพื่อจัดการศึกษา

ให้ตรงกับความต้องการของผู้เรียนมากที่สุด พัฒนาการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ Active Learning และส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้าน โพนไผ่ ได้แก่ ห้องเรียน ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ สนามเด็กเล่น BBL สนามกีฬา และสวนพืชสมุนไพร ซึ่งแต่ละวิชาจะมีครูผู้รับผิดชอบ ซึ่งมีบางส่วนที่ยังต้อง เพิ่มเติมในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ จึงอยากให้ห้องเรียน ได้ตอบโจทย์การจัดการเรียนการสอน ห้องเรียนช่วยกระตุ้นให้เด็กได้เรียนรู้สามารถจดจำ เนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น และมีแหล่งเรียนรู้ให้คั่นคว้า ห้องสมุด เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สามารถหา ความรู้ได้ตลอดเวลา ดึงดูดความสนใจแก่ผู้เรียน ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์มีสื่อ ที่ทันสมัย ห้องเรียนมีความสะอาด สะดวกต่อการใช้งาน สนามเด็กเล่น BBL กระตุ้นให้ ผู้เรียนได้เรียนรู้พร้อมทั้งเล่นมี สนามเด็กเล่นที่หลากหลาย สนามกีฬาพร้อมใช้งาน ปรับปรุงให้ใหม่ยิ่งขึ้นมี เส้นสนามที่ชัดเจนพร้อมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และมีสวนพืชสมุนไพร ที่เป็นแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียนเป็นพื้นที่เรียนรู้ให้ความรู้และลงมือ ปฏิบัติ จากการ ประชุมครูเรื่องแผนดำเนินงานประมาณคณะครูได้เห็นร่วมกันจัดสรรงบประมาณการพัฒนา แหล่งเรียนรู้และอาคารสถานที่เพิ่มขึ้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับการพัฒนาเพื่อ มุ่งเน้นให้เกิดประโยชน์ต่อนักเรียนในโรงเรียน และให้ เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ซึ่งจะเกิดผลดีและได้พัฒนาผู้เรียนอย่างเต็มศักยภาพ ผู้วิจัยได้ทำการ สัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่ โดยใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเกี่ยวกับสภาพ และปัญหาการจัดแหล่งเรียนรู้และแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

2. การสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ผู้ร่วมวิจัย และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อให้ทราบข้อมูลของสภาพและปัญหาเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ ระหว่าง เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2565 แยกได้ ดังนี้

1.2.1 สภาพและปัญหาการจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านโพนไผ่ ด้านการดำเนินงาน

“... บุคลากรในโรงเรียนน้อย ดังนั้นจึงมีความจำเป็นจะต้อง จ้างบุคคลภายนอกช่วยเหลือ ทำให้ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานเพิ่มขึ้นไปอีก อีกประการ หนึ่งคือ หากมีความจำเป็นในการสร้างแหล่งเรียนรู้เช่น อาคาร, สำนักงาน ครูไม่มีความรู้

ในด้านการสร้าง, เขียนแบบเขียนแปลน จำเป็นต้องจ้างบุคลากรเพิ่ม จะทำให้มีปัญหา
ด้านงบประมาณเพิ่ม...”

(ชาญชัย อูระแสง, สัมภาษณ์, 23 พฤศจิกายน 2565)

“... ภาระหน้าที่ของครูมีมากเกินไปกว่าจัดการกับงานที่แทรก
เข้ามาก็ไม่เหลือพลังงานและความคิดสร้างสรรค์ในการจัดทำ จัดหาแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ
ที่จะช่วยพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน ...”

(สันติ สุราษฎร์, สัมภาษณ์, 23 พฤศจิกายน 2565)

“... แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคลมีไม่เพียงพอยังขาดการวางแผน
ในการทำงานผู้รับผิดชอบมีภาระงานอื่นขาดผู้ดูแลรับผิดชอบโดยตรง...”

(สรลีน ประเคนชัย, สัมภาษณ์, 23 พฤศจิกายน 2565)

“... โรงเรียนบ้านโพนไผ่มีการดำเนินงาน สร้างแหล่งเรียนรู้
ให้มีความหลากหลาย เพื่อให้นักเรียนได้รับประโยชน์มากที่สุด เช่น มีห้องคอมพิวเตอร์
เพื่อสืบค้น มีสนามเด็กเล่น มีห้องสมุดมีสนามกีฬาที่เป็นมาตรฐาน...”

(สีหน ใจกลาง, สัมภาษณ์, 23 พฤศจิกายน 2565)

“... มีแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนแต่ยังไม่หลากหลายเด็ก
ไม่มีโอกาสได้ศึกษาและเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนต้องไปศึกษาค้นคว้าภายนอก
โรงเรียนในชุมชน ทำให้เสียเวลาในการเดินทาง...”

(ถวิล ราชคำ, สัมภาษณ์, 23 พฤศจิกายน 2565)

ด้านงบประมาณ

“... งบประมาณจะเป็นปัญหาหลัก ปัญหาใหญ่สำหรับโรงเรียน
ขนาดเล็ก เพราะงบประมาณจากกระทรวงหรือ สพฐ. มีงบเป็นรายหัวนักเรียน ถ้านักเรียน
น้อยเท่ากับเงินน้อย งบไม่พอจำเป็นที่โรงเรียนจะต้องหางบประมาณเอง เช่น ผ่าป่า
ซึ่งเป็นผลสะท้อนเรื่อง ระบบการจัดการและพัฒนาโรงเรียนของกระทรวงฯหรือ สพฐ.
ว่ายังไม่เพียงพอ...”

(ชาญชัย อูระแสง, สัมภาษณ์, 23 พฤศจิกายน 2565)

“... งบประมาณไม่เพียงพอต่อการจัดทำสื่อที่มีคุณภาพและความคงทน
แข็งแรง ไม่ว่าจะเป็นด้านความสวยงาม สี สัน ขนาดของสื่อ การจัดหาอุปกรณ์ ต้องใช้
งบประมาณสูง....”

(คำจันทร์ แสนบุญมี, สัมภาษณ์, 23 พฤศจิกายน 2565)

“... งบประมาณไม่เพียงพอเนื่องจากเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก
ทำให้มีการจัดทำผ้าป่าการศึกษาขึ้นอยู่ทุกปี ...”

(สมยศ โยธายุท, สัมภาษณ์, 23 พฤศจิกายน 2565)

“... ด้านงบประมาณ โรงเรียนได้รับสนับสนุนจากทางชุมชน
และจากคุณครูที่เกษียณอายุราชการ ให้การสนับสนุนจัดซื้อ เครื่องเล่น สนามเด็กเล่น
และบางส่วนจากทางหน่วยงานราชการ.... ”

(สีทน ใจกลาง, สัมภาษณ์, 23 พฤศจิกายน 2565)

“... งบประมาณมีไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน,
ไม่เพียงพอในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ โรงเรียนได้ขอรับบริจาคจากชุมชนอยู่เสมอ ๆ.... ”

(ประนอม ภูวะกง, สัมภาษณ์, 23 พฤศจิกายน 2565)

“...งบประมาณส่วนมากที่ได้รับการจัดสรรให้พัฒนา
ห้องปฏิบัติการและแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนนั้นไม่เพียงพอต่อการพัฒนา ดังนั้นชุมชนจึงมี
ส่วนร่วมในการระดมทุนจัดหาทรัพยากร.... ”

(ปิ่นอนงค์ อัครนิจ, สัมภาษณ์, 24 พฤศจิกายน 2565)

“...งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากรัฐบาลเพื่อการพัฒนา
แหล่งเรียนรู้ไม่เพียงพอ ดังนั้นการระดมทรัพยากร จึงเป็นเรื่องที่ผู้บริหารและบุคลากร
ต้องเห็นความสำคัญและสามารถขอความร่วมมือกับชุมชนเพื่อระดมทรัพยากร
ทางการศึกษา ”

(ถวิล ราชคำ, สัมภาษณ์, 24 พฤศจิกายน 2565)

“...ผู้ปกครองนักเรียน ควรเข้ามารับรู้ปัญหา และร่วมกัน
ตระหนักถึงข้อจำกัดด้านงบประมาณและร่วมกันระดมทรัพยากรเพื่อการพัฒนา
แหล่งเรียนรู้ให้บุตรหลานในอนาคต ...”

(มานี ผลาจันทร์, สัมภาษณ์, 24 พฤศจิกายน 2565)

ด้านบุคลากร

“... หลายเรื่องไม่ใช่ความถนัดของครู แต่จำเป็นต้องทำ
เนื่องจากมีความจำเป็น ทำให้แหล่งเรียนรู้ที่ผลิตออกมาอาจจะยังไม่เหมาะหรือไม่ดีพอ
เนื่องจากต้องได้รับความรู้เพิ่มหรือควรจัดบุคลากรมาแนะนำหรือสร้างแหล่งเรียนรู้
ที่เหมาะสมให้โรงเรียนหรือบุคลากร...”

(ชาญชัย อุระแสง, สัมภาษณ์, 23 พฤศจิกายน 2565)

“... บุคลากรน้อย แต่หน้าที่เยอะ ทำให้ไม่สามารถพัฒนา
แหล่งเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่ มีงานด้านอื่นเข้ามาแทรก ทั้งงานสอนและงานที่รับผิดชอบ
ความสามารถ, ความรู้ของบุคลากร ด้านการจัดแหล่งเรียนรู้ยังมีน้อย ไม่รู้วิธีการทำ
ไม่มีแนวคิดใหม่ ๆ ในการจัดหาแหล่งเรียนรู้หรือจัดทำแหล่งเรียนรู้ที่น่าสนใจ...”

(คำจันทร์ แสนบุญมี, สัมภาษณ์, 23 พฤศจิกายน 2565)

“... บุคลากรไม่เพียงพอต่อการเรียนการสอนทำให้ครู
ไม่ครบชั้นทำให้ประสิทธิภาพการเรียนการสอนอาจไม่เต็มที่เท่าที่ควร...”

(สมยศ โยธายุทธ, สัมภาษณ์, 23 พฤศจิกายน 2565)

“... บุคลากรได้รับการอบรมและนิเทศจากทางศึกษานิเทศก์
และสำนักงานเขตการศึกษาเพื่อกำกับติดตามการจัดการเรียนการสอน...”

(ถวิล ราชคำ, สัมภาษณ์, 23 พฤศจิกายน 2565)

“... บุคลากรในโรงเรียนมีไม่เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน
ครูต้องสอนครบชั้น ทำให้จัดการเรียนการสอนไม่เต็มที่...”

(สีทน ใจกลาง, สัมภาษณ์, 23 พฤศจิกายน 2565)

ด้านการนิเทศติดตาม

“... การนิเทศติดตามเป็นไปอย่างไม่สม่ำเสมอ มีการติดตามผลเพียงช่วงแรก ๆ หากมีการชำระหรือเสียหายไม่มีการซ่อมแซมหรือแทนที่ กลายเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สร้างมาแล้วชำระแล้วทิ้งไว้ใช้ได้เพียง 1 รอบเท่านั้น...”

(ชาญชัย อุระแสง, สัมภาษณ์, 23 พฤศจิกายน 2565)

“... ไม่สม่ำเสมอและไม่ได้รับการแก้ไขปรับปรุงอย่างตรงจุด...”

(ปิ่นอนงค์ อัครนิจ, สัมภาษณ์, 23 พฤศจิกายน 2565)

“... มีการนิเทศติดตามอยู่เสมอไม่ว่าจะเป็นในห้องเรียนและนอกห้องเรียน...”

(ถวิล ราชคำ, สัมภาษณ์, 23 พฤศจิกายน 2565)

“... ด้านการนิเทศติดตาม ผู้อำนวยการได้มีการนิเทศติดตามอยู่เสมอสม่ำเสมอว่ามีผลตอบรับและนักเรียนได้รับผลประโยชน์มากขึ้นน้อยเพียงใด...”

(สีทน ใจกลาง, สัมภาษณ์, 23 พฤศจิกายน 2565)

“... ผู้บริหารโรงเรียนนิเทศติดตามการจัดการเรียนการสอนโดยสม่ำเสมอ โดยนิเทศนิเทศตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6...”

(สรลีน ประเคนชัย, สัมภาษณ์, 23 พฤศจิกายน 2565)

สรุปจากการสัมภาษณ์ พบว่า

สภาพการจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านโพนไผ่ ได้แก่ ห้องเรียน ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ สนามเด็กเล่น BBL สนามกีฬา และสวนพืชสมุนไพร มีการจัดแหล่งเรียนรู้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ Active Learning แต่ยังไม่เกิดประสิทธิภาพ ขาดการดูแลเอาใจใส่ขาดสื่ออุปกรณ์ สภาพห้องเรียนหรือแหล่งเรียนรู้ไม่สะอาด แสงไม่พอวัสดุครุภัณฑ์ในห้องชำระ ป้ายนิเทศไม่เป็นปัจจุบัน ซึ่งแต่ละวิชาจะมีครูผู้รับผิดชอบ ซึ่งมีบางส่วนที่ยังต้องเพิ่มเติมในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ ห้องเรียน ยังไม่ช่วยกระตุ้นให้เด็กได้เรียนรู้และสามารถจดจำเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น และยังขาดแหล่งเรียนรู้ให้คิดว่า ห้องสมุด ขาดการ

ซ่อมแซมมีนักเรียนเข้าใช้บริการน้อยเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ยังไม่สามารถหาความรู้ได้ตลอดเวลา การตกแต่งยังไม่ดึงดูดความสนใจแก่ผู้เรียน ไม่มีการยืมคืนหนังสือ ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์มีสื่อที่ทันสมัย แต่ขาดการบริหารจัดการความสะอาด ยังไม่สะดวกต่อการใช้งาน สนามเด็กเล่น BBL กระตุ้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้พร้อมทั้งเล่นมี สนามเด็กเล่นที่หลากหลาย แต่บางส่วนชำรุดขาดการซ่อมแซมเพิ่มสีสัน สนามกีฬา ต้องพร้อมใช้งาน ปรับปรุงให้ใหม่ยิ่งขึ้นมี เส้นสนามที่ชัดเจนพร้อมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และมีสวนพืชสมุนไพร ที่เป็นแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียนเป็นพื้นที่เรียนรู้ให้ความรู้ และลงมือปฏิบัติแต่ขาดการดูแลรดน้ำพืชสวนอย่างต่อเนื่อง

ปัญหาการจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านโพนไผ่ คือ ขาดการบริหารจัดการที่ดี ทั้งด้านบุคลากรและด้านงบประมาณ รวมถึงการระดมทุนทรัพยากรทางการศึกษาขาดการมีส่วนร่วมของชุมชนและทุกภาคส่วน ครูไม่มีเวลาดูแลรับผิดชอบ แหล่งเรียนรู้อย่างเต็มที่ ขาดการประชาสัมพันธ์ การจัดกิจกรรมส่งเสริมเพื่อกระตุ้นนักเรียนเข้าไปใช้แหล่งเรียนรู้ไม่ต่อเนื่องครูยึดติดกับการจัดการเรียนรู้แบบเดิม คือนั่งสอนแต่ในห้องเรียน เน้นการเรียนแบบท่องจำ ขาดบุคลากรที่รู้ในเรื่องการจัดแหล่งเรียนรู้ ไม่นำให้บริการในแหล่งเรียนรู้บางประเภทวัสดุชำรุด ขาดงบประมาณในการปรับปรุงซ่อมแซมแหล่งเรียนรู้จึงต้องใช้การระดมทรัพยากรทางการศึกษา จากชุมชน ขาดการบริหารจัดการที่เป็นระบบ การนิเทศติดตามเป็นไปอย่างไม่สม่ำเสมอ จึงไม่เกิดความต่อเนื่องของการจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน

1.2.2 แนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านโพนไผ่ เป็นอย่างไร ดังตัวอย่างการสัมภาษณ์

“... ขึ้นอยู่กับว่าแหล่งเรียนรู้มีความจำเป็นต่อการจัดการเรียนการสอนมากน้อยเพียงใด กล่าวคือ ถ้ามีความต้องการแหล่งเรียนรู้ ควรมีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เป็นอย่างสูง ในกระบวนการพัฒนาครูหรือบุคลากรที่ต้องการสร้างแหล่งเรียนรู้ควรมีการวางแผน เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ มีกระบวนการสร้างแหล่งเรียนรู้อย่างไร งบประมาณ การติดตาม เป็นต้น...”

(ชาญชัย อูระแสง, สัมภาษณ์, 23 พฤศจิกายน 2565)

“... จัดห้องเรียนให้น่าอยู่ น่าเรียน เริ่มจากห้องเรียนก่อน จัดมุมสื่อการเรียนรู้ให้นักเรียนได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มีงบประมาณมากพอ จึงจัดทำแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ เพิ่ม เช่น ห้องสมุดและมุมอ่านหนังสือ”

(คำจันทร์ แสนบุญมี, สัมภาษณ์, 23 พฤศจิกายน 2565)

“... จัดห้องให้น่าอยู่ น่าเรียน มีสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย และน่าสนใจ จัดกิจกรรมอยู่เสมอ...”

(ถวิล ราชคำ, สัมภาษณ์, 23 พฤศจิกายน 2565)

“... มีการปรับปรุงและพัฒนาเปลี่ยนแปลงให้นักเรียนได้มีความสนใจอยู่เสมอตามเหตุการณ์หรือเทศกาลต่าง ๆ...”

(สรสิน ประเคนชัย, สัมภาษณ์, 23 พฤศจิกายน 2565)

“... ครูให้นักเรียนเข้าไปใช้แหล่งเรียนรู้ โดยเฉพาะห้องสมุด และห้องคอมพิวเตอร์ อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง....”

(สันติ สุราษฎร์, สัมภาษณ์, 23 พฤศจิกายน 2565)

“...ปรับปรุงห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ให้มีการจัดบรรยากาศให้น่าสนใจต่อการเรียนรู้โดยเฉพาะห้องสมุด เช่น กำหนดตารางการเข้าใช้ห้องจัดบอร์ดให้ความรู้มีวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัยมีมุมสืบค้นอินเทอร์เน็ต”

(สมยศ โยธายุทธ, สัมภาษณ์, 24 พฤศจิกายน 2565)

“... แนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โรงเรียนควรมีโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ มากยิ่งขึ้นพร้อมทั้งกระตุ้นให้ทุกภาคส่วนเห็นความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ...”

(พิศนุ ใจกลาง, สัมภาษณ์, 24 พฤศจิกายน 2565)

“...ชุมชนผู้ปกครองต้องตระหนักและเล็งเห็นความสำคัญของการศึกษาของนักเรียนมากกว่านี้และ ให้ความสำคัญของการจัดการเรียนการสอน ...”

(มานี ผลาจันทร์, สัมภาษณ์, 24 พฤศจิกายน 2565)

“... โรงเรียนควรมีพื้นที่สำหรับผู้ปกครองนั่งรอรับนักเรียน
หลังเลิกเรียนและ มีข่าวประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนให้อ่านช่วงรอรับนักเรียน
หลังเลิกเรียน ...”

(ทัศนีย์ นางสองสี, สัมภาษณ์, 24 พฤศจิกายน 2565)

สรุปแนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านโพธิ์ไผ่
จากการสัมภาษณ์พบว่า ควรจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้
มีบรรยากาศที่ทำให้ผู้เรียนสามารถค้นคว้าหาความรู้ได้ด้วยตนเอง และมีโครงการให้การ
พัฒนาแหล่งเรียนรู้ มีการบริหารงบประมาณในการบำรุงรักษาแหล่งเรียนรู้ จัดซื้อสื่อ
การสอนเพิ่มมากขึ้น จากการประชุมปรึกษาหารือมีมติที่ประชุมเห็นควรการประชุม
เชิงปฏิบัติการ และการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้ครูและบุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจ
ด้านการพัฒนา แหล่งเรียนรู้ เกิดทักษะความชำนาญ ด้านระบบการบริหารจัดการแหล่ง
เรียนรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทักษะการทำงาน การพัฒนาและปรับปรุงงานให้มีคุณภาพ
มากยิ่งขึ้น และสามารถนำองค์ความรู้มาประยุกต์ใช้กับโรงเรียนสามารถพัฒนาและบริหาร
จัดการแหล่งเรียนรู้ที่เรามีและสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรม
การเรียนรู้การสอน Active Learning ต่อไปได้

1.2.3 ท่านคิดว่าแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนใดที่ควรได้รับการพัฒนา
มากที่สุด ดังตัวอย่างการสัมภาษณ์

“... ห้องสมุดที่มีคุณภาพ หนังสือเป็นปัจจุบันและเพียงพอ
บรรยากาศน่าเข้า...”

(ชาญชัย ชูระแสง, สัมภาษณ์, 23 พฤศจิกายน 2565)

“... แพลตฟอร์มเน้นการปฏิบัติเด็กได้ลงมือทำเองเป็นการ
สร้างรายได้ให้กับตนเอง, ห้องสมุดเพื่อเป็นแหล่งส่งเสริมการเรียนรู้ของครูและนักเรียน
ให้มีโอกาสแสวงหาความรู้เพิ่มเติมให้กว้างขวางขึ้นและมีนิสัยรักการอ่าน...”

(คำจันทร์ แสนบุญมี, สัมภาษณ์, 23 พฤศจิกายน 2565)

“... ห้องเรียนเป็นห้องที่นักเรียนอยู่บ่อยที่สุด ควรจัด ให้น่าอยู่
น่าเรียน มีสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยและน่าสนใจ จัดกิจกรรมอยู่เสมอ...”

(สมยศ โยธายุทธ, สัมภาษณ์, 23 พฤศจิกายน 2565)

“... ห้องเรียนควรปรับปรุงและพัฒนาเปลี่ยนแปลงให้นักเรียนได้มีความสนใจอยู่เสมอตามเหตุการณ์หรือเทศกาลต่าง ๆ...”

(ถวิล ราชคำ, สัมภาษณ์, 23 พฤศจิกายน 2565)

“... ห้องสมุดและห้องคอมพิวเตอร์ เป็นห้องที่ใช้งานในปัจจุบันจึงควรรักษาความสะอาดและพัฒนาอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง...”

(สีทน ใจกลาง, สัมภาษณ์, 23 พฤศจิกายน 2565)

“... ห้องสมุด จากห้องเก่าสามารถสร้างเป็นอาคารเอกเทศกว้างและสวยงาม ควรจัดซื้อวัสดุครุภัณฑ์เพิ่มเติม เช่น หนังสือใหม่และชั้นวางหนังสือ และแหล่งเรียนรู้ในเรื่องพืชผักสวนครัว, พืชสมุนไพร เพื่อให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติ ...”

(สรสิน ประเคนชัย, สัมภาษณ์, 23 พฤศจิกายน 2565)

“... แหล่งเรียนรู้ที่ควรพัฒนามาสุด คือ สนามกีฬาควรจัดให้เป็นระบบ มีการเก็บอุปกรณ์กีฬาให้เป็นที่เป็นที่เก็บทางเด็กมีการบริหารจัดการในการเก็บและดูแลพื้นที่ช่วยกัน...”

(สันติ สุราษฎร์, สัมภาษณ์, 23 พฤศจิกายน 2565)

สรุปแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนใดที่ควรได้รับการพัฒนาทุกแหล่งเรียนรู้ควรได้รับการพัฒนา เช่น ห้องเรียน ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ สนามเด็กเล่น BBL สนามกีฬา สวนพืชสมุนไพร ดังนั้น การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทุกภาคส่วนจะต้องตระหนักถึงความสำคัญ และช่วยกันพัฒนาด้วยใจก่อนอันดับแรก พร้อมทั้งครูและนักเรียนทุกคนก็ต้องเข้ามามีส่วนร่วมที่การพัฒนาควบคู่กับการประชาสัมพันธ์การใช้บริการสม่ำเสมอ

สรุปสภาพและปัญหาการจัดแหล่งเรียนรู้

จากการสอบถามกลุ่มผู้ร่วมวิจัย จำนวน 9 คน ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล สัมภาษณ์สามารถสรุปสภาพและปัญหา อุปสรรคการจัดแหล่งเรียนรู้เป็นรายชื่อ สรุปได้ดังนี้

1. สภาพการจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านโพนไผ่ ได้แก่ ห้องเรียน ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ สนามเด็กเล่น BBL สนามกีฬา และสวนพืชสมุนไพร มีสภาพแหล่งเรียนรู้ ดังนี้

1.1 การจัดแหล่งเรียนรู้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ Active Learning แต่ยังไม่เกิดประสิทธิภาพ ขาดการดูแลเอาใจใส่ขาดสื่ออุปกรณ์

1.2 ห้องเรียนหรือแหล่งเรียนรู้ไม่สะอาด แสงสว่างไม่เพียงพอ วัสดุครุภัณฑ์ใหม่ห้องชำรุด ป้ายนิเทศไม่เป็นปัจจุบัน ซึ่งแต่ละวิชาจะมีครูผู้รับผิดชอบ ซึ่งมีบางส่วนที่ยังต้องเพิ่มเติมในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ ยังไม่ช่วยกระตุ้นให้เด็กได้เรียนรู้และสามารถจดจำเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น และยังขาดแหล่งเรียนรู้ให้ค้นคว้า

1.3 ห้องสมุด ขาดการซ่อมแซมมีนักเรียนเข้าใช้บริการน้อยเป็น แหล่งเรียนรู้ที่ยังไม่สามารถหาความรู้ได้ตลอดเวลา การตกแต่งยังไม่ดึงดูดความสนใจ แก้วเรือน ไม่มีการยืมคืนหนังสือ

1.4 ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์มีสื่อที่ทันสมัย แต่ขาดการบริหาร จัดการความสะอาด ยังไม่สะดวกต่อการใช้งาน

1.5 สนามเด็กเล่น BBL กระตุ้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้พร้อมทั้งเล่นมี สนามเด็กเล่นที่หลากหลาย แต่บางส่วนชำรุดขาดการซ่อมแซมเพิ่มสีสัน

1.6 สนามกีฬา ต้องพร้อมใช้งาน ปรับปรุงให้ใหม่ยิ่งขึ้นมีเส้นสนาม ที่ชัดเจนพร้อมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้

1.7 มีสวนพืชสมุนไพร ที่เป็นแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียนเป็นพื้นที่ เรียนรู้ให้ความรู้และลงมือปฏิบัติแต่ขาดการดูแลรดน้ำพืชสวนอย่างต่อเนื่อง

2. ปัญหาการจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านโพนไผ่ สรุปได้ดังนี้

2.1 โรงเรียนมีงบประมาณไม่เพียงพอในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ให้มีประสิทธิภาพอย่างทั่วถึง

2.2 โรงเรียนมีบุคลากรไม่เพียงพอ

2.3 ครูที่รับผิดชอบทักษะและไม่ได้รับการสนับสนุนให้เพิ่มพูน ความรู้เท่าที่ควร

2.4 โรงเรียนขาดการบริหารจัดการที่ดีบุคลากรไม่ตรงกับ สายวิชาการสอนซึ่งเกี่ยวเนื่องกับการดูแลแหล่งเรียนรู้

2.5 นักเรียนขาดทักษะชีวิตและทักษะกระบวนการที่สำคัญ ต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2.6 นักเรียนเข้ามาใช้บริการแหล่งเรียนรู้เนื่องมาจากขาดการกระตุ้น และการจัดกิจกรรม และแหล่งเรียนรู้ไม่หลากหลาย

2.7 แหล่งเรียนรู้ขาดการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

คณะครูและผู้บริหาร จึงร่วมประชุมคณะครูโรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ในวันที่ 25 พฤศจิกายน พ.ศ. 2565 เวลา 15.00 – 17.00 น. ณ ห้องประชุมโรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 เบื้องต้นผู้วิจัยได้สรุปข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องและจากการสอบถาม การสัมภาษณ์ รวมทั้งสังเกตพฤติกรรมเด็กและบริบทต่าง ๆ ทำให้สนใจทำวิจัยเรื่องนี้ พร้อมทั้งชี้แจงเหตุผลแก่คณะครูและผู้บริหาร ทราบร่วมกันและร่วมกันวิเคราะห์ วิพากษ์ อภิปราย ระดมสมอง เกี่ยวกับสภาพและปัญหาของการดำเนินงานพัฒนาและบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ตามที่ผู้วิจัยได้สรุปสภาพและปัญหาและอุปสรรคการจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน คณะครูได้ระดมสมองเสนอแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้แล้วมีมติเห็นพร้อมกันในการพัฒนาบุคลากรด้านแหล่งเรียนรู้โดย จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน และทำการนิเทศภายใน และได้แนวทางการพัฒนา แยกเป็นข้อดังนี้

- 1) เพิ่มงบประมาณการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในแผนปฏิบัติการโรงเรียน
- 2) ครูทุกคนต้องจัดกระบวนการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ที่มีให้เกิดประสิทธิภาพ กระตุ้นความสนใจเด็กโดยการจัดกิจกรรมที่หลากหลายไม่ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแต่ในห้องเรียนอย่างเดียว
- 3) จัดตารางการเข้าใช้แหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับตารางเรียนปัจจุบัน เช่น ลดคาบเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้
- 4) ควรมีกระบวนการบริหารจัดการใช้แหล่งเรียนรู้ที่ดี

เนื่องจากงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลมีจำกัดคณะครูจึงมีมติเห็นควรพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตามแผนภูมิโครงสร้างแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านโพนไผ่ มี ดังนี้ ได้แก่ ห้องเรียน ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ สนามเด็กเล่น BBL สนามกีฬา และสวนพืชสมุนไพร

จากการศึกษาในขั้นที่ 1 ขั้นการวางแผน (Planning) ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้แนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ได้ผลการดำเนินการขั้นที่ 2 ขั้นการปฏิบัติการ (Action) ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 2 ขั้นการปฏิบัติการ (Action)

จากผลการดำเนินงานขั้นการวางแผน ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการ
แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านโพนไผ่ ซึ่งจากการวิเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
และสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครูและผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นักเรียน
ปรากฏว่าโรงเรียนขาดการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ที่ดี นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม
ส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้น้อยเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวกลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้ดำเนินการ
ตามกรอบแนวคิด ดังนี้

2.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ

การพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ
Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่ โดยมีวิทยากร จำนวน 1 คน คือ นางญาณิศ
ดวงสีทอง ศึกษานิเทศก์ ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
สกลนคร เขต 2 ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วยครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน
10 คน มีเป้าหมายเพื่อให้ความรู้และสร้างความตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์
รวมทั้งการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ แก่ครูผู้รับผิดชอบแหล่งเรียนรู้
และครูที่ใช้แหล่งเรียนรู้ประกอบการจัดการเรียนการสอน อันเป็นการกระตุ้นให้มุ่งมั่น
ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และกำหนดแหล่งเรียนรู้ไปใช้ในการประกอบการเรียนการสอน
ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลกำหนดการประชุมเชิงปฏิบัติการในวันที่ 2 ธันวาคม
2565 ณ ห้องประชุมโรงเรียนบ้านโพนไผ่ กำหนดตารางการประชุมเชิงปฏิบัติการ
ดังตาราง 12

ตาราง 12 กำหนดการประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการ
เรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

วัน/เดือน/ปี	เวลา	กิจกรรมการดำเนินการ
2 ธ.ค. 2566	09.00 – 09.30 น.	ลงทะเบียน
	09.30 น.	ตัวแทนกล่าวต้อนรับวิทยากร
	09.30 – 10.00 น.	ประธานกล่าวเปิดการประชุมเชิงปฏิบัติการ โดย นายพรศักดิ์ ฮังกาสิ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโพนไผ่

ตาราง 12 (ต่อ)

วัน/เดือน/ปี	เวลา	กิจกรรมการดำเนินการ
	10.00 – 11.30 น.	วิทยากรบรรยาย นางญาณิศา ดวงสีทอง เรื่อง การพัฒนาและบริหารแหล่งเรียนรู้และการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนพร้อมแลกเปลี่ยนเรียนรู้
	11.30 – 12.30 น.	พักรับประทานอาหารเที่ยง
	12.30 – 15.30 น.	วิทยากรบรรยาย นางญาณิศา ดวงสีทอง เรื่อง การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning พร้อมข้อคำถามแลกเปลี่ยนเรียนรู้
	15.30 – 16.00 น.	ประธานกล่าวปิดพร้อมมอบเกียรติบัตรแก่ ผู้เข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการ

หลังจากการประชุมเชิงปฏิบัติการผู้วิจัยได้แจกแบบประเมินการประชุมเชิงปฏิบัติการแก่ผู้ร่วมประชุม จำนวน 9 คน ซึ่งครูและบุคลากรเข้าร่วมประชุมครบทุกคน คิดเป็นร้อยละ 100 เพื่อนำข้อมูลจากเครื่องมือมาประเมินผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ดังตาราง 13

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการประเมินการประชุมเชิงปฏิบัติการ
ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning
โรงเรียนบ้านโพธิ์ไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร
เขต 2

ที่	รายการประเมินการประชุมเชิงปฏิบัติการ	ค่าสถิติ (n = 9)		แปลความ
		\bar{X}	S.D.	
	เนื้อหาที่ใช้ในการประชุมเชิงปฏิบัติการ	4.48	0.19	มาก
1	ความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่ใช้ประชุมเชิงปฏิบัติการ	4.78	0.42	มากที่สุด
2	ความเหมาะสมของเนื้อหาที่ใช้ในการประชุมเชิงปฏิบัติการ	4.22	0.79	มาก
3	ความถูกต้องและความเหมาะสมของเอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการ	4.44	0.68	มาก
	วิทยากรที่บรรยายให้ความรู้	4.22	0.18	มาก
4	ความรู้ความสามารถของวิทยากร	4.67	0.47	มากที่สุด
5	ความสามารถในการถ่ายทอดเนื้อหาของวิทยากร	4.22	0.79	มาก
6	การเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมได้ซักถามเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้	3.78	0.79	มาก
	สถานที่ใช้ในการประชุมเชิงปฏิบัติการ	4.63	0.11	มากที่สุด
7	ความเหมาะสมของสื่ออุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการบรรยาย	4.67	0.67	มากที่สุด
8	ความเหมาะสมของสถานที่จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ	4.56	0.50	มากที่สุด
9	บรรยากาศโดยรวมในการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ	4.67	0.47	มากที่สุด
	สภาพทั่วไปในการเข้าร่วมประชุม	4.44	0.01	มาก
10	ความเหมาะสมของเวลาในการประชุมเชิงปฏิบัติการ	4.56	0.68	มากที่สุด
11	การแจ้งให้ผู้เข้ารับการประชุมเชิงปฏิบัติการทราบล่วงหน้า	4.33	0.67	มาก

ตาราง 13 (ต่อ)

ที่	รายการประเมินการประชุมเชิงปฏิบัติการ	ค่าสถิติ (n = 9)		แปลความ
		\bar{X}	S.D.	
12	ประโยชน์ที่ได้รับจากการประชุมเชิงปฏิบัติการ ในครั้งนี้	4.44	0.68	มาก
	รวม	4.44	0.25	มาก

จากตาราง 13 พบว่าความพึงพอใจของผู้เข้ารับการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.44) เมื่อพิจารณาเป็นรายรายด้าน พบว่า ค่าสถิติมากที่สุดคือด้าน สถานที่ใช้ในการประชุมเชิงปฏิบัติการ อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.63) ค่าสถิติน้อยที่สุดคือ วิทยากรที่บรรยายให้ความรู้ อยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.22)

2.2 การศึกษาดูงาน

ในการศึกษาดูงานมีเป้าหมายเพื่อให้กลุ่มผู้ร่วมวิจัยจำนวน 9 คน ได้ประสบการณ์ตรง มีความรู้ความเข้าใจเกิดแรงบันดาลใจในการที่จำนำความรู้ ประสบการณ์มาพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนต่อไป ซึ่งกลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้ไปศึกษาดูงาน โรงเรียนบ้านกลาง “ผดุงราษฎร์วิทยา” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 1 ได้รับรางวัล โรงเรียนต้นแบบ “การนิเทศภายในสถานศึกษาโดยใช้ ห้องเรียนเป็นฐาน” ระดับดีมาก วันที่ 6 ธันวาคม พ.ศ. 2565 โดยมี ดร.วชิราวุธ ปานพรม ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านกลาง “ผดุงราษฎร์วิทยา” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา สกลนคร เขต 1 กล่าวต้อนรับคณะครูเริ่มศึกษาดูงานเริ่มเวลา 09.00 - 16.00 น. กิจกรรมประกอบด้วย ดังนี้

1. แนะนำบุคลากรโดยเริ่มแรกแนะนำหัวหน้าฝ่ายทั้ง 5 ฝ่าย ในโรงเรียน และบุคลากรทั้ง 21 คน โดยผู้อำนวยการโรงเรียนและแจ้งวัตถุประสงค์ พร้อมแนะนำครูที่รับผิดชอบแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน
2. เข้าห้องประชุมเพื่อรับชมวีดิทัศน์แนะนำโรงเรียนแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ในโรงเรียนและการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ตลอดจนได้แลกเปลี่ยน

ประสบการณ์เพื่อนำความรู้อาประยุกต์กับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านโพนไผ่
พร้อมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและสอบถาม

3. เยี่ยมชมแหล่งเรียนรู้และสถานที่ต่าง ๆ ภายในโรงเรียน เริ่มต้น
จากห้องเรียนอนุบาล สนามเด็กเล่น สนามกีฬา ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์
และสวนพืชสมุนไพร

4. ตัวแทนกล่าวขอบคุณ

สรุปจากการศึกษาดูงานโรงเรียนบ้านกลาง “ผดุงราษฎร์
วิทยา” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่า ผู้ร่วมวิจัย
มีความคิดที่อยากจะต้องการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้
มีความกระตือรือร้น มุ่งมั่นในการทำงานมากขึ้น เกิดแนวคิดใหม่ ๆ ที่สร้างปรับปรุงแหล่ง
เรียนรู้ที่มีให้เกิดคุณภาพแก่ผู้เรียนสูงสุด ซึ่งจากผลการแบบประเมินการศึกษาดูงาน
ดังตาราง 14

ตาราง 14 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแบบประเมินความพึงพอใจการศึกษาดูงาน
การพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning
โรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร
เขต 2

ที่	รายการประเมินความพึงพอใจจากการศึกษาดูงาน	ค่าสถิติ (n = 9)		แปลความ
		\bar{X}	S.D.	
1	หน่วยงานและสถานที่ไปศึกษาดูงาน มีความเหมาะสม	4.67	0.47	มากที่สุด
2	มีการจัดทำเอกสารเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ ในโรงเรียน	4.22	0.63	มาก
3	มีวิทยากรผู้ให้ความรู้เรื่องการจัดแหล่งเรียนรู้	4.67	0.47	มากที่สุด
4	กิจกรรมที่เยี่ยมชมมีความหลากหลายและน่าสนใจ	4.56	0.50	มากที่สุด
5	การศึกษาดูงานสามารถนำความรู้และทักษะมา บูรณาการและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ได้จริง	4.67	0.47	มากที่สุด

ตาราง 14 (ต่อ)

ที่	รายการประเมินความพึงพอใจจากการศึกษาดูงาน	ค่าสถิติ (n = 9)		แปลความ
		\bar{X}	S.D.	
6	ผู้ศึกษาดูงานเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และเชื่อมโยงองค์ความรู้มาใช้ในการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล	4.67	0.47	มากที่สุด
7	ก่อนการศึกษาดูงาน : ความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาของการศึกษาดูงานในครั้งนี้	3.44	0.50	ปานกลาง
8	หลังการศึกษาดูงาน : ประสบการณ์ และความรู้ที่ได้รับเพิ่มขึ้นจากการศึกษาดูงาน	4.78	0.42	มากที่สุด
9	การศึกษาดูงานครั้งนี้เป็นประโยชน์ต่อท่าน	4.56	0.50	มากที่สุด
10	ความพึงพอใจในภาพรวมของการศึกษาดูงาน	4.67	0.47	มากที่สุด
	รวม	4.49	0.05	มาก

จากตาราง 14 พบว่าระดับความพึงพอใจจากการศึกษาดูงานของกลุ่มผู้ร่วมวิจัย ในการไปศึกษาดูงานโรงเรียนบ้านกลาง “ผดุงราษฎร์วิทยา” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศงขลา เขต 1 พบว่า โดยรวมระดับความพึงพอใจการศึกษาดูงานมีระดับมาก (\bar{X} = 4.49) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่ค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านหลังการศึกษาดูงาน : ประสบการณ์ และความรู้ที่ได้รับเพิ่มขึ้นจากการศึกษาดูงาน มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.78) ด้านที่ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านก่อนการศึกษาดูงาน : ความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาของการศึกษาดูงานในครั้งนี้ ระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} = 3.44)

2.3 พัฒนาแหล่งเรียนรู้

การพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโนนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศงขลา เขต 2 โดยการนำความรู้ ทักษะและประสบการณ์ทั้งจาก การประชุมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน โดยคณะครูทั้งโรงเรียนช่วยกันกับครูผู้รับผิดชอบแหล่งเรียนรู้พร้อมทั้ง

นักเรียนทุกระดับชั้นเข้ามามีส่วนร่วมกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดการจัดเรียนรู้แบบ Active Learning อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน กำหนดการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ระหว่างวันที่ 13 ธันวาคม 2565 ถึงวันที่ 27 มกราคม 2566 ซึ่งมีตารางกิจกรรมการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ ดังตาราง 15

ตาราง 15 กำหนดการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโป่งไผ่

วัน/เดือน/ปี	แหล่งเรียนรู้	ผู้รับผิดชอบ	กิจกรรมการพัฒนา
13 ธันวาคม 2565 - 18 ธันวาคม 2565	ห้องเรียน	ครูประจำชั้น อ.2 - ป.6 และนักเรียน แต่ละชั้น	<ul style="list-style-type: none"> - จัดโต๊ะเก้าอี้ ภายในห้องให้เป็นระเบียบ - ทำความสะอาดห้องเรียน นำถังขยะไปทิ้ง - จัดบอร์ดความรู้ภายในห้อง - จัดป้ายสมาชิกในห้อง หัวหน้ารองหัวหน้า - และครูประจำชั้นข้อตกลงในห้อง - สถิติการมาเรียน - เวิร์กประจำวัน
19 ธันวาคม 2565 - 23 ธันวาคม 2565	ห้องสมุด	นางยุธิดา โง่นลี	<ul style="list-style-type: none"> - จัดชั้นหนังสือ โต๊ะเก้าอี้ให้เป็นระเบียบ - บริการยืม-คืนหนังสือ - ประทับตราลงทะเบียนหนังสือใหม่ - ทำความสะอาดห้องสมุด - จัดตารางการใช้ห้องและมารยาท - การเข้าใช้ห้องสมุด - จัดป้ายประชาสัมพันธ์การอ่าน - หรือแนะนำหนังสือใหม่ - จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เช่น - เล่านิทาน เกมการศึกษา วาดภาพ ระบายสี

ตาราง 15 (ต่อ)

วัน/เดือน/ปี	แหล่งเรียนรู้	ผู้รับผิดชอบ	กิจกรรมการพัฒนา
26 ธันวาคม 2565 - 29 ธันวาคม 2565	ห้องปฏิบัติการ คอมพิวเตอร์	นายชัยวัฒน์ อินทรพานิชย์	จัดโต๊ะเก้าอี้คอมพิวเตอร์ให้เป็นระเบียบ - จัดแบ่งนักเรียนช่วยงานประจำวัน - ทำความสะอาดห้องคอมพิวเตอร์ - จัดป้ายประชาสัมพันธ์หรือความรู้ หน้าห้อง - จัดตารางการใช้ห้องและมารยาท การเข้าใช้
3 มกราคม 2566 - 13 มกราคม 2566	สนามเด็กเล่น BBL	นายธนเดช การุญ	- ตัดหญ้าบริเวณสนาม BBL ให้สะอาด - ตกแต่งอุปกรณ์และเครื่องเล่น ให้คงทนถาวร - ทาสีบริเวณเครื่องเล่นที่มีสีชำรุด - จัดบอร์ดความรู้และมารยาทการใช้ เครื่องเล่น - จัดแบ่งนักเรียนช่วยงานรับผิดชอบ - เพื่อภาพสื่อการสอนที่สอดคล้องในการ จัดการเรียนรู้แบบ Active Learning
16 มกราคม 2566 - 20 มกราคม 2566	สนามกีฬา	นายชัยวัฒน์ อินทรพานิชย์	- มีการจัดตกแต่งและทำความสะอาด สนามกีฬา อย่างสม่ำเสมอ - มีการซ่อมแซมบำรุงรักษาสนามกีฬา - วัสดุอุปกรณ์กีฬามีจำนวนเพียงพอ - มีสถานที่เก็บรวบรวมอุปกรณ์กีฬา - จัดเวรประจำวัน ในการดูแลสนามกีฬา - มีสมุดเยี่ยม - คีน อุปกรณ์กีฬา

ตาราง 15 (ต่อ)

วัน/เดือน/ปี	แหล่งเรียนรู้	ผู้รับผิดชอบ	กิจกรรมการพัฒนา
23 มกราคม 2566 – 27 มกราคม 2566	สวนพีช สมุนไพรร	นายธนเดช การุญ	<ul style="list-style-type: none"> - ดายหญ้า ใสบู่ และรดน้ำให้ชุ่มชื้น - นำพันธุ์ไม้ที่สวยงามมาจัดตกแต่งให้เหมาะสม - ครูและนักเรียนปลูกสวนพีชสมุนไพรรจนสามารถนำกลับไปรับประทานและเรียนรู้ชื่อของสมุนไพรรได้ - จัดบอร์ดความรู้ภายในห้อง - จัดแบ่งนักเรียนช่วยงานรับผิดชอบประจำวัน

จากตาราง 15 พบว่า มีครูผู้รับผิดชอบในแต่ละแหล่งเรียนรู้ ครูร่วมกันพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ Active Learning เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังมีผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น ผู้ปกครองนักเรียน นักการภารโรงและคณะกรรมการสถานศึกษา ชื่นพื้นฐาน ต่างมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้น่าอยู่ สะอาดตา รวมทั้งรอบ ๆ บริเวณอาคารเรียนให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น การทาสีอาคารเรียนใหม่มีการเขียนป้ายชื่ออาคารใหม่ การตกแต่งเวทีหอประชุมใหม่ด้วยกระถางต้นไม้ และการระดมทรัพยากรการศึกษา โดยการบริจาคของผู้นำชุมชนและผู้ปกครองทำให้การดำเนินงานสำเร็จได้

จากการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ของกลุ่มผู้ร่วมวิจัย จำนวน 9 คน ประกอบด้วย ผู้วิจัย จำนวน 1 คน ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 8 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 69 คน ซึ่งเป็นตัวแทนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 – ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระดับชั้นละ 10 คนรวม 40 คน เนื่องจากเป็นระดับชั้นที่มีวุฒิภาวะพอที่จะร่วมกิจกรรมได้และมีความสามารถด้านการอ่าน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เห็นความสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืนจึงได้ให้นักเรียน เข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินความพึงพอใจการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เพื่อให้ผลการวิจัยเกิดประสิทธิภาพมากที่สุด ดังตาราง 16

ตาราง 16 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน
ก่อนการพัฒนาและบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้
แบบ Active Learning

ที่	รายการประเมินการความพึงพอใจของนักเรียน ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการ จัดการเรียนรู้ก่อนการพัฒนา	ค่าสถิติ (n = 40)		แปลความ
		\bar{X}	S.D.	
	ห้องเรียน	4.32	0.17	มาก
1	ห้องเรียนมีการจัดตกแต่งและทำความสะอาด ห้องเรียน มีความปลอดภัย	4.45	0.71	มาก
2	ห้องเรียนมีการบำรุงรักษา โสตทัศนวัสดุ อุปกรณ์ ในห้องเรียน	4.50	0.77	มาก
3	นักเรียนเข้าใช้ห้องเรียนเป็นประจำและสม่ำเสมอ	4.68	0.61	มากที่สุด
4	มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู โดยใช้ห้องเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้	4.23	0.94	มาก
5	ห้องเรียนมีความเหมาะสมในการแสวงหาความรู้	4.13	1.03	มาก
6	บุคลากรเพียงพอและตรงต่อสายงานที่รับผิดชอบ	4.15	1.09	มาก
7	บุคลากรที่รับผิดชอบมีเวลาให้บริการ	4.28	0.97	มาก
8	บุคลากรมีความรู้ความสามารถในการพัฒนา แหล่งเรียนรู้ที่รับผิดชอบ	4.18	1.02	มาก
	ห้องสมุด	4.19	0.23	มาก
9	ห้องสมุดมีการจัดตกแต่งและทำความสะอาด ห้องสมุด	4.70	0.51	มากที่สุด
10	ห้องสมุดมีการบำรุงรักษา ทรัพยากรสารสนเทศ ในห้องสมุด	4.63	0.73	มากที่สุด
11	นักเรียนเข้าใช้ห้องสมุดเป็นประจำและสม่ำเสมอ	3.78	1.13	มาก
12	นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนของครูโดยใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งเรียนรู้	4.03	0.99	มาก
13	ห้องสมุดมีความเหมาะสมในการแสวงหาความรู้	4.38	0.91	มาก

ตาราง 16 (ต่อ)

ที่	รายการประเมินการความพึงพอใจของนักเรียน ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุน การจัดการเรียนรู้ก่อนการพัฒนา	ค่าสถิติ (n = 40)		แปลความ
		\bar{X}	S.D.	
14	บุคลากรเพียงพอและตรงต่อสายงานที่รับผิดชอบ	4.08	1.03	มาก
15	บุคลากรที่รับผิดชอบมีเวลาให้บริการ	4.05	1.12	มาก
16	บุคลากรมีความรู้ความสามารถในการพัฒนา แหล่งเรียนรู้ที่รับผิดชอบ	3.88	1.17	มาก
	ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์	4.10	0.18	มาก
17	ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์มีการจัดตกแต่ง และทำความสะอาดห้องคอมพิวเตอร์	4.58	0.59	มากที่สุด
18	ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์มีการบำรุงรักษา วัสดุอุปกรณ์ห้องคอมพิวเตอร์	4.05	0.77	มาก
19	นักเรียนเข้าใช้ห้องคอมพิวเตอร์เป็นประจำ และสม่ำเสมอ	4.20	0.95	มาก
20	นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนของครูโดยใช้ห้องคอมพิวเตอร์ เป็นแหล่งเรียนรู้	3.83	0.92	มาก
21	ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์มีความเหมาะสม ในการแสวงหาความรู้	3.95	1.09	มาก
22	บุคลากรเพียงพอและตรงต่อสายงานที่รับผิดชอบ	3.83	1.00	มาก
23	บุคลากรที่รับผิดชอบมีเวลาให้บริการ	4.40	0.66	มาก
24	บุคลากรมีความรู้ความสามารถในการพัฒนา แหล่งเรียนรู้ที่รับผิดชอบ	3.98	0.99	มาก
	สนามเด็กเล่น BBL	4.47	0.13	มาก
25	สนามเด็กเล่น BBL มีการจัดตกแต่ง และทำความสะอาดสนาม เด็กเล่น BBL	4.58	0.63	มากที่สุด

ตาราง 16 (ต่อ)

ที่	รายการประเมินการความพึงพอใจของนักเรียน ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุน การจัดการเรียนรู้ก่อนการพัฒนา	ค่าสถิติ (n = 40)		แปล ความ
		\bar{X}	S.D.	
	สนามเด็กเล่น BBL (ต่อ)	4.47	0.13	มาก
26	สนามเด็กเล่น BBLมี การบำรุงรักษา วัสดุอุปกรณ์ ในสนาม BBL	4.38	0.66	มาก
27	นักเรียนเข้าไปใช้บริการสนามเด็กเล่น BBL เป็นประจำและสม่ำเสมอ	4.58	0.63	มากที่สุด
28	นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนของครูโดยใช้สนามเด็กเล่น BBL เป็นแหล่งเรียนรู้	4.70	0.51	มากที่สุด
29	สนามเด็กเล่น BBL มีความเหมาะสม ในการแสวงหาความรู้	4.55	0.71	มากที่สุด
30	บุคลากรเพียงพอและตรงต่อสายงานที่รับผิดชอบ	4.23	0.85	มาก
31	บุคลากรที่รับผิดชอบมีเวลาให้บริการ	4.28	0.89	มาก
32	บุคลากรมีความรู้ความสามารถในการพัฒนา แหล่งเรียนรู้ที่รับผิดชอบ	4.48	0.77	มาก
	สนามกีฬา	4.05	0.77	มาก
33	มีการจัดตกแต่งและทำความสะอาดสนามกีฬา อยู่เสมอสม่ำเสมอสนามกีฬาลดภัย ร่มรื่น	4.48	0.50	มาก
34	มีการบำรุงรักษา วัสดุอุปกรณ์กีฬามีจำนวน เพียงพอ	4.23	0.99	มาก
35	นักเรียนใช้บริการสนามกีฬามีความสะดวก ที่ได้รับจากการใช้บริการสนามกีฬา	4.05	1.00	มาก
36	นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนของครูโดยใช้สนามกีฬาเป็นแหล่งเรียนรู้	3.60	1.07	มาก
37	สนามกีฬา มีความเหมาะสมในการแสวงหาความรู้	3.65	1.11	มาก

ตาราง 16 (ต่อ)

ที่	รายการประเมินการความพึงพอใจของนักเรียน ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุน การจัดการเรียนรู้ก่อนการพัฒนา	ค่าสถิติ (n = 40)		แปล ความ
		\bar{X}	S.D.	
38	บุคลากรเพียงพอและตรงต่อสายงานที่รับผิดชอบ	4.18	3.03	มาก
39	บุคลากรที่รับผิดชอบมีเวลาให้บริการ	4.18	0.86	มาก
40	บุคลากรมีความรู้ความสามารถในการพัฒนา แหล่งเรียนรู้ที่รับผิดชอบ	4.03	1.01	มาก
	สวนพืชสมุนไพร	3.82	0.08	มาก
41	มีการจัดตกแต่งและทำความสะอาดบริเวณแปลง สาธิตการเกษตรและสวนหย่อมหลังอาคารเรียน	3.88	0.98	มาก
42	นักเรียนมีส่วนร่วมในการ ดายหญ้า ใส่ปุ๋ย แปลงเกษตรและสวนหย่อมให้สวยงาม	3.80	1.05	มาก
43	นักเรียนเข้าแปลงสาธิตการเกษตรและสวนหย่อม สม่ำเสมอ	3.40	1.09	ปานกลาง
44	นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนของครูโดยใช้แปลงสาธิตการเกษตร และสวนหย่อมหน้าอาคารเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้	3.65	1.09	มาก
45	สวนพืชสมุนไพร มีความเหมาะสมในการ แสวงหาความรู้	3.93	1.01	มาก
46	บุคลากรเพียงพอและตรงต่อสายงานที่รับผิดชอบ	3.85	1.09	มาก
47	บุคลากรที่รับผิดชอบมีเวลาให้บริการ	4.00	0.89	มาก
48	บุคลากรมีความรู้ความสามารถในการพัฒนา แหล่งเรียนรู้ที่รับผิดชอบ	4.08	0.93	มาก
	รวม	4.16	0.36	มาก

จากตาราง 16 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนก่อนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก
(\bar{X} = 4.16) และเมื่อพิจารณาเป็นแหล่งเรียนรู้ พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนก่อน

การพัฒนาในที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สนามเด็กเล่น BBL (ระดับมาก \bar{X} = 4.47) ส่วนแหล่งเรียนรู้ที่นักเรียนมีความพึงพอใจค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สวนพืชสมุนไพร (ระดับมาก \bar{X} = 3.82)

ระหว่างการดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ทำการประเมินพฤติกรรมการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มผู้ร่วมวิจัยที่ร่วมกันพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ผู้วิจัยได้เป็นผู้สังเกตผู้ร่วมวิจัย 8 คน ดังตาราง 17

ตาราง 17 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแบบสังเกตพฤติกรรมการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ระหว่างการพัฒนาของผู้ร่วมวิจัยเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโปงไผ่

ข้อ ที่	แบบสังเกตพฤติกรรมการพัฒนา แหล่งเรียนรู้ระหว่างการพัฒนา	ค่าสถิติ (n = 8)		แปลความ
		\bar{X}	S.D.	
1	ความสนใจ ความตั้งใจและความมุ่งมั่นในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	3.50	0.50	มาก
2	การพัฒนาบุคลากรโดยการไปศึกษาดูงาน	3.88	0.33	มาก
3	การพัฒนาบุคลากรโดยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการด้านการจัดและพัฒนาแหล่งเรียนรู้	3.63	0.48	มาก
4	การมีส่วนร่วมทั้งครูและนักเรียนในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	3.25	0.43	ปานกลาง
5	การมีส่วนร่วมในกิจกรรมส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้	3.63	0.48	มาก
6	การบริหารจัดการและการเข้าใช้บริการแหล่งเรียนรู้	3.75	0.43	มาก
7	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล	3.63	0.48	มาก
8	มีการจัดหาวัสดุทัศนวัสดุ อุปกรณ์ในห้องเรียนแหล่งเรียนรู้ให้เพียงพอ	4.38	0.48	มาก
9	ความสม่ำเสมอและความต่อเนื่องของการเข้าใช้บริการแหล่งเรียนรู้	4.25	0.43	มาก
	รวม	3.78	0.05	มาก

จากตาราง 17 พบว่า พฤติกรรมการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของผู้ร่วมวิจัยระหว่างการพัฒนา โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ มีการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ในห้องเรียนแหล่งเรียนรู้ให้เพียงพอ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมของครูและนักเรียนในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.25$)

2.4 การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ร่วมกับการใช้แหล่งเรียนรู้

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ร่วมกับการใช้แหล่งเรียนรู้ ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยที่เป็นครูผู้สอน จำนวน 7 คน ได้เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ Active Learning คนละ 1 หน่วยการเรียนรู้ โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ประเมินเพื่อเตรียมการสอนอย่างมีระบบมีการวิเคราะห์หลักสูตร วิเคราะห์ผู้เรียน กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ และกำหนดการเรียนรู้ตามเนื้อหาสาระ โดยมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ Active Learning เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ กำหนดสื่อและใช้แหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมกับแผนการจัดการเรียนรู้ ดังตาราง 18

ตาราง 18 หน่วยการเรียนรู้/เนื้อหาที่ผู้ร่วมวิจัยเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่

ที่	ชื่อ-สกุล	วิชา	เนื้อหา	แหล่งเรียนรู้	ชั้น	ผู้ประเมิน
1	นางเพียงจันทร์ นันทราช	ปฐมวัย	สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก	สนามเด็กเล่น BBL	อนุบาล 3	นายพรศักดิ์ อังกาสี
2	นางสาวเมธิณี นันทราช	ภาษาอังกฤษ	All about us	ห้องเรียน	ป.3	นายพรศักดิ์ อังกาสี
3	นางสาวสุวณีย์ พิมพ์วะ	คณิตศาสตร์	มุมของรูปต่าง ๆ	ห้องเรียน	ป.5	นายพรศักดิ์ อังกาสี
4	นายธนเดช การุญ	ศิลปะ	ทัศนธาตุ	ห้องเรียน	ป.4	นายพรศักดิ์ อังกาสี
5	นางสาวสิริณญา ภาวงศ์	ภาษาไทย	ชีวิตมีค่า	ห้องสมุด	ป.5	นายพรศักดิ์ อังกาสี

ตาราง 18 (ต่อ)

ที่	ชื่อ-สกุล	วิชา	เนื้อหา	แหล่งเรียนรู้	ชั้น	ผู้ประเมิน
6	นางสาวยุธิดา โงนลี่	วิทยาศาสตร์	หน้าที่ ส่วนต่าง ๆ ของพืช	สวนพืช สมุนไพรม	ป.4	นายพรศักดิ์ ฮังกาลี
7	นายชัยวัฒน์ อินทรพาณิชย์	การงาน อาชีพและ เทคโนโลยี	เทคโนโลยี สารสนเทศ และการ สื่อสาร	ห้องปฏิบัติกา รคอมพิวเตอร์	ป.3	นายพรศักดิ์ ฮังกาลี

จากตาราง 18 พบว่าผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ Active Learning ตามรายวิชาที่สอน ซึ่งแผนการจัดการเรียนรู้ Active Learning ได้ถูกประเมิน เพื่อประกอบการจัดกิจกรรมจัดการเรียนรู้ Active Learning ปรากฏผลดังตาราง 19

ตาราง 19 ผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เรื่องการพัฒนา แหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ Active Learning

ที่	รายการการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning	ค่าสถิติ (n = 7)		แปลความ
		\bar{X}	S.D.	
	สาระสำคัญ	3.36	0.02	ปานกลาง
1	ครอบคลุมจุดประสงค์ของการเรียนรู้	3.43	0.90	ปานกลาง
2	ครอบคลุมขอบข่ายสาระการเรียนรู้	3.29	0.88	ปานกลาง
	จุดประสงค์การเรียนรู้	3.71	0.14	มาก
3	สอดคล้องและครอบคลุมกับรายวิชา	4.14	0.83	มาก
4	ระบุพฤติกรรมสอดคล้องกับรายวิชา	3.86	0.83	มาก
5	มีความเฉพาะเจาะจง	3.29	0.70	ปานกลาง
6	มีความเป็นไปได้ที่จะบรรลุผล	3.71	0.70	มาก
7	สามารถวัดผลและประเมินผลได้	3.57	0.49	มาก

ตาราง 19 (ต่อ)

ที่	รายการการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning	ค่าสถิติ (n = 7)		แปลความ
		\bar{X}	S.D.	
	กิจกรรมการเรียนรู้	3.24	0.22	ปานกลาง
8	มีกิจกรรมกระตุ้นความคิด ความสนใจ	3.29	0.45	ปานกลาง
9	มีกิจกรรมหลากหลายเพื่อสร้างความสนใจของผู้เรียน	3.00	0.76	ปานกลาง
10	สามารถทำให้บรรลุจุดประสงค์ของการเรียนรู้ได้	3.43	0.73	ปานกลาง
11	มีขั้นตอนการสรุปเนื้อหาที่เรียน	3.14	0.99	ปานกลาง
	สื่อ/นวัตกรรม/แหล่งเรียนรู้	3.00	0.16	ปานกลาง
12	สัมพันธ์กับเนื้อหาและจุดประสงค์ของการเรียนรู้	3.29	0.70	ปานกลาง
13	สะดวกในการใช้ หรือการเข้าถึง	3.00	0.76	ปานกลาง
14	มีความถูกต้อง ทันสมัย และน่าสนใจ	2.71	0.45	ปานกลาง
	การวัดผลและประเมินผล	3.29	0.11	ปานกลาง
15	มีเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจน	3.57	0.49	มาก
16	มีเครื่องมือและวิธีวัดสอดคล้องตามจุดประสงค์	3.29	0.70	ปานกลาง
17	มีการวัดผลและประเมินผลที่หลากหลาย	3.00	0.53	ปานกลาง
	ภาพรวม	3.00	0	ปานกลาง
18	แผนการจัดการเรียนรู้มีองค์ประกอบครบถ้วน	2.86	0.64	ปานกลาง
19	แต่ละองค์ประกอบสัมพันธ์กันและสะท้อนให้เห็นถึงการจัดการเรียนรู้ Active Learning	3.14	0.64	ปานกลาง
	รวม	3.32	0.29	ปานกลาง

จากตาราง 19 พบว่า ผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เรื่องการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ Active Learning โดยผู้นิเทศคือผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} = 3.32) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก 1 ด้าน

คือ จุดประสงค์การเรียนรู้ (\bar{X} = 3.71) นอกจากประเมินรายชื่อแล้ว ผู้วิจัยยังได้นำคะแนนดังกล่าวมาวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยผู้ร่วมวิจัยแต่ละคนดังตาราง 20

ตาราง 20 ผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เรื่องการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ Active Learning โดยผู้นิเทศ

ที่	ชื่อ-สกุล	เนื้อหา	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	นางเพียงจันทร์ นันทราช	สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก	3.79	0.92	มาก
2	นางสาวเมธินี นันทราช	All about us	3.26	0.73	ปานกลาง
3	นางสาวสุวณีย์ พิมพะวะ	มุมของรูปต่าง ๆ	3.37	0.83	ปานกลาง
4	นายชนเดช การุญ	ทัศนธาตุ	3.47	0.61	ปานกลาง
5	นางสาวสิริัญญา ภาวงศ์	ชีวิตมีค่า	3.21	0.54	ปานกลาง
6	นางสาวยุธิดา โงนลี่	หน้าที่ส่วนต่าง ๆ ของพืช	3.37	0.76	ปานกลาง
7	นายชัยวัฒน์ อินทรพาณิชย์	เทคโนโลยี สารสนเทศ และการสื่อสาร	2.74	0.81	ปานกลาง
รวม			3.32	0.13	ปานกลาง

จากตาราง 20 พบว่า ผลการประเมินผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เรื่องการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ Active Learning โดยผู้นิเทศ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 3.32) เมื่อพิจารณาเป็นรายคน โดยเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ นางเพียงจันทร์ นันทราช (\bar{X} = 3.79) นายชนเดช การุญ (\bar{X} = 3.47) และมีคะแนนเฉลี่ยลำดับ 3 เท่ากัน คือ นางสาวสุวณีย์ พิมพะวะ และนางสาวยุธิดา โงนลี่ (\bar{X} = 3.37)

2.5 การนิเทศภายใน

การนิเทศภายในเป็นการนิเทศแบบให้คำชี้แนะ กระบวนการดำเนินการในการนิเทศใช้วิธีการต่าง ๆ ในการให้ความช่วยเหลืออำนวยความสะดวก กำกับ ดูแล เพื่อให้สามารถพัฒนาความรู้ความสามารถได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยการชี้แนะเป็นวิธีการในการพัฒนาสมรรถภาพงานของผู้รับผิดชอบแหล่งเรียนรู้ ดังตาราง 21

ตาราง 21 กำหนดการนิเทศภายในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่

วัน/เดือน/ปี/เวลา	แหล่งเรียนรู้	ผู้นิเทศ	ผลการนิเทศ
30 มกราคม 2566 เวลา 09.30 น.	ห้องเรียน	นายพรศักดิ์ อังกาสี (ผู้บริหารสถานศึกษา)	ครูที่ปรึกษาจัดโต๊ะเก้าอี้ ภายในห้องให้เป็นระเบียบ ทำความสะอาดห้องเรียน นำถังขยะไปทิ้งจัดบอร์ดความรู้ภายในห้อง จัดป้ายสมาชิกในห้องหัวหน้า รองหัวหน้า และครูประจำชั้นขอตกลงในห้อง ลงสถิติการมาเรียนของนักเรียนเป็นปัจจุบัน
30 มกราคม 2566 เวลา 12.30 น.	ห้องสมุด	นายพรศักดิ์ อังกาสี (ผู้บริหารสถานศึกษา)	ครูและนักเรียนที่รับผิดชอบจัดชั้นหนังสือโต๊ะเก้าอี้ให้เป็นระเบียบ บริการยืม-คืน หนังสือประทับตราลงทะเบียนหนังสือใหม่ทำความสะอาดห้องสมุดพร้อมจัดตารางการใช้ห้องและมารยาทการเข้าใช้ จัดป้ายประชาสัมพันธ์การอ่านหรือแนะนำหนังสือใหม่จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เช่น เล่นนิทานเกมการศึกษา วาดภาพระบายสี
31 มกราคม 2566 เวลา 09.30 น.	ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์	นายพรศักดิ์ อังกาสี (ผู้บริหารสถานศึกษา)	ครูและนักเรียนจัดโต๊ะเก้าอี้คอมพิวเตอร์ให้เป็นระเบียบทำความสะอาดห้องคอมพิวเตอร์ จัดป้ายประชาสัมพันธ์หรือความรู้หน้าห้อง จัดตารางการใช้ห้องและมารยาทการเข้าใช้
31 มกราคม 2566 เวลา 12.30 น.	สนามเด็กเล่น BBL	นายพรศักดิ์ อังกาสี (ผู้บริหารสถานศึกษา)	ครูที่รับผิดชอบแบ่งนักเรียนตัดหญ้า บริเวณสนาม BBL ให้สะอาดตกแต่งอุปกรณ์และเครื่องเล่นให้คงทนถาวร จัดบอร์ดความรู้และมารยาทการใช้เครื่องเล่น และให้นักเรียนทำความสะอาด

ตาราง 21 (ต่อ)

วัน/เดือน/ ปี/เวลา	แหล่งเรียนรู้	ผู้สังเกต	ผลการสังเกต
1 กุมภาพันธ์ 2566 เวลา 09.30 น.	สนามกีฬา	นายพรศักดิ์ อังกาสี (ผู้บริหาร สถานศึกษา)	มีการจัดตกแต่งและทำความสะอาด สนามกีฬา อยู่สม่ำเสมอ สนามกีฬา ปลอดภัย ร่มรื่น มีการซ่อมแซมบำรุงรักษาสนามกีฬา วัสดุอุปกรณ์กีฬามีจำนวนเพียงพอ มีสถานที่เก็บรวบรวมอุปกรณ์กีฬาจัดวาง ประจำวัน ในการดูแลสนามกีฬา มีสมุด เยี่ยม - คิน อุปกรณ์กีฬา
1 กุมภาพันธ์ 2566 เวลา 12.30 น.	สวนพืช สมุนไพร	นายพรศักดิ์ อังกาสี (ผู้บริหาร สถานศึกษา)	ครูที่รับผิดชอบแบ่งนักเรียนฉายหญ้า ใส่ปุ๋ย และรดน้ำให้ชุ่มชื้นนำพืชสมุนไพร มาปลูก ครูและนักเรียนปลูกพืชสมุนไพร จนสามารถนำกลับไปรับประทานที่บ้าน ได้จัดป้ายของชื่อชนิดของพืชจัดแบ่ง นักเรียนช่วยงานรับผิดชอบประจำวัน

จากตาราง 21 พบว่าการสังเกตภายใน ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษา ทำการสังเกต
ภายในโดยใช้การสังเกตแบบให้คำชี้แนะทั้งระหว่างการพัฒนาและหลังการพัฒนาแหล่ง
เรียนรู้พบว่า ผู้ร่วมวิจัยมีการพัฒนางานในหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยจาก
แบบสังเกตจากพฤติกรรมการพัฒนาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด การสังเกตภายในจึงถือเป็น
กระบวนการทำงานร่วมกันของบุคลากรในโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ร่วมกัน

ขั้นที่ 3 ขั้นการสังเกตการณ์ (Observation)

ผู้วิจัยได้ให้ตัวแทนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - ชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 6 ระดับชั้นละ 10 คนรวม 40 คน เนื่องจากเป็นระดับชั้นที่มีวุฒิภาวะพอที่จะร่วม
กิจกรรมได้และมีความสามารถด้านการอ่าน ประเมินความพึงพอใจหลังการพัฒนา
แหล่งเรียนรู้ เพื่อให้ผลการวิจัยเกิดประสิทธิภาพมากที่สุด ดังตาราง 22

ตาราง 22 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน
หลังการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ
Active Learning

ที่	ความพึงพอใจของนักเรียนในการพัฒนา แหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้	ค่าสถิติ (n = 40)		แปล ความ
		\bar{X}	S.D.	
	ห้องเรียน	4.75	0.10	มากที่สุด
1	ห้องเรียนมีการจัดตกแต่งและทำความสะอาดห้องเรียน มีความปลอดภัย	4.65	0.53	มากที่สุด
2	ห้องเรียนมีการบำรุงรักษา โสตทัศนวัสดุ อุปกรณ์ ในห้องเรียน	4.65	0.57	มากที่สุด
3	นักเรียนเข้าใช้ห้องเรียนเป็นประจำและสม่ำเสมอ	4.83	0.38	มากที่สุด
4	มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู โดยใช้ห้องเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้	4.60	0.62	มากที่สุด
5	ห้องเรียนมีความเหมาะสมในการแสวงหาความรู้	4.83	0.44	มากที่สุด
6	บุคลากรเพียงพอและตรงต่อสายงานที่รับผิดชอบ	4.78	0.52	มากที่สุด
7	บุคลากรที่รับผิดชอบมีเวลาให้บริการ	4.83	0.38	มากที่สุด
8	บุคลากรมีความรู้ความสามารถในการพัฒนา แหล่งเรียนรู้ที่รับผิดชอบ	4.85	0.36	มากที่สุด
	ห้องสมุด	4.68	0.05	มากที่สุด
9	ห้องสมุดมีการจัดตกแต่งและทำความสะอาดห้องสมุด	4.75	0.43	มากที่สุด
10	ห้องสมุดมีการบำรุงรักษา ทรัพยากรสารสนเทศ ในห้องสมุด	4.68	0.52	มากที่สุด
11	นักเรียนเข้าใช้ห้องสมุดเป็นประจำและสม่ำเสมอ	4.58	0.49	มากที่สุด
12	นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ของครูโดยใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งเรียนรู้	4.63	0.53	มากที่สุด
13	ห้องสมุดมีความเหมาะสมในการแสวงหาความรู้	4.80	0.40	มากที่สุด
14	บุคลากรเพียงพอและตรงต่อสายงานที่รับผิดชอบ	4.55	0.50	มากที่สุด

ตาราง 22 (ต่อ)

ที่	ความพึงพอใจของนักเรียนในการพัฒนา แหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้	ค่าสถิติ (n = 40)		แปล ความ
		\bar{X}	S.D.	
15	บุคลากรที่รับผิดชอบมีเวลาให้บริการ	4.73	0.45	มากที่สุด
16	บุคลากรมีความรู้ความสามารถในการพัฒนา แหล่งเรียนรู้ที่รับผิดชอบ	4.73	0.55	มากที่สุด
	ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์	4.48	0.11	มาก
17	ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์มีการจัดตกแต่ง และทำความสะอาดห้องคอมพิวเตอร์	4.70	0.46	มากที่สุด
18	ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์มีการบำรุงรักษา วัสดุอุปกรณ์ห้องคอมพิวเตอร์	4.48	0.59	มาก
19	นักเรียนเข้าใช้ห้องคอมพิวเตอร์เป็นประจำและสม่ำเสมอ	4.40	0.62	มาก
20	นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ของครูโดยใช้ห้องคอมพิวเตอร์เป็นแหล่งเรียนรู้	4.40	0.62	มาก
21	ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์มีความเหมาะสม ในการแสวงหาความรู้	4.60	0.54	มากที่สุด
22	บุคลากรเพียงพอและตรงต่อสายงานที่รับผิดชอบ	4.50	0.55	มาก
23	บุคลากรที่รับผิดชอบมีเวลาให้บริการ	4.65	0.48	มากที่สุด
24	บุคลากรมีความรู้ความสามารถในการพัฒนา แหล่งเรียนรู้ที่รับผิดชอบ	4.13	0.81	มาก
	สนามเด็กเล่น BBL	4.82	0.09	มากที่สุด
25	สนามเด็กเล่น BBL มีการจัดตกแต่งและทำความสะอาด สนาม เด็กเล่น BBL	4.88	0.33	มากที่สุด
26	สนามเด็กเล่น BBLมี การบำรุงรักษา วัสดุอุปกรณ์ ในสนาม BBL	4.68	0.47	มากที่สุด
27	นักเรียนเข้าไปใช้บริการสนามเด็กเล่น BBL เป็นประจำและสม่ำเสมอ	4.88	0.33	มากที่สุด

ตาราง 22 (ต่อ)

ที่	ความพึงพอใจของนักเรียนในการพัฒนา แหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้	ค่าสถิติ (n = 40)		แปล ความ
		\bar{X}	S.D.	
28	นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ของครูโดยใช้สนามเด็กเล่น BBL เป็นแหล่งเรียนรู้	4.88	0.40	มากที่สุด
29	สนามเด็กเล่น BBL มีความเหมาะสมในการแสวงหา ความรู้	4.80	0.46	มากที่สุด
30	บุคลากรเพียงพอและตรงต่อสายงานที่รับผิดชอบ	4.78	0.52	มากที่สุด
31	บุคลากรที่รับผิดชอบมีเวลาให้บริการ	4.93	0.26	มากที่สุด
32	บุคลากรมีความรู้ความสามารถในการพัฒนา แหล่งเรียนรู้ที่รับผิดชอบ	4.75	0.49	มากที่สุด
	สนามกีฬา	4.36	0.07	มาก
33	มีการจัดตกแต่งและทำความสะอาดสนามกีฬา อยู่เสมอเหมาะสมกับกีฬาปลอดภัย ร่มรื่น	4.65	0.48	มากที่สุด
34	มีการบำรุงรักษา วัสดุอุปกรณ์กีฬามีจำนวนเพียงพอ	4.45	0.71	มาก
35	นักเรียนใช้บริการสนามกีฬามีความสะดวกที่ได้รับจาก การใช้บริการสนามกีฬา	4.53	0.63	มากที่สุด
36	นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ของครูโดยใช้สนามกีฬาเป็นแหล่งเรียนรู้	4.30	0.56	มาก
37	สนามกีฬา มีความเหมาะสมในการแสวงหาความรู้	4.30	0.75	มาก
38	บุคลากรเพียงพอและตรงต่อสายงานที่รับผิดชอบ	4.33	0.69	มาก
39	บุคลากรที่รับผิดชอบมีเวลาให้บริการ	4.35	0.57	มาก
40	บุคลากรมีความรู้ความสามารถในการพัฒนา แหล่งเรียนรู้ที่รับผิดชอบ	4.30	0.68	มาก
	สวนพืชสมุนไพร	4.21	0.17	มาก
41	มีการจัดตกแต่งและทำความสะอาดบริเวณแปลงสาธิต การเกษตรและสวนหย่อมหลังอาคารเรียน	4.03	0.82	มาก

ตาราง 22 (ต่อ)

ที่	ความพึงพอใจของนักเรียนในการพัฒนา แหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้	ค่าสถิติ (n = 40)		แปลความ
		\bar{X}	S.D.	
42	นักเรียนมีส่วนร่วมในการ ดायคาน่า ใส่ปุ๋ยแปลงเกษตร และสวนหย่อมให้สวยงาม	4.20	0.98	มาก
43	นักเรียนเข้าแปลงสาธิตการเกษตรและสวนหย่อม สม่ำเสมอ	3.55	1.02	ปานกลาง
44	นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ของครูโดยใช้แปลงสาธิตการเกษตรและสวนหย่อม หน้าอาคารเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้	4.08	0.88	มาก
45	สวนพืชสมุนไพร มีความเหมาะสมในการแสวงหาความรู้	4.28	0.84	มาก
46	บุคลากรเพียงพอและตรงต่อสายงานที่รับผิดชอบ	4.55	0.67	มากที่สุด
47	บุคลากรที่รับผิดชอบมีเวลาให้บริการ	4.40	0.54	มาก
48	บุคลากรมีความรู้ความสามารถในการพัฒนา แหล่งเรียนรู้ที่รับผิดชอบ	4.58	0.67	มากที่สุด
	รวม	4.56	0.16	มากที่สุด

จากตาราง 22 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนหลังการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด
(\bar{X} = 4.56) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าแหล่งเรียนรู้ที่นักเรียนมีความพึงพอใจ
ในการพัฒนาในระดับมากที่สุด คือ สนามเด็กเล่น BBL (\bar{X} = 4.82) ห้องเรียน (\bar{X} = 4.75)
ส่วนแหล่งเรียนรู้ที่นักเรียนมีความพึงพอใจในการพัฒนาน้อยที่สุดอยู่ในระดับมาก
(\bar{X} = 4.21) คือ สวนพืชสมุนไพร และสนามกีฬา ระหว่างการดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
ผู้วิจัยได้ทำการประเมินพฤติกรรมการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มผู้ร่วมวิจัยที่ร่วมกัน
พัฒนาแหล่งเรียนรู้ ดังตาราง 23

จากข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัยได้ทำการเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียน
ก่อนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และหลังการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ดังตาราง 23

ตาราง 23 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของนักเรียนก่อนและหลังการพัฒนา
แหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning

ที่	ความพึงพอใจของนักเรียนในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้	คาสถิติ (n = 40)			
		\bar{X} ก่อนพัฒนา	\bar{X} หลังพัฒนา	\bar{X} เพิ่มขึ้น	ร้อยละ ความก้าวหน้า
	ห้องเรียน	4.32	4.75	0.43	8.60
1	ห้องเรียนมีการจัดตกแต่งและทำความสะอาดห้องเรียนมีความปลอดภัย	4.45	4.65	0.20	4.00
2	ห้องเรียนมีการบำรุงรักษาวัสดุ อุปกรณ์ในห้องเรียน	4.50	4.65	0.15	3.00
3	นักเรียนเข้าใช้ห้องเรียนเป็นประจำและสม่ำเสมอ	4.68	4.83	0.15	3.00
4	มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูโดยใช้ห้องเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้	4.23	4.60	0.38	7.50
5	ห้องเรียนมีความเหมาะสมในการแสวงหาความรู้	4.13	4.83	0.70	14.00
6	บุคลากรเพียงพอและตรงตอสายงานที่รับผิดชอบ	4.15	4.78	0.63	12.50
7	บุคลากรที่รับผิดชอบมีเวลาให้บริการ	4.28	4.83	0.55	11.00
8	บุคลากรมีความรู้ความสามารถในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่รับผิดชอบ	4.18	4.85	0.68	13.50
	ห้องสมุด	4.19	4.68	0.49	9.76
9	ห้องสมุดมีการจัดตกแต่งและทำความสะอาดห้องสมุด	4.70	4.75	0.05	1.00
10	ห้องสมุดมีการบำรุงรักษาทรัพยากรสารสนเทศในห้องสมุด	4.63	4.68	0.05	1.00

ตาราง 23 (ต่อ)

ที่	ความพึงพอใจของนักเรียนในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้	ค่าสถิติ (n = 40)			
		\bar{X} ก่อนพัฒนา	\bar{X} หลังพัฒนา	\bar{X} เพิ่มขึ้น	ร้อยละความก้าวหน้า
11	นักเรียนเข้าใช้ห้องสมุดเป็นประจำและสม่ำเสมอ	3.78	4.58	0.80	16.00
12	นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูโดยใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งเรียนรู้	4.03	4.63	0.60	12.00
13	ห้องสมุดมีความเหมาะสมในการแสวงหาความรู้	4.38	4.80	0.43	8.50
14	บุคลากรเพียงพอและตรงต่อสายงานที่รับผิดชอบ	4.08	4.55	0.48	9.50
15	บุคลากรที่รับผิดชอบมีเวลาให้บริการ	4.05	4.73	0.68	13.50
16	บุคลากรมีความรู้ความสามารถในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่รับผิดชอบ	3.88	4.73	0.85	17.00
	ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์	4.19	4.48	0.29	5.88
17	ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์มีการจัดตกแต่งและทำความสะอาดห้องคอมพิวเตอร์	4.58	4.70	0.13	2.50
18	ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์มีการบำรุงรักษา วัสดุอุปกรณ์ห้องคอมพิวเตอร์	4.05	4.48	0.43	8.50
19	นักเรียนเข้าใช้ห้องคอมพิวเตอร์เป็นประจำและสม่ำเสมอ	4.20	4.40	0.20	4.00
20	นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูโดยใช้ห้องคอมพิวเตอร์เป็นแหล่งเรียนรู้	3.83	4.40	0.58	11.50

ตาราง 23 (ต่อ)

ที่	ความพึงพอใจของนักเรียน ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อ สนับสนุนการจัดการเรียนรู้	ค่าสถิติ (n = 40)			
		\bar{X} ก่อน พัฒนา	\bar{X} หลัง พัฒนา	\bar{X} เพิ่มขึ้น	ร้อยละ ความก้าวหน้า
21	ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์มีความ เหมาะสมในการแสวงหาความรู้	3.95	4.60	0.65	13.00
	สนามเด็กเล่น BBL	4.47	4.82	0.35	7.00
22	บุคลากรเพียงพอและตรงต่อสายงาน ที่รับผิดชอบ	3.83	4.50	0.68	13.50
23	บุคลากรที่รับผิดชอบมีเวลาให้บริการ	4.40	4.65	0.25	5.00
24	บุคลากรมีความรู้ความสามารถใน การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่รับผิดชอบ	3.98	4.13	0.15	3.00
25	สนามเด็กเล่น BBL มีการจัดตกแต่ง และทำความสะอาดสนาม เด็กเล่น BBL	4.58	4.88	0.30	6.00
26	สนามเด็กเล่น BBL มี การบำรุงรักษา วัสดุอุปกรณ์ในสนาม BBL	4.38	4.68	0.30	6.00
27	นักเรียนเข้าไปใช้บริการสนามเด็กเล่น BBL เป็นประจำและสม่ำเสมอ	4.58	4.88	0.30	6.00
28	นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนของครูโดยใช้สนาม เด็กเล่น BBL เป็นแหล่งเรียนรู้	4.70	4.88	0.18	3.50
29	สนามเด็กเล่น BBL มีความเหมาะสม ในการแสวงหาความรู้	4.55	4.80	0.25	5.00
30	บุคลากรเพียงพอและตรงต่อสายงาน ที่รับผิดชอบ	4.23	4.78	0.55	11.00
31	บุคลากรที่รับผิดชอบมีเวลาให้บริการ	4.28	4.93	0.65	13.00

ตาราง 23 (ต่อ)

ที่	ความพึงพอใจของนักเรียน ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้	ค่าสถิติ (n = 40)			
		\bar{X} ก่อน พัฒนา	\bar{X} หลัง พัฒนา	\bar{X} เพิ่มขึ้น	ร้อยละ ความก้าวหน้า
32	บุคลากรมีความรู้ความสามารถใน การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่รับผิดชอบ	4.48	4.75	0.28	5.50
	สนามกีฬา	4.05	4.36	0.32	6.35
33	มีการจัดตกแต่งและทำความสะอาด สนามกีฬาอยู่เสมอ สนามกีฬา ปลอดภัยร่มรื่น	4.48	4.65	0.18	3.50
33	มีการจัดตกแต่งและทำความสะอาด สนามกีฬา อยู่สม่ำเสมอสนามกีฬา ปลอดภัย ร่มรื่น	4.48	4.65	0.18	3.50
34	มีการบำรุงรักษา วัสดุอุปกรณ์กีฬา มีจำนวนเพียงพอ	4.23	4.45	0.23	4.50
35	นักเรียนใช้บริการสนามกีฬามีความ สะดวกที่ได้รับจากการใช้บริการ สนามกีฬา	4.05	4.53	0.48	9.50
36	นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนของครูโดยใช้ สนามกีฬาเป็นแหล่งเรียนรู้	3.60	4.30	0.70	14.00
37	สนามกีฬา มีความเหมาะสม ในการแสวงหาความรู้	3.65	4.30	0.65	13.00
38	บุคลากรเพียงพอและตรงต่อสายงาน ที่รับผิดชอบ	4.18	4.33	0.15	3.00
39	บุคลากรที่รับผิดชอบมีเวลาให้บริการ	4.18	4.35	0.18	3.50
40	บุคลากรมีความรู้ความสามารถใน การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่รับผิดชอบ	4.03	4.30	0.27	5.50

ตาราง 23 (ต่อ)

ที่	ความพึงพอใจของนักเรียน ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อ สนับสนุนการจัดการเรียนรู้	คาสถิติ (n = 40)			
		\bar{X} ก่อน พัฒนา	\bar{X} หลัง พัฒนา	\bar{X} เพิ่มขึ้น	ร้อยละ ความก้าวหน้า
	สวนพืชสมุนไพร	3.82	4.21	0.38	7.69
41	มีการจัดตกแต่งและทำความสะอาด บริเวณแปลงสาธิตการเกษตร และสวนหย่อมหลังอาคารเรียน	3.88	4.03	0.15	3.00
42	นักเรียนมีส่วนร่วมในการ ใส่ปุ๋ยแปลงเกษตรและสวนหย่อม ให้สวยงาม	3.80	4.20	0.40	8.00
43	นักเรียนเข้าแปลงสาธิตการเกษตร และสวนหย่อมสม่ำเสมอ	3.40	3.55	0.15	3.00
44	นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนของครูโดยใช้แปลง สาธิตการเกษตรและสวนหย่อมหน้า อาคารเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้	3.65	4.08	0.43	8.50
45	สวนพืชสมุนไพร มีความเหมาะสม ในการแสวงหาความรู้	3.93	4.28	0.35	7.00
46	บุคลากรเพียงพอและตรงต่อสายงาน ที่รับผิดชอบ	3.85	4.55	0.70	14.00
47	บุคลากรที่รับผิดชอบมีเวลาให้บริการ	4.00	4.40	0.40	8.00
48	บุคลากรมีความรู้ความสามารถในการ พัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่รับผิดชอบ	4.08	4.58	0.50	10.00
	รวม	4.16	4.56	0.40	7.99

จากตาราง 23 พบว่า การเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนการพัฒนา
แหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ระหว่างก่อนพัฒนากับ

หลังการพัฒนา ในภาพรวมมีร้อยละความก้าวหน้าคิดเป็นร้อยละ 7.99 แหล่งเรียนรู้ที่ได้รับการพัฒนาสูงสุดคือ ห้องสมุด มีการพัฒนาร้อยละ 9.76 ส่วนแหล่งเรียนรู้ที่ได้รับการพัฒนาน้อยสุด คือ ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ มีการพัฒนาร้อยละ 5.88

ผู้วิจัยได้รวมสังเกตพฤติกรรมการพัฒนา หลังการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่ ของกลุ่มผู้ร่วมวิจัย คือ ครูและบุคลากร จำนวน 8 คน ที่รับผิดชอบแหล่งเรียนรู้ หลังการพัฒนา ดังตาราง 24

ตาราง 24 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแบบสังเกตพฤติกรรมการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ หลังการพัฒนาของผู้ร่วมวิจัยเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่

ข้อ ที่	แบบสังเกตพฤติกรรมการพัฒนา แหล่งเรียนรู้หลังการพัฒนา	ค่าสถิติ (n = 8)		แปล ความ
		\bar{X}	S.D.	
1	ความสนใจ ความตั้งใจและความมุ่งมั่นในการพัฒนา แหล่งเรียนรู้	4.75	0.43	มากที่สุด
2	การพัฒนาบุคลากรโดยการไปศึกษาดูงาน	4.63	0.48	มากที่สุด
3	การพัฒนาบุคลากรโดยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	4.50	0.50	มาก
4	การมีส่วนร่วมทั้งครูและนักเรียนในการพัฒนา แหล่งเรียนรู้	4.50	0.50	มาก
5	การมีส่วนร่วมในกิจกรรมส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้	4.75	0.43	มากที่สุด
6	การบริหารจัดการและการประชาสัมพันธ์แหล่งเรียนรู้	4.38	0.48	มาก
7	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล	4.63	0.48	มากที่สุด
8	มีการจัดหาวัสดุทัศนวัสดุ อุปกรณ์ในห้องเรียน แหล่งเรียนรู้ให้เพียงพอ	4.38	0.48	มาก
9	ความสม่ำเสมอและความต่อเนื่องของการเข้าใช้บริการ แหล่งเรียนรู้	4.75	0.43	มากที่สุด
	รวม	4.58	0.03	มากที่สุด

จากตาราง 24 พบว่า พฤติกรรมการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของผู้ร่วมวิจัยหลังการพัฒนา โดยรวมอยู่ในระดับ ดีมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าสถิติมากที่สุดเท่ากัน 3 ด้าน คือ ความสนใจ ความตั้งใจและความมุ่งมั่นในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ อยู่ในระดับดีมากที่สุด ($\bar{X} = 4.75$) ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.75$) และด้านความสม่ำเสมอและความต่อเนื่องของการเข้าใช้บริการแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.75$) ด้านที่มีสถิติน้อยที่สุดคือ ด้าน การบริหารจัดการ และการประชาสัมพันธ์แหล่งเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$) และ ด้านมีการจัดหาวัสดุทัศนวัสดุ อุปกรณ์ในห้องเรียนแหล่งเรียนรู้ให้ เพียงพอ ($\bar{X} = 4.38$)

จากข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัยได้ทำการเปรียบเทียบพฤติกรรมพัฒนาระหว่างการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และหลังการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ดังตาราง 25

ตาราง 25 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแบบประเมินพฤติกรรม
การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning
โรงเรียนบ้านโพนไผ่

ที่	ความพึงพอใจของนักเรียน ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อ สนับสนุนการจัดการเรียนรู้	ค่าสถิติ (n = 40)			
		\bar{X} ก่อน พัฒนา	\bar{X} หลัง พัฒนา	\bar{X} เพิ่มขึ้น	ร้อยละ ความก้าวหน้า
1	ความสนใจ ความตั้งใจและความ มุ่งมั่นในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	3.50	4.75	1.25	25.00
2	การพัฒนาบุคลากรโดยการ ไปศึกษาดูงาน	3.88	4.63	0.75	15.00
3	การพัฒนาบุคลากรโดยการจัดประชุม เชิงปฏิบัติการด้านการพัฒนาแหล่ง เรียนรู้และบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้	3.63	4.50	0.88	17.50
4	การมีส่วนร่วมทั้งครูและนักเรียน ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	3.38	4.50	1.13	22.50
5	การมีส่วนร่วมในกิจกรรมส่งเสริม การใช้แหล่งเรียนรู้	3.63	4.75	1.13	22.50

ตาราง 25 (ต่อ)

ที่	ความพึงพอใจของนักเรียน ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อ สนับสนุนการจัดการเรียนรู้	คาสถิติ (n = 40)			
		\bar{X} ก่อน พัฒนา	\bar{X} หลัง พัฒนา	\bar{X} เพิ่มขึ้น	ร้อยละ ความก้าวหน้า
6	การบริหารจัดการและการ ประชาสัมพันธ์แหล่งเรียนรู้	3.75	4.38	0.63	12.50
7	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้แหล่งเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผล	3.63	4.63	1.00	20.00
8	มีการจัดหาวัสดุทัศนวัสดุ อุปกรณ์ ในห้องเรียนแหล่งเรียนรู้ให้เพียงพอ	4.38	4.38	0.00	0.00
9	ความสม่ำเสมอและความต่อเนื่อง ของการเข้าใช้บริการแหล่งเรียนรู้	4.25	4.75	0.50	10.00
	รวม	3.78	4.58	0.81	16.11

จากตาราง 25 พบว่า การเปรียบเทียบพฤติกรรมการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ระหว่างการพัฒนา กับ หลังการพัฒนา ในภาพรวมมีร้อยละความก้าวหน้าคิดเป็นร้อยละ 16.11 ด้านที่ได้รับการพัฒนาสูงสุด คือ ความสนใจ ความตั้งใจและความมุ่งมั่นในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ มีการพัฒนาร้อยละ 25.00 ส่วนด้านที่ได้รับการพัฒนาน้อยสุด คือ มีการจัดหาวัสดุทัศนวัสดุ อุปกรณ์ในห้องเรียนแหล่งเรียนรู้ให้เพียงพอ มีการพัฒนาร้อยละ 0.00

ผลการดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 หลังจากขั้นการสังเกตการณ์โดยสังเกตพฤติกรรมการพัฒนาแล้วได้ทำการประเมินผลการพัฒนาโดย กลุ่มผู้ร่วมวิจัยจำนวน 9 คน ซึ่งมี ผู้วิจัย จำนวน 1 คน ครูประจำชั้น อนุบาล 2 - ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 6 คน ครูธุรการ จำนวน 1 คน และ นักการภารโรง จำนวน 1 คน ได้ทำการรวบรวมข้อมูลเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์ของข้อมูลวิเคราะห์ข้อมูลดังตาราง 26

ตาราง 26 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน แบบประเมินผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
ของผู้ร่วมวิจัย เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning
โรงเรียนบ้านโพนไผ่

ข้อ ที่	รายการ	ค่าสถิติ		แปลความ
		\bar{X}	S.D.	
1	ห้องเรียน	4.50	0.04	มาก
2	ห้องสมุด	4.56	0.04	มากที่สุด
3	ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์	4.18	0.13	มาก
4	สนามเด็กเล่น BBL	4.68	0.06	มากที่สุด
5	สนามกีฬา	4.38	0.12	มาก
6	สวนพืชสมุนไพร	4.21	0.14	มาก
	รวม	4.42	0.05	มาก

จากตาราง 26 พบว่าแบบประเมินผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของผู้ร่วมวิจัย เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่ ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$) และเมื่อพิจารณาแหล่งเรียนรู้เรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ คือ สนามเด็กเล่น BBL โดยมีระดับความพึงพอใจอยู่ที่ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.68$) ห้องสมุด โดยมีระดับความพึงพอใจอยู่ที่ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$) ห้องเรียน โดยมีระดับความพึงพอใจอยู่ที่ระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$) สนามกีฬา โดยมีระดับความพึงพอใจอยู่ที่ระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$) สวนพืชสมุนไพร โดยมีระดับความพึงพอใจอยู่ที่ระดับมาก ($\bar{X} = 4.21$) และห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ โดยมีระดับความพึงพอใจอยู่ที่ระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$) และเมื่อแยกประเมินผลการพัฒนาของกลุ่มผู้ร่วมวิจัยทั้งหมด 9 คน ประเมินผล ความพึงพอใจแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนทั้ง 6 แหล่ง ดังตาราง 27

ตาราง 27 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน แบบประเมินผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
ในห้องเรียนของผู้ร่วมวิจัย เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active
Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่

ข้อที่	แบบประเมินผลการพัฒนาในห้องเรียน	ค่าสถิติ (n = 9)		
		\bar{X}	S.D.	แปล ความ
1	ห้องเรียน ห้องเรียนสะอาด มีโต๊ะเก้าอี้ของนักเรียน และของครูเพียงพอ สภาพมั่นคงถาวร	4.78	0.42	มากที่สุด
2	มีการจัดองค์ประกอบห้องเรียนครบ เช่น จัดบอร์ด ส่งเสริมการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมถึงสื่อการสอนอื่น ๆ	4.56	0.50	มากที่สุด
3	ครูที่ปรึกษาหรือครูที่รับผิดชอบดูแลเอาใจใส่ดี	4.56	0.50	มากที่สุด
4	ในห้องเรียนมีการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ มีการจัดบอร์ด สมาชิกนักเรียน ชื่อครูประจำชั้น สถิติการมาเรียน เวรประจำวัน ข้อตกลงในห้อง	4.33	0.47	มาก
5	ในห้องเรียนมีสื่อโสตทัศนวัสดุ เช่น โทรทัศน์ เครื่องฉายสไลด์ และคอมพิวเตอร์	4.22	0.42	มาก
6	ใช้ห้องเรียนในการจัดกิจกรรมการจัดการเรียน การสอนแบบ Active Learning	4.56	0.50	มากที่สุด
7	นักเรียนมีความสุขได้เรียนรู้ด้วยการลงมือ ปฏิบัติจริง (Active Learning)	4.44	0.50	มากที่สุด
8	ห้องเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีความเหมาะสม ในการแสวงหาความรู้ของนักเรียน	4.56	0.50	มากที่สุด
	รวม	4.50	0.04	มากที่สุด

จากตาราง 27 พบว่าความพึงพอใจในการประเมินผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
ในห้องเรียนของผู้ร่วมวิจัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.50) เพื่อพิจารณาเป็นรายด้าน
พบว่าด้านที่มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด คือ ห้องเรียนสะอาด มีโต๊ะเก้าอี้ของนักเรียน

และของครูเพียงพอ สภาพมั่นคงถาวร โดยมีระดับความพึงพอใจอยู่ที่ระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.78) ด้านที่มีระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด คือ ด้านในห้องเรียนมีสื่อโสตทัศนวัสดุ เช่น โทรทัศน์ เครื่องฉายสไลด์ และคอมพิวเตอร์ โดยมีระดับความพึงพอใจในระดับมาก (\bar{X} = 4.22)

ตาราง 28 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน แบบประเมินผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในห้องสมุดของผู้ร่วมวิจัย เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโป่งไผ่

ข้อ ที่	แบบประเมินผลการพัฒนาในห้องสมุด	ค่าสถิติ (n = 9)		
		\bar{X}	S.D.	แปล ความ
9	ห้องสมุด ครูห้องสมุด/เจ้าหน้าที่ หรือจบด้านบรรณารักษ์โดยตรง	4.78	0.42	มากที่สุด
10	ครูบรรณารักษ์/เจ้าหน้าที่ มีความรู้ความสามารถ ในงานเทคนิคห้องสมุดและจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัย รักการอ่าน	4.33	0.47	มาก
11	ครูบรรณารักษ์/เจ้าหน้าที่ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และเต็มใจให้บริการ	4.78	0.42	มากที่สุด
12	ห้องสมุดมีการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ เป็นเอกเทศ จัดบรรยากาศดี	4.44	0.50	มากที่สุด
13	มีสื่อสารสนเทศเพียงพอต่อผู้ใช้บริการทั้งสิ่งตีพิมพ์ และไม่ตีพิมพ์	4.44	0.50	มาก
14	ใช้ห้องสมุดในการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนการสอน แบบ Active Learning	4.56	0.50	มากที่สุด
15	นักเรียนมีความสุขได้เรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning)	4.33	0.47	มาก
16	ห้องเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีความเหมาะสม ในการแสวงหาความรู้ของนักเรียน	4.78	0.42	มากที่สุด
	รวม	4.56	0.04	มากที่สุด

จากตาราง 28 ความพึงพอใจในการประเมินผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในห้องสมุดของผูรรวมวิจัย โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.56) เพื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด คือ ห้องเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมในการแสวงหาความรู้ของนักเรียน โดยมีระดับความพึงพอใจอยู่ที่ระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.78) ด้านที่มีระดับความพึงพอใจน้อยสุดคือ นักเรียนมีความสุขได้เรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning) โดยมีระดับความพึงพอใจในระดับมาก (\bar{X} = 4.33) และด้านครูบรรณารักษ์/เจ้าหน้าที่ มีความรู้ความสามารถในงานเทคนิคห้องสมุดและจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน (\bar{X} = 4.33)

ตาราง 29 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแบบประเมินผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโนนไผ่

ข้อ ที่	แบบประเมินผลการพัฒนาห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์	ค่าสถิติ (n = 9)		
		\bar{X}	S.D.	แปล ความ
	ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์			
17	ครูคอมพิวเตอร์/เจ้าหน้าที่ หรือจบคอมพิวเตอร์โดยตรง	4.22	0.63	มาก
18	ครูคอมพิวเตอร์/เจ้าหน้าที่ มีความรู้ความสามารถทั้งด้านการใช้โปรแกรมและการซ่อมบำรุงรักษา	4.11	0.74	มาก
19	ครูคอมพิวเตอร์/เจ้าหน้าที่ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและเต็มใจให้บริการ	4.33	0.47	มาก
20	ห้องคอมพิวเตอร์มีการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้กว้างพอหรือเป็นเอกเทศ จัดบรรยากาศดี	4.22	0.79	มาก
21	มีเครื่องคอมพิวเตอร์ เพียงพอต่อความต้องการของนักเรียน มีบอร์ดให้ความรู้กับนักเรียน	3.56	0.83	มาก
22	ใช้ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ในการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning	4.44	0.50	มาก
23	นักเรียนมีความสุขได้เรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning)	4.33	0.67	มาก

ตาราง 29 (ต่อ)

ข้อ ที่	แบบประเมินผลการพัฒนาห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์	ค่าสถิติ (n = 9)		
		\bar{X}	S.D.	แปล ความ
24	ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมในการแสวงหาความรู้ของนักเรียน	4.22	0.63	มาก
	รวม	4.18	0.13	มาก

จากตาราง 29 ความพึงพอใจในการประเมินผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ของผู้รวมวิจัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.18) เพื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด คือ ใช้ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ในการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning โดยมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.44) ด้านที่มีระดับความพึงพอใจน้อยสุด คือ มีเครื่องคอมพิวเตอร์ เพียงพอต่อความต้องการของนักเรียน มีบอร์ดให้ความรู้กับนักเรียน โดยมีระดับความพึงพอใจในระดับมาก (\bar{X} = 3.56)

ตาราง 30 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแบบประเมินผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สนามเด็กเล่น BBL เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่

ข้อที่	แบบประเมินผลการพัฒนาสนามเด็กเล่น BBL	ค่าสถิติ (n = 9)		
		\bar{X}	S.D.	แปล ความ
25	สนามเด็กเล่น BBL ครูอนุบาล/เจ้าหน้าที่ รับผิดชอบหรือจบการศึกษา ปฐมวัยโดยตรง	4.67	0.47	มากที่สุด
26	ครูมีความรู้ความสามารถในการจัดประสบการณ์ ตามช่วงวัยและตามพัฒนาการเด็กปฐมวัย	4.33	0.47	มาก
27	สนาม BBL และเครื่องเล่นอนุบาลมีพื้นที่เพียงพอ และมั่นคงปลอดภัย	4.89	0.31	มากที่สุด

ตาราง 30 (ต่อ)

ข้อที่	แบบประเมินผลการพัฒนาสนามเด็กเล่น BBL	คาสถิติ (n = 9)		
		\bar{X}	S.D.	แปล ความ
28	ภายในสนามเด็กเล่นมีการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ มีการจัดสภาพและบรรยากาศสะอาด เหมาะสมกับวัย	4.78	0.42	มากที่สุด
29	ครูที่รับผิดชอบมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีมีจิตเมตตา โอบอ้อมอารี	4.78	0.42	มากที่สุด
30	ใช้สนามเด็กเล่น BBL ในการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning	4.56	0.50	มากที่สุด
31	นักเรียนมีความสุขได้เรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning)	4.67	0.47	มากที่สุด
32	สนามเด็กเล่น BBL เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมในการแสวงหาความรู้ของนักเรียน	4.78	0.42	มากที่สุด
	รวม	4.68	0.06	มากที่สุด

จากตาราง 30 ความพึงพอใจในการประเมินผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สนามเด็กเล่น BBL ของผู้ร่วมวิจัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.68) เพื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด สนาม BBL และเครื่องเล่นอนุบาล มีพื้นที่เพียงพอและมั่นคงปลอดภัย โดยมีระดับความพึงพอใจอยู่ที่ระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.89) ด้านที่มีระดับความพึงพอใจน้อยสุด คือ ครูมีความรู้ความสามารถในการจัดประสบการณ์ตามช่วงวัยและตามพัฒนาการเด็กปฐมวัย โดยมีระดับความพึงพอใจในระดับมาก (\bar{X} = 4.33)

ตาราง 31 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแบบประเมินผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
 สนามกีฬาเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning
 โรงเรียนบ้านโพนไผ่

ข้อที่	แบบประเมินผลการพัฒนาสนามกีฬา	ค่าสถิติ (n = 9)		
		\bar{X}	S.D.	แปลความ
33	สนามกีฬา ครูพลศึกษา/เจ้าหน้าที่ รับผิดชอบหรือจบ ด้านวิทยาศาสตร์เพื่อสุขภาพหรือสุขภาพ	4.22	0.79	มาก
34	ครู/เจ้าหน้าที่ มีความรู้ความสามารถด้านกรกีฬา ให้ความรู้กับนักเรียนได้	4.56	0.50	มากที่สุด
35	ครู/เจ้าหน้าที่ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและเต็มใจ ให้บริการ	4.78	0.42	มากที่สุด
36	สนามกีฬามีการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ เป็นเอกเทศ จัดบรรยากาศดี สะอาด ร่มรื่น	4.22	0.42	มาก
37	สนามกีฬาสถานที่เก็บวัสดุอุปกรณ์ มีอุปกรณ์กีฬา ที่เพียงพอ	4.33	0.47	มาก
38	ใช้สนามกีฬาในการจัดกิจกรรมการจัดการเรียน การสอนแบบ Active Learning	4.33	0.47	มาก
39	นักเรียนมีความสุขได้เรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติ จริง (Active Learning)	4.44	0.50	มาก
40	สนามกีฬาเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีความเหมาะสม ในการแสวงหาความรู้ของนักเรียน	4.11	0.57	มาก
	รวม	4.38	0.12	มาก

จากตาราง 31 ความพึงพอใจในการประเมินผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
 สนามกีฬา ของผู้รวมวิจัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.38) เพื่อพิจารณาเป็นรายด้าน
 พบว่า ด้านที่มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด คือ ครู/เจ้าหน้าที่ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและ
 เต็มใจให้บริการ โดยมีระดับความพึงพอใจอยู่ที่ระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.78) ด้านที่มีระดับ

ความพึงพอใจน้อยสุด คือ สนามกีฬาเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมในการแสวงหา
ความรู้ของนักเรียน โดยมีระดับความพึงพอใจในระดับมาก (\bar{X} = 4.11)

ตาราง 32 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแบบประเมินผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
สวนพืชสมุนไพร เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning
โรงเรียนบ้านโพนไผ่

ข้อ ที่	แบบประเมินผลการพัฒนาสวนพืชสมุนไพร	ค่าสถิติ (n = 9)		
		\bar{X}	S.D.	แปล ความ
41	สวนพืชสมุนไพร ครูเกษตร/เจ้าหน้าที่รับผิดชอบหรือจบ ด้านการเกษตรศาสตร์โดยตรง	3.89	0.74	มาก
42	ครู/เจ้าหน้าที่ มีความรู้ความสามารถด้านการเกษตร และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	4.44	0.50	มากที่สุด
43	สวนพืชสมุนไพรมีการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ แปลงสาธิตการเกษตรและสวนหย่อมมีพืชผักสมุนไพร และพืชสวนอย่างลงตัว	4.00	0.82	มาก
44	โรงเรียนมีพื้นที่เพียงพอสามารถต่อยอดการเกษตร อย่างยั่งยืนได้	4.11	0.74	มาก
45	สามารถจัดเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรในชุมชนได้	3.56	0.68	มาก
46	ใช้สวนพืชสมุนไพรในการจัดกิจกรรมการจัดการเรียน การสอนแบบ Active Learning	4.56	0.50	มากที่สุด
47	นักเรียนมีความสุขได้เรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning)	4.56	0.50	มากที่สุด
48	ใช้สวนพืชสมุนไพรเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีความเหมาะสม ในการแสวงหาความรู้ของนักเรียน	4.56	0.50	มากที่สุด
	รวม	4.21	0.14	มาก

จากตาราง 32 พบว่า ความพึงพอใจในการประเมินผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สวนพีชสมุนไพรร ของผู้ร่วมวิจัย โดยรวมอยู่ในระดับ (\bar{X} = 4.21) เพื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด คือ ใช้สวนพีชสมุนไพรรเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมในการแสวงหาความรู้ของนักเรียน โดยมีระดับความพึงพอใจอยู่ที่ระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.56) ด้านใช้สวนพีชสมุนไพรรในการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning (\bar{X} = 4.56) และด้านนักเรียนมีความสุขได้เรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning) (\bar{X} = 4.56) ด้านที่มีระดับความพึงพอใจน้อยสุด คือ สามารถจัดเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรในชุมชนได้ โดยมีระดับความพึงพอใจในระดับมาก (\bar{X} = 3.89)

ขั้นที่ 4 ขั้นการสะท้อนกลับ (Reflection)

หลังจากผู้วิจัยและกลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้ดำเนินการและปฏิบัติทุกกิจกรรมตามกระบวนการวิจัย ตั้งแต่การศึกษาวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning และได้ปฏิบัติตามกรอบแนวคิดการวิจัย ตั้งแต่การวิเคราะห์สภาพปัญหาการจัดแหล่งเรียนรู้ เพื่อหาแนวทางการพัฒนา ตลอดจนร่วมกันพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตามแผนการพัฒนา โดยเริ่มที่การประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เพื่อให้ผู้ร่วมวิจัยได้เกิดความรู้และทักษะการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ให้สามารถพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนของครูให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ผู้เรียนเกิดสมรรถนะตามที่กำหนดการไปศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ได้พัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยใช้แหล่งเรียนรู้ เพื่อให้ครูได้เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่สนับสนุนการจัดการเรียนรู้ Active Learning และได้ทำกรณีศึกษาภายใน โดยผู้บริหารสถานศึกษาได้ทำกรณีศึกษาภายใน โดยใช้กรณีศึกษาแบบให้คำปรึกษาแนะนำ ซึ่งมี 2 วิธี ดังนี้ วิธีที่ 1 การให้คำปรึกษาแนะนำแบบไม่เป็นทางการ วิธีที่ 2 การให้คำปรึกษาแนะนำแบบเป็นทางการและใช้กรณีศึกษาแบบการเยี่ยมเยือนชั้นเรียนและกรณีศึกษาแบบการประชุมเชิงกรณีศึกษาและได้ทำการสะท้อนกลับจากกรณีศึกษา จากผู้บริหารแยกเป็นข้อ ดังนี้

4.1 ห้องเรียน

4.1.1 ครูประจำชั้นและนักเรียนได้รวมกัน จัดป้ายนิเทศในห้องเรียนเป็นปัจจุบันมากขึ้นตลอดจนช่วยกันดูแลความสะอาดภายในห้องเรียนเป็นประจำทุกวัน

4.1.2 ครูประจำชั้นและนักเรียนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการภายในห้องเรียน ทั้งการดูแลและทำความสะอาดห้อง การจัดโต๊ะเก้าอี้และจัดป้ายนิเทศ พร้อมทั้งการปฏิบัติตามข้อตกลงในห้องเรียนอย่างเคร่งครัด

4.2 ห้องสมุด

4.2.1 ห้องสมุดมีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบมากขึ้น บรรณารักษ์น้อยเข้ามาช่วยงาน บริการ ยืม-คืน หนังสือมากขึ้น

4.2.2 มีการระดมทุนในการจัดหาหนังสือใหม่ ทั้งจากโครงการห้องสมุดมีชีวิตและจากการขอรับบริจาค จากผู้ปกครอง ครูและผู้นำชุมชนทำให้มีผู้เข้ามาใช้บริการมากขึ้น

4.3 ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์

4.3.1 ครูประจำห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ได้จัดป้ายนิเทศหน้าห้องเกี่ยวกับความรู้ด้าน IT และเกร็ดความรู้ด้านเทคโนโลยีที่น่าสนใจ พร้อมทั้งติดตารางประชาสัมพันธ์การใช้ห้องนอกเวลาเรียนหรือในคาบว่าง ทำให้มีนักเรียนมาใช้บริการมากขึ้น

4.3.2 มีการจัดของงบประมาณในการจัดซื้อจัดหาคอมพิวเตอร์ให้เพียงพอกับความต้องการของนักเรียนเพิ่มขึ้น

4.4 สนาม BBL และเครื่องเล่นอนุบาล

4.4.1 ครูที่รับผิดชอบคอยกำกับดูแลเรื่องความปลอดภัยในการเล่นเครื่องเล่น ตลอดจนคอยตรวจสอบของเล่นที่ชำรุดแล้วแจ้งภารโรงซ่อมแซมให้ดีขึ้น

4.4.2 เพิ่มงบประมาณการจัดซื้อและซ่อมแซมเครื่องเล่นอนุบาลใหม่ นอกจากนี้ผู้วิจัยได้สังเกตจากบันทึกสถิติการเข้าใช้บริการแหล่งเรียนรู้ นักเรียนเข้ามามีใช้บริการเพิ่มมากขึ้นหลังการพัฒนาทุกแหล่งเรียนรู้ ทั้งแหล่งเรียนรู้ด้านวิชาการ และแหล่งเรียนรู้สนับสนุนด้านวิชาการ

4.5 สนามกีฬา

4.5.1 มีการจัดตกแต่งและทำความสะอาดสนามกีฬา

อยู่เสมอเสมอ สนามกีฬาปลอดภัย รมรื่น มีการซ่อมแซมบำรุงรักษาสนามกีฬา

4.5.2 วัสดุอุปกรณ์กีฬามีจำนวนเพียงพอ มีสถานที่เก็บรวบรวม

อุปกรณ์กีฬาจัดวางประจำวัน ในการดูแลสนามกีฬา มีสมุดเยี่ยม - คิน อุปกรณ์กีฬา

4.6 สวนพืชสมุนไพร

4.6.1 ครูที่รับผิดชอบและนักเรียนได้ร่วมกันปลูกพืชผักสวนครัว

โดยให้นักเรียนรับผิดชอบเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4 - 5 คน ต่อแปลง บูรณาการเข้ากับสาระวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี

4.6.2 ครูที่รับผิดชอบได้แบ่งนักเรียนดูแลสวนหย่อมเป็นห้อง

โดยครูที่ปรึกษาคอยกำกับดูแลที่ให้นักเรียนรดน้ำ นำปุ๋ยดอกมาใส่และจัดคณะกรรมการคอยตรวจเพื่อให้รางวัลทุก ๆ สัปดาห์

ซึ่งจากแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนหลังการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้ง 6 แหล่งเรียนรู้ พบว่า ระดับความพึงพอใจของนักเรียนในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ คือ สนามเด็กเล่น BBL โดยมีระดับความพึงพอใจอยู่ที่ระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.82) ห้องเรียน โดยมีระดับความพึงพอใจอยู่ที่ระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.75) ห้องสมุด โดยมีระดับความพึงพอใจอยู่ที่ระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.68) ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ โดยมีระดับความพึงพอใจอยู่ที่ระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.48) สนามกีฬา โดยมีระดับความพึงพอใจอยู่ที่ระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.36) และสวนพืชสมุนไพร โดยมีระดับความพึงพอใจอยู่ที่ระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.16) และความพึงพอใจในการประเมินผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ของผู้ร่วมวิจัยทั้ง 6 แหล่งเรียนรู้ พบว่า ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการเรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ คือ สนามเด็กเล่น BBL โดยมีระดับความพึงพอใจอยู่ที่ระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.68) ห้องสมุด โดยมีระดับความพึงพอใจอยู่ที่ระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.56) ห้องเรียน โดยมีระดับความพึงพอใจอยู่ที่ระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.50) สนามกีฬา โดยมีระดับความพึงพอใจอยู่ที่ระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.38) สวนพืชสมุนไพร โดยมีระดับความพึงพอใจอยู่ที่ระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.21) และห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ โดยมีระดับความพึงพอใจอยู่ที่ระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.18)

ผู้บริหาร คณะครู และและบุคลากรร่วมกันประชุมปรึกษาได้ข้อตกลงให้พัฒนาแหล่งเรียนรู้ใหม่ในวงรอบที่ 2 ประกอบด้วย 3 แหล่งเรียนรู้ที่มีระดับ

ความพึงพอใจของนักเรียนและผลการประเมินพัฒนาของผู้ร่วมวิจัยน้อยที่สุด 3 อันดับ ซึ่งมีแหล่งเรียนรู้ที่ตรงกัน ดังนี้ ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ สนามกีฬา และสวนพืชสมุนไพร เพื่อให้สามารถพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ Active Learning ในการสอนมากขึ้น ในทั้ง 3 แหล่งเรียนรู้

การดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 2

ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้รวบรวมสภาพปัญหาจากวงรอบที่ 1 มาประชุมวิเคราะห์สภาพปัญหา และดำเนินการนิเทศแบบให้คำชี้แนะ เพื่อร่วมพัฒนาไปพร้อมกัน คือ การร่วมวางแผนดำเนินการเพื่อแก้ปัญหาที่พบในวงรอบที่ 1 แล้วนำผลมาปรับปรุงแก้ไขพัฒนาใหม่ในวงรอบที่ 2 ตามกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการวางแผน (Planning) วิเคราะห์สภาพ ปัญหาการพัฒนาบุคลากรด้านการให้ความรู้ ทักษะการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตลอดจนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้คณะครูและผู้บริหารและบุคลากรร่วมกันประชุมปรึกษาได้ข้อตกลงให้พัฒนาแหล่งเรียนรู้ใหม่ในวงรอบที่ 2 ประกอบด้วย 3 แหล่งเรียนรู้ที่มีระดับความพึงพอใจของนักเรียนและแบบประเมินผลการพัฒนาของผู้ร่วมวิจัยน้อยที่สุด 3 อันดับ ซึ่งมีแหล่งเรียนรู้ที่ตรงกัน ดังนี้ ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ สนามกีฬา และสวนพืชสมุนไพร เพื่อให้สามารถพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ Active Learning ในการสอนมากขึ้น ในทั้ง 3 แหล่งเรียนรู้

ขั้นที่ 2 ขั้นการปฏิบัติการ (Action) ร่วมกันปฏิบัติการพัฒนาบุคลากร โดยได้เชิญ ดร.สนธยา หล้าทอง คีษานีเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 เป็นวิทยากร ประชุมเชิงปฏิบัติการบรรยายให้ความรู้ด้านการพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้และการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้ แล้วทำการพัฒนา ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ สนามกีฬา และสวนพืชสมุนไพร โดยผู้วิจัยและครูที่รับผิดชอบแหล่งเรียนรู้ตลอดจนผู้ร่วมวิจัยทุกท่านได้ระดมความรู้ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้มีสภาพแวดล้อมเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning

ดังตาราง 33

ตาราง 33 กิจกรรมการพัฒนาแหล่งเรียนในโรงเรียนเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ
Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไฟ วนรอบที่ 2

วัน/เดือน/ ปี	แหล่งเรียนรู้	ผู้รับผิดชอบ	กิจกรรมการพัฒนา
2 กุมภาพันธ์ 2566 - 8 กุมภาพันธ์ 2566	ห้องปฏิบัติการ คอมพิวเตอร์	นายชัยวัฒน์ อินทรพานิชย์	จัดโต๊ะเก้าอี้คอมพิวเตอร์ให้เป็นระเบียบ จัดแบ่งนักเรียนช่วยงานประจำวัน ทำความสะอาดห้องคอมพิวเตอร์ จัดป้ายประชาสัมพันธ์ความรู้หน้าห้อง จัดตารางการใช้ห้องและมารยาท การเข้าใช้ จัดซื้อโปรเจกเตอร์และอุปกรณ์ คอมพิวเตอร์เพิ่มเติมเพิ่มอินเทอร์เน็ต ความเร็วสูง
9 กุมภาพันธ์ 2566 - 14 กุมภาพันธ์ 2566	สนามกีฬา	นายชัยวัฒน์ อินทรพานิชย์	มีการจัดตกแต่งและทำความสะอาด สนามกีฬา อยู่สม่ำเสมอสนามกีฬา ปลอดภัย ร่มรื่น มีการซ่อมแซมบำรุงรักษาสถาปัตยกรรมกีฬา วัสดุอุปกรณ์กีฬามีจำนวนเพียงพอ มีสถานที่เก็บรวบรวมอุปกรณ์กีฬา จัดเวรประจำวัน ในการดูแลสนามกีฬา มีสมุดเยี่ยม - คืบ อุปกรณ์กีฬา
15 กุมภาพันธ์ 2566 - 21 กุมภาพันธ์ 2566	สวนพืช สมุนไพร	นายธนเดช การุญ	ตายหญ้า ไล่ปูย และรดน้ำให้ชุ่มชื้น นำพืชสมุนไพรมาจัดตกแต่งสวนหย่อม ครูและนักเรียนช่วยกันปลูกสวนพืช สมุนไพร จัดทำป้ายชื่อที่แปลงพืชสมุนไพร จัดแบ่งนักเรียนช่วยกันรับผิดชอบรดน้ำ แปลงสวนพืชสมุนไพร

จากตาราง 33 พบว่าทุกแหล่งเรียนรู้มีการพัฒนา ทั้ง 3 แหล่งเรียนรู้ ครูและบุคลากรร่วมมือกันจัดบรรยากาศรอบ ๆ บริเวณแหล่งเรียนรู้ให้ร่มรื่น น่าดู เช่น ทาสีห้องใหม่ ซ่อมแซมวัสดุอุปกรณ์ภายในห้องที่ชำรุดและเพิ่มเติมในส่วนที่แหล่งเรียนรู้ ไม่มีผู้วิจัยประเมินความพึงพอใจของนักเรียนในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ได้ระดับ ความพึงพอใจ ในวงรอบที่ 2 ได้แก่ ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ สนามกีฬา สวนพืช สมุนไพร ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นตัวแทนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 – ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 ระดับชั้นละ 10 คนรวม 40 คน เนื่องจากเป็นระดับชั้นที่มีวุฒิภาวะพอที่จะร่วม กิจกรรมได้

ชั้นที่ 3 ชั้นการสังเกตการณ์ (Observation) ผู้วิจัยและผู้นิเทศได้ร่วมกัน สังเกตการพัฒนา ทั้งจากแบบสังเกตพฤติกรรมการพัฒนา แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึก การนิเทศ

ผู้วิจัยประเมินความพึงพอใจของนักเรียนในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ได้ระดับ ความพึงพอใจ ในวงรอบที่ 2 ได้แก่ ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ สนามกีฬา สวนพืช สมุนไพร ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นตัวแทนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 – ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 ระดับชั้นละ 10 คนรวม 40 คน เนื่องจากเป็นระดับชั้นที่มีวุฒิภาวะพอที่จะร่วม กิจกรรมได้ ดังตาราง 34

ตาราง 34 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน ในการพัฒนาห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ในวงรอบที่ 2

ข้อ ที่	รายการประเมินการความพึงพอใจของนักเรียน ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุน การจัดการเรียนรู้	ค่าสถิติ (n = 40)		
		\bar{X}	S.D.	แปลความ
	ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์			
17	ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์มีการจัดตกแต่ง และทำความสะอาดห้องคอมพิวเตอร์	4.75	0.43	มากที่สุด
18	ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์มีการบำรุงรักษา วัสดุอุปกรณ์ห้องคอมพิวเตอร์	4.65	0.57	มากที่สุด
19	นักเรียนเข้าใช้ห้องคอมพิวเตอร์เป็นประจำ และสม่ำเสมอ	4.78	0.42	มากที่สุด

ตาราง 34 (ต่อ)

ข้อ ที่	รายการประเมินการความพึงพอใจของนักเรียน ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุน การจัดการเรียนรู้	ค่าสถิติ (n = 40)		
		\bar{X}	S.D.	แปลความ
20	นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูโดยใช้ห้องคอมพิวเตอร์เป็นแหล่งเรียนรู้	4.75	0.43	มากที่สุด
21	ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์มีความเหมาะสมในการแสวงหาความรู้	4.90	0.30	มากที่สุด
22	บุคลากรเพียงพอและตรงต่อสายงานที่รับผิดชอบ	4.63	0.48	มากที่สุด
23	บุคลากรที่รับผิดชอบมีเวลาให้บริการ	4.73	0.45	มากที่สุด
24	บุคลากรมีความรู้ความสามารถในการพัฒนาและบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ที่รับผิดชอบ	4.75	0.43	มากที่สุด
	รวม	4.74	0.08	มากที่สุด

จากตาราง 34 พบว่าความพึงพอใจของนักเรียนในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.74) เพื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด คือ มีห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์มีความเหมาะสมในการแสวงหาความรู้ โดยมีระดับความพึงพอใจอยู่ที่ระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.90) ด้านที่มีระดับความพึงพอใจน้อยสุด คือ บุคลากรเพียงพอและตรงต่อสายงานที่รับผิดชอบ โดยระดับความพึงพอใจในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.63)

ตาราง 35 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนในการพัฒนาสนามกีฬา ในวงรอบปีที่ 2

ข้อ ที่	รายการประเมินการความพึงพอใจของนักเรียน ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุน การจัดการเรียนรู้	ค่าสถิติ (n = 40)		
		\bar{X}	S.D.	แปลความ
	สนามกีฬา			
33	มีการจัดตกแต่งและทำความสะอาดสนามกีฬาอยู่เสมอเหมาะสมกับกีฬาปลอดภัย รมรื่น	4.73	0.45	มากที่สุด
34	มีการบำรุงรักษา วัสดุอุปกรณ์กีฬามีจำนวนเพียงพอ	4.68	0.57	มากที่สุด

ตาราง 35 (ต่อ)

ข้อ ที่	รายการประเมินการความพึงพอใจของนักเรียน ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุน การจัดการเรียนรู้	ค่าสถิติ (n = 40)		
		\bar{X}	S.D.	แปลความ
35	นักเรียนใช้บริการสนามกีฬา มีความสะดวก ที่ได้รับจากการใช้บริการสนามกีฬา	4.85	0.36	มากที่สุด
36	นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนของครูโดยใช้สนามกีฬาเป็นแหล่งเรียนรู้	4.85	0.36	มากที่สุด
37	สนามกีฬา มีความเหมาะสมในการแสวงหาความรู้	4.83	0.38	มากที่สุด
38	บุคลากรเพียงพอและตรงต่อสายงานที่รับผิดชอบ	4.75	0.49	มากที่สุด
39	บุคลากรที่รับผิดชอบมีเวลาให้บริการ	4.88	0.33	มากที่สุด
40	บุคลากรมีความรู้ความสามารถในการพัฒนา แหล่งเรียนรู้ที่รับผิดชอบ	4.83	0.38	มากที่สุด
	รวม	4.81	0.09	มากที่สุด

จากตาราง 35 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
สนามกีฬา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.81) เพื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า
ด้านที่มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด คือ บุคลากรที่รับผิดชอบมีเวลาให้บริการ โดยมี
ระดับความพึงพอใจอยู่ที่ระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.88) ด้านที่ระดับความพึงพอใจน้อยสุด
มีการบำรุงรักษา วัสดุอุปกรณ์กีฬามีจำนวนเพียงพอ โดยมีระดับความพึงพอใจในระดับ
มากที่สุด (\bar{X} = 4.68)

ตาราง 36 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน
ในการพัฒนาสวนพืชสมุนไพร ในวงรอบที่ 2

ข้อ ที่	รายการประเมินการความพึงพอใจของนักเรียน ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุน การจัดการเรียนรู้	ค่าสถิติ (n = 40)		
		\bar{X}	S.D.	แปล ความ
	สวนพืชสมุนไพร			
41	มีการจัดตกแต่งและทำความสะอาดบริเวณแปลง สาธิตการเกษตรและสวนหย่อมหลังอาคารเรียน	4.40	0.73	มาก

ตาราง 36 (ต่อ)

ข้อ ที่	รายการประเมินการความพึงพอใจของนักเรียน ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุน การจัดการเรียนรู้	ค่าสถิติ (n = 40)		
		\bar{X}	S.D.	แปล ความ
42	นักเรียนมีส่วนร่วมในการ คายหญ้า ใส่ปุ๋ยแปลงเกษตรและสวนหย่อมให้สวยงาม	4.60	0.58	มากที่สุด
43	นักเรียนเข้าแปลงสาธิตการเกษตร และสวนหย่อมสม่ำเสมอ	4.35	0.65	มาก
44	นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนของครูโดยใช้แปลงสาธิตการเกษตร และสวนหย่อมหน้าอาคารเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้	4.73	0.50	มากที่สุด
45	สวนพืชสมุนไพร มีความเหมาะสม ในการแสวงหาความรู้	4.80	0.40	มากที่สุด
46	บุคลากรเพียงพอและตรงต่อสายงานที่รับผิดชอบ	4.70	0.46	มากที่สุด
47	บุคลากรที่รับผิดชอบมีเวลาให้บริการ	4.53	0.50	มากที่สุด
48	บุคลากรมีความรู้ความสามารถในการพัฒนา แหล่งเรียนรู้ที่รับผิดชอบ	4.65	0.48	มากที่สุด
	รวม	4.59	0.11	มากที่สุด

จากตาราง 36 พบว่าความพึงพอใจของนักเรียนในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
สวนพืชสมุนไพร โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.59) เพื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า
ด้านที่มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด คือ สวนพืชสมุนไพร มีความเหมาะสมในการ
แสวงหาความรู้ โดยมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.80) ด้านที่มีระดับ
ความพึงพอใจน้อยสุด คือ นักเรียนเข้าแปลงสาธิตการเกษตรและสวนหย่อมสม่ำเสมอ
โดยมีระดับความพึงพอใจในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.35)

จากข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัยได้ประเมินผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของผู้ร่วมวิจัย
ในวงรอบที่ 2 ทั้ง 3 แหล่งเรียนรู้ คือ ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ สนามกีฬา และสวนพืช
สมุนไพร หลังพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ดังตาราง 37

ตาราง 37 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแบบประเมินผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
ในห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ
Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่ ในวงรอบที่ 2

ข้อ ที่	แบบประเมินผลการพัฒนาห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์	ค่าสถิติ (n = 9)		
		\bar{X}	S.D.	แปล ความ
17	ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ครูคอมพิวเตอร์/เจ้าหน้าที่ หรือจบคอมพิวเตอร์โดยตรง	4.33	0.47	มาก
18	ครูคอมพิวเตอร์/เจ้าหน้าที่ มีความรู้ความสามารถ ทั้งด้านการใช้โปรแกรมและการซ่อมบำรุงรักษา	4.67	0.47	มากที่สุด
19	ครูคอมพิวเตอร์/เจ้าหน้าที่ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และเต็มใจให้บริการ	5.00	0.00	มากที่สุด
20	ห้องคอมพิวเตอร์มีการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ กว้างพอหรือเป็นเอกเทศ จัดบรรยากาศดี	4.44	0.50	มาก
21	มีเครื่องคอมพิวเตอร์ เพียงพอต่อความต้องการ ของนักเรียน มีบอร์ดให้ความรู้กับนักเรียน	4.56	0.50	มากที่สุด
22	ใช้ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ในการจัดกิจกรรม การจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning	4.56	0.50	มากที่สุด
23	นักเรียนมีความสุขได้เรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning)	4.78	0.42	มากที่สุด
24	ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีความ เหมาะสมในการแสวงหาความรู้ของนักเรียน	4.44	0.50	มาก
	รวม	4.60	0.17	มากที่สุด

จากตาราง 37 ผลประเมินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในห้องปฏิบัติการ
คอมพิวเตอร์ของผู้ร่วมวิจัย โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.60) เพื่อพิจารณาเป็น
รายด้านพบว่าด้านที่มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด คือ ครูคอมพิวเตอร์/เจ้าหน้าที่
มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและเต็มใจให้บริการ โดยมีระดับความพึงพอใจอยู่ที่ระดับมากที่สุด

(\bar{X} = 5.00) ด้านที่มีระดับความพึงพอใจน้อยสุด คือ ครูคอมพิวเตอร์/เจ้าหน้าที่ หรือจบ
คอมพิวเตอร์โดยตรง โดยมีระดับความพึงพอใจในระดับมาก (\bar{X} = 4.33)

ตาราง 38 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแบบประเมินผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
สนามกีฬา เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning
โรงเรียนบ้านโพธิ์ไผ่ ในวงรอบที่ 2

ข้อ ที่	แบบประเมินผลการพัฒนาสนามกีฬา	ค่าสถิติ (n = 9)		
		\bar{X}	S.D.	แปล ความ
33	สนามกีฬา ครูพลศึกษา/เจ้าหน้าที่ รับผิดชอบหรือจบ ด้านวิทยาศาสตร์เพื่อสุขภาพหรือสุขพละ	4.78	0.42	มากที่สุด
34	ครู/เจ้าหน้าที่ มีความรู้ความสามารถด้านกรกีฬา ให้ความรู้กับนักเรียนได้	4.67	0.47	มากที่สุด
35	ครู/เจ้าหน้าที่ มีมนุษยสัมพันธ์ดีและเต็มใจให้บริการ	4.78	0.42	มากที่สุด
36	สนามกีฬามีการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ เป็นเอกเทศ จัดบรรยากาศดี สะอาด ร่มรื่น	4.56	0.50	มากที่สุด
37	สนามกีฬาสถานที่เก็บวัสดุอุปกรณ์ มีอุปกรณ์กีฬา ที่เพียงพอ	4.44	0.50	มาก
38	ใช้สนามกีฬาในการจัดกิจกรรมการจัดการเรียน การสอนแบบ Active Learning	4.78	0.42	มากที่สุด
39	นักเรียนมีความสุขได้เรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning)	4.89	0.31	มากที่สุด
40	สนามกีฬาเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีความเหมาะสม ในการแสวงหาความรู้ของนักเรียน	4.33	0.47	มาก
	รวม	4.65	0.06	มากที่สุด

จากตาราง 38 ผลประเมินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สนามกีฬา ของผู้ร่วมวิจัย
โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.65) เพื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับ
ความพึงพอใจมากที่สุด คือ นักเรียนมีความสุขได้เรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติจริง

(Active Learning) โดยมีระดับความพึงพอใจอยู่ที่ระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.89) ด้านที่มีระดับความพึงพอใจน้อยสุด คือ สนามกีฬาเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมในการแสวงหาความรู้ของนักเรียน โดยมีระดับความพึงพอใจในระดับมาก (\bar{X} = 4.33)

ตาราง 39 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแบบประเมินผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สวนพืชสมุนไพร เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่ ในวงรอบที่ 2

ข้อ ที่	แบบประเมินผลการพัฒนาสวนพืชสมุนไพร	ค่าสถิติ (n = 9)		
		\bar{X}	S.D.	แปล ความ
41	สวนพืชสมุนไพร ครูเกษตร/เจ้าหน้าที่รับผิดชอบหรือจบ ด้านการเกษตรศาสตร์โดยตรง	4.22	0.79	มาก
42	ครู/เจ้าหน้าที่ มีความรู้ความสามารถด้านการเกษตร และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	4.56	0.50	มากที่สุด
43	สวนพืชสมุนไพรมีการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ แปลงสาธิตการเกษตรและสวนหย่อมมีพืชผัก สมุนไพรและพืชสวนอย่างลงตัว	4.56	0.50	มากที่สุด
44	โรงเรียนมีพื้นที่เพียงพอสามารถต่อยอดการเกษตร อย่างยั่งยืนได้	4.67	0.47	มากที่สุด
45	สามารถจัดเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตร ในชุมชนได้	4.44	0.50	มากที่สุด
46	ใช้สวนพืชสมุนไพรในการจัดกิจกรรมการจัดการเรียน การสอนแบบ Active Learning	4.78	0.42	มากที่สุด
47	นักเรียนมีความสุขได้เรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning)	4.89	0.31	มากที่สุด
48	ใช้สวนพืชสมุนไพรเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีความเหมาะสม ในการแสวงหาความรู้ของนักเรียน	4.78	0.42	มากที่สุด
	รวม	4.61	0.14	มากที่สุด

จากตาราง 39 พบว่า ผลประเมินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สวนพีชสมุนไพรร
 ของผู้ร่วมวิจัย โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.61) เพื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า
 ด้านที่มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด คือ นักเรียนมีความสุขได้เรียนรู้ด้วยการลงมือ
 ปฏิบัติจริง (Active Learning) โดยมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.89)
 ด้านที่มีระดับความพึงพอใจน้อยสุด คือ ครูเกษตร/เจ้าหน้าที่รับผิดชอบหรือจบ
 ด้านการเกษตรศาสตร์โดยตรง โดยมีระดับความพึงพอใจในระดับปานกลาง (\bar{X} = 4.22)
 การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ร่วมกับการใช้แหล่งเรียนรู้
 ผู้วิจัยได้ให้คณะครู 7 คน แผนการจัดการเรียนรู้ Active Learning ในวงรอบที่ 2
 ผู้ร่วมวิจัยได้จัดทำและส่งแผนการจัดการเรียนรู้ให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ประเมินใหม่
 ในวงรอบที่ 2 ดังตาราง 40

ตาราง 40 ผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เรื่องการพัฒนา
 แหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ Active Learning ในวงรอบที่ 2

ที่	รายการการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning	ค่าสถิติ (n = 7)		แปลความ
		\bar{X}	S.D.	
	สาระสำคัญ	4.29	0.10	มาก
1	ครอบคลุมจุดประสงค์ของการเรียนรู้	4.14	0.35	มาก
2	ครอบคลุมขอบข่ายสาระการเรียนรู้	4.43	0.49	มาก
	จุดประสงค์การเรียนรู้	4.14	0.08	มาก
3	สอดคล้องและครอบคลุมกับรายวิชา	4.43	0.49	มาก
4	ระบุพฤติกรรมสอดคล้องกับรายวิชา	4.29	0.70	มาก
5	มีความเฉพาะเจาะจง	4.00	0.53	มาก
6	มีความเป็นไปได้ที่จะบรรลุผล	4.14	0.64	มาก
7	สามารถวัดผลและประเมินผลได้	3.86	0.64	มาก
	กิจกรรมการเรียนรู้	4.14	0.14	มาก
8	มีกิจกรรมกระตุ้นความคิด ความสนใจ	4.00	0.76	มาก
9	มีกิจกรรมหลากหลายเพื่อสร้างความสนใจ ของผู้เรียน	4.29	0.45	มาก

ตาราง 40 (ต่อ)

ที่	รายการการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning	ค่าสถิติ (n = 7)		แปลความ
		\bar{X}	S.D.	
10	สามารถทำให้บรรลุจุดประสงค์ของการเรียนรู้ได้	3.86	0.64	มาก
11	มีขั้นตอนการสรุปเนื้อหาที่เรียน	4.43	0.49	มาก
	สื่อ/นวัตกรรม/แหล่งเรียนรู้	4.14	0.15	มาก
12	สัมพันธ์กับเนื้อหาและจุดประสงค์ของการเรียนรู้	4.29	0.45	มาก
13	สะดวกในการใช้ หรือการเข้าถึง	4.14	0.64	มาก
14	มีความถูกต้อง ทันสมัย และน่าสนใจ	4.00	0.76	มาก
	การวัดผลและประเมินผล	3.86	0.08	มาก
15	มีเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจน	3.86	0.64	มาก
16	มีเครื่องมือและวิธีวัดสอดคล้องตามจุดประสงค์	4.00	0.53	มาก
17	มีการวัดผลและประเมินผลที่หลากหลาย	3.71	0.70	มาก
	ภาพรวม	4.64	0.03	มากที่สุด
18	แผนการจัดการเรียนรู้มีองค์ประกอบครบถ้วน	4.71	0.45	มากที่สุด
19	แต่ละองค์ประกอบสัมพันธ์กันและสะท้อนให้เห็นถึงการจัดการเรียนรู้ Active Learning	4.57	0.49	มากที่สุด
	รวม	4.17	0.14	มาก

จากตาราง 40 พบว่า ผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เรื่องการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ Active Learning ในวงรอบที่ 2 โดยผู้นิเทศคือผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยรวม (\bar{X} = 4.17) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ค่าเฉลี่ยที่อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.71) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือการวัดผล และประเมินผล อยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 3.71)

นอกจากประเมินรายชื่อแล้ว ผู้วิจัยยังได้นำคะแนนดังกล่าวมาวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยผู้ร่วมวิจัยแต่ละคน ในวงรอบที่ 2 ดังตาราง 41

ตาราง 41 ผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เรื่องการพัฒนา
แหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ Active Learning โดยผู้นิเทศ
ในวงรอบที่ 2

ที่	ชื่อ-สกุล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	นางเพียงจันทร์ นันทราช	4.16	0.69	มาก
2	นางสาวเมธิณี นันทราช	4.00	0.58	มาก
3	นางสาวสุวณีย์ พิมพะวะ	4.11	0.46	มาก
4	นายชนเดช การุญ	4.26	0.65	มาก
5	นางสาวสิริัญญา ภาวงศ์	4.21	0.79	มาก
6	นางสาวยุธิดา โงนลี่	4.00	0.58	มาก
7	นายชัยวัฒน์ อินทรพาณิชย์	4.42	0.69	มาก
	รวม	4.17	0.11	มาก

จากตาราง 41 พบว่าผลการประเมินผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เรื่องการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ Active Learning โดยผู้นิเทศ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X} = 4.17) เมื่อพิจารณาเป็นรายคน โดยเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับ นายชัยวัฒน์ อินทรพาณิชย์ (\bar{X} = 4.42.) นายชนเดช การุญ (\bar{X} = 4.26) และนางเพียงจันทร์ นันทราช (\bar{X} = 4.16)

ขั้นที่ 4 ขั้นการสะท้อนกลับ (Reflection) รวบรวมผลการดำเนินการพัฒนาทั้งหมดการวิเคราะห์ สังเคราะห์การพัฒนาแล้วสรุปผลการดำเนินการ

สรุปผลการพัฒนาในวงรอบที่ 2 ทั้ง 3 แหล่งเรียนรู้ พบว่ามีการพัฒนาขึ้นทั้งหมดพิจารณาโดยภาพรวมทั้งหมด ระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่ใช้บริการ อยู่ที่ระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.71) และเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ สนามกีฬา (\bar{X} = 4.80) ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ (\bar{X} = 4.74) สวนพืชสมุนไพร (\bar{X} = 4.59) ผู้วิจัยได้เปรียบเทียบความพึงพอใจของของนักเรียนที่ใช้บริการ ในวงรอบที่ 1 กับวงรอบที่ 2 ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 40 คน ซึ่งกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นตัวแทนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 – ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระดับชั้นละ 10 คน เนื่องจากเป็นระดับชั้นที่มีวุฒิภาวะพอที่จะร่วมกิจกรรม ประเมินความพึงพอใจ ดังตาราง 42

ตาราง 42 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแบบประเมินความพึงพอใจ
ของนักเรียนใช้บริการแหล่งเรียนรู้ เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ
Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่

ข้อ ที่	แบบประเมินความพึงพอใจของ ผู้ให้บริการแหล่งเรียนรู้	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})			
		วงรอบ ที่ 1	วงรอบ ที่ 2	เพิ่มขึ้น	ร้อยละ ความก้าวหน้า
	ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์	4.47	4.74	0.27	5.38
1	ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์มีการ จัดตกแต่งและทำความสะอาด ห้องคอมพิวเตอร์	4.63	4.75	0.13	2.50
2	ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ มีการบำรุงรักษา วัสดุอุปกรณ์ ห้องคอมพิวเตอร์	4.48	4.65	0.18	3.50
3	นักเรียนเข้าใช้ห้องคอมพิวเตอร์ เป็นประจำและสม่ำเสมอ	4.40	4.78	0.38	7.50
4	นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนของครูโดยใช้ ห้องคอมพิวเตอร์เป็นแหล่งเรียนรู้	4.40	4.75	0.35	7.00
5	ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์มีความ เหมาะสมในการแสวงหาความรู้	4.60	4.90	0.30	6.00
6	บุคลากรเพียงพอและตรงต่อสายงาน ที่รับผิดชอบ	4.50	4.63	0.13	2.50
7	บุคลากรที่รับผิดชอบมีเวลาให้บริการ	4.65	4.73	0.07	1.50
8	บุคลากรมีความรู้ความสามารถใน การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่รับผิดชอบ	4.13	4.75	0.63	12.50
	สนามกีฬา	4.40	4.80	0.40	8.00
9	มีการจัดตกแต่งและทำความสะอาด สนามกีฬา อยู่สม่ำเสมอสนามกีฬา ปลอดภัย ร่มรื่น	4.65	4.73	0.07	1.50

ตาราง 42 (ต่อ)

ข้อ ที่	แบบประเมินความพึงพอใจ ของผู้ใช้บริการแหล่งเรียนรู้	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})			
		วงรอบ ที่ 1	วงรอบ ที่ 2	เพิ่มขึ้น	ร้อยละ ความก้าวหน้า
10	มีการบำรุงรักษา วัสดุอุปกรณ์กีฬา มีจำนวนเพียงพอ	4.45	4.68	0.23	4.50
11	นักเรียนใช้บริการสนามกีฬามีความ สะดวกที่ได้รับจากการใช้บริการ สนามกีฬา	4.53	4.85	0.32	6.50
12	นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนของครูโดยใช้ สนามกีฬาเป็นแหล่งเรียนรู้	4.30	4.88	0.58	11.50
13	สนามกีฬา มีความเหมาะสม ในการแสวงหาความรู้	4.30	4.83	0.53	10.50
14	บุคลากรเพียงพอและตรงต่อสายงาน ที่รับผิดชอบ	4.33	4.75	0.43	8.50
15	บุคลากรที่รับผิดชอบมีเวลาให้บริการ	4.35	4.88	0.53	10.50
16	บุคลากรมีความรู้ความสามารถในการ พัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่รับผิดชอบ	4.30	4.83	0.53	10.50
	สวนพืชสมุนไพร	4.19	4.59	0.41	8.13
17	มีการจัดตกแต่งและทำความสะอาด บริเวณแปลงสาธิตการเกษตร และสวนหย่อมหลังอาคารเรียน	4.03	4.40	0.38	7.50
18	นักเรียนมีส่วนร่วมในการ ดायหญ้า ใส่ปุ๋ยแปลงเกษตรและสวนหย่อม ให้สวยงาม	4.20	4.60	0.40	8.00
19	นักเรียนเข้าแปลงสาธิตการเกษตร และสวนหย่อมสม่ำเสมอ	3.35	4.35	1.00	20.00

ตาราง 42 (ต่อ)

ข้อ ที่	แบบประเมินความพึงพอใจ ของผู้ใช้บริการแหล่งเรียนรู้	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})			
		วงรอบ ที่ 1	วงรอบ ที่ 2	เพิ่มขึ้น	ร้อยละ ความก้าวหน้า
20	นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนของครูโดยใช้แปลง สาธิตการเกษตรและสวนหย่อม หน้าอาคารเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้	4.10	4.73	0.63	12.50
21	สวนพืชสมุนไพร มีความเหมาะสม ในการแสวงหาความรู้	4.28	4.80	0.52	10.50
22	บุคลากรเพียงพอและตรงตอสายงาน ที่รับผิดชอบ	4.55	4.70	0.15	3.00
23	บุคลากรที่รับผิดชอบมีเวลาให้บริการ	4.40	4.53	0.13	2.50
24	บุคลากรมีความรู้ความสามารถในการ พัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่รับผิดชอบ	4.60	4.65	0.05	1.00
	รวม	4.35	4.71	0.36	7.24

จากตาราง 42 พบว่า ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนกลุ่มผู้ให้
ข้อมูลประเมินระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการแหล่งเรียนรู้ดังกล่าว ระหว่าง วงรอบที่ 1
และวงรอบที่ 2 โดยรวมค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 0.36 ภาพรวมการพัฒนาคิดเป็นร้อยละ 7.24
และเมื่อเรียงลำดับผลการพัฒนาจากมากไปหาน้อยพบว่า ลำดับที่หนึ่ง ได้แก่ สวนพืช
สมุนไพร การพัฒนาคิดเป็นร้อยละ 8.13 ลำดับที่สอง สนามกีฬา การพัฒนาคิดเป็นร้อยละ
8.00 ลำดับที่สาม ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ มีการพัฒนาคิดเป็นร้อยละ 5.38

ผลการดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ
Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
สกลนคร เขต 2 ได้ทำการประเมินผลการพัฒนาโดย กลุ่มผู้ร่วมวิจัยจำนวน 9 คน ซึ่งมี
ผู้วิจัย จำนวน 1 คน ครูประจำชั้น อนุบาล 2 - ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 6 คน
ครูธุรการ จำนวน 1 คน และ นักการ จำนวน 1 คน ได้ทำการรวบรวมข้อมูลเพื่อตรวจสอบ

ความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูลวิเคราะห์ เปรียบเทียบในวงรอบที่ 1 และวงรอบที่ 2 ข้อมูล
ดังตาราง 43

ตาราง 43 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานแบบประเมินผลการพัฒนา
แหล่งเรียนรู้ เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning
โรงเรียนบ้านโพธิ์ไผ่

ข้อ ที่	แบบประเมินผลการพัฒนา แหล่งเรียนรู้	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})			
		วงรอบ ที่ 1	วงรอบ ที่ 2	เพิ่มขึ้น	ร้อยละ ความก้าวหน้า
	ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์	4.18	4.63	0.45	9.09
1	ครูคอมพิวเตอร์/เจ้าหน้าที่ หรือจบคอมพิวเตอร์โดยตรง	4.22	4.33	0.11	2.22
2	ครูคอมพิวเตอร์/เจ้าหน้าที่ มีความรู้ ความสามารถทั้งด้านการใช้ โปรแกรมและการซ่อมบำรุงรักษา	4.11	4.67	0.56	11.11
3	ครูคอมพิวเตอร์/เจ้าหน้าที่มี มนุษยสัมพันธ์ที่ดีและเต็มใจให้บริการ	4.33	5.00	0.67	13.33
4	ห้องคอมพิวเตอร์มีการบริหาร จัดการแหล่งเรียนรู้ กว้างพอ หรือเป็นเอกเทศ จัดบรรยากาศดี	4.22	4.44	0.22	4.44
5	มีเครื่องคอมพิวเตอร์ เพียงพอต่อ ความต้องการของนักเรียน มีบอร์ดให้ความรู้กับนักเรียน	3.56	4.56	1.00	20.00
6	ใช้ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ในการ จัดกิจกรรมการจัดการเรียนการสอน แบบ Active Learning	4.44	4.56	0.11	2.22
7	นักเรียนมีความสุขได้เรียนรู้ด้วยการ ลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning)	4.33	4.78	0.44	8.89

ตาราง 43 (ต่อ)

ข้อ ที่	แบบประเมินผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})			
		วงรอบ ที่ 1	วงรอบ ที่ 2	เพิ่มขึ้น	ร้อยละความ ก้าวหน้า
8	ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์เป็นแหล่ง เรียนรู้ที่มีความเหมาะสมในการ แสวงหาความรู้ของนักเรียน	4.22	4.44	0.22	4.44
	สนามกีฬา	4.38	4.65	0.28	5.56
9	ครูพลศึกษา/เจ้าหน้าที่ รับผิดชอบ หรือจบด้านวิทยาศาสตร์เพื่อสุขภาพ หรือสุขพละ	4.22	4.78	0.56	11.11
10	ครู/เจ้าหน้าที่ มีความรู้ความสามารถ ด้านการกีฬาให้ความรู้กับนักเรียนได้	4.56	4.67	0.11	2.22
11	ครู/เจ้าหน้าที่ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และเต็มใจให้บริการ	4.78	4.78	0.00	0.00
12	สนามกีฬามีการบริหารจัดการแหล่ง เรียนรู้ เป็นเอกเทศ จัดบรรยากาศดี สะอาดร่มรื่น	4.22	4.56	0.33	6.67
13	สนามกีฬาสถานที่เก็บวัสดุอุปกรณ์ มีอุปกรณ์กีฬาที่เพียงพอ	4.33	4.44	0.11	2.22
14	ใช้สนามกีฬาในการจัดกิจกรรมการ จัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning	4.33	4.78	0.44	8.89
15	นักเรียนมีความสุขได้เรียนรู้ด้วยการ ลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning)	4.44	4.89	0.44	8.89
16	สนามกีฬาเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีความ เหมาะสมในการแสวงหาความรู้ ของนักเรียน	4.11	4.33	0.22	4.44

ตาราง 43 (ต่อ)

ข้อ ที่	แบบประเมินผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})			
		วงรอบ ที่ 1	วงรอบ ที่ 2	เพิ่มขึ้น	ร้อยละความ ก้าวหน้า
	สวนพืชสมุนไพร	4.21	4.6	0.40	8.04
17	ครูเกษตร/เจ้าหน้าที่รับผิดชอบหรือ จับดำเนินการเกษตรศาสตร์โดยตรง	3.89	4.22	0.33	6.67
18	ครู/เจ้าหน้าที่ มีความรู้ความสามารถ ด้านการเกษตรและปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง	4.44	4.56	0.11	2.22
19	สวนพืชสมุนไพรมีการบริหารจัดการ แหล่งเรียนรู้ แปลงสาธิตการเกษตร และสวนหย่อมมีพืชผักสมุนไพร และพืชสวนอย่างลงตัว	4.00	4.56	0.56	11.11
20	โรงเรียนมีพื้นที่เพียงพอสามารถ ต่อยอดการเกษตรอย่างยั่งยืนได้	4.11	4.67	0.56	11.11
21	สามารถจัดเป็นแหล่งเรียนรู้ ด้านการเกษตรในชุมชนได้	3.56	4.44	0.89	17.78
22	ใช้สวนพืชสมุนไพรในการจัดกิจกรรม การจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning	4.56	4.78	0.22	4.44
23	นักเรียนมีความสุขได้เรียนรู้ด้วยการ ลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning)	4.56	4.89	0.33	6.67
24	ใช้สวนพืชสมุนไพรเป็นแหล่งเรียนรู้ ที่มีความเหมาะสมในการแสวงหา ความรู้ของนักเรียน	4.56	4.78	0.22	4.36
	รวม	4.26	4.62	0.36	7.27

จากตาราง 43 พบว่า ผลการเปรียบเทียบแบบประเมินผลการพัฒนาของผู้ร่วมวิจัย ระหว่างวงรอบที่ 1 และวงรอบที่ 2 โดยรวมค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 0.36 ภาพรวมการพัฒนา คิดเป็นร้อยละ 7.27 และ เมื่อเรียงลำดับผลการพัฒนาจากมากไปหาน้อยพบว่า ลำดับที่หนึ่ง ได้แก่ ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ การพัฒนาคิดเป็นร้อยละ 9.09 ลำดับที่สอง สวนพืชสมุนไพร การพัฒนาคิดเป็นร้อยละ 8.04 ลำดับที่สาม สนามกีฬา มีการพัฒนาคิดเป็นร้อยละ 5.56

ผู้วิจัยยังนำคะแนนการประเมินผลการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ Active Learning ดังกล่าวมาวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยเพื่อหาค่าร้อยละความก้าวหน้าของผู้ร่วมวิจัยแต่ละคน ในวงรอบที่ 1 และวงรอบที่ 2 ดังตาราง 44

ตาราง 44 การเปรียบเทียบการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เรื่องการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ Active Learning โดยผู้นิเทศ

ที่	ชื่อ-สกุล	วงรอบที่ 1		แปลผล	วงรอบที่ 2		แปลผล	เพิ่มขึ้น	ร้อยละความก้าวหน้า
		\bar{X}	S.D		\bar{X}	S.D			
1	นางเพียงจันทร์ นันทราช	3.79	0.92	มาก	4.16	0.69	มาก	0.37	7.41
2	นางสาวเมธิณี นันทราช	3.26	0.73	ปานกลาง	4.00	0.58	มาก	0.74	14.74
3	นางสาวสุวณีย์ พิมพ์วะ	3.37	0.83	ปานกลาง	4.11	0.46	มาก	0.74	14.83
4	นายธนเดช การุญ	3.47	0.61	ปานกลาง	4.26	0.65	มาก	0.79	15.73
5	นางสาวสิริธัญญา ภาวงศ์	3.21	0.54	ปานกลาง	4.21	0.79	มาก	1.00	19.99
6	นางสาวยุธิดา โจนลี	3.37	0.76	ปานกลาง	4.00	0.58	มาก	0.63	12.63
7	นายชัยวัฒน์ อินทรพาณิชย์	2.74	0.81	ปานกลาง	4.42	0.69	มาก	1.68	33.66
	รวม	3.32	0.13	ปานกลาง	4.17	0.11	มาก	0.85	17.00

จากตาราง 44 การเปรียบเทียบการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เรื่องการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยผู้นิเทศ ในวงรอบที่ 1 และวงรอบที่ 2 พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ Active Learning โดยภาพรวมเพิ่มขึ้นเท่ากับ 0.85 มีค่าร้อยละความก้าวหน้าเท่ากับ 17.00 เมื่อพิจารณาเป็นรายคน พบว่ามีผลการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เพิ่มขึ้นและอยู่ในระดับมากทุกคน

จากการดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 2 ในวงรอบที่ 2 โดยการประชุมเชิงปฏิบัติการ และดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้ง 3 แหล่งเรียนรู้ คือ ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ สนามกีฬา และสวนพืชสมุนไพร พบว่า ทุกแหล่งเรียนรู้มีการพัฒนาขึ้น ซึ่งระดับความพึงพอใจของนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.71) และแบบประเมินผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของผู้ร่วมวิจัย มีระดับความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.62) และการเปรียบเทียบการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ในวงรอบที่ 1 และวงรอบที่ 2 พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ Active Learning โดยภาพรวม มีค่าร้อยละความก้าวหน้าเท่ากับ 17.00 เมื่อพิจารณาเป็นรายคน พบว่ามีผลการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เพิ่มขึ้นและอยู่ในระดับมากทุกคน แสดงให้เห็นว่าครูและนักเรียนในโรงเรียนตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ต่างมีส่วนช่วยกันปรับปรุงและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ให้มีสภาพบรรยากาศที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ส่งผลต่อการเปลี่ยนพฤติกรรมการเข้าใช้แหล่งเรียนรู้ของนักเรียนเปลี่ยนไปในทางบวก ซึ่งสอดคล้องกับผลการพัฒนา ครูเริ่มปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการเขียนแผนการสอนและการจัดการเรียนการสอนจากที่จัดการเรียนรู้ในห้องเรียนส่วนมาก เริ่มจัดการเรียนรู้นอกห้องเรียนและใช้แหล่งเรียนรู้ที่มีในโรงเรียนมากขึ้น เน้นการจัดการเรียนรู้ Active Learning ให้ผู้เรียน รู้จักคิดและสามารถค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเอง

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และขอเสนอแนะ

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่ โดยผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้หลักการตามแนวคิด Kemmis and McTaggart ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1) การวางแผน 2) การปฏิบัติการ 3) การสังเกตการณ์ 4) การสะท้อนกลับ (Kemmis and McTaggart, 1988, p. 11, อ้างถึงใน องอาจ นัยพัฒน์, 2554, หน้า 301-303) ซึ่งดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนและวิธีการ ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. กลุ่มเป้าหมายของการวิจัย
3. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย
4. สรุปผลการวิจัย
5. อภิปรายผลการศึกษา
6. ขอเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2
2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

3. เพื่อติดตามผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

กลุ่มเป้าหมายของการวิจัย

กลุ่มผู้ร่วมวิจัยและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล มีหน้าที่ร่วมกันพัฒนาและบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 4 สามารถจำแนกได้ ดังนี้

1. กลุ่มผู้วิจัย จำนวน 9 คน ประกอบด้วย
 - 1.1 ผู้วิจัย จำนวน 1 คน
 - 1.2 ครูประจำชั้น อนุบาล 2 – ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 6 คน
 - 1.3 ครูธุรการ จำนวน 1 คน
 - 1.4 นักการภารโรง จำนวน 1 คน
2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 69 คน ประกอบด้วย
 - 2.1 คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 9 คน
 - 2.2 ตัวแทนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 – ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระดับชั้นละ 10 คนรวม 40 คน เนื่องจากเป็นระดับชั้นที่มีวุฒิภาวะพอที่จะร่วมกิจกรรมได้
 - 2.3 ตัวแทนชุมชนคัดเลือกจากบุคคลที่เป็นผู้นำชุมชน จำนวน 10 คน
 - 2.4 ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 10 คน
3. วิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องการจัดการแหล่งเรียนรู้ และการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning จำนวน 1 คน
4. ผู้นิเทศก์ จำนวน 1 คน ซึ่งเป็นผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

การดำเนินงานเพื่อพัฒนาและบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 2 ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เห็นถึงความจำเป็นที่ต้องการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action

Research) โดยการประยุกต์ใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) (Kemmis and McTaggart, 1988, p. 11, อ้างถึงใน องอาจ นัยวัฒน์, 2554, หน้า 301-303) ประกอบไปด้วย การวางแผน (Planning) การปฏิบัติการ (Action) การสังเกตการณ์ (Observation) และการสะท้อนกลับ (Reflection) ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นตอนการวางแผน (Planning)

- 1.1 ศึกษาสภาพและปัญหาการจัดแหล่งเรียนรู้ โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
- 1.2 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น แผนปฏิบัติการโรงเรียน และรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) ปีการศึกษา 2564 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสร้างความตระหนักถึงปัญหา
- 1.3 คณะครูร่วมประชุมปรึกษาหารือทั้งจากครูผู้รับผิดชอบแหล่งเรียนรู้ เพื่อวางแผนกำหนดแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เสนอจัดทำโครงการและแผนปฏิบัติงานในการวิจัยเพื่อได้แนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นปฏิบัติการ (Action)

- การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศกนคร เขต 2 ประกอบด้วย
- 2.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศกนคร เขต 2 ในวันที่ 2 ธันวาคม 2565 เวลา 09.00 – 16.00 น. ที่ห้องประชุมโรงเรียนบ้านโพนไผ่ มีวิทยากร 1 ท่าน คือ นางญาณิศา ดวงสีทองศึกษานิเทศก์ ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศกนคร เขต 2 อำเภอสว่างแดนดิน จ.สกลนคร การพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning พร้อมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์
 - 2.2 การศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ คือ โรงเรียนบ้านกลาง “ผดุงราษฎร์วิทยา” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศกนคร เขต 1 ในวันที่ 6 ธันวาคม พ.ศ. 2565 โดยมี ดร.วชิราวุธ ปานพรม ผู้อำนวยการ

โรงเรียนบ้านกลาง “ผดุงราษฎร์วิทยา” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 1 กล่าวต้อนรับคณะครูเริ่มศึกษาดูงานเริ่มเวลา 09.00 – 16.00 น.

เป็นโรงเรียนขยายโอกาส ที่มีการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ การศึกษาดูงานมีวัตถุประสงค์เพื่อนำความรู้และประสบการณ์จากการศึกษาดูงานมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านโพนไผ่

2.3 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามกระบวนการวิจัยและขอบเขตเวลา โดยการพัฒนาตามแผนที่กำหนด ซึ่งแบ่งงานตามแผนปฏิบัติการโรงเรียน และโครงการที่ผู้รับผิดชอบแหล่งเรียนรู้เพื่อเสนอขออนุมัติงบประมาณ สนับสนุนการพัฒนา และจัดกิจกรรมต่าง ๆ โดยให้นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา

2.4 การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยใช้แหล่งเรียนรู้ โดยผู้วิจัยและครูในโรงเรียน ทั้ง 7 คน ทำการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ Active Learning สามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ Active Learning เพื่อเตรียมการสอน อย่างมีระบบมีการวิเคราะห์หลักสูตร วิเคราะห์นักเรียน และกำหนดผลการเรียนรู้ ที่คาดหวัง กำหนดการเรียนรู้ตามเนื้อหาสาระ โดยมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ Active Learning เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ กำหนดสื่อและใช้แหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมกับแผนการจัดการเรียนรู้

2.5 การนิเทศภายในซึ่งการนิเทศภายในมี ทั้งผู้อำนวยการโรงเรียน เป็นผู้นิเทศก์ โดยใช้การนิเทศแบบให้คำชี้แนะ แบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ เป็นการ พัฒนาแบบกัลยาณมิตร คือ ร่วมกันรับผิดชอบและหาแนวทางพัฒนาแหล่งเรียนรู้ร่วมกัน

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นการสังเกตการณ์ (Observation)

สังเกตพฤติกรรมการพัฒนาของกลุ่มผู้ร่วมวิจัย ทั้งระหว่างการพัฒนา และหลังการพัฒนา ประเมินความพึงพอใจของของนักเรียน และประเมินผลการพัฒนา แหล่งเรียนรู้ของผู้ร่วมวิจัย การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่ เก็บข้อมูล เพื่อวิเคราะห์ ติดตามผลการดำเนินงานพัฒนาและบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นการสะท้อนกลับ (Reflection)

สังเคราะห์ข้อมูลพร้อมสรุปและรายงานผลการดำเนินการ อภิปรายผลการสะท้อนการดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ดังนี้ วิเคราะห์ผลการนิเทศภายใน จากการ

สัมภาษณ์ผู้บริหาร ผู้นำชุมชน ครู นักเรียนและผู้ปกครอง วิเคราะห์แบบสอบถาม แบบประเมิน ความพึงพอใจของนักเรียนในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และแบบประเมินผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของผู้ร่วมวิจัย สรุปและรายงานผลการดำเนินการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทำการสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพและปัญหาเกี่ยวกับการจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน บ้านโปงไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

1.1 สภาพการจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านโปงไผ่ ได้แก่ ห้องเรียน ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ สนามเด็กเล่น BBL สนามกีฬา และสวนพืชสมุนไพร มีการจัดแหล่งเรียนรู้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ Active Learning แต่ยังไม่เกิดประสิทธิภาพ ขาดการดูแลเอาใจใส่ขาดสื่ออุปกรณ์ สภาพห้องเรียนหรือแหล่งเรียนรู้ไม่สะอาด แสงไม่พอ วัสดุครุภัณฑ์ในห้องชำรุด บำยนิเทศไม่เป็นปัจจุบัน ซึ่งแต่ละวิชาจะมีครูผู้รับผิดชอบ ซึ่งมีบางส่วนที่ยังต้องเพิ่มเติมในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ ห้องเรียน ยังไม่ช่วยกระตุ้นให้เด็กได้เรียนรู้และสามารถจดจำเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น และยังขาดแหล่งเรียนรู้ให้คนคว่า ห้องสมุด ขาดการซ่อมแซมมีนักเรียนเข้าใช้บริการน้อยเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ยังไม่สามารถหาความรู้ได้ตลอดเวลา การตกแต่งยังไม่ดึงดูดความสนใจแก่ผู้เรียน ไม่มีการยืมคืนหนังสือ ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์มีสื่อที่ทันสมัย แต่ขาดการบริหารจัดการความสะอาด ยังไม่สะดวกต่อการใช้งาน สนามเด็กเล่น BBL กระตุ้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้พร้อมทั้งเล่นมี สนามเด็กเล่นที่หลากหลาย แต่บางส่วนชำรุดขาดการซ่อมแซม เพิ่มสีสน สนามกีฬา ต้องพร้อมใช้งาน ปรับปรุงให้ใหม่ยิ่งขึ้นมี เส้นสนามที่ชัดเจนพร้อมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และมีสวนพืชสมุนไพร ที่เป็นแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียนเป็นพื้นที่เรียนรู้ ให้ความรู้และลงมือปฏิบัติแต่ขาดการดูแลรดน้ำพืชสวนอย่างต่อเนื่อง

1.2 ปัญหาการจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านโปงไผ่ คือ ขาดการบริหารจัดการที่ดี ทั้งด้านบุคลากรและด้านงบประมาณ รวมถึงการระดมทุนทรัพยากรทางการศึกษาขาดการมีส่วนร่วมของชุมชนและทุกภาคส่วน ครูไม่มีเวลาดูแลรับผิดชอบ แหล่งเรียนรู้อย่างเต็มที่ ขาดการประชาสัมพันธ์ การจัดกิจกรรมส่งเสริมเพื่อกระตุ้นนักเรียนเข้าไปใช้แหล่งเรียนรู้ไม่ต่อเนื่องครูยึดติดกับการจัดการเรียนรู้แบบเดิม คือ เน้นสอนแต่ในห้องเรียน เน้นการเรียนแบบท่องจำ ขาดบุคลากรที่รู้ในเรื่องการจัดแหล่ง

เรียนรู้ ขาดสภาพไม่สะอาด ไม่น่าใช้บริการในแหล่งเรียนรู้บางประเภทสุดซึ้งสุด
ขาดงบประมาณในการปรับปรุงซ่อมแซมแหล่งเรียนรู้จึงต้องใช้การระดมทรัพยากร
ทางการศึกษา จากชุมชน ขาดการบริหารจัดการที่เป็นระบบ การนิเทศติดตามเป็นไปอย่าง
ไม่สม่ำเสมอ จึงไม่เกิดความต่อเนื่องของการจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน

2. แนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ
Active Learning โรงเรียนบ้านโพธิ์ไผ่ จากการร่วมประชุมของผู้ร่วมวิจัยมีมติให้พัฒนา ดังนี้

2.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ ซึ่งวิทยากร 1 ท่าน เป็นผู้มีความรู้
ความชำนาญ ด้านการพัฒนาและการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ได้บรรยาย ทำให้ผู้เข้ารับ
การประชุมได้รับเทคนิควิธีการ จัดกิจกรรมส่งเสริมการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้
ในโรงเรียนมากกว่าการสอนในห้องเรียนอย่างเดียว

2.2 การศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
6 แห่ง โรงเรียนบ้านกลาง “ผดุงราษฎร์วิทยา” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โรงเรียนมีบริการจัดการแหล่งเรียนรู้ที่ดีและเป็นระบบ
นักเรียนมีระเบียบวินัย เด็กมีคุณภาพจำนวนนักเรียนเพิ่มขึ้นทุกปี และมีผลงานทางวิชาการ
ส่งผลให้ครูที่ร่วมศึกษาดูงานเกิดแรงบันดาลใจในการที่จะพัฒนางาน

2.3 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active
Learning ทั้ง 6 แห่ง คือ ห้องเรียน ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ และสนาม
เด็กเล่น BBL สนามกีฬา สวนพืชสมุนไพร

2.4 การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยใช้แหล่ง
เรียนรู้ โดยผู้วิจัยและครูในโรงเรียน ทำการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ Active Learning
เพื่อเตรียมการสอนอย่างมีระบบมีการวิเคราะห์หลักสูตร วิเคราะห์ผู้เรียน กำหนด
จุดประสงค์ และกำหนดการเรียนรู้ตามเนื้อหาสาระ โดยมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ Active
Learning เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ กำหนดสื่อและใช้แหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมกับแผนการ
จัดการเรียนรู้

2.5 การนิเทศภายในซึ่งการนิเทศภายในมี ทั้งผู้อำนวยการโรงเรียน
เป็นผู้นิเทศก์ โดยใช้การนิเทศแบบให้คำชี้แนะ แบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ เป็นการ
พัฒนาแบบกัลยาณมิตร คือ ร่วมกันรับผิดชอบและหาแนวทางพัฒนาแหล่งเรียนรู้ร่วมกัน

3. การติดตามผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้
แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพธิ์ไผ่ พบว่า การประชุมเชิงปฏิบัติการ ทำให้ผู้ร่วม

วิจัยได้รับเทคนิควิธีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้โดยผู้ร่วมวิจัยมีความพึงพอใจต่อการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.44) การศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โรงเรียนบ้านกลาง “ผดุงราษฎร์วิทยา” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โรงเรียนมีบริการจัดการแหล่งเรียนรู้ที่ดีและเป็นระบบ ส่งผลให้ครูที่ร่วมศึกษาดูงานเกิดแรงบันดาลใจในการที่จะพัฒนางาน โดยกลุ่มผู้ร่วมวิจัยมีความพึงพอใจการศึกษาดูงานในระดับมาก (\bar{X} = 4.49) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เนื่องจากผู้ร่วมวิจัยมีความรู้และทักษะด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทำให้ความร่วมมือในการพัฒนา มุ่งมั่นในการทำงานมีความกระตือรือร้น โดยภาพรวมหลังการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ผู้ร่วมวิจัยมีพฤติกรรมการพัฒนาอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.58) นักเรียนมีความพึงพอใจของในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.71) ส่วนผลการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยใช้แหล่งเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.17) และผลการประเมินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยกลุ่มผู้วิจัย โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.62) โดยทุกแหล่งเรียนรู้ได้ผลการประเมินในระดับมากที่สุด เรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ คือ สนามเด็กเล่น BBL ห้องเรียน ห้องสมุด สนามกีฬา สวนพืชสมุนไพร และห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์

อภิปรายผลการวิจัย

จากการดำเนินผลการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ซึ่งผู้วิจัยได้นำผลมาอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพและปัญหาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่ พบว่า
 - 1.1 สภาพการจัดแหล่งเรียนรู้ สรุปจากการสัมภาษณ์ พบว่าสภาพการจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านโพนไผ่ ได้แก่ ห้องเรียน ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ สนามเด็กเล่น BBL สนามกีฬา และสวนพืชสมุนไพร มีการจัดแหล่งเรียนรู้

เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ Active Learning แต่ยังไม่เกิดประสิทธิภาพ ขาดการดูแลเอาใจใส่ ขาดสื่ออุปกรณ์ สภาพห้องเรียนหรือแหล่งเรียนรู้ไม่สะอาด แสงสว่างไม่เพียงพอ วัสดุครุภัณฑ์ในห้องชำรุด ป้ายนิเทศไม่เป็นปัจจุบัน ซึ่งแต่ละวิชาจะมีครูผู้รับผิดชอบ ซึ่งมีบางส่วนที่ยังต้องเพิ่มเติมในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ ห้องเรียน ยังไม่ช่วยกระตุ้นให้เด็กได้เรียนรู้และสามารถจดจำเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น และยังขาดแหล่งเรียนรู้ให้ค้นคว้า ห้องสมุด ขาดการซ่อมแซมมีนักเรียนเข้าใช้บริการน้อยเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ยังไม่สามารถหาความรู้ได้ตลอดเวลา การตกแต่งยังไม่ดึงดูดความสนใจแก่ผู้เรียน ไม่มีการยืมคืนหนังสือ ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์มีสื่อที่ทันสมัย แต่ขาดการบริหารจัดการความสะอาด ยังไม่สะดวกต่อการใช้งาน สนามเด็กเล่น BBL กระตุ้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้พร้อมทั้งเล่นมี สนามเด็กเล่นที่หลากหลาย แต่บางส่วนชำรุดขาดการซ่อมแซมเพิ่มสีสน สนามกีฬา ต้องพร้อมใช้งาน ปรับปรุงให้ใหม่ยิ่งขึ้นมี เส้นสนามที่ชัดเจนพร้อมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และมีสวนพืชสมุนไพร ที่เป็นแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียนเป็นพื้นที่เรียนรู้ ให้ความรู้และลงมือปฏิบัติ ไม่มีการจัดการต่อเนื่อง

1.2 ปัญหาการจัดแหล่งเรียนรู้ สรุปรจากการสัมภาษณ์ พบว่า ขาดการบริหารจัดการที่ดี ทั้งด้านบุคลากรและด้านงบประมาณ รวมถึงการระดมทุนทรัพยากรทางการศึกษาขาดการมีส่วนร่วมของชุมชนและทุกภาคส่วน ครูไม่มีเวลาดูแลรับผิดชอบแหล่งเรียนรู้อย่างเต็มที่ ขาดการประชาสัมพันธ์ การจัดกิจกรรมส่งเสริมเพื่อกระตุ้นนักเรียนเข้าไปใช้แหล่งเรียนรู้ไม่ต่อเนื่องครูยึดติดกับการจัดการเรียนรู้แบบเดิม คือนั่งสอนแต่ในห้องเรียน เน้นการเรียนแบบท่องจำ ขาดบุคลากรที่รู้ในเรื่องการจัดแหล่งเรียนรู้ ขาดสภาพไม่สะอาด ไม่นำให้บริการในแหล่งเรียนรู้บางประเภทวัสดุชำรุด ขาดงบประมาณในการปรับปรุงซ่อมแซมแหล่งเรียนรู้จึงต้องใช้การระดมทรัพยากรทางการศึกษา จากชุมชน ขาดการบริหารจัดการที่เป็นระบบ การนิเทศติดตามเป็นไปอย่างไม่มีสม่ำเสมอ จึงไม่เกิดความต่อเนื่องของการจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ครองสิทธิ์ บุตรสุวรรณ (2561, หน้า 158-170) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านท่าหนองพันทา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลการศึกษาสภาพและปัญหาเกี่ยวกับการจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านท่าหนองพันทาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 พบว่า ด้านสภาพ พบว่าโรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้ ได้แก่ ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องพยาบาล และแหล่งเรียนรู้การเกษตรเป็นต้น

การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนและแหล่งเรียนรู้ยังไม่เหมาะสม ขาดการดูแลเอาใจ
 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญาณิศา ดวงสีทอง (2561, หน้า 51-62) ได้ศึกษา เรื่อง
 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนหนองใส
 พรเจริญวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2
 ผลการวิจัยพบว่า สภาพและปัญหาการจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้
 ในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนหนองใสพรเจริญวิทยาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 ประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 พบว่า 1) สภาพการจัดแหล่งเรียนรู้ไม่มีประสิทธิภาพ
 เนื่องจาก ขาดสื่ออุปกรณ์สื่อนักเรียนเข้าใช้บริการน้อย และขาดการดูแลเอาใจใส่ สภาพ
 แหล่งเรียนรู้ไม่สะอาดแสงไม่พอ วัสดุครุภัณฑ์ชำรุด ป้ายนิเทศไม่เป็นปัจจุบัน 2) ปัญหา
 การจัดแหล่งเรียนรู้ ขาดการบริหารจัดการที่ดี ขาดงบประมาณขาดการประชาสัมพันธ์
 และการมีส่วนร่วมของชุมชนครูไม่มีเวลาดูแลรับผิดชอบแหล่งเรียนรู้ครูยึดติดกับการ
 จัดการเรียนรู้แบบเดิม กิจกรรมส่งเสริมการเข้าใช้แหล่งเรียนรู้ไม่ต่อเนื่อง
 ซึ่งสอดคล้องกับ ทวีศักดิ์ ชินา (2558, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์
 เพื่อพัฒนาระบบสารสนเทศ ที่สอดคล้องกับการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียน
 บ้านสันต้นหม้อ อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
 เชียงใหม่ เขต 3 พบว่า สภาพการจัดการระบบสารสนเทศของโรงเรียนบ้านสันต้นหม้อ
 มีคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง เหตุและปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการจัดการระบบ
 สารสนเทศในโรงเรียน ได้แก่ การไม่มีบุคลากรที่มีความชำนาญในการจัดการด้าน
 สารสนเทศ และด้านแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนจัดหางบประมาณให้เพียงพอ การตรวจสอบ
 การใช้แหล่งเรียนรู้ การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานการตรวจสอบและประเมินผลการบริหาร
 จัดการแหล่งเรียนรู้ ส่วนการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน สภาพห้องไม่สะอาด
 แสงไม่พอ วัสดุครุภัณฑ์ในห้องชำรุด ป้ายนิเทศไม่เป็นปัจจุบัน เช่น ห้องเรียน
 ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์และห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ แหล่งเรียนรู้สนับสนุน
 ด้านวิชาการ ได้แก่ ห้องพยาบาล แปลงสาธิตการเกษตรและสวนหย่อม และสนาม BBL
 และเครื่องเล่นอนุบาล ครูที่รับผิดชอบไม่ใส่ใจเช่น ห้องพยาบาล ยาและเวชภัณฑ์บางอย่าง
 ชำรุดหรือหมดอายุ ไม่ได้แยกเตียงหญิงชาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย รุ่งชัชดาพร
 เวหะชาติ (2550, หน้า 134 - 135) จะทำให้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
 มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นสถานศึกษาต้องจัดแหล่งเรียนรู้ให้กับผู้เรียนทุกรูปแบบ เช่น
 ห้องสมุด และการจัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมที่ดีภายในโรงเรียน จัดกิจกรรมที่สอดคล้อง

กับความต้องการของชุมชน และใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้คุ้มค่า เช่น พิพิธภัณฑ์ สวนสัตว์ ศูนย์กีฬาและวัด เป็นต้น ปัญหาการจัดแหล่งเรียนรู้ คือ ขาดการบริหารจัดการที่ดี ทั้งด้านบุคลากรและด้านงบประมาณ รวมถึงการระดมทุนทรัพยากรทางการศึกษาขาดการมีส่วนร่วมของชุมชนและทุกภาคส่วน ครูไม่มีเวลาดูแลรับผิดชอบแหล่งเรียนรู้อย่างเต็มที่ ขาดการประชาสัมพันธ์ การจัดกิจกรรมส่งเสริมเพื่อกระตุ้นนักเรียนเข้าไปใช้แหล่งเรียนรู้ ไม่ต่อเนื่องครูยึดติดกับการจัดการเรียนรู้แบบเดิม คือ เน้นสอนแต่ในห้องเรียน เน้นการเรียนแบบท่องจำ ขาดบุคลากรที่รู้ในเรื่องการจัดแหล่งเรียนรู้ ขาดสภาพไม่สะอาด ไม่น่าใช้บริการในแหล่งเรียนรู้บางประเภทวัสดุชำรุด ขาดงบประมาณในการปรับปรุงซ่อมแซมแหล่งเรียนรู้จึงต้องใช้การระดมทรัพยากรทางการศึกษา จากชุมชน ขาดการบริหารจัดการที่เป็นระบบ การนิเทศติดตามเป็นไปอย่างไม่สม่ำเสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิลิทธิ์ กิ่งนาคม (2558, หน้า 213) ศึกษา เรื่องการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านคำเจริญราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลการศึกษาสภาพและปัญหา พบว่า ด้านสภาพ พบว่าโรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้ได้แก่ ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องพยาบาล และแหล่งเรียนรู้การเกษตร เป็นต้น การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนและแหล่งเรียนรู้ ยังไม่เหมาะสม ขาดการดูแลเอาใจใส่ มีสภาพไม่น่าเรียนขาดสื่ออุปกรณ์ และมีสภาพไม่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ ด้านปัญหา พบว่า การบริหารและการจัดการใช้แหล่งเรียนรู้ ยังขาดประสิทธิภาพ เนื่องจากงบประมาณไม่เพียงพอ ครูที่รับผิดชอบมีภาระการสอนมาก จึงไม่มีเวลาดูแลรับผิดชอบแหล่งเรียนรู้แต่ละแห่งอย่างเต็มที่ ขาดกิจกรรมที่ดึงดูดความสนใจในการเข้าไปใช้แหล่งเรียนรู้ และขาดการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง ทำให้ครูและนักเรียนไปใช้แหล่งเรียนรู้น้อย

1.2 แนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้โดยรวมประชุมปรึกษามี ดังนี้

1.2.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ซึ่งมีเนื้อหาในการให้ความรู้แก่ผู้ร่วมวิจัย ดังนี้ ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และด้านดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ซึ่งวิทยากรที่มาถ่ายทอดความรู้ล้วนเป็นผู้มีความรู้ความชำนาญโดยเฉพาะ นอกจากจะได้ความรู้ด้านทฤษฎีแล้วยังให้ลงมือฝึกปฏิบัติด้วย พบว่า ผู้เข้าร่วมประชุมมีความสนใจในการรับทราบเรื่องราว การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ Active Learning มีการร่วม อภิปราย พุดคุยซักถาม วิทยากรระหว่างประชุม ทำให้มีความรู้ที่ถูกต้องเหมาะสม นอกจากนี้ยังได้ทราบ

แนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ที่กำหนดแหล่งเรียนรู้ที่จะดำเนินการพัฒนาทั้ง 6 แหล่ง ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ ประภาภรณ์ มีพรหม (2559, หน้า 133-139) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านข้าพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการศึกษาสภาพและปัญหา พบว่า สภาพโรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายแต่มีการสภาพไม่เหมาะสมขาดการดูแลเอาใจใส่ อุปกรณ์ไม่ทันสมัย และมีสภาพไม่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ ปัญหา พบว่า การบริหารและจัดการใช้แหล่งเรียนรู้ยังขาดประสิทธิภาพ เนื่องจากงบประมาณไม่เพียงพอ ครูที่รับผิดชอบมีภาระการสอนมาก จึงไม่มีเวลาดูแลรับผิดชอบแหล่งเรียนแต่ละแห่งอย่างเต็มที่ ทำให้ครูและนักเรียนไปใช้แหล่งเรียนรู้ไม่มากเท่าที่ควร 2) แนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน จากการประชุมวางแผนของผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย ที่ประชุมมีมติให้กำหนดแนวทางแนวทางการด้วยแนวทางดังนี้ (1) การศึกษาดูงานนอกสถานศึกษาโรงเรียนตัวอย่าง (2) การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ (3) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน (4) การนิเทศภายใน 3) ผลการติดตามและการประเมินผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านข้าพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 พบว่า ครูมีความรู้ความเข้าใจและมีประสบการณ์ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เพิ่มขึ้น และทราบแนวทางพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ตนรับผิดชอบ ผลการดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ พบว่า มีการปรับเปลี่ยนระบบการบริหารจัดการ ระบบดูแล และสภาพแวดล้อมแต่ละแหล่งเรียนรู้ให้ดีขึ้น จากผลการประเมินอยู่ในระดับมาก มีความพึงพอใจของผู้ใช้บริการอยู่ในระดับมากทุกห้อง

1.2.2 การศึกษาดูงาน ทำให้ผู้ร่วมวิจัยเกิดแรงบันดาลใจ มีความกระตือรือร้น แล้วย่นำสิ่งที่พบเห็นจากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ตรงมาประยุกต์ในการพัฒนาและปรับปรุงการพัฒนางานด้านแหล่งเรียนรู้ให้บรรลุตามเป้าหมายกิจกรรมในวงรอบที่หนึ่ง การศึกษาดูงานเพื่อให้เกิดความคิดใหม่และก่อให้เกิดแรงกระตุ้นเนื่องจากได้เห็นผลและเห็นความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ อุดมศักดิ์ บุตรอินทร์ (2561, หน้า 156-161) ได้ศึกษา เรื่อง การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาลศรีสุทโธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาลศรีสุทโธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ประกอบด้วย การศึกษาดูงาน

1.2.3 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนทั้ง 6 คือ ห้องเรียน ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ และสนามเด็กเล่น BBL สนามกีฬา สวนพืชสมุนไพร แหล่งเรียนรู้มีผลการดำเนินการพัฒนาพบว่า การพัฒนาการปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการ แหล่งเรียนรู้ดีขึ้นและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประยูร เครื่องกันท์ (2563, หน้า 74) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โรงเรียน ชุมชนบ้านเจียด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2. ผลการวิจัย พบว่าหลังการพัฒนาในวงรอบที่ 2 พบว่าแหล่งเรียนรู้ทุกแหล่งเรียนรู้ มีการพัฒนาขึ้น ซึ่งได้เปรียบเทียบความพึงพอใจของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประเมินระดับ ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการแหล่งเรียนรู้ดังกล่าว ระหว่างวงรอบที่ 1 และวงรอบที่ 2 ในภาพรวม มีการพัฒนาคิดเป็นร้อยละ 21.80 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิสัทธี กิ่งนาคม (2558, หน้า 213) ศึกษา เรื่องการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านคำเจริญ ราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า ผลการติดตามการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ ในโรงเรียน พบว่า ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพิ่มขึ้นทราบ แนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและครูทุกคนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไป พัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ตนเองรับผิดชอบได้ดียิ่งขึ้น การดำเนินด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ พบว่า มีการดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนโดยปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการ ระบบดูแล และสภาพแวดล้อมแต่ละแห่งให้ดีขึ้น จากการประเมินของคณะกรรมการ นิเทศ ติดตาม โดยรวมอยู่ในระดับมากและผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และมีสถิติในการเข้ามาใช้บริการแหล่งเรียนรู้เพิ่มมากขึ้นทุกแหล่งเรียนรู้เช่นกันซึ่ง สอดคล้องกับ วณิดา ปุณปีตตา (2561, 175-184) ได้ทำการการพัฒนาสภาพแวดล้อม การเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนบงใต้โนนรังพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ผลการศึกษาสภาพและปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนา สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนบงใต้โนนรัง สรุปได้ดังนี้ 1) การอบรม เชิงปฏิบัติการเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรม 5ส 2) การดำเนินการจัดกิจกรรม เพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียน จำนวน 4 บริเวณ คือจุดพัฒนาพื้นที่ โดยรอบโรงเรียน จุดพัฒนาห้องเรียนและอาคารเรียน จุดพัฒนาห้องสุขา และจุดบริการ น้ำดื่ม 3) ศึกษาดูงานนอกสถานที่จากโรงเรียนต้นแบบ และ 4) การมอบหมายงานและการ นิเทศติดตาม ผลการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียน ปากฎดังนี้ จุดพัฒนา

พื้นที่โดยรอบโรงเรียน พบว่ามีการจัดสิ่งแวดล้อมที่สะอาด น่าอยู่ ทำให้รู้สึกปลอดภัย มีการกำจัดสิ่งปฏิกูล ขยะมูลฝอยและของเสียที่ถูกต้อง มีการจัดการขยะในโรงเรียน อย่างเป็นระบบและครบวงจร

1.2.4 การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยใช้แหล่งเรียนรู้ โดยผู้วิจัยและครูในโรงเรียน ทำการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ Active Learning เพื่อเตรียมการสอนอย่างมีระบบมีการวิเคราะห์หลักสูตร วิเคราะห์ผู้เรียน กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ และกำหนดการเรียนรู้ตามเนื้อหาสาระ โดยมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ Active Learning เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ กำหนดสื่อและใช้แหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมกับแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับ สอละสิน ไสสะหวุ่น (2563, หน้า 78-88) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนมัธยมสงฆ์ตอนปลาย วัดไชยะพุमारาม นครอนโกสอนพมวิหานแขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ของครูโรงเรียนมัธยมสงฆ์ตอนปลาย วัดไชยะพุमारาม พบว่า สภาพที่พบ คือ ครูจัดการเรียนรู้แบบบรรยาย ไม่เน้นการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ปัญหาการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning พบว่า ครูขาดความรู้ความเข้าใจ ขาดทักษะในการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning และการนิเทศภายในยังไม่เป็นระบบ 2) แนวทางการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนมัธยมสงฆ์ตอนปลาย วัดไชยะพุमारาม ประกอบด้วย วงรอบที่ 1 ใช้การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศภายใน วงรอบที่ 2 ใช้การนิเทศแบบสอนงาน 3) ผลการพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ในโรงเรียนมัธยมสงฆ์ตอนปลาย วัดไชยะพุमारาม พบว่า (1) ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เพิ่มมากขึ้น หลังจากการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาศักยภาพในการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยมีผลการประเมินในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (2) ครูมีความสามารถในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยรวมอยู่ในระดับมาก (3) นักเรียนมีพฤติกรรมการเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยรวมอยู่ในระดับมาก และ (4) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning อยู่ในระดับมาก

3. การติดตามประเมินผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 โดยใช้แนวทาง คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการพัฒนาบุคลากรโดยการศึกษาดูงาน พบว่า หลังการศึกษาดูงานผู้ร่วมวิจัย เกิดแรงบันดาลใจ กระตือรือร้นในการทำงาน นำแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้มาปรับใช้ในการพัฒนาได้ หลังการประชุมเชิงปฏิบัติการพบว่า ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย มีทักษะการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ จัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ได้ รวมถึงเทคนิคการจัดการเรียนการสอน Active Learning โดยใช้แหล่งเรียนรู้ที่มีให้เกิดประโยชน์สูงสุดจากแบบประเมินการประชุมเชิงปฏิบัติการ ระดับความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากมีระดับความพึงพอใจในการศึกษาดูงานโดยรวมอยู่ในระดับมากและการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยการร่วมประชุมครูและผู้เกี่ยวข้องตามแผนปฏิบัติการโรงเรียน วางแผนการทำงานและกิจกรรม การดำเนินงานโดยมีนักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาทุกขั้นตอน พร้อมจัดสรรงบประมาณ ทำการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน คือ ห้องเรียน ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ สนามเด็กเล่น BBL สนามกีฬา สวนพืชสมุนไพร พฤติกรรมการพัฒนา ระหว่างการพัฒนาพบว่า โดยรวมการพัฒนาอยู่ในระดับมาก หลังการพัฒนาพบว่า โดยรวมการพัฒนาอยู่ในระดับมากที่สุด และเปรียบเทียบพฤติกรรมการพัฒนาของผู้ร่วมวิจัย ระหว่างการพัฒนากับหลังการพัฒนา ในภาพรวม มีร้อยละความก้าวหน้าคิดเป็นร้อยละ 16.11 แล้วประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่ผู้ใช้บริการแหล่งเรียนรู้ทั้ง 6 แหล่งเรียนรู้ หลังพัฒนาในวงรอบที่ 1 ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.55$) เมื่อพิจารณาแหล่งเรียนรู้เรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ สนามเด็กเล่น BBL ระดับความพึงพอใจอยู่ที่ระดับมากที่สุด ห้องเรียน ระดับความพึงพอใจอยู่ที่ระดับมากที่สุด ห้องสมุด มีระดับความพึงพอใจอยู่ที่ระดับมากที่สุด ระดับความพึงพอใจอยู่ที่ระดับมากที่สุด ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ระดับความพึงพอใจอยู่ที่ระดับมาก สนามกีฬา มีระดับความพึงพอใจอยู่ที่ระดับมาก และสวนพืชสมุนไพร ระดับความพึงพอใจอยู่ที่ระดับมาก และแบบประเมินผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของผู้ร่วมวิจัย เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่ และเมื่อพิจารณาแหล่งเรียนรู้เรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ คือ สนามเด็กเล่น BBL โดยมีระดับความพึงพอใจอยู่ที่ระดับมากที่สุด ห้องสมุด โดยมีระดับความพึงพอใจอยู่ที่ระดับมากที่สุด ห้องเรียน โดยมีระดับความพึงพอใจอยู่ที่ระดับมาก สนามกีฬา โดยมีระดับความพึงพอใจอยู่ที่ระดับมาก สวนพืชสมุนไพร โดยมีระดับความพึงพอใจอยู่ที่ระดับมาก ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ โดยมีระดับความพึงพอใจอยู่ที่ระดับมาก เมื่อได้พิจารณา จากแบบประเมินความพึงพอใจ

ของนักเรียนที่ใช้บริการ กับแบบประเมินผลการพัฒนาและบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้ร่วมวิจัย ซึ่งมีแหล่งเรียนรู้ 3 ลำดับที่มีระดับความพึงพอใจน้อยเหมือนกัน ผู้ร่วมวิจัยร่วมประชุมมีมติให้พัฒนาและบริหารจัดการ แหล่งเรียนรู้ในวงรอบที่ 2 จำนวน 3 แหล่งเรียนรู้ คือ ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ สนามกีฬา และสวนพืชสมุนไพร โดยการประชุมเชิงปฏิบัติการ ดำเนินการพัฒนา และนิเทศภายใน ผลการพัฒนาในวงรอบที่ 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนกลุ่มผู้ให้ข้อมูลประเมินระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการแหล่งเรียนรู้ดังกล่าว ระหว่าง วงรอบที่ 1 และวงรอบที่ 2 โดยรวมค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 0.36 ภาพรวมการพัฒนาคิดเป็นร้อยละ 7.24 และ เมื่อเรียงลำดับผลการพัฒนาจากมากไปหาน้อยพบว่า ลำดับที่หนึ่ง ได้แก่ สวนพืชสมุนไพร การพัฒนาคิดเป็นร้อยละ 8.13 ลำดับที่สอง สนามกีฬา การพัฒนาคิดเป็นร้อยละ 8.00 ลำดับที่สาม ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ มีการพัฒนาคิดเป็นร้อยละ 5.38 และ ผลการเปรียบเทียบแบบประเมินผลการพัฒนาของผู้ร่วมวิจัย ระหว่างวงรอบที่ 1 และวงรอบที่ 2 โดยรวมค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 0.36 ภาพรวมการพัฒนาคิดเป็นร้อยละ 7.27. และ เมื่อเรียงลำดับผลการพัฒนาจากมากไปหาน้อยพบว่า ลำดับที่หนึ่ง ได้แก่ ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ การพัฒนาคิดเป็นร้อยละ 9.09 ลำดับที่สอง สวนพืชสมุนไพร การพัฒนาคิดเป็นร้อยละ 8.04 ลำดับที่สาม สนามกีฬา มีการพัฒนาคิดเป็นร้อยละ 5.56

การนิเทศภายใน ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าฝ่ายวิชาการทำการนิเทศภายในโดยใช้การนิเทศแบบให้คำชี้แนะทั้งระหว่างการพัฒนาและหลังการพัฒนา แหล่งเรียนรู้พบว่า ผู้ร่วมวิจัยและนักเรียนมีการพัฒนางานในหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยสังเกตจากพฤติกรรมการพัฒนาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด การนิเทศภายในจึงถือเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันของบุคลากรในโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ร่วมกันซึ่งสอดคล้องกับ พันธุ์ศักดิ์ เนื่อง ณ สุวรรณ (2559, หน้า 17) ได้กล่าวถึงการนิเทศภายในว่า กระบวนการทำงานร่วมกันของบุคลากรในสถานศึกษาโดยใช้ความพยายามทุกอย่างเพื่อดำเนินงานหรือเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงานของสถานศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายให้สถานศึกษาเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลด้านการจัดการกระบวนการเรียนรู้แก่ผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับ รัตมี ภูกันดาน (2562, หน้า 22) ได้กล่าวว่าการนิเทศภายในเป็นกระบวนการปฏิบัติงานร่วมกันของผู้บริหารและบุคลากรในโรงเรียนที่จะส่งเสริมสนับสนุนช่วยเหลือให้คำปรึกษาแนะนำแก่ครูที่รับการนิเทศ และบุคลากรในโรงเรียนให้พัฒนาปรับปรุงแก้ไขการจัดการเรียนการสอนและการปฏิบัติงานเพื่อความงอกงามในวิชาชีพ

และส่งผลต่อการเพิ่มคุณภาพของนักเรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ ปาจารย์ หงษ์แก้ว (2563, หน้า 30) นิเทศภายในเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารโรงเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนอาศั ความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ในการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพอันจะส่งผลต่อคุณภาพทางการศึกษาของนักเรียนเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพพัฒนางานในสถานศึกษาในด้านหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียน การสอน การวัดและประเมินผลให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดซึ่งการนิเทศเป็นประจำจะช่วยให้เกิดผลการดำเนินงานที่ดีโดยเฉพาะการนิเทศภายใน วงรอบที่ 2

จากผลการวิจัยตามกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมพบว่าผู้ร่วมวิจัย สามารถพัฒนาและบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนได้อย่างมีคุณภาพการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ รวมถึงการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยใช้แหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ในโรงเรียน มีการนิเทศภายในสม่ำเสมอและเป็นระบบทำให้ผู้ร่วมวิจัย มีแรงกระตุ้น มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการให้บริการแหล่งเรียนรู้ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีขึ้น แหล่งเรียนรู้มีการดูแลและสะอาด นักเรียนจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ก่อให้เกิดคุณลักษณะการเป็นบุคคลแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต นักเรียนได้เรียนรู้ โดยการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ตามความสนใจและความถนัด จนก่อให้เกิดคุณลักษณะเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

จากการดำเนินการวิจัย เรื่อง การพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพธิ์ไผ่ สามารถนำผลการวิจัยดังกล่าวมาใช้ประโยชน์ได้ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1.1 ผู้บริหาร ครูและบุคลากรในโรงเรียนควรให้ความสำคัญของการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning
- 1.2 ครูผู้สอนควรใช้แหล่งเรียนรู้ประกอบการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เพิ่มมากขึ้น
- 1.3 การนิเทศภายในของผู้บริหารและหัวหน้าฝ่ายวิชาการควรดำเนินงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

1.4 ผู้ปกครองและชุมชนควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายใน
โรงเรียน

1.5 ครูหรือผู้ที่รับผิดชอบแหล่งเรียนรู้ ควรให้ความรู้แก่นักเรียน
และปลูกฝังค่านิยมในการรักษาแหล่งเรียนรู้

1.6 ควรศึกษาข้อมูลโรงเรียนต้นแบบที่ไปศึกษาดูงานให้หลากหลาย เช่น
ปรับปรุงภูมิทัศน์ทั้งในห้องและนอกห้องเรียน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเพื่อหาแนวทางในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้
เฉพาะด้าน เช่น การบริหารหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2.2 โรงเรียนควรจัดทำวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนา
โรงเรียนอย่างต่อเนื่อง หรือวิจัยรูปแบบอื่น ๆ เพื่อเกิดความต่อเนื่อง

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมล โพธิเย็น. (2021). Active Learning: การจัดการเรียนรู้ที่ตอบโจทย์การจัดการศึกษา
ในศตวรรษที่ 21. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 19(1), 11–28.
- กัลยารัตน์ ชีรชนชัยกุล. (2557). การบริหารทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ: ปัญญาชน.
- กรองทอง จิระเดชากุล. (2560). คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียน. กรุงเทพฯ: ธารอักษร.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). นโยบายปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- ครองสิทธิ์ บุตรสุวรรณ. (2561). การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านหนองพันทา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- เจนจิรา อุปัญญา. (2558). การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนแก้งไทรประชาสรรค์
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ไชยา ภาวะบุตร. (2555). ภาวะผู้นำทางวิชาการในสถานศึกษา. สกลนคร:
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ไชยยศ เรืองสุวรรณ.(2533). เทคโนโลยีการสอน: การออกแบบและการพัฒนา.
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์
- ญาณิศา ดวงสีทอง. (2561). การพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้
ในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนหนองไผ่ปรเจริญวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร:
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ณรงค์ คุ่มภัยเพื่อน. (2560). การพัฒนาครุภัณฑ์กระบวนการวิจัยในชั้นเรียนโรงเรียนคุณสาธิต
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาขอนแก่น เขต 4. วิทยานิพนธ์ ค.ม. เลข:
มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- ณรงค์ศักดิ์ ไชยชมพู. (2560). การนิเทศภายในโรงเรียนเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง
เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. ลำปาง: มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.
- ณัฐกุลลักษณ์ ธาระวานิช. (2557). “แหล่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อส่งเสริม
การเรียนรู้ตลอดชีวิต ของประชาชน” ในการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต
หน้า 104–118 กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- ณัฐพร ฝ่ายจันทร์. (2560). การพัฒนาศักยภาพครูในการเสริมสร้างวินัยนักเรียน
โรงเรียนอนุบาลสาสนสิทธิ์อำนาจ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร:
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ. (2557). การพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่อง การสื่อสาร
การศึกษาผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์สำหรับครูสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษา นครปฐม เขต 1. วารสารวิชาการ *Veridian E-Journal*
ฉบับมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 7(3), 407-423.
- ทิตนา แคมมณี. (2558). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้
ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 19). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- เทพรังสรรค์ จันทรังษี. (2556). การพัฒนาภาวะผู้นำครูในโรงเรียนมาตรฐานสากลของ
โรงเรียนอนุบาลสกลนคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร
เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ด. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- เทวิน ธรรมลังกา. (2555). การใช้แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านเวียงฝาง จังหวัดเชียงใหม่.
วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ธันต์ถักานต์ ศรีเฉลียว. (2559). การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 4-6 โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม. วิทยานิพนธ์ ปร.ด.
สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ธีระพงษ์ แก้วฝ่าย. (2563). การพัฒนาศักยภาพครูในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
เพื่อจัดการเรียนรู้โรงเรียนบ้านนาฮี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสกลนคร เขต 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร:
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- นนทสิทธิ์ ธาดาวิทย์. (2559). การจัดการเรียนรู้แบบ *Active learning*. พิมพ์ครั้งที่ ๒.
กรุงเทพฯ: ทริปเฟิล เอ็ดดูเคชั่น.
- นันทา บุรีแสง. (2560). การพัฒนาศักยภาพครูในการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตของ
นักเรียนโดยประยุกต์หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนบ้านสายปลาหลาย
(คุรุราษฎร์ผดุง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร
เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

- นรรักษ์ต์ พันธุ์เชียร. (2562). การประยุกต์ใช้ Active Learning ในการเรียนการสอน. เข้าถึงได้จาก <https://www.trueplookpanya.com/education/content/70793/-teartedu-teart->. 19 กุมภาพันธ์ 2563.
- นาวา วงษ์พรม. (2560). แหล่งเรียนรู้ในชุมชน. อุดรธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- นิรุต กลีบจันทร์. (2559). แนวทางการใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท. วิทยานิพนธ์ ค.ม. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประภาดา คนคลอง. (2560). การพัฒนาภาวะผู้นำครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21:กรณีโรงเรียนอนุบาลคำชะอี. วิทยานิพนธ์ ค.ด. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ประภาพร ยอดย่อย. (2559). การศึกษาการบริหารเพื่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ประภาภรณ์ มีพรหม. (2559). การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านข้าพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ปรัชญา มานะวงศ์. (2564). การพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านสามขา มิตรภาพที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา มุกดาหาร. วิทยานิพนธ์ ค.ด. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ปริยาภรณ์ ตั้งคุณานันต์ . (2563). การจัดการห้องเรียนและแหล่งเรียนรู้ (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ:มีน เซอร์วิส ซัพพลาย.
- ประยูร เครื่องกัณฑ์. (2563). การพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โรงเรียน ชุมชนบ้านเจียด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น, 17(2), 74–85.

- ปาจรีย์ หงษ์แก้ว. (2563). การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในที่มีประสิทธิผลของ
สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ปานทอง อังคนิตย์. (2558). การเสริมสร้างทักษะชีวิตของนักเรียนระดับการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน.
- ปาริฉัตร สาตราและศันสนีย์ จะสุวรรณ. (2557). การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้
ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตมีนบุรี. วารสารวิจัยและพัฒนา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ปีที่ 6, 4-15.
- ปิยพร เกื้ออนันต์. (2564). การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านและการเขียนคำศัพท์
ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้วิธีการสอนแบบโฟนิกส์
ร่วมกับการใช้สื่อประสม การเสริมแรง และเพื่อนช่วยเพื่อน. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พ่องใส จันทะสอน. (2559). สภาพและปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ของวิทยาลัยครู
สหัสวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ฝ่ายวิชาการ, โรงเรียนบ้านโพนไผ่. (2565). แผนปฏิบัติการประจำปี 2565 โรงเรียน
บ้านโพนไผ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2.
สกลนคร : อัดสำเนา.
- ฝ่ายวิชาการ สำนักพิมพ์เดอะบุคส์. (2556). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ: เดอะบุคส์.
- พรทิพย์ โกกิลรัตน์. (2561). การพัฒนาวินัยนักเรียนในโรงเรียนบ้านหนองแปน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พรณทิพา โสภาสพ. (2560). การพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนบ้านนาเพียงเก่าสนธิราษฎร์สามัคคีสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

- พระสอละสิน ไส้สะหวัน. (2563). *การพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้ Active Learning* โรงเรียนมัธยมสงฆ์ตอนปลายวัดไชยะพุมาราม นครอนโกสอน พมวิทาน แขวงสะหวันนะเขตสาธาณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พลอยไพลิน นิลกรรณ (2563). *แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)* ลำปาง. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน
- _____. (2563). *แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โครงการการนิเทศการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง.* ลำปาง. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 35.
- พันธ์ศักดิ์ เนื่อง ณ สุวรรณ. (2559). *สภาพการปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2561). *การเรียนรู้เชิงรุกแบบรวมพลังกับ PLC เพื่อการพัฒนา.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพโรจน์ คะเซนทร์. (2558). *การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้.* ค้นเมื่อ 5 สิงหาคม 2565, จาก <http://rbu.rbru.ac.th/~wattoongpel/images/sara/1.pdf>.
- ภัทรพร เกษสังข์. (2559). *การวิจัยปฏิบัติการ.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ยงยุทธ เกษสาคร. (2561). *เทคนิคการฝึกอบรมและการประชุม.* กรุงเทพฯ: ไทยพัฒนารายวันการพิมพ์.
- รังสฤษฎ์ สรรพอาษา. (2558). “การวิจัยเชิง ปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม”. *วารสารชอพะยอม.* 17(1): 60–69.
- รัศมี ภูกันดาน. (2562). *การพัฒนาารูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้ทีมเป็นฐานในโรงเรียนมัธยมศึกษา.* วิทยานิพนธ์ กศ.ด. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2551). *ศัพท์ศึกษาศาสตร์.* กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2555). *พจนานุกรมฉบับบัณฑิตยสถาน.* กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิชั่น.

- ราตรี ละครวงศ์. (2557). การศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียน
อรัญประเทศจังหวัดสระแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว
เขต 2. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2555). การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
(พิมพ์ครั้งที่ 6).สงขลา: นำศิลป์.
- โรงเรียนบ้านโพนไผ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2. (2565).
ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียน. ค้นเมื่อ 5 สิงหาคม 2565, จาก [https://data.bopp-
obec.info/web/home.php?School_ID=1047540328](https://data.bopp-obec.info/web/home.php?School_ID=1047540328).
- ลดาวรรณ นิมทับทิม. (2561). บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในการสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เลขาธิการสภาการศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ. แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-
2579 กรุงเทพมหานคร. มีนาคม 2560
- วรจักร ใจแก้ว (2554). การศึกษาสภาพการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- วนิดา ปุณปิตตา. (2561). การพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียน
บงไดโนนรังพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร
เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วนิดา ภูขำนิ. (2564). การพัฒนาสมรรถนะของครูเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21:
กรณีโรงเรียนบ้านนาตาลคำชะ. วิทยานิพนธ์ ค.ด. สกลนคร:
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วรวรรณ ทองเหมือน. (2555). สังเคราะห์งานวิจัยการนิเทศการศึกษา. สารนิพนธ์ กศ.ม.
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- วราภรณ์ พรหมนิล. (2560). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ของโรงเรียนมัธยมศึกษา
ในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ จังหวัด
ปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ ศษ ม. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี
ราชมงคลธัญบุรี.

- วรรัตน์ เขียวโพรี. (2561). *การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กร*. สมุทรปราการ: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- วิชเนี่ย ทศตะ. (2561). *การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ*. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วิชัย จันทน์จำรูญ, สุกิจ โพธิ์ศิริกุล, วรฉาย ทองคำ, วิภาภรณ์ ส่งแสง และบุญจักรวาล รอดบำเรอ. (2022). *กระบวนการจัดการความรู้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา: การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม*. *Rajapark Journal*, 16(45), 536–548.
- วิรุพท์ นิลโมจน์. (2558). “*ภูมิปัญญาท้องถิ่นและแหล่งวิทยาการชุมชนเพื่อการศึกษา ตลอดชีวิต*” ในเอกสารการสอนชุดวิชาประสบการณ์วิชาชีพการศึกษา นอกระบบ หน่วยที่ 9 หน้า 1–69 นนทบุรี: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วีรยุทธ พลายเล็ก. (2563). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิด Active Learning เพื่อเสริมสร้างทักษะ และกระบวนการและจิตคณิตศาสตร์สำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ ค.ด.กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วีระยุทธ ใจทัต. (2562). *การวิจัยเชิงปฏิบัติการ : การพัฒนาภาวะผู้นำด้านศาสนพิธี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนธาดูปนอม*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สถาพร พฤษเฉลิมกุล. (2558). *การบริหารการศึกษากับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21*. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 28(2)
- สมคิด บางโม. (2561). *เทคนิคการฝึกอบรมและการประชุม*. กรุงเทพฯ: วิทย์พัฒนา.
- สมศักดิ์ คงเที่ยง (2556). *ผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการและการใช้แหล่งเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: เดอะบุคส์.
- สมศักดิ์ เอี่ยมคงศรี. (2561). *การจัดการห้องเรียนในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: ทริปเพิ้ล เอ็ดดูเคชั่น

สอละสิน ไส้สะพาน. (2563). *การพัฒนาศักยภาพครูในการจัดการเรียนรู้ Active Learning โรงเรียนมัธยมสงฆ์ตอนปลาย วัดไชยะพุมาราม นะคอนโกสอนพมวิทาน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงานয়กรัฐมนตรี, *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12* (พ.ศ. 2560–2564) (กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559), 1.

สายันต์ บุญใบ, วัฒนา สุวรรณไตรย์ และวันนพร สิทธิสาร. (2560). *การพัฒนาภาวะผู้นำผู้บริหารของนักศึกษาสาขาวิชาดนตรี*. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร กลุ่มนิเทศ. (2558). ผลการพัฒนาการเรียนการสอนของครูหลังได้รับการนิเทศ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 (รายงานการวิจัย). [ม.ป.ท.].

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). *การใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน และชุมชน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). *การใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน และชุมชน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2558). *แนวทางการดำเนินงานพลิกโฉมการนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). *แนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้*. กรุงเทพฯ.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *รายงานการวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมภูมิปัญญาไทยในการจัดการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2553*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2554). *แหล่งเรียนรู้ยุคปฏิรูปการศึกษา*.
Online Available: http://www.thaiwisdom.org/p_learn/pon_l/index_pon.htm.
เข้าถึงเมื่อ 18 สิงหาคม 2565.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ(2558). *ทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 -2564*.
กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจ.และสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2558). “*แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12*”. กรุงเทพฯ: 2560-2564.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2547). *แนวทางการพัฒนานครแห่งความรู้*.
กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). *การจัดการเรียนรู้แบบโครงการ*. กรุงเทพฯ:
ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). *รายงานการติดตามความก้าวหน้าในการจัดการแหล่งเรียนรู้ ปี 2549-2550*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกำแพงเพชร. (2564). *แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21*. กำแพงเพชร.
- ลลิตศักดิ์ พุ่มมอม. (2564). *การพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ด้านเกษตรปลอดภัย โรงเรียนชุมชนเชิงเครือราษฎรรังสรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศงขลา เขต 1*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สงขลา:
มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- สุกัลยา นิยมทอง. (2561). *การศึกษาองค์ประกอบการนิเทศภายใน เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะของนักเรียนตามโครงการเยาวชนคนดีศรีสุพรรณของโรงเรียนขนาดเล็ก ในอำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. เพาะ:
มหาวิทยาลัยพะเยา.

- สุภัทรา เอี่ยมสังข์ทอง และในตะวัน กำพอม. (2021). การจัดการสภาพแวดล้อมต่อการบริหารแหล่งเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนอนุบาลเทศบาล อ้อมน้อย 2. *journal of lawasri*, 5(2), 60–73.
- สุภากร ราชากรกิจ และคณะ. (2560). *การนิเทศการสอนในระดับประถมศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุภาวงศ์ จันทวานิช. (2555). *วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรียัน จันจตุติ. (2560). *การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการทำวิจัยในชั้นเรียนของข้าราชการครูโรงเรียนบ้านโคกน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- สุวัฒน์ แสงแก้ว. (2560). *การพัฒนาบุคลากรด้านการวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาแกดดำวังแสง อำเภอแกดดำ จังหวัดมหาสารคาม*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2559). *การพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวัดความยึดมั่นผูกพันการวิจัยของนักศึกษาระดับดุขฎีบัณฑิต คณะครุศาสตร์ /ศึกษาศาสตร์: การวิเคราะห์ด้วยภาวะน่าจะเป็นสูงสุดและเบส์*. *วารสารวิจัย มสค สาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 12,(2), 83–107.
- เสน่ห์ เทตนา. (2561). *การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้เกษตรกรรมเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพเกษตรกรรม สำหรับนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตชนบทภาคเหนือตอนล่าง*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- แสงบุญ เภาโคตรศรี. (2561). *การพัฒนาศักยภาพครูในการจัดทำแผนปฏิบัติการของโรงเรียนบ้านดงเสี้ยว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- เหรียญ รังษา. (2559). *การเสริมสร้างประสิทธิภาพภายในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

- องอาจ นัยพัฒน์.(2554). *การออกแบบการวิจัย: วิธีการเชิงปริมาณ เชิงคุณภาพ และผสมผสานวิธีการ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อนันท์ งามสะอาด. (2559). *การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีด้วยหลักการมีส่วนร่วม : กรณีวิทยาลัยเทคนิคเดชอุดม*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ด. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อภิชาติ สุระคาย. (2562). *การพัฒนาครุภัณฑ์การวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนบ้านเชียงยืน อำเภอเชียงยืน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- อภิสิทธิ์ กิ่งนาคม. (2558). *การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านคำเจริญราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- อับราวุธ จันทะแสง. (2557). *การบริหารแหล่งเรียนรู้โรงเรียนของผู้บริหารในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- อัมพร อินมล. (2556). *แนวทางพัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กำแพงเพชร: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- อาคม จันตะนี. (2557). *เอกสารประกอบการเรียนรู้ รายวิชาเลือก สาระทักษะการเรียนรู้ รายวิชาแหล่งเรียนรู้ชุมชน*. กรุงเทพฯ: ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสามโคก.
- อุดมศักดิ์ บุตรอินทร์. (2561). *การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาลศรีสุทโธ* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- Blaug, M. (1971). *The rate of return to investment in education thailand*. Bangkok: National Education Council.

- Brayboy – Locklear, Jennifer. (2003). “The Motivational Influence of the School Environment On the Resiliency of Native American High School Students in the Selected North Carolina Public Schools”, *Dissertation Abstracts International*. 64 (04): pp 1158 – A; October.
- Cleveland, B. (2015). *Developing new approaches to the evaluation of physical learning environments: A return to the origins of post-occupancy evaluation in environmental psychology*, University of Melbourne,
- Creswell, J. W. (2002). *Educational research: Planning, conducting and evaluating quantitative and Qualitative research*. Upper Saddle River, New Jersey: Merrill Prentice Hall.
- Education.Creswell, J. W. (2002). *Educational research: Planning, conducting and evaluating quantitative and Qualitative research*. Upper Saddle River, New Jersey: Merrill Prentice Hall.
- Fields, Deirdre D. (2002). “*An Evaluation of the Texas City ISD Allocative Center,*” *Dissertation Abstracts International*. 62(11): 3636–A; May.
- Good, C.V. (1973). *Dictionary of Education* (3rd ed.). New York: McGraw–Hill.
- Harris, Philip R. (1989). *High Performance Leadership: Strategies for Maximum Career Productivity*. Glenview Illinois: Scott Foresman.
- Hazza, O., Lapidot, T., and Ragonis, N. (2004). *Guide to teaching computer science: An Activity based Approach*. New York: Springer.
- Hough and Duncan. (2015). *Teaching description and analysis*. Addison–Westlu.
- Jo–Anne, Bisset. (2014). *The Move to Modern Learning Environments in New Zealand Secondary School: Step Forward or Smokescreen*. Unites Institute of Technology
- Johnson, A. P. (2008). *A Short Guide to Action Research* (3rd ed.). Boston: Pearson Education.
- Johnson, D. (1991). *Learning Together and Alone*. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice–Hall.
- Kemmis, S., and McTaggart, R. (1988). *The Action Research Reader* (3rd ed.). Geelong, Victoria: Deakin University Press,

- Mayers, C. and Jones, T. (1993). *Promoting active learning: strategies for the college classroom*. San Francisco: Jossey-Bass
- McGinnis, Laura Lee. (2007). *The Transition to School: Adaptation in Young Children With and Without Developmental Delays*. Dissertation Abstracts International. 64 (7): 2384-A; January.
- Nichols, M. (1971). *Ecommunity resourees for school*. New York: Holt Rineheart & Winston.
- Reinke, Wendy M. (2006). *"Theclassroom Check-up: A Brief Intervention to Reduce Current and Future Student Problem Behaviors Through Classroom Teaching Practices"*. Dissertation Abstracts Internnational. 66(7):3935-B; January.
- Sagor R. (1992). *How to Conduct Collaborative Action Research*. Alexandria, VA: Association of Supervision and Curriculum Development.
- Tamara Brooks. (2010). *Developing a Learning Environment Which Supports Children With Profound Autistic Spectrum Disorder to Engage as Effective Learners*. Coventry University in collaboration with the University of Worcester.
- Tileston, D.W. (2007). *Teaching Strategies for Active Learning: Five Essential for You Teaching*. U.S.A.: Corwin Press.
- Vaga. (2012). *Project-based learning research review*. Retrieved from <http://www.edutopia.org/pbl-research-learning-outcomes>.
- Waliczek, Tina Marie. (2008). *"The Effect of School, Gardens on Self-Esteem Interpersonal Relationships, Attitude Toward School, and Environmental Attitude in Populations of Children"*. Dissertation Abstracts International. 58(11): 4194-A; May.
- Warren, A. M. (2016). *Project-based learning across the disciplines plan, manage, and assess through+1 pedagogy*. Thousand oaks, ca: corwin publishing.
- Youwen Ouyang and Other. (2009). *Opportunities Presented Developing Learning Resources for Middle Schools*. California State University press.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย ไพใหญ่ อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตร์
มหาบัณฑิต และหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร อำเภอเมือง
จังหวัดสกลนคร
2. รองศาสตราจารย์.ดร.สายันต์ บุญใบ อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตร์
มหาบัณฑิต และหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร อำเภอเมือง
จังหวัดสกลนคร
3. ดร.สนธยา หลักทองศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2
อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร
4. ดร.วชิราวุธ ปานพรม ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านกลาง “พดุงราษฎร์
วิทยา” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 อำเภอกุตุบาก
จังหวัด สกลนคร
5. ดร.รัชฎาพร งอยภูธร ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลเต่างอย
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
สกลนคร เขต 1 อำเภอเต่างอย จังหวัดสกลนคร

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการวิจัย

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/๑๑๑๓

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๕

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโพนไผ่
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

ด้วย นายธนเดช การุญ รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๔๔๒๑๒๒๕๑๓๘ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การพัฒนาและบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต ๒” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพลินพิศ ธรรมรัตน์ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.ชรินดา พิมพ์บุตร เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

เพื่อให้การศึกษาค้นคว้าสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านให้นักศึกษารายดังกล่าวได้เก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย เพื่อนำข้อมูลที่ได้ประกอบการศึกษาวิทยานิพนธ์ และขอขอบคุณในความอนุเคราะห์มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๒๕๗ ๐๒๒๕

โทรสาร ๐ ๔๒๕๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นายธนเดช การุญ โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๔๔๐๔ ๓๘๕๑

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๑๐๓๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๕

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.รัชชัย ไพไหล

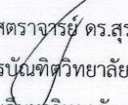
- สิ่งที่ส่งมาด้วย
๑. กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ
 ๒. เครื่องมือการวิจัย
 ๓. แบบประเมินเครื่องมือการวิจัย

ด้วย นายธนเดช การุญ รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๔๔๒๑๒๒๕๑๓๘ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาและการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต ๒” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพลินพิศ ธรรมรัตน์ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.ชรินดา พิมพ์บุตร เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙

โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นายธนเดช การุญ โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๔๔๐๔ ๓๘๕๑

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๑๐๓๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๕

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.สายันต์ บุญใบ

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ
๒. เครื่องมือการวิจัย
๓. แบบประเมินเครื่องมือการวิจัย

ด้วย นายธนเดช การุญ รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๔๔๒๑๒๒๙๑๓๘ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาและการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพธิ์ไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต ๒” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดตามหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพลินพิศ ธรรมรัตน์ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.ชรินดา พิมพ์บุตร เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙

โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นายธนเดช การุญ โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๔๔๐๔ ๓๘๕๑

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๑๐๓๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน ดร.สนธยา หลักทอง

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ
๒. เครื่องมือการวิจัย
๓. แบบประเมินเครื่องมือการวิจัย

ด้วย นายธนเดช การุญ รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๔๔๒๑๒๒๙๑๓๘ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาและการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต ๒” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพลินทิศ ธรรมรัตน์ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.ชรินดา พิมพ์บุตร เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙

โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นายธนเดช การุญ โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๔๔๐๔ ๓๘๕๑

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๑๐๓๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๕

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน ดร.วชิราวุธ ปานพรม

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ
๒. เครื่องมือการวิจัย
๓. แบบประเมินเครื่องมือการวิจัย

ด้วย นายธนเดช การญญ รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๔๔๒๑๒๒๙๑๓๘ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาและการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต ๒” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพลินพิศ ธรรมรัตน์ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.ชรินดา พิมพบุตร เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙

โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นายธนเดช การญญ โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๔๔๐๔ ๓๘๕๑

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๑๐๓๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๕

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน ดร.รัชฎาพร งอยภูธร

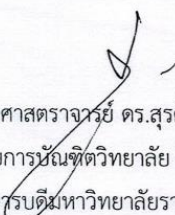
- สิ่งที่ส่งมาด้วย
๑. กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ
 ๒. เครื่องมือการวิจัย
 ๓. แบบประเมินเครื่องมือการวิจัย

ด้วย นายธนเดช การุญ รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๔๕๒๑๒๒๕๑๓๘ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาและการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต ๒” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพลินพิศ ธรรมรัตน์ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.ชรินดา พิมพ์บุตร เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๒๕๗ ๐๒๒๕

โทรสาร ๐ ๔๒๕๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นายธนเดช การุญ โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๔๔๐๔ ๓๘๕๑

ที่ ศธ 04143.219/32

โรงเรียนบ้านโพนไผ่ ตำบลวาริชภูมิ
อำเภอวาริชภูมิ จังหวัดสกลนคร 47150

29 พฤศจิกายน 2565

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์บุคลากรร่วมเป็นวิทยากรร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนา
แหล่งเรียนรู้ Active Learning

เรียน ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

สิ่งที่ส่งมาด้วย กำหนดการประชุม จำนวน 1 ฉบับ

เนื่องด้วย นายธนเดช การุญ รหัสประจำตัวนักศึกษา 64421229138 ซึ่งเป็น
นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ปฏิบัติหน้าที่
ที่โรงเรียนบ้านโพนไผ่ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อ
สนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2" ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพลินพิศ ธรรมรัตน์ เป็นประธาน
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และ ดร.ชรินดา พิมพบุตร เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอ ชื่อ นางญาณิศา ดวงสีทอง ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 บุคลากรในหน่วยงานของท่าน
ด้วยมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เห็นชอบแล้ว จึงใคร่ขออนุญาต นางญาณิศา ดวงสีทอง
ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2
บุคลากรในหน่วยงานของท่าน เป็นวิทยากรในการประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
Active Learning ในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายปรศักดิ์ อังกาสิ)

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโพนไผ่

โรงเรียนบ้านโพนไผ่

โทร. 080-3418919

“อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร”

กำหนดการประชุมเชิงปฏิบัติการ ปีการศึกษา 2565

วันพฤหัสบดีที่ 2 ธันวาคม พ.ศ.2565

โรงเรียนบ้านโพนไผ่ จังหวัดสกลนคร

วัน/เดือน/ ปี	เวลา	กิจกรรมการดำเนินการ
2 ธันวาคม 2565	09.00 – 09.30 น.	ลงทะเบียน
	09.30 น.	ตัวแทนกล่าวต้อนรับวิทยากร
	09.30 – 10.00 น.	ประธานกล่าวเปิดการประชุมเชิงปฏิบัติการโดย นายพรศักดิ์ ฮังกาสี ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโพนไผ่
	10.00 – 11.30 น.	วิทยากรบรรยาย นางญาณีตา ดวงสีทอง เรื่อง การพัฒนา และบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ Active Learning พร้อมแลกเปลี่ยนเรียนรู้
	11.30 – 12.30 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
	12.30 – 15.30 น.	วิทยากรบรรยาย นางญาณีตา ดวงสีทอง เรื่อง การจัดการ เรียนรู้แบบ Active Learning พร้อมแลกเปลี่ยนเรียนรู้
	15.30 – 16.00 น.	ประธานกล่าวปิดพร้อมมอบของที่ระลึกแด่วิทยากร เสร็จแล้วมอบเกียรติบัตรแก่ผู้เข้ารับการประชุมเชิงปฏิบัติการ แล้วถ่ายรูปพร้อมกัน

ที่ ศธ 04143.219/33

โรงเรียนบ้านโพนไผ่ ตำบลวาริชภูมิ

อำเภอวาริชภูมิ จังหวัดสกลนคร 47150

29 พฤศจิกายน 2565

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์บุคลากรร่วมเป็นวิทยากรร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนา
แหล่งเรียนรู้ Active Learning

เรียน นางญาณีศา ดวงสีทอง ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ

สิ่งที่ส่งมาด้วย กำหนดการประชุม จำนวน 1 ฉบับ

เนื่องด้วย นายธนเดช การุญ รหัสประจำตัวนักศึกษา 64421229138 ซึ่งเป็น
นักศึกษาปริญญาโทสาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ปฏิบัติหน้าที่
ที่โรงเรียนบ้านโพนไผ่ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อ
สนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาการศึกษาระถมศึกษาสกลนคร เขต 2” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพลินพิศ ธรรมรัตน์ เป็นประธานที่
ปรึกษาวิทยานิพนธ์และ ดร.ชรินดา พิมพบุตร เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ
และเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงขออนุญาตแจ้งกำหนดการและเรียนเชิญท่าน นางญาณีศา ดวงสี
ทอง ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการศึกษาระถมศึกษาสกลนคร เขต 2
เป็นวิทยากรในการประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ Active Learning ตามความมุ่งหมาย
ของการวิจัย ในวันพฤหัสบดีที่ 2 ธันวาคมพ.ศ. 2565 เวลา 9.00 – 16.00 น. ณ ห้องประชุม
โรงเรียนบ้านโพนไผ่

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายพรศักดิ์ ยังกาลิ)

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโพนไผ่

โรงเรียนบ้านโพนไผ่

โทร. 080-3418919

“อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร”

กำหนดการประชุมเชิงปฏิบัติการ ปีการศึกษา 2565

วันพฤหัสบดีที่ 2 มีนาคม พ.ศ.2566

โรงเรียนบ้านโพนไผ่ จังหวัดสกลนคร

วัน/เดือน/ ปี	เวลา	กิจกรรมการดำเนินการ
2 มีนาคม 2566	09.00 – 09.30 น.	ลงทะเบียน
	09.30 น.	ตัวแทนกล่าวต้อนรับวิทยากร
	09.30 – 10.00 น.	ประธานกล่าวเปิดการประชุมเชิงปฏิบัติการโดย นายพรศักดิ์ ฮังกาสี ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโพนไผ่
	10.00 – 11.30 น.	วิทยากรบรรยาย นางญาณีตา ดวงสีทอง เรื่อง การพัฒนา และบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ Active Learning พร้อมแลกเปลี่ยนเรียนรู้
	11.30 – 12.30 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
	12.30 – 15.30 น.	วิทยากรบรรยาย นางญาณีตา ดวงสีทอง เรื่อง การจัดการ เรียนรู้แบบ Active Learning พร้อมแลกเปลี่ยนเรียนรู้
	15.30 – 16.00 น.	ประธานกล่าวปิดพร้อมมอบของที่ระลึกแก่วิทยากร เสร็จแล้วมอบเกียรติบัตรแก่ผู้เข้ารับการประชุมเชิง ปฏิบัติการแล้วถ่ายรูปร่วมกัน

ภาคผนวก ค

โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการ

ชื่อโครงการ	โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้แบบ Active Learning
แผนงาน	พัฒนาคุณภาพและการศึกษาทุกระดับ
สนองกลยุทธ์โรงเรียน	ข้อ 6
ลักษณะโครงการ	โครงการใหม่
หน่วยงานที่รับผิดชอบ	งานวิชาการ
ผู้รับผิดชอบ	นายชนเดช การุญ

1. หลักการและเหตุผล

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราชที่ 2542 มาตรา 25 รัฐต้องส่งเสริมดำเนินงานและจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ทั้งการศึกษาในระบบการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เช่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ ศูนย์กีฬา สวนพฤกษศาสตร์ ตลอดจนแหล่งเรียนรู้รูปแบบอื่น ๆ ให้เพียงพอและมีประสิทธิภาพ

โรงเรียนต้องจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและนอกห้องเรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนตามความถนัดและความสนใจในผู้เรียนมีสมรรถนะตามที่กำหนด ในมาตรฐานการศึกษาและส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

เนื่องจากระยะเวลาที่ผ่านมาโรงเรียนบ้านโพนไผ่ ยังไม่สามารถจัดแหล่งเรียนรู้ให้เพียงพอขาดการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพจึงได้ร่วมกันจัดโครงการพัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ผู้เรียนสามารถค้นคว้าหาความรู้ได้ด้วยตนเอง จากแหล่งเรียนรู้ที่มี สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อให้บุคลากรมีความรู้ ทักษะด้านการจัดแหล่งเรียนรู้

2.2 เพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้เพียงพอ

2.3 เพื่อให้ให้นักเรียนมีแหล่งเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

2.4 เพื่อบูรณาการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

3. เป้าหมาย

3.1 เชิงปริมาณ ครูและบุคลากรโรงเรียน จำนวน 10 คน

3.2 เชิงคุณภาพ บุคลากรที่เข้าร่วมโครงการได้รับความรู้ พัฒนาตนเอง ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

4. สถานที่ดำเนินการ หอประชุมโรงเรียนบ้านโพนไผ่

5. ระยะเวลาดำเนินการ

2 ธันวาคม 2565

6. วิธีดำเนินการ

กิจกรรม	ระยะเวลาดำเนินการ					ผู้รับผิดชอบ โครงการ
	พ.ย.	พ.ย.	พ.ย.	ธ.ค.	ธ.ค.	
1. ประชุมชี้แจงโครงการ	7					นายชนเดช การุญ
2. แต่งตั้งผู้รับผิดชอบ โครงการ		22				
3. เสนอโครงการ เพื่ออนุมัติ			23			
4. เตรียมวัสดุ อุปกรณ์ เอกสาร			25- 30			
5. จัดประชุม เชิงปฏิบัติการ				2	3	
6. ประเมินผล					←→	
7. สรุปรายงานผล					←→	

7. การดำเนินงาน

การบรรยายและฝึกปฏิบัติการ โดยมี นางญาณีศา ดวงสีทอง
ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
สกลนคร เขต 2 เป็นวิทยากร

8. งบประมาณ

ค่าอาหารและเครื่องดื่ม	จำนวน	1000 บาท
ค่าวัสดุและอุปกรณ์ เอกสาร	จำนวน	200 บาท
รวมทั้งสิ้น	จำนวน	1,200 บาท

9. การประเมินผล

- 9.1 ประเมินความรู้ก่อนและหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ
- 9.2 ประเมินความพึงพอใจของผู้รับการประชุมเชิงปฏิบัติการ

10. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 10.1 บุคลากรมีความรู้เรื่องแหล่งเรียนรู้
- 10.2 โรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้ที่เพียงพอและมีประสิทธิภาพ
- 10.3 มีการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้แก่ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้เสนอโครงการ

ธนเดช การุญ
(นายธนเดช การุญ)
ครูโรงเรียนบ้านโพนไผ่
23 พฤศจิกายน 2565

ผู้อนุมัติโครงการ

(นายพรศักดิ์ ฮังกาสี)

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโพนไผ่

23 พฤศจิกายน 2565

ภาคผนวก ง

เครื่องมือและผลการวิเคราะห์เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์
2. แบบบันทึกการประชุม
3. แบบสอบถามการประชุมเชิงปฏิบัติการ
4. แบบประเมินการศึกษาดูงาน
5. แบบสังเกตพฤติกรรมผู้ร่วมวิจัย
6. แบบบันทึกการนิเทศภายใน
7. แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการพัฒนาและบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้
8. แบบประเมินผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
9. แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ Active Learning

เครื่องมือวิจัยฉบับที่ 1

สำหรับผู้ให้ข้อมูล

แบบสัมภาษณ์ สภาพและปัญหาการจัดแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการ
จัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศงขลา เขต 2 ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นักเรียน

ผู้ให้สัมภาษณ์.....

วัน เดือน ปี..... เวลา.....

สถานที่.....

ผู้สัมภาษณ์.....

คำชี้แจง

ใช้สัมภาษณ์ผู้ร่วมวิจัย เกี่ยวกับการจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน โดยดำเนินการ
สัมภาษณ์ตามกรอบแนวคิด ขอบเขตเนื้อหา และบันทึกข้อความลงในช่องว่าง ดังนี้

ข้อคำถามในการสัมภาษณ์

1. สภาพและปัญหาการจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านโพนไผ่ เป็นอย่างไร

ด้านการดำเนินงาน

.....

.....

.....

ด้านงบประมาณ

.....

.....

.....

ด้านบุคลากร

.....
.....
.....

ด้านการนิเทศติดตาม

.....
.....
.....

2. แนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านโพนไผ่ เป็นอย่างไร

.....
.....
.....

3. ท่านคิดว่าแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนใดที่ควรได้รับการพัฒนามากที่สุด เรียงลำดับ 1-3

.....
.....
.....

ลงชื่อ.....ผู้สัมภาษณ์

(.....)

ตำแหน่ง.....

เครื่องมือวิจัยฉบับที่ 1

สำหรับผู้เชี่ยวชาญ

แบบประเมินเครื่องมือ

แบบสัมภาษณ์ สภาพและปัญหาการจัดแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบActive Learning โรงเรียนบ้านโพธิ์ไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ผู้บริหาร,ครู,ผู้ปกครอง,คณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน,นักเรียน

คำชี้แจง

แบบประเมินนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อประเมินความเหมาะสมของแบบสัมภาษณ์ ต่อการจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านโพธิ์ไผ่

1. เอกสารนี้เป็นแบบประเมินเครื่องมือวิจัยโดยอาศัยผู้เชี่ยวชาญ
2. ขอความกรุณาตรวจสอบเอกสารแต่ละรายการของประเด็นคำถามต่อไปนี่ว่ามีความเหมาะสมสามารถวัดได้ตรงกับเนื้อหาหรือสอดคล้องกับสภาพที่ต้องการวัดหรือไม่ โดยทำเครื่องหมาย / ลงในช่องตัวเลข ดังนี้

+1 หมายถึง เห็นด้วย

0 หมายถึง ไม่แน่ใจ

-1 หมายถึง ไม่เห็นด้วย

หรือท่านเห็นว่าควรเพิ่มเติมประการใด กรุณาเขียนข้อมูลลงในช่องข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเพื่อผู้วิจัยจะได้ปรับปรุงให้เกิดความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณในความร่วมมือของท่าน

นายธนเดช การ์บุญ

นักศึกษาปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่	รายการประเมิน	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			
		+1	0	-1	ข้อเสนอแนะ
1	สภาพและปัญหาการจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน บ้านโพธิ์ไผ่ เป็นอย่างไร
2	แนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน บ้านโพธิ์ไผ่ เป็นอย่างไร
3	แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนที่ควรได้รับการพัฒนา มากที่สุดเรียงลำดับ 1-3

ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)

สรุปการพิจารณาความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญต่อแบบสัมภาษณ์

ตาราง 45 สรุปผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร, ครู, ผู้ปกครองคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน, นักเรียนตอการ จัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านโพธิ์ไผ่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็น (ผู้เชี่ยวชาญคนที่)					รวม	ค่า IOC	แปลผล
	1	2	3	4	5			
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
รวม						15		
ค่า IOC						3		
สรุปผล						เห็นด้วย		

เครื่องมือการวิจัยฉบับที่ 2

สำหรับผู้ร่วมวิจัย

แบบบันทึกการประชุมปรึกษาหารือผู้ร่วมวิจัย
การพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active
Learning โรงเรียนบ้านโพธิ์ไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

บันทึกการประชุม ครั้งที่/.....

เมื่อวันที่/.....

ณ ห้อง

ผู้มาประชุม จำนวน คน

ผู้ไม่มาประชุม จำนวนคน

ผู้ร่วมประชุม จำนวน คน

รายชื่อผู้มาประชุม	ลายมือชื่อ	หมายเหตุ
1.....
2.....
3.....
4.....
5.....
6.....
7.....
8.....
9.....
10.....

เริ่มประชุม เวลาน.

ผู้ไม่มาประชุม

ระเบียบวาระการประชุม

ระเบียบวาระที่ 1 เรื่องประธานแจ้งให้ทราบ

ระเบียบวาระที่ 2 เรื่องรับรองการประชุมครั้งที่แล้ว

ระเบียบวาระที่ 3 เรื่องเสนอเพื่อทราบ

3.1 ร่วมแสดงความคิดเห็นประเด็นสภาพและปัญหาการจัดแหล่งเรียนรู้ใน
โรงเรียน

.....
.....
.....
.....

3.2 ร่วมกันเสนอแนวทางการการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน

.....
.....
.....
.....

ระเบียบวาระที่ 4 เรื่องเสนอเพื่อพิจารณา

4.1 กำหนด โครงการ กิจกรรมและแนวทางในการดำเนินการพัฒนา
แหล่งเรียนรู้

.....
.....
.....
.....

4.2 แต่งตั้งผู้รับผิดชอบโครงการและกิจกรรมพัฒนาและบริหารจัดการ
แหล่งเรียนรู้

.....
.....
.....
.....

4.3 การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการและการศึกษาดูงาน

.....

.....

.....

.....

4.4 กำหนดระยะเวลาการดำเนินการและกระบวนการนิเทศติดตามเพื่อพัฒนาและบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน

.....

.....

.....

.....

ระเบียบวาระที่ 5 เรื่องอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อผู้บันทึก
(.....)

ลงชื่อผู้ตรวจบันทึกประชุม
(.....)

เครื่องมือการวิจัยฉบับที่ 2

สำหรับผู้เชี่ยวชาญ

แบบประเมินเครื่องมือ

แบบบันทึกการประชุมปรึกษาหารือหรือร่วมวิจัยการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศงขลา เขต 2

ชื่อผู้เชี่ยวชาญ..... ตำแหน่ง.....

สถานที่ทำงาน.....

คำชี้แจง ขอความกรุณาตรวจสอบเอกสารแต่ละรายการแล้วลงความคิดเห็นโดยทำ

เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือแต่ละรายการ

ตัวเลขการประเมินมีความหมายดังนี้

+1 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าเครื่องมือ “ใช้ได้”

0 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าเครื่องมือ “ไม่แน่ใจว่าใช้ได้”

-1 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าเครื่องมือ “ใช้ไม่ได้”

หรือท่านเห็นว่าควรเพิ่มเติมประการใดกรุณาเขียนข้อมูลลงในช่องข้อเสนอแนะ

ของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อผู้วิจัยจะได้ปรับปรุงให้เกิดความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณในความร่วมมือของท่าน

นายธนเดช การ์บุญ

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

รายการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ		
	+1	0	-1
1. รวมแสดงความคิดเห็นประเด็นสภาพและปัญหาการจัดแหล่งเรียนรู้			
2. ร่วมกันสรุปประเด็นและเสนอแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ร่วมกัน			
3. ร่วมกันกำหนดโครงการ กิจกรรมการพัฒนาแหล่งเรียนรู้			
4. แต่งตั้งผู้รับผิดชอบโครงการและกิจกรรมพัฒนาและบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้			
5. การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการและการศึกษาดูงาน			
6. กำหนดระยะเวลาการดำเนินงานและการนิเทศติดตาม			

ขอเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้เชี่ยวชาญ

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

สรุปการพิจารณาความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญต่อแบบบันทึก

การประชุม

ตาราง 46 สรุปผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบประเมินบันทึกการประชุม
โรงเรียนบ้านโพนไผ่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร
เขต 2

ข้อ ที่	คะแนนความคิดเห็น (ผู้เชี่ยวชาญคนที)					รวม	ค่า IOC	แปลผล
	1	2	3	4	5			
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้

แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการการพัฒนา
แหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning
โรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การดำเนินการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

โปรดพิจารณารายการใช้เก็บข้อมูลการดำเนินการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ
การพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียน
บ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 โดยให้ทำ
เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง ของระดับความคิดเห็นที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นเพื่อนำกลับไป
ปรับปรุงให้เกิดความสมบูรณ์

ระดับความคิดเห็น

5 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับมาก

3 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับน้อย

1 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด

ขอขอบคุณผู้ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

นายธนเดช การุญ

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ ชาย หญิง
2. ตำแหน่ง ครู ครู คศ.1 ครู คศ.2 ครู คศ.3
3. วุฒิการศึกษา ปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1	เนื้อหาที่ใช้ในการประชุมเชิงปฏิบัติการ					
	ความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่ใช้ประชุมเชิงปฏิบัติการ					
	2 ความเหมาะสมของเนื้อหาที่ใช้ในการประชุมเชิงปฏิบัติการ					
3	ความถูกต้องและความเหมาะสมของเอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการ					
4	วิทยากรที่บรรยายให้ความรู้					
	ความรู้ความสามารถของวิทยากร					
	5 ความสามารถในการถ่ายทอดเนื้อหาของวิทยากร					
6	การเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมได้ซักถามเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้					
7	สถานที่ใช้ในการประชุมเชิงปฏิบัติการ					
	ความเหมาะสมของสื่ออุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการบรรยาย					
	8 ความเหมาะสมของสถานที่จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ					
9	บรรยากาศโดยรวมในการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ					
10	สภาพทั่วไปในการเข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ					
	ความเหมาะสมของเวลาในการประชุมเชิงปฏิบัติการ					
	11 การแจ้งให้ผู้เข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการทราบล่วงหน้า					
12	ประโยชน์ที่ได้รับจากการประชุมเชิงปฏิบัติการในครั้งนี้					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

.....

สำหรับผู้เชี่ยวชาญ

แบบประเมินเครื่องมือ

แบบสอบถามความคิดเห็นการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การพัฒนาแหล่ง
เรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

ชื่อผู้เชี่ยวชาญ..... ตำแหน่ง.....
สถานที่ทำงาน.....

คำชี้แจง ขอความกรุณาตรวจสอบเอกสารแต่ละรายการแล้วลงความคิดเห็นโดยทำ
เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือแต่ละรายการ

ตัวเลขการประเมินมีความหมายดังนี้

+1 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าเครื่องมือ “ใช้ได้”

0 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าเครื่องมือ “ไม่แน่ใจว่าใช้ได้”

-1 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าเครื่องมือ “ใช้ไม่ได้”

หรือท่านเห็นว่าควรเพิ่มเติมประการใดกรุณาเขียนข้อมูลลงในช่องข้อเสนอแนะ
ของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อผู้วิจัยจะได้ปรับปรุงให้เกิดความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณในความร่วมมือของท่าน

นายธนเดช การุญ

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

รายการประเมิน	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ		
	+1	0	-1
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม			
ตอนที่ 2 เนื้อหาที่ใช้ในการประชุมเชิงปฏิบัติการ			
1. ความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่ใช้ประชุมเชิงปฏิบัติการ			
2. ความเหมาะสมของเนื้อหาที่ใช้ในการประชุมเชิงปฏิบัติการ			
3. ความถูกต้องและความเหมาะสมของเอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการ			
วิทยากรที่บรรยายให้ความรู้			
4. ความรู้ความสามารถของวิทยากร			
5. ความสามารถในการบรรยายของวิทยากร			
6. การเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมได้ซักถามเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้			
สถานที่ใช้ในการประชุมเชิงปฏิบัติการ			
7. ความเหมาะสมของสื่ออุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการบรรยาย			
8. ความเหมาะสมของสถานที่จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ			
9. บรรยากาศโดยรวมในการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ			
สภาพทั่วไปในการเข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ			
10. ความเหมาะสมของเวลาในการประชุมเชิงปฏิบัติการ			
11. การแจ้งให้ผู้เข้ารับการประชุมเชิงปฏิบัติการทราบล่วงหน้า			
12. ประโยชน์ที่ได้รับจากการประชุมเชิงปฏิบัติการในครั้งนี้			
ตอนที่ 3 1. ข้อเสนอแนะ			

ข้อเสนอแนะ ของผู้เชี่ยวชาญ

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

สรุปการพิจารณาความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญต่อแบบสอบถาม
ความคิดเห็นการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ

ตาราง 47 สรุปผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามความคิดเห็น
 การประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง การพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุน
 การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่สังกัดสำนักงาน
 เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 2

ข้อ ที่	คะแนนความคิดเห็น (ผู้เชี่ยวชาญคนที่)					รวม	ค่า IOC	แปลผล
	1	2	3	4	5			
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
7	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
8	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
9	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
10	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
11	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
12	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
13	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
14	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้

แบบประเมินการศึกษาดูงานการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุน
การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

คำชี้แจง

โปรดพิจารณารายการใช้เก็บข้อมูลการดำเนินการจัดประเมินการศึกษาดูงาน
ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียน
บ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 โดยให้ทำ
เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง ของระดับความคิดเห็นที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นเพื่อนำกลับไป
ปรับปรุงให้เกิดความสมบูรณ์

ระดับความคิดเห็น

5 หมายถึง	มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด
4 หมายถึง	มีความคิดเห็นในระดับมาก
3 หมายถึง	มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง
2 หมายถึง	มีความคิดเห็นในระดับน้อย
1 หมายถึง	มีความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด

ขอขอบคุณผู้ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

นายธนเดช การุญ

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ในช่องระดับความคิดเห็นข้อละหนึ่งระดับตามความจริง

ที่	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1	หน่วยงานและสถานที่ไปศึกษาดูงาน มีความเหมาะสม					
2	มีการจัดทำเอกสารเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน					
3	มีวิทยากรผู้ให้ความรู้เรื่องการจัดแหล่งเรียนรู้ ในโรงเรียน					
4	กิจกรรมที่เยี่ยมชมมีความหลากหลายและน่าสนใจ					
6	การศึกษาดูงานสามารถนำความรู้และทักษะ มาบูรณาการจัดและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ได้จริง					
6	ผู้ศึกษาดูงานเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และ เชื่อมโยงองค์ความรู้มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผล					
7	ก่อนการศึกษาดูงาน : ความรู้ ความเข้าใจ ในเนื้อหาของการศึกษาดูงานในครั้งนี้					
8	หลังการศึกษาดูงาน : ประสบการณ์ และความรู้ ที่ได้รับเพิ่มขึ้นจากการศึกษาดูงาน					
9	การศึกษาดูงานครั้งนี้เป็นประโยชน์ต่อท่าน					
10	ความพึงพอใจในภาพรวมของการศึกษาดูงาน					

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)

สำหรับผู้เชี่ยวชาญ

แบบประเมินเครื่องมือ

แบบประเมินการศึกษาดูงาน การพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุน
การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพธิ์ไผ่ สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

คำชี้แจง

แบบประเมินนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อประเมินความเหมาะสมของแบบประเมิน
การศึกษาดูงานด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active
Learning โรงเรียนบ้านโพธิ์ไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร
เขต 2

1. เอกสารนี้เป็นแบบประเมินเครื่องมือวิจัยโดยอาศัยผู้เชี่ยวชาญ
2. ขอความกรุณาตรวจสอบเอกสารแต่ละรายการของประเด็นคำถาม
ต่อไปนี้ว่ามีความเหมาะสมสามารถวัดได้ตรงกับเนื้อหาหรือสอดคล้องกับสภาพที่ต้องการ
วัดหรือไม่ โดยทำเครื่องหมาย / ลงในช่องตัวเลข ดังนี้

- +1 หมายถึง เห็นด้วย
0 หมายถึง ไม่แน่ใจ
-1 หมายถึง ไม่เห็นด้วย

หรือท่านเห็นว่าควรเพิ่มเติมประการใด กรุณาเขียนข้อมูลลงในช่อง
ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเพื่อผู้วิจัยจะได้ปรับปรุงให้เกิดความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณในความร่วมมือของท่าน

นายธนเดช การ์บุญ

นักศึกษาปริญญาโทสาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่	รายการประเมิน	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			
		+1	0	-1	ขอเสนอแนะ
1	หน่วยงานและสถานที่ศึกษาดูงานมีความเหมาะสม
2	มีการจัดทำเอกสารเกี่ยวกับการจัดแหล่งเรียนรู้
3	มีวิทยากรผู้ให้ความรู้เรื่องการจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน
4	กิจกรรมที่เยี่ยมชมมีความหลากหลายและน่าสนใจ
5	กิจกรรมที่ศึกษาดูงานสามารถนำมาบูรณาการใช้ในการจัดกิจกรรมการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ได้จริง
6	ผู้ศึกษาดูงานเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และเชื่อมโยงความรู้มาใช้ในการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้เกิดประสิทธิภาพได้
7	<u>ก่อนการศึกษาดูงาน</u> : ความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาของการศึกษาดูงานในครั้งนี้
8	<u>หลังการศึกษาดูงาน</u> : ประสพการณ์ และความรู้ที่ได้รับเพิ่มขึ้นจากการศึกษาดูงาน
9	การศึกษาดูงานครั้งนี้เป็นประโยชน์ต่อท่าน
10	ความพึงพอใจในภาพรวมของการศึกษาดูงาน

ขอเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
 (.....)

สรุปการพิจารณาความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญต่อแบบสอบถาม

ตาราง 48 สรุปผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบประเมินการศึกษาดูงาน
ของคณะครูโรงเรียนบ้านโพนไผ่ได้ไปศึกษาดูงานที่โรงเรียนบ้านกลาง
“ผดุงราษฎร์วิทยา” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร
เขต 1

ข้อ ที่	คะแนนความคิดเห็น (ผู้เชี่ยวชาญคนที)					รวม	ค่า IOC	แปลผล
	1	2	3	4	5			
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
7	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
8	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
9	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
10	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้

เครื่องมือวิจัยฉบับที่ 5

สำหรับผู้ร่วมวิจัย

แบบสังเกตพฤติกรรมผู้ร่วมวิจัย
ในระหว่างการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ
Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

ห้อง/แหล่งเรียนรู้ที่สังเกต.....

วัน เดือน ปี ที่สังเกต.....

ผู้สังเกต.....

คำชี้แจง 1. แบบสังเกตชุดนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเกตพฤติกรรมการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

2. โปรดทำเครื่องหมาย (/) ลงในช่องระดับการปฏิบัติตามสภาพที่เป็นจริง

3. เกณฑ์การสังเกต

5 หมายถึง มากที่สุด

4 หมายถึง มาก

3 หมายถึง ปานกลาง

2 หมายถึง น้อย

1 หมายถึง น้อยที่สุด

4. ระดับคุณภาพการประเมิน

คะแนนเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ขอขอบคุณผู้ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

นายชนเดช การุญ

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่	พฤติกรรมการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
1	ความสนใจความตั้งใจและความมุ่งมั่นในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้					
2	การพัฒนาบุคลากรโดยการไปศึกษาดูงาน					
3	การพัฒนาบุคลากรโดยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และบริหารจัดการ					
4	การมีส่วนร่วมของครูและนักเรียนในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้					
5	การมีส่วนร่วมในกิจกรรมส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้					
6	การบริหารจัดการและการเข้าใช้บริการแหล่งเรียนรู้					
7	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล					
8	มีการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ในห้อง/แหล่งเรียนรู้ให้เพียงพอ					
9	ความสม่ำเสมอและความต่อเนื่องของการเข้าใช้บริการแหล่งเรียนรู้					

ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้สังเกต

(.....)

ตำแหน่ง.....

สำหรับผู้เชี่ยวชาญ

แบบประเมินเครื่องมือ

แบบสังเกตพฤติกรรม การพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการ
เรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพธิ์ไร่ สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

คำชี้แจง

แบบประเมินนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อประเมินความเหมาะสมของแบบสังเกต
พฤติกรรมการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning
โรงเรียนบ้านโพธิ์ไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

1. เอกสารนี้เป็นแบบประเมินเครื่องมือวิจัยโดยอาศัยผู้เชี่ยวชาญ
2. ขอความกรุณาตรวจสอบเอกสารแต่ละรายการของประเด็นคำถาม
ต่อไปนี้ว่ามีความเหมาะสมสามารถวัดได้ตรงกับเนื้อหาหรือสอดคล้องกับสภาพที่ต้องการ
วัดหรือไม่ โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตัวเลข ดังนี้

+1 หมายถึง	เห็นด้วย
0 หมายถึง	ไม่แน่ใจ
-1 หมายถึง	ไม่เห็นด้วย

หรือท่านเห็นว่าควรเพิ่มเติมประการใด กรุณาเขียนข้อมูลลงในช่องข้อเสนอแนะ
ของผู้เชี่ยวชาญเพื่อผู้วิจัยจะได้ปรับปรุงให้เกิดความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณในความร่วมมือของท่าน

นายธนเดช การุญ

นักศึกษาศรีวิภาโทสาขากาชาการศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่	รายการประเมิน	ความคิดเห็น ผู้เชี่ยวชาญ			
		+1	0	-1	ข้อเสนอแนะ
1	ความสนใจความตั้งใจและความมุ่งมั่นในการพัฒนา แหล่งเรียนรู้
2	การพัฒนาบุคลากรโดยการไปศึกษาดูงาน
3	การพัฒนาบุคลากรโดยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ ด้านการจัดและพัฒนาแหล่งเรียนรู้
4	การมีส่วนร่วมของครูและนักเรียนในการพัฒนา แหล่งเรียนรู้
5	การมีส่วนร่วมในกิจกรรมส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้
6	การบริหารจัดการและการเข้าใช้บริการแหล่งเรียนรู้
7	การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล
8	มีการจัดหาวัสดุทัศนวัสดุ อุปกรณ์ในห้อง/ แหล่งเรียนรู้ให้เพียงพอ
9	ความสม่ำเสมอและความต่อเนื่องของการเข้าใช้บริการ แหล่งเรียนรู้

ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

สรุปการพิจารณาความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญต่อ

แบบสอบถามสังเกตพฤติกรรม

ตาราง 49 สรุปผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสังเกตพฤติกรรม
การพัฒนาและบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ
Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

ข้อ ที่	คะแนนความคิดเห็น (ผู้เชี่ยวชาญคนที)					รวม	ค่า IOC	แปลผล
	1	2	3	4	5			
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
7	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
8	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
9	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้

สำหรับผู้บริหาร
และหัวหน้าวิชาการ

แบบบันทึกการนิเทศภายใน การพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุน
การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศงขลา เขต 2

ห้อง/แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน.....

วันที่.....วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

ข้อเสนอแนะ/ความคิดเห็น

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ลงชื่อ.....ผู้นิเทศ/ตรวจเยี่ยม

(.....)

ตำแหน่ง.....

รับทราบ/ปรับปรุงแก้ไข/ดำเนินการตามคำแนะนำ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้รับการนิเทศ

(.....)

ตำแหน่ง.....

สำหรับผู้เชี่ยวชาญ

แบบประเมินเครื่องมือ

แบบบันทึกการนิเทศภายใน การพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุน
การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพธิ์ไผ่ สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

คำชี้แจง

แบบประเมินนี้จัดทำขึ้นเพื่อประเมินความเหมาะสมของแบบนิเทศภายใน
การพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียน
บ้านโพธิ์ไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

1. เอกสารนี้เป็นแบบประเมินเครื่องมือวิจัยโดยอาศัยผู้เชี่ยวชาญ
2. ขอความกรุณาตรวจสอบเอกสารแต่ละรายการของประเด็นคำถาม
ต่อไปนี้ว่ามีความเหมาะสมสามารถวัดได้ตรงกับเนื้อหาหรือสอดคล้องกับสภาพที่ต้องการ
วัดหรือไม่ โดยทำเครื่องหมาย / ลงในช่องตัวเลข ดังนี้

+1 หมายถึง	เห็นด้วย
0 หมายถึง	ไม่แน่ใจ
-1 หมายถึง	ไม่เห็นด้วย

หรือท่านเห็นว่าควรเพิ่มเติมประการใด กรุณาเขียนข้อมูลลงในช่อง
ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเพื่อผู้วิจัยจะได้ปรับปรุงให้เกิดความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณในความร่วมมือของท่าน

นายชนเดช การุญ

นักศึกษานิเทศศาสตร์ สาขาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ที่	รายการ	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			
		+1	0	-1	ข้อเสนอแนะ
1	ข้อเสนอแนะ/ความคิดเห็น
2	รับทราบ/ปรับปรุงแก้ไข/ดำเนินการตามคำแนะนำ

ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)

แบบสอบถามความพึงพอใจการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุน
การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้ แบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

โปรดพิจารณารายการใช้เก็บข้อมูลการดำเนินการสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อ
การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ในโรงเรียนบ้านโพนไผ่ โดยให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง
ของระดับความคิดเห็นที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นเพื่อนำกลับไปปรับปรุงให้เกิดความสมบูรณ์
ระดับความคิดเห็น

- 5 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด

ขอขอบคุณผู้ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

นายธนเดช การุญ

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ ชาย หญิง
2. สถานะ ป.3 ป.4 ป.5 ป.6

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ในโรงเรียนบ้านโพนไผ่
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

ข้อ ที่	รายการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการพัฒนา แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน	ระดับความพึง พอใจ				
		5	4	3	2	1
	ห้องเรียน					
1	ห้องเรียนมีการจัดตกแต่งและทำความสะอาดห้องเรียน มีความปลอดภัย					
2	ห้องเรียนมีการบำรุงรักษา โสตทัศนวัสดุ อุปกรณ์ ในห้องเรียน					
3	นักเรียนเข้าใช้ห้องเรียนเป็นประจำและสม่ำเสมอ					
4	มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูโดยใช้ห้องเรียน เป็นแหล่งเรียนรู้					
5	ห้องเรียนมีความเหมาะสมในการแสวงหาความรู้					
6	บุคลากรเพียงพอและตรงต่อสายงานที่รับผิดชอบ					
7	บุคลากรที่รับผิดชอบมีเวลาให้บริการ					
8	บุคลากรมีความรู้ความสามารถในการพัฒนา แหล่งเรียนรู้ที่รับผิดชอบ					
	ห้องสมุด					
9	ห้องสมุดมีการจัดตกแต่งและทำความสะอาดห้องสมุด					
10	ห้องสมุดมีการบำรุงรักษา ทรัพยากรสารสนเทศ ในห้องสมุด					
11	นักเรียนเข้าใช้ห้องสมุดเป็นประจำและสม่ำเสมอ					
12	นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ของครูโดยใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งเรียนรู้					

ข้อ ที่	รายการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการพัฒนา แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน	ระดับความพึง พอใจ				
		5	4	3	2	1
13	ห้องสมุดมีความเหมาะสมในการแสวงหาความรู้					
14	บุคลากรเพียงพอและตรงต่อสายงานที่รับผิดชอบ					
15	บุคลากรที่รับผิดชอบมีเวลาให้บริการ					
16	บุคลากรมีความรู้ความสามารถในการพัฒนา แหล่งเรียนรู้ที่รับผิดชอบ					
17	ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์มีการจัดตกแต่ง และทำความสะอาดห้องคอมพิวเตอร์					
18	ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์มีการบำรุงรักษา วัสดุอุปกรณ์ ห้องคอมพิวเตอร์					
19	นักเรียนเข้าใช้ห้องคอมพิวเตอร์เป็นประจำและสม่ำเสมอ					
20	นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ของครูโดยใช้ห้องคอมพิวเตอร์เป็นแหล่งเรียนรู้					
21	ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์มีความเหมาะสม ในการแสวงหาความรู้					
22	บุคลากรเพียงพอและตรงต่อสายงานที่รับผิดชอบ					
23	บุคลากรที่รับผิดชอบมีเวลาให้บริการ					
24	บุคลากรมีความรู้ความสามารถในการพัฒนา แหล่งเรียนรู้ที่รับผิดชอบ					
25	สนามเด็กเล่น BBL สนามเด็กเล่น BBL มีการจัดตกแต่งและทำความสะอาด สนาม เด็กเล่น BBL					
26	สนามเด็กเล่น BBLมี การบำรุงรักษา วัสดุอุปกรณ์ ในสนาม BBL					
27	นักเรียนเข้าไปใช้บริการสนามเด็กเล่น BBL เป็นประจำ และสม่ำเสมอ					

ข้อ ที่	รายการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการพัฒนา แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน	ระดับความพึง พอใจ				
		5	4	3	2	1
28	นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ของครูโดยใช้สนามเด็กเล่น BBL เป็นแหล่งเรียนรู้					
29	สนามเด็กเล่น BBL มีความเหมาะสมในการแสวงหาความรู้					
30	บุคลากรเพียงพอและตรงต่อสายงานที่รับผิดชอบ					
31	บุคลากรที่รับผิดชอบมีเวลาให้บริการ					
32	บุคลากรมีความรู้ความสามารถในการพัฒนา แหล่งเรียนรู้ที่รับผิดชอบ					
33	สนามกีฬา มีการจัดตกแต่งและทำความสะอาดสนามกีฬา อยู่เสมอสม่ำเสมอสนามกีฬาปลอดภัย ร่มรื่น					
34	มีการบำรุงรักษา วัสดุอุปกรณ์กีฬามีจำนวนเพียงพอ					
35	นักเรียนใช้บริการสนามกีฬา มีความสะดวกที่ได้รับ จากการใช้บริการสนามกีฬา					
36	นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ของครูโดยใช้สนามกีฬาเป็นแหล่งเรียนรู้					
37	สนามกีฬา มีความเหมาะสมในการแสวงหาความรู้					
38	บุคลากรเพียงพอและตรงต่อสายงานที่รับผิดชอบ					
39	บุคลากรที่รับผิดชอบมีเวลาให้บริการ					
40	บุคลากรมีความรู้ความสามารถในการพัฒนา แหล่งเรียนรู้ที่รับผิดชอบ					
41	สวนพืชสมุนไพร มีการจัดตกแต่งและทำความสะอาดบริเวณแปลงสาธิต การเกษตรและสวนหย่อมหลังอาคารเรียน					
42	นักเรียนมีส่วนร่วมในการ ดายหญ้า ใส่ปุ๋ยแปลงเกษตร และสวนหย่อมให้สวยงาม					
43	นักเรียนเข้าแปลงสาธิตการเกษตรและสวนหย่อมสม่ำเสมอ					

ข้อ ที่	รายการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการพัฒนา แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน	ระดับความพึง พอใจ				
		5	4	3	2	1
44	นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ของครูโดยใช้แปลงสาธิตการเกษตรและสวนหย่อม หน้าอาคารเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้					
45	สวนพืชสมุนไพร มีความเหมาะสมในการแสวงหาความรู้					
46	บุคลากรเพียงพอและตรงตอสายงานที่รับผิดชอบ					
47	บุคลากรที่รับผิดชอบมีเวลาให้บริการ					
48	บุคลากรมีความรู้ความสามารถในการพัฒนา แหล่งเรียนรู้ที่รับผิดชอบ					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

สำหรับผู้เชี่ยวชาญ

แบบสอบถามความพึงพอใจการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

ชื่อ-สกุล ผู้เชี่ยวชาญ..... ตำแหน่ง.....
สถานที่ทำงาน.....

คำชี้แจง ขอความกรุณาตรวจสอบเอกสารแต่ละรายการแล้วลงความคิดเห็นโดยทำ
เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือแต่ละรายการ

ตัวเลขการประเมินมีความหมายดังนี้

+1 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าเครื่องมือ “ใช้ได้”

0 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าเครื่องมือ “ไม่แน่ใจ”

-1 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าเครื่องมือ “ใช้ไม่ได้”

หรือท่านเห็นว่าควรเพิ่มเติมประการใด กรุณาเขียนข้อมูลลงในช่องข้อเสนอแนะ
ของผู้เชี่ยวชาญเพื่อผู้วิจัยจะได้ปรับปรุงให้เกิดความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณในความร่วมมือของท่าน

นายธนเดช การุญ

นักศึกษาปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

รายการประเมินการความพึงพอใจที่มีต่อการ พัฒนาแหล่งเรียนรู้ ในโรงเรียน	ความคิดเห็น ของ ผู้เชี่ยวชาญ		
	+1	0	-1
ตอนที่ 1			
1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบสอบถาม			
ตอนที่ 2			
ห้องเรียน			
1. นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดตกแต่งและทำความสะอาดห้องเรียน			
2. นักเรียนมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษา โสตทัศนวัสดุ อุปกรณ์ ในห้องเรียน			
3. นักเรียนเข้าใช้ห้องสมุดเป็นประจำและสม่ำเสมอ			
4. นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู โดยใช้ห้องเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้			
5. ห้องเรียน มีความเหมาะสมในการแสวงหาความรู้			
6. บุคลากรเพียงพอและตรงต่อสายงานที่รับผิดชอบ			
7. บุคลากรที่รับผิดชอบมีเวลาให้บริการ			
8. บุคลากรมีความรู้ความสามารถในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ที่รับผิดชอบ			
ห้องสมุด			
9. นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดตกแต่งและทำความสะอาดห้องสมุด			
10. นักเรียนมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษา ทรัพยากรสารสนเทศ ในห้องสมุด			
11. นักเรียนเข้าใช้ห้องสมุดเป็นประจำและสม่ำเสมอ			
12. นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู โดยใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งเรียนรู้			
13. ห้องสมุด มีความเหมาะสมในการแสวงหาความรู้			
14. บุคลากรเพียงพอและตรงต่อสายงานที่รับผิดชอบ			
15. บุคลากรที่รับผิดชอบมีเวลาให้บริการ			

รายการประเมินการความพึงพอใจที่มีต่อการ พัฒนาแหล่งเรียนรู้ ในโรงเรียน	ความคิดเห็น ของ ผู้เชี่ยวชาญ		
	+1	0	-1
16. บุคลากรมีความรู้ความสามารถในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ที่รับผิดชอบ			
ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์			
17. นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดตกแต่งและทำความสะอาด ห้องคอมพิวเตอร์			
18. นักเรียนมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษา วัสดุอุปกรณ์ ห้องคอมพิวเตอร์			
19. นักเรียนเข้าใช้ห้องคอมพิวเตอร์เป็นประจำและสม่ำเสมอ			
20. นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู โดยใช้ห้องคอมพิวเตอร์เป็นแหล่งเรียนรู้			
21. ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ มีความเหมาะสม ในการแสวงหาความรู้			
22. บุคลากรเพียงพอและตรงต่อสายงานที่รับผิดชอบ			
23. บุคลากรที่รับผิดชอบมีเวลาให้บริการ			
24. บุคลากรมีความรู้ความสามารถในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ที่รับผิดชอบ			
สนามเด็กเล่น BBL			
25. สนามเด็กเล่น BBL มีการจัดตกแต่งและทำความสะอาด สนามเด็กเล่น BBL			
26. สนามเด็กเล่น BBLมี การบำรุงรักษา วัสดุอุปกรณ์ในสนาม BBL			
27. นักเรียนเข้าไปใช้บริการสนามเด็กเล่น BBL เป็นประจำ และสม่ำเสมอ			
28. นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู โดยใช้สนามเด็กเล่น BBL เป็นแหล่งเรียนรู้			
29. สนามกีฬา มีความเหมาะสมในการแสวงหาความรู้			

รายการประเมินการพึงพอใจที่มีต่อการ พัฒนาแหล่งเรียนรู้ ในโรงเรียน	ความคิดเห็น ของ ผู้เชี่ยวชาญ		
	+1	0	-1
30. บุคลากรเพียงพอและตรงต่อสายงานที่รับผิดชอบ			
31. บุคลากรที่รับผิดชอบมีเวลาให้บริการ			
32. บุคลากรมีความรู้ความสามารถในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ที่รับผิดชอบ			
สนามกีฬา			
33. มีการจัดตกแต่งและทำความสะอาดสนามกีฬา อยู่สม่ำเสมอ สนามกีฬาปลอดภัย รมรื่น			
34. มีการบำรุงรักษา วัสดุอุปกรณ์กีฬามีจำนวนเพียงพอ			
35. นักเรียนใช้บริการสนามกีฬามีความสะดวกที่ได้รับ จากการใช้บริการสนามกีฬา			
36. นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของคุณ โดยใช้สนามกีฬาเป็นแหล่งเรียนรู้			
37. สนามกีฬา มีความเหมาะสมในการแสวงหาความรู้			
38. บุคลากรเพียงพอและตรงต่อสายงานที่รับผิดชอบ			
39. บุคลากรที่รับผิดชอบมีเวลาให้บริการ			
40. บุคลากรมีความรู้ความสามารถในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ที่รับผิดชอบ			
สวนพืชสมุนไพร			
41. มีการจัดตกแต่งและทำความสะอาดบริเวณแปลงสาธิตการเกษตร และสวนหย่อมหลังอาคารเรียน			
42. นักเรียนมีส่วนร่วมในการ ดายหญ้า ใส่ปุ๋ยแปลงเกษตร และสวนหย่อมให้สวยงาม			
43. นักเรียนเข้าแปลงสาธิตการเกษตรและสวนหย่อมสม่ำเสมอ			
44. นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของคุณ ใช้แปลงสาธิตการเกษตรและสวนหย่อมหน้าอาคารเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้			

รายการประเมินการพึงพอใจที่มีต่อการ พัฒนาแหล่งเรียนรู้ ในโรงเรียน	ความคิดเห็น ของ ผู้เชี่ยวชาญ		
	+1	0	-1
45. สวนพืชสมุนไพร มีความเหมาะสมในการแสวงหาความรู้			
46. บุคลากรเพียงพอและตรงต่อสายงานที่รับผิดชอบ			
47. บุคลากรที่รับผิดชอบมีเวลาให้บริการ			
48. บุคลากรมีความรู้ความสามารถในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ที่รับผิดชอบ			
ตอนที่ 3			
1. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ			

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้เชี่ยวชาญ

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)

สรุปการพิจารณาความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญแบบประเมินความพึงพอใจเกี่ยวกับการใช้บริการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน

ตาราง 50 สรุปผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบประเมินความพึงพอใจเกี่ยวกับการใช้บริการแหล่งเรียนรู้ใน โรงเรียนบ้านโป่งไผ่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็น (ผู้เชี่ยวชาญคนที่)					รวม	ค่า IOC	แปลผล
	1	2	3	4	5			
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
7	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
8	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
9	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
10	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
11	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
12	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
13	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
14	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
15	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
16	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
17	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
18	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
19	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
20	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
21	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้

ตาราง 50 (ต่อ)

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็น (ผู้เชี่ยวชาญคนที)					รวม	ค่า IOC	แปลผล
	1	2	3	4	5			
22	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
23	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
24	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
25	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
26	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
27	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
28	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
29	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
30	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
31	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
32	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
34	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
35	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
36	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
37	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
38	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
39	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
40	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
41	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
42	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
43	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
44	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
45	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
46	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้

เครื่องมือวิจัยฉบับที่ 8

สำหรับผู้วิจัย

แบบประเมินผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้
แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้ แบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ประเมินผลเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

โปรดพิจารณารายการใช้เก็บข้อมูลการดำเนินการแบบประเมินผลการพัฒนา
แหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 โดยให้ทำเครื่องหมาย
✓ ลงในช่องว่าง ของระดับความคิดเห็นที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นเพื่อนำกลับไปปรับปรุงให้เกิด
ความสมบูรณ์

ระดับความคิดเห็น

- 5 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด

ขอขอบคุณผู้ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

นายธนเดช การุญ

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ ชาย หญิง
2. สถานะ ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ครูธุรการ นักการ
3. วุฒิการศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษา ปริญญาตรี
 ปริญญาโท ปริญญาเอก

ตอนที่ 2 แบบประเมินผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ

Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่

ข้อ ที่	รายการประเมินผลการพัฒนา	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1	ห้องเรียน ห้องเรียนสะอาด มีโต๊ะเก้าอี้ของนักเรียน และของครูเพียงพอ สภาพมั่นคงถาวร					
2	มีการจัดองค์ประกอบห้องเรียนครบ เช่น จัดบอร์ด ส่งเสริมการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้รวมถึง สื่อการสอนอื่นๆ					
3	ครูที่ปรึกษาหรือครูที่รับผิดชอบดูแลเอาใจใส่ดี					
4	ในห้องเรียนมีการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ มีการจัด บอร์ด สมาชิกนักเรียน ชื่อครูประจำชั้น สถิติ การมาเรียน เวนประจำวัน ข้อตกลงในห้อง					
5	ในห้องเรียนมีสื่อสื่อดิจิทัลวัสดุ เช่นโทรทัศน์ เครื่องฉายสไลด์ และคอมพิวเตอร์					
6	ใช้ห้องเรียนในการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนการสอน แบบ Active Learning					
7	นักเรียนมีความสุขได้เรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning)					
8	ห้องเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีความเหมาะสม ในการแสวงหาความรู้ของนักเรียน					

ข้อ ที่	รายการประเมินผลการพัฒนา	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
	ห้องสมุด					
9	ครูห้องสมุด/เจ้าหน้าที่ หรือจบด้านบรรณารักษ์โดยตรง					
10	ครูบรรณารักษ์/เจ้าหน้าที่ มีความรู้ความสามารถในงานเทคนิคห้องสมุดและจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน					
11	ครูบรรณารักษ์/เจ้าหน้าที่ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและเต็มใจให้บริการ					
12	ห้องสมุดมีการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ เป็นเอกเทศจัดบรรยากาศดี					
13	มีสื่อสารสนเทศเพียงพอต่อผู้ใช้บริการทั้งสิ่งตีพิมพ์และไม่ตีพิมพ์					
14	ใช้ห้องสมุดในการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning					
15	นักเรียนมีความสุขได้เรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning)					
16	ห้องเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมในการแสวงหาความรู้ของนักเรียน					
	ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์					
17	ครูคอมพิวเตอร์/เจ้าหน้าที่ หรือจบคอมพิวเตอร์โดยตรง					
18	ครูคอมพิวเตอร์/เจ้าหน้าที่ มีความรู้ความสามารถทั้งด้านการใช้โปรแกรมและการซ่อมบำรุงรักษา					
19	ครูคอมพิวเตอร์/เจ้าหน้าที่ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและเต็มใจให้บริการ					
20	ห้องคอมพิวเตอร์มีการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้กว้างพอหรือเป็นเอกเทศ จัดบรรยากาศดี					
21	มีเครื่องคอมพิวเตอร์ เพียงพอต่อความต้องการของนักเรียน มีบอร์ดให้ความรู้กับนักเรียน					

ข้อ ที่	รายการประเมินผลการพัฒนา	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
22	ใช้ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ในการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning					
23	นักเรียนมีความสุขได้เรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning)					
24	ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมในการแสวงหาความรู้ของนักเรียน					
25	สนามเด็กเล่น BBL ครูอนุบาล/เจ้าหน้าที่ รับผิดชอบหรือจบการศึกษา ปฐมวัยโดยตรง					
26	ครูมีความรู้ความสามารถในการจัดประสบการณ์ ตามช่วงวัยและตามพัฒนาการเด็กปฐมวัย					
27	สนามBBLและเครื่องเล่นอนุบาลมีพื้นที่เพียงพอ และมั่นคงปลอดภัย					
28	ภายในสนามเด็กเล่นมีการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ มีการจัดสภาพและบรรยากาศ สะอาด เหมาะสมกับวัย					
29	ครูที่รับผิดชอบมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีมีจิตเมตตา โอบอ้อมอารี					
30	ใช้สนามเด็กเล่น BBL ในการจัดกิจกรรมการ จัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning					
31	นักเรียนมีความสุขได้เรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning)					
32	สนามเด็กเล่น BBL เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีความเหมาะสม ในการแสวงหาความรู้ของนักเรียน					
33	สนามกีฬา ครูพลศึกษา/เจ้าหน้าที่ รับผิดชอบหรือจบ ด้านวิทยาศาสตร์เพื่อสุขภาพหรือสุขพละ					

ข้อ ที่	รายการประเมินผลการพัฒนา	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
34	ครู/เจ้าหน้าที่ มีความรู้ความสามารถด้านการกีฬา ให้ความรู้กับนักเรียนได้					
35	ครู/เจ้าหน้าที่ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและเต็มใจให้บริการ					
36	สนามกีฬามีการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ เป็นเอกเทศ จัดบรรยากาศดี สะอาด ร่มรื่น					
37	สนามกีฬาสถานที่เก็บวัสดุอุปกรณ์ มีอุปกรณ์กีฬา ที่เพียงพอเพียงพอ					
38	ใช้สนามกีฬาในการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนการสอน แบบ Active Learning					
39	นักเรียนมีความสุขได้เรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning)					
40	สนามกีฬาเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีความเหมาะสม ในการแสวงหาความรู้ของนักเรียน					
สวนพืชสมุนไพร						
41	ครูเกษตร/เจ้าหน้าที่รับผิดชอบหรือจบ ด้านการเกษตรศาสตร์โดยตรง					
42	ครู/เจ้าหน้าที่ มีความรู้ความสามารถด้านการเกษตร และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					
43	สวนพืชสมุนไพรมีการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ แปลงสาธิตการเกษตรและสวนหย่อมมีพืชผักสมุนไพร และพืชสวนอย่างลงตัว					
44	โรงเรียนมีพื้นที่เพียงพอสามารถต่อยอดการเกษตร อย่างยั่งยืนได้					
45	สามารถจัดเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรในชุมชนได้					
46	ใช้สวนพืชสมุนไพรในการจัดกิจกรรมการจัดการเรียน การสอนแบบ Active Learning					

ข้อ ที่	รายการประเมินผลการพัฒนา	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
47	นักเรียนมีความสุขได้เรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning)					
48	ใช้สวนพีชสมุนไพรเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีความเหมาะสม ในการแสวงหาความรู้ของนักเรียน					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

.....

สำหรับผู้เชี่ยวชาญ

แบบประเมินเครื่องมือ
แบบประเมินผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้
แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพธิ์ไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

ชื่อ-สกุล ผู้เชี่ยวชาญ..... ตำแหน่ง.....
สถานที่ทำงาน.....

คำชี้แจง ขอความกรุณาตรวจสอบเอกสารแต่ละรายการแล้วลงความคิดเห็นโดยทำ
เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือแต่ละรายการ

ตัวเลขการประเมินมีความหมายดังนี้

+1 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าเครื่องมือ “ใช้ได้”

0 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าเครื่องมือ “ไม่แน่ใจ”

-1 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าเครื่องมือ “ใช้ไม่ได้”

หรือท่านเห็นว่าควรเพิ่มเติมประการใด กรุณาเขียนข้อมูลลงในช่องข้อเสนอแนะ
ของผู้เชี่ยวชาญเพื่อผู้วิจัยจะได้ปรับปรุงให้เกิดความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณในความร่วมมือของท่าน

นายธนเดช การ์บุญ

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

รายการประเมินผลการพัฒนา	ความคิดเห็น ของ ผู้เชี่ยวชาญ		
	+1	0	-1
ตอนที่ 1			
1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบสอบถาม			
ตอนที่ 2			
ห้องเรียน			
1. ห้องเรียนสะอาด มีโต๊ะเก้าอี้ของนักเรียนและของครูเพียงพอ สภาพมั่นคงถาวร			
2. มีการจัดองค์ประกอบห้องเรียนครบ เช่น จัดบอร์ดส่งเสริม การเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้รวมถึงสื่อการสอนอื่น ๆ			
3. ครูที่ปรึกษาหรือครูที่รับผิดชอบดูแลเอาใจใส่ดี			
4. ในห้องเรียนมีการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ มีการจัดบอร์ด สมาชิกนักเรียน ชื่อครูประจำชั้น สถิติการมาเรียน เวย์ประจำวัน ข้อตกลงในห้อง			
5. ในห้องเรียนมีสื่อโสตทัศนวัสดุ เช่น โทรทัศน์ เครื่องฉายสไลด์ และคอมพิวเตอร์			
6. ใช้ห้องเรียนในการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning			
7. นักเรียนมีความสุขได้เรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning)			
8. ห้องเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมในการแสวงหาความรู้ ของนักเรียน			
ห้องสมุด			
9. ครูห้องสมุด/เจ้าหน้าที่ หรือจบด้านบรรณารักษ์โดยตรง			
10. ครูบรรณารักษ์/เจ้าหน้าที่ มีความรู้ความสามารถในงานเทคนิค ห้องสมุดและจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน			
11. ครูบรรณารักษ์/เจ้าหน้าที่ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและเต็มใจให้บริการ			

รายการประเมินผลการพัฒนา	ความคิดเห็น ของ ผู้เชี่ยวชาญ		
	+1	0	-1
12. หอสมุดมีการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ เป็นเอกเทศ จัดบรรยากาศดี			
13. มีสื่อสารสนเทศเพียงพอต่อผู้ใช้บริการทั้งสิ่งตีพิมพ์และไม่ตีพิมพ์			
14. ใช้หอสมุดในการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning			
15. นักเรียนมีความสุขได้เรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning)			
16. ห้องเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมในการแสวงหา ความรู้ของนักเรียน			
ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์			
17. ครูคอมพิวเตอร์/เจ้าหน้าที่ หรือจบคอมพิวเตอร์โดยตรง			
18. ครูคอมพิวเตอร์/เจ้าหน้าที่ มีความรู้ความสามารถ ทั้งด้านการใช้โปรแกรมและการซ่อมบำรุงรักษา			
19. ครูคอมพิวเตอร์/เจ้าหน้าที่ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และเต็มใจให้บริการ			
20. ห้องคอมพิวเตอร์มีการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ กว้างพอหรือเป็นเอกเทศ จัดบรรยากาศดี			
21. มีเครื่องคอมพิวเตอร์ เพียงพอต่อความต้องการของนักเรียน มีบอร์ดให้ความรู้กับนักเรียน			
22. ใช้ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ในการจัดกิจกรรม การจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning			
23. นักเรียนมีความสุขได้เรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning)			
24. ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีความเหมาะสม ในการแสวงหาความรู้ของนักเรียน			

รายการประเมินผลการพัฒนา	ความคิดเห็น ของ ผู้เชี่ยวชาญ		
	+1	0	-1
สนามเด็กเล่น BBL			
25. ครูอนุบาล/เจ้าหน้าที่รับผิดชอบหรือจบการศึกษาปฐมวัยโดยตรง			
26. ครูมีความรู้ความสามารถในการจัดประสบการณ์ตามช่วงวัย และตามพัฒนาการเด็กปฐมวัย			
27. สนามBBLและเครื่องเล่นอนุบาลมีพื้นที่เพียงพอ และมั่นคงปลอดภัย			
28. ภายในสนามเด็กเล่นมีการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ มีการจัดสภาพและบรรยากาศ สะอาด เหมาะสมกับวัย			
29. ครูที่รับผิดชอบมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีมีจิตเมตตาโอปอ้อมอารี			
30. ใช้สนามเด็กเล่น BBL ในการจัดกิจกรรมการจัดการเรียน การสอนแบบ Active Learning			
31. นักเรียนมีความสุขได้เรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning)			
32. สนามเด็กเล่น BBL เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีความเหมาะสม ในการแสวงหาความรู้ของนักเรียน			
สนามกีฬา			
33. ครูพลศึกษา/เจ้าหน้าที่ รับผิดชอบหรือจบด้านวิทยาศาสตร์ เพื่อสุขภาพหรือสุขพละ			
34. ครู/เจ้าหน้าที่ มีความรู้ความสามารถด้านการศึกษาให้ความรู้ กับนักเรียนได้			
35. ครู/เจ้าหน้าที่ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและเต็มใจให้บริการ			
36. สนามกีฬามีการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ เป็นเอกเทศ จัดบรรยากาศดี สะอาด รมรื่น			
37. สนามกีฬาสถานที่เก็บวัสดุอุปกรณ์ มีอุปกรณ์กีฬา ที่เพียงพอ			

รายการประเมินผลการพัฒนา	ความคิดเห็น ของ ผู้เชี่ยวชาญ		
	+1	0	-1
38. ใช้สนามกีฬาในการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning			
39. นักเรียนมีความสุขได้เรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning)			
40. สนามกีฬาเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมในการแสวงหาความรู้ของนักเรียน			
สวนพืชสมุนไพร			
41. ครูเกษตร/เจ้าหน้าที่รับผิดชอบหรือจบด้านการเกษตรศาสตร์ โดยตรง			
42. ครู/เจ้าหน้าที่ มีความรู้ความสามารถด้านการเกษตร และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง			
43. สวนพืชสมุนไพรมีการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ แปลงสภาพ การเกษตรและสวนหย่อมมีพืชผักสมุนไพรและพืชสวนอย่างลงตัว			
44. โรงเรียนมีพื้นที่เพียงพอสามารถถอดยอดการเกษตรอย่างยั่งยืนได้			
45. สามารถจัดเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรในชุมชนได้			
46. ใช้สวนพืชสมุนไพรในการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนการสอน แบบ Active Learning			
47. นักเรียนมีความสุขได้เรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning)			
48. ใช้สวนพืชสมุนไพรเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีความเหมาะสม ในการแสวงหาความรู้ของนักเรียน			
ตอนที่ 3			
1. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ			

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้เชี่ยวชาญ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)

**สรุปการพิจารณาความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญแบบประเมิน
ความพึงพอใจเกี่ยวกับการใช้บริการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน**

ตาราง 51 สรุปผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบประเมินแบบประเมินผล
การพัฒนาและบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านโพนไผ่สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็น (ผู้เชี่ยวชาญคนที่)					รวม	ค่า IOC	แปลผล
	1	2	3	4	5			
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
7	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
8	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
9	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
10	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
11	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
12	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
13	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
14	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
15	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
16	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
17	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
18	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
19	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
20	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
21	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้

ตาราง 51 (ต่อ)

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็น (ผู้เชี่ยวชาญคนที)					รวม	ค่า IOC	แปลผล
	1	2	3	4	5			
22	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
23	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
24	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
25	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
26	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
27	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
28	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
29	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
30	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
31	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
32	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
34	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
35	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
36	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
37	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
38	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
39	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
40	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
41	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
42	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
43	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
44	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
45	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
46	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
47	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
48	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้

เครื่องมือวิจัยฉบับที่ 9

สำหรับผู้วิจัย

แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ Active Learning เรื่อง การพัฒนา
แหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning
โรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

สกลนคร เขต 2

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้ แบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ประเมินผลเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

โปรดพิจารณารายการใช้เก็บข้อมูลการดำเนินการแบบประเมินผลแบบประเมิน
แผนการจัดการเรียนรู้ Active Learning เรื่องการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุน
การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 โดยให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง
ของระดับความคิดเห็นที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นเพื่อนำกลับไปปรับปรุงให้เกิดความสมบูรณ์
ระดับความคิดเห็น

5 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับมาก

3 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับน้อย

1 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด

ขอขอบคุณผู้ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

นายธนเดช การุญ

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

- 1.1 ชื่อผู้เขียนแผนการจัดการเรียนรู้.....
- 1.2 วิชาที่สอน.....
- 1.3 ระดับที่สอน.....
- 1.4 แหล่งเรียนรู้ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้.....

ตอนที่ 2 แบบประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ Active Learning เรื่อง
การพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning
โรงเรียนบ้านโพนไผ่

ข้อที่	รายการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
	สาระสำคัญ					
1	ครอบคลุมจุดประสงค์ของการเรียนรู้					
2	ครอบคลุมขอบข่ายสาระการเรียนรู้					
	จุดประสงค์การเรียนรู้					
3	สอดคล้องและครอบคลุมกับรายวิชา					
4	ระบุพฤติกรรมสอดคล้องกับรายวิชา					
5	มีความเฉพาะเจาะจง					
6	มีความเป็นไปได้ที่จะบรรลุผล					
7	สามารถวัดผลและประเมินผลได้					
	กิจกรรมการเรียนรู้					
8	มีกิจกรรมกระตุ้นความคิด ความสนใจ					
9	มีกิจกรรมหลากหลายเพื่อสร้างความสนใจของผู้เรียน					
10	สามารถทำให้บรรลุจุดประสงค์ของการเรียนรู้ได้					
11	มีขั้นตอนการสรุปเนื้อหาที่เรียน					
	สื่อ/นวัตกรรม/แหล่งเรียนรู้					
12	สัมพันธ์กับเนื้อหาและจุดประสงค์ของการเรียนรู้					
13	สะดวกในการใช้ หรือการเข้าถึง					
14	มีความถูกต้อง ทันสมัย และน่าสนใจ					

ข้อที่	รายการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
15	การวัดผลและประเมินผล					
	มีเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจน					
16	มีเครื่องมือและวิธีวัดสอดคล้องตามจุดประสงค์					
17	มีการวัดผลและประเมินผลที่หลากหลาย					
18	ภาพรวม					
	แผนการจัดการเรียนรู้มีองค์ประกอบครบถ้วน					
19	แต่ละองค์ประกอบสัมพันธ์กันและสะท้อนให้เห็นถึงการจัดการเรียนรู้ Active Learning					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

สำหรับผู้เชี่ยวชาญ

แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ Active Learning เรื่อง การพัฒนา
แหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning
โรงเรียนบ้านโพธิ์ไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
สกลนคร เขต 2

ชื่อ-สกุล ผู้เชี่ยวชาญ..... ตำแหน่ง.....
สถานที่ทำงาน.....

คำชี้แจง ขอความกรุณาตรวจสอบเอกสารแต่ละรายการแล้วลงความคิดเห็นโดยทำ
เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือแต่ละรายการ

ตัวเลขการประเมินมีความหมายดังนี้

+1 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าเครื่องมือ “ใช้ได้”

0 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าเครื่องมือ “ไม่แน่ใจ”

-1 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าเครื่องมือ “ใช้ไม่ได้”

หรือท่านเห็นว่าควรเพิ่มเติมประการใด กรุณาเขียนข้อมูลลงในช่องข้อเสนอแนะ
ของผู้เชี่ยวชาญเพื่อผู้วิจัยจะได้ปรับปรุงให้เกิดความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณในความร่วมมือของท่าน

นายธนเดช การุญ

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

รายการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ		
	+1	0	-1
ตอนที่ 1			
1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบสอบถาม			
ตอนที่ 2			
สาระสำคัญ			
1. ครอบคลุมจุดประสงค์ของการเรียนรู้			
2. ครอบคลุมขอบข่ายสาระการเรียนรู้			
จุดประสงค์การเรียนรู้			
3. สอดคล้องและครอบคลุมกับรายวิชา			
4. ระบุพฤติกรรมสอดคล้องกับรายวิชา			
5. มีความเฉพาะเจาะจง			
6. มีความเป็นไปได้ที่จะบรรลุผล			
7. สามารถวัดผลและประเมินผลได้			
กิจกรรมการเรียนรู้			
8. มีกิจกรรมกระตุ้นความคิด ความสนใจ			
9. มีกิจกรรมหลากหลายเพื่อสร้างความสนใจของผู้เรียน			
10. สามารถทำให้บรรลุจุดประสงค์ของการเรียนรู้ได้			
11. มีขั้นตอนการสรุปเนื้อหาที่เรียน			
สื่อ/นวัตกรรม/แหล่งเรียนรู้			
12. สัมพันธ์กับเนื้อหาและจุดประสงค์ของการเรียนรู้			
13. สะดวกในการใช้ หรือการเข้าถึง			
14. มีความถูกต้อง ทันสมัย และน่าสนใจ			
การวัดผลและประเมินผล			
15. มีเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจน			
16. มีเครื่องมือและวิธีวัดสอดคล้องตามจุดประสงค์			
17. มีการวัดผลและประเมินผลที่หลากหลาย			

รายการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ		
	+1	0	-1
ภาพรวม			
18. แผนการจัดการเรียนรู้มีองค์ประกอบครบถ้วน			
19. แต่ละองค์ประกอบสัมพันธ์กันและสะท้อนให้เห็นถึงการจัดการเรียนรู้ Active Learning			

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้เชี่ยวชาญ

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)

**สรุปการพิจารณาความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญแบบประเมิน
แผนการจัดการเรียนรู้ Active Learning**

ตาราง 52 สรุปผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบประเมินแบบประเมินผล
แผนการจัดการเรียนรู้ Active Learning เรื่อง การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
ในโรงเรียนบ้านโพนไผ่สังักัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
สกลนคร เขต 2

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็น (ผู้เชี่ยวชาญคนที่)					รวม	ค่า IOC	แปลผล
	1	2	3	4	5			
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
7	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
8	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
9	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
10	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
11	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
12	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
13	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
14	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
15	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
16	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
17	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
18	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้
19	+1	+1	+1	+1	+1	5	1.00	ใช้ได้

ภาคผนวก จ

ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้

2. วาดภาพประกอบการเล่านิทานโดยใช้โปรแกรม Paint (P)
3. ชิ้นชมผลงานการวาดภาพโดยใช้โปรแกรม Paint ของตนเอง (A)

4. สารการเรียนรู้

1. ความรู้

วิธีการวาดภาพประกอบการเล่านิทานโดยใช้โปรแกรม Paint

2. ทักษะ/กระบวนการ/กระบวนการคิด

2.1 ทักษะกระบวนการทำงาน ทักษะกระบวนการแก้ปัญหา ทักษะการแสวงหาความรู้

2.2 กระบวนการคิด การให้เหตุผล การสรุปความรู้ การประยุกต์ใช้

3. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ มุ่งมั่นในการทำงาน ซื่อสัตย์สุจริต

5. ชิ้นงานหรือภาระงาน

1. การร่างภาพที่จะวาดลงในโปรแกรม Paint ลงในกระดาษของนักเรียน
2. การวาดภาพระบายสีประกอบการเล่านิทานของนักเรียน
3. ผลงานการวาดภาพโดยใช้โปรแกรม Paint ของนักเรียน

6. กระบวนการจัดการเรียนรู้

หน้าที่ที่	กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อ/อุปกรณ์	หมายเหตุ
0	1) ทักทายนักเรียน เชิดชื่อ	1) ใบรายชื่อ นักเรียน	
05	<p>ขั้นนำเสนอเนื้อหา</p> <p>1. ให้นักเรียนสังเกตภาพหน้าจอโปรแกรม Microsoft Word (ภาพที่ 1) และโปรแกรม Paint (ภาพที่ 2) แล้วร่วมกันแสดงความคิดเห็น</p>	<p>ภาพหน้าจอ โปรแกรม Microsoft Word และภาพ</p>	

หน้าที่ที่	กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อ/อุปกรณ์	หมายเหตุ
	<p>โดยครูใช้คำถามดังนี้</p> <p>ภาพใดเป็นโปรแกรม Paint (ตัวอย่างคำตอบ ภาพที่ 2)</p> <p>นักเรียนสังเกตจากสิ่งใดว่าภาพที่ 2 เป็นโปรแกรม Paint (ตัวอย่างคำตอบ กลองเครื่องมือ สี ไตเติลบาร์)</p> <p>โปรแกรม Paint ใช้ทำอะไรได้บ้าง</p> <p>จากนั้นให้นักเรียนร่วมกันเขียนความสามารถของโปรแกรม Paint ลงในแผนภาพบนกระดาน ดังนี้</p> <div data-bbox="432 1003 986 1285" data-label="Diagram"> </div> <p>2. ครูอธิบายวิธีการวาดภาพและระบายสีด้วยโปรแกรม Paint ให้นักเรียนฟัง พร้อมกับสาธิตประกอบคำอธิบาย</p> <p>3. ให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการวาดภาพ และระบายสีด้วยโปรแกรม Paint โดยครูใช้คำถามดังนี้</p> <p>เพราะเหตุใดจึงต้องวาดโครงร่างของภาพก่อนระบายสี (ตัวอย่างคำตอบ เพื่อกำหนดพื้นที่ในการระบายสี)</p> <p>ถ้าต้องการลบส่วนที่ไม่ต้องการ ให้นักเรียนจะเลือกใช้เครื่องมือใด (ตัวอย่าง</p>	<p>หน้าจอ</p> <p>โปรแกรม</p> <p>Paint</p>	

หน้าที่ที่	กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อ/อุปกรณ์	หมายเหตุ
	<p>คำตอบ)</p> <p>เครื่องมือใดบ้างที่ใช้ในการวาด</p> <p>ภาพ (ตัวอย่างคำตอบ)</p> <p>เครื่องมือใดบ้างที่ใช้ในการ</p> <p>ระบายสี (ตัวอย่างคำตอบ)</p> <p>กล่องสีจะใช้เมื่อใด (ตัวอย่างคำตอบ เมื่อต้องการใช้สีในการร่างภาพ และระบายสี)</p>		
50	<p>ขั้นฝึก</p> <p>4. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มเลือกนิทานที่ชอบมา 1 เรื่อง แล้วแบ่งงานวาดภาพประกอบการเล่า นิทานคนละ 1 ภาพ ซึ่งจะนำไปวาดในโปรแกรม Paint ลงในกระดาษ</p> <p>5. ให้นักเรียนกลุ่มเดิมใช้โปรแกรม Paint วาดภาพประกอบการเล่านิทานตามที่ร่าง ภาพไว้ในกระดาษ แล้วบันทึกไว้ในคอมพิวเตอร์</p> <p>6. ให้นักเรียนร่วมกันสนทนา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับผลงานการใช้ โปรแกรม Paint วาดภาพประกอบการเล่านิทาน ว่าสวยงามหรือไม่ มีข้อบกพร่องอย่างไร และปรับแก้ไขให้ดีขึ้น จากนั้นครูอธิบาย ให้นักเรียนฟังเพิ่มเติมว่าการวาดภาพหรือสร้าง ชิ้นงานใด ๆ ไม่ควรคัดลอกผลงานของผู้อื่น</p>	<p>อุปกรณ์</p> <p>คอมพิวเตอร์</p> <p>ครบชุด</p> <p>และโปรแกรม</p> <p>Paint</p>	

หน้าที่ที่	กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อ/อุปกรณ์	หมายเหตุ
	<p>เพราะเป็นการละเมิดสิทธิทางปัญญาและตนเองไม่เกิดความภาคภูมิใจ</p> <p>7. ให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นโดยครูใช้คำถามท้าทาย ดังนี้</p> <p style="text-align: center;">☞ โปรแกรม Paint สามารถวาดภาพเคลื่อนไหวได้หรือไม่</p>		
90	<p>ขั้นสรุป</p> <p>8. ให้นักเรียนร่วมกันสรุปความรู้ ดังนี้</p> <p>ถ้าต้องการวาดภาพประกอบการเล่านิทานด้วยโปรแกรม Paint ให้สวยงามควรวาดโครงร่างลงในกระดาษเปล่าก่อน แล้วเลือกใช้เครื่องมือวาดภาพระบายสีให้เหมาะสม โดยไม่คัดลอกผลงานผู้อื่นจึงจะเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง</p>		

7. สื่อและแหล่งเรียนรู้

ภาพหน้าจอโปรแกรม Microsoft Word และภาพหน้าจอโปรแกรม Paint
 บัตรภาพเครื่องมือในโปรแกรม Paint อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ครบชุด และโปรแกรม Paint

แหล่งการเรียนรู้

ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์

8. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

สิ่งที่ต้องการวัด	วิธีการวัด	เครื่องมือที่ใช้ในการวัด
1. อธิบายวิธีการวาดภาพประกอบการเล่านิทานโดยใช้โปรแกรม Paint (K)	สังเกตจากการนำเสนอภาพหน้าชั้นเรียน	แบบสังเกตพฤติกรรมในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

สิ่งที่ต้องการวัด	วิธีการวัด	เครื่องมือที่ใช้ในการวัด
1. อธิบายวิธีการ วาดภาพประกอบ การเล่านิทานโดยใช้ โปรแกรม Point (K)	สังเกตจากการนำเสนอภาพ หน้าชั้นเรียน	แบบสังเกตพฤติกรรมในการ เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
2. วาดภาพประกอบ การเล่านิทานโดยใช้ โปรแกรม Point (P)	ตรวจผลงานการวาดภาพ โดยใช้โปรแกรม Point ของนักเรียน	แบบสังเกตพฤติกรรมในการ เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม
3. ชื่นชมผลงาน การวาดภาพโดยใช้ โปรแกรม Point ของตนเอง (A)	สังเกตพฤติกรรมของนักเรียน ในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม	แบบสังเกตพฤติกรรมการเข้า ร่วมกิจกรรม (ในชั้นเรียน)

เกณฑ์การประเมิน

3.1 การประเมินพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรม (ในชั้นเรียน) ผ่านตั้งแต่ 2
รายการถือว่า ผ่าน ผ่าน 1 รายการถือว่า ไม่ผ่าน

3.2 การประเมินพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

คะแนน 9-10 ระดับ ดีมาก

คะแนน 7-8 ระดับ ดี

คะแนน 5-6 ระดับ พอใช้

คะแนน 0-4 ระดับ ควรปรับปรุง

กิจกรรม การใช้โปรแกรมกราฟิก ให้ผู้สอนพิจารณาจากเกณฑ์การประเมินผล
ตามสภาพจริง (Rubrics)

ประเด็นการ ประเมิน	ระดับคุณภาพ			
	4 (10 คะแนน)	3 (9 คะแนน)	2 (7-8 คะแนน)	1 (5-6 คะแนน)
ใช้โปรแกรม กราฟิก	ใช้โปรแกรม กราฟิกร่วมกับ ผู้อื่นในการ พัฒนาให้เกิด ประโยชน์ต่อ ส่วนรวมและ สามารถแก้ไข ปัญหาระหว่าง การปฏิบัติได้	ใช้โปรแกรม กราฟิกตาม ที่ตนเองได้คิด ขึ้นมาเพื่อให้ มีประสิทธิภาพ ดีกว่าแบบอย่าง โดยมีครูหรือ ผู้อื่นแนะนำบ้าง	ใช้โปรแกรม กราฟิกตาม แบบได้ถูกต้อง และมีการ ดัดแปลงให้ เหมาะสมกับ ตนเองโดยมี ครูหรือผู้อื่น แนะนำบ้าง	ใช้โปรแกรม กราฟิกได้ตาม แบบอย่าง หรือตามที่ครู แนะนำเท่านั้น

บันทึกผลหลังการสอน

ด้านความรู้

.....

.....

.....

.....

.....

ด้านทักษะ/กระบวนการ

.....

.....

.....

.....

.....

ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์

.....
.....
.....
.....

ปัญหา/ข้อสังเกต/ข้อเสนอแนะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

.....
.....
.....
.....

ลงชื่อ.....

(นายชัยวัฒน์ อินทรพานิชย์)

วันที่..... เดือน.....พ.ศ.....

ภาคผนวก ฉ

ภาพประกอบการวิจัย

การสัมภาษณ์ สภาพและปัญหาของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ภาพประกอบ 5 การสัมภาษณ์ สภาพและปัญหาการจัดแหล่งเรียนรู้
ในโรงเรียนบ้านโพธิ์ไผ่กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ประชุมผู้ร่วมวิจัย ณ ห้องประชุมโรงเรียนบ้านโพนไผ่

ภาพประกอบ 6 ประชุมคณะครูเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

การประชุมเชิงปฏิบัติการ วิทยากร 1 ท่านคือ นางญาณิศา ดวงสีทอง

ภาพประกอบ 7 การประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่องการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning

การศึกษาดูงานโรงเรียนบ้านกลาง "ผดุงราษฎร์วิทยา"

ภาพประกอบ 8 การศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

ก่อนพัฒนาห้องเรียน

หลังพัฒนาห้องเรียน

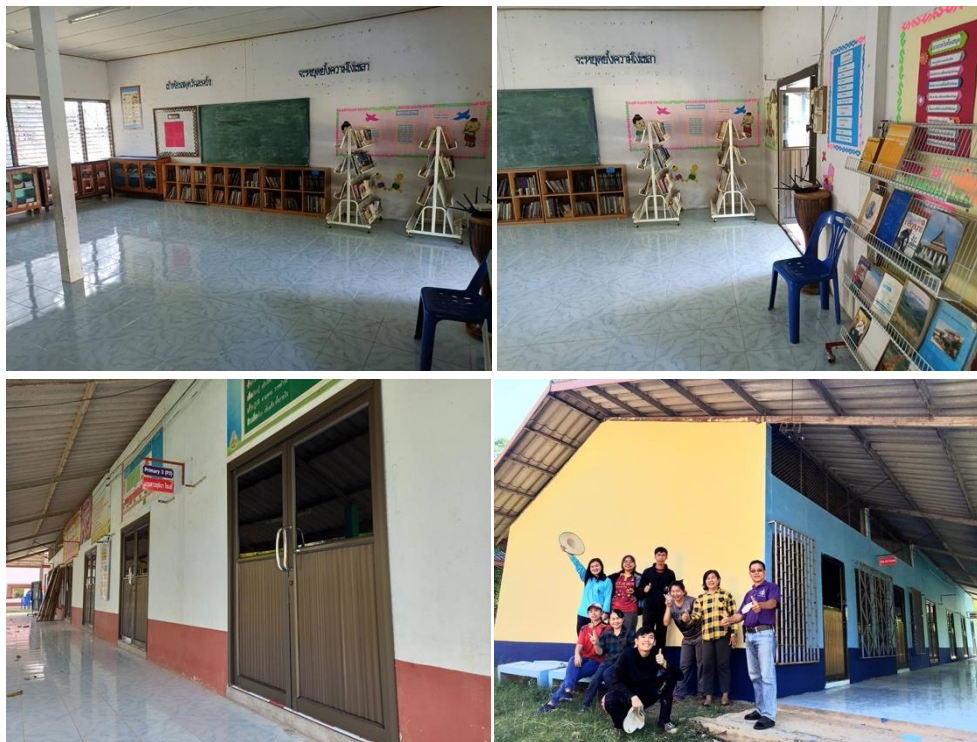

ภาพประกอบ 9 ก่อนและหลังการพัฒนาห้องเรียน

ก่อนพัฒนาห้องสมุด

หลังพัฒนาห้องสมุด

ภาพประกอบ 10 ก่อนและหลังการพัฒนาห้องสมุด

ก่อนพัฒนาห้องปฏิบัติการ

หลังพัฒนาห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์

ภาพประกอบ 11 ก่อนและหลังการพัฒนาห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์

ก่อนพัฒนาสนามเด็กเล่น BBL

หลังพัฒนาสนามเด็กเล่น BBL

ภาพประกอบ 12 ก่อนและหลังการพัฒนาสนามเด็กเล่น BBL

ก่อนพัฒนาสนามกีฬา

หลังพัฒนาสนามกีฬา

ภาพประกอบ 13 ก่อนและหลังการพัฒนาสนามกีฬา

ก่อนพัฒนาสวนพืชสมุนไพร

หลังพัฒนาสวนพืชสมุนไพร

ภาพประกอบ 14 ก่อนและหลังการพัฒนาสวนพืชสมุนไพร

การนิเทศภายในจากผู้บริหารสถานศึกษา

ภาพประกอบ 15 การนิเทศภายในหลังการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	ชนเดช การุญ
วัน เดือน ปี เกิด	วันที่ 24 ธันวาคม 2539
ภูมิลำเนา	จังหวัดสกลนคร
ที่อยู่ปัจจุบัน	285 หมู่ 9 ตำบลพังขว้าง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร
ตำแหน่ง	ครู คศ. 1
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนบ้านโพนไผ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ตำบลวาริชภูมิ อำเภอวาริชภูมิ จังหวัดสกลนคร
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2551	ระดับประถมศึกษา โรงเรียนอนุบาลสามเสนฯ แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2554	ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล ตำบลธาตุเชิงชุม อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัด สกลนคร
พ.ศ. 2557	ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล ตำบลธาตุเชิงชุม อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร
พ.ศ. 2562	ระดับอุดมศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
พ.ศ. 2566	ระดับปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชา การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2563 - ปัจจุบัน	ครูผู้ช่วย โรงเรียนบ้านโพนไผ่ ตำบลวาริชภูมิ อำเภอวาริชภูมิ จังหวัดสกลนคร